

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Moldenhawer

Det kgl.

Blindeinstituts

Historie

INDUSTRI-
FORENINGEN.

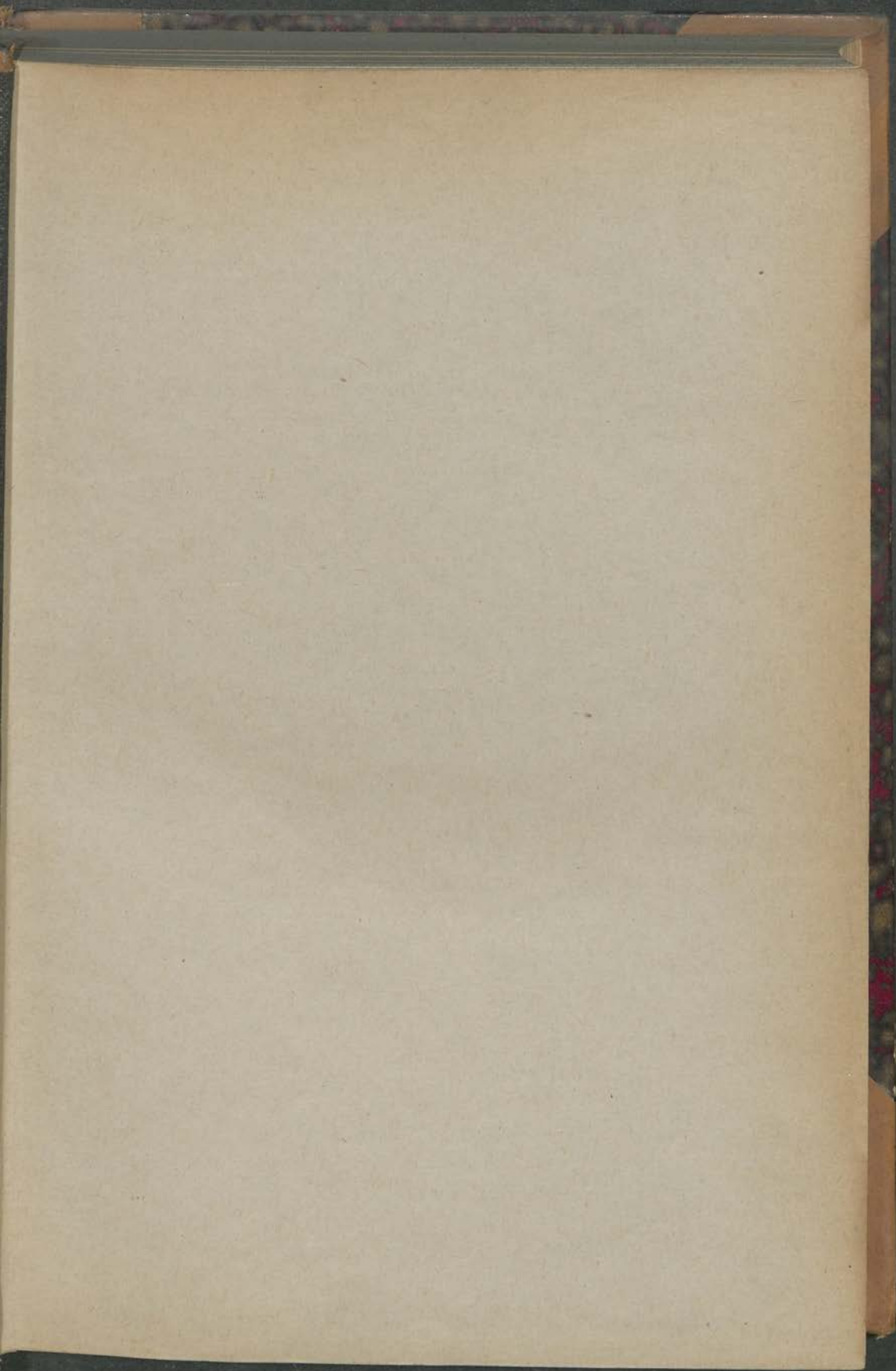
1905

3637

9f

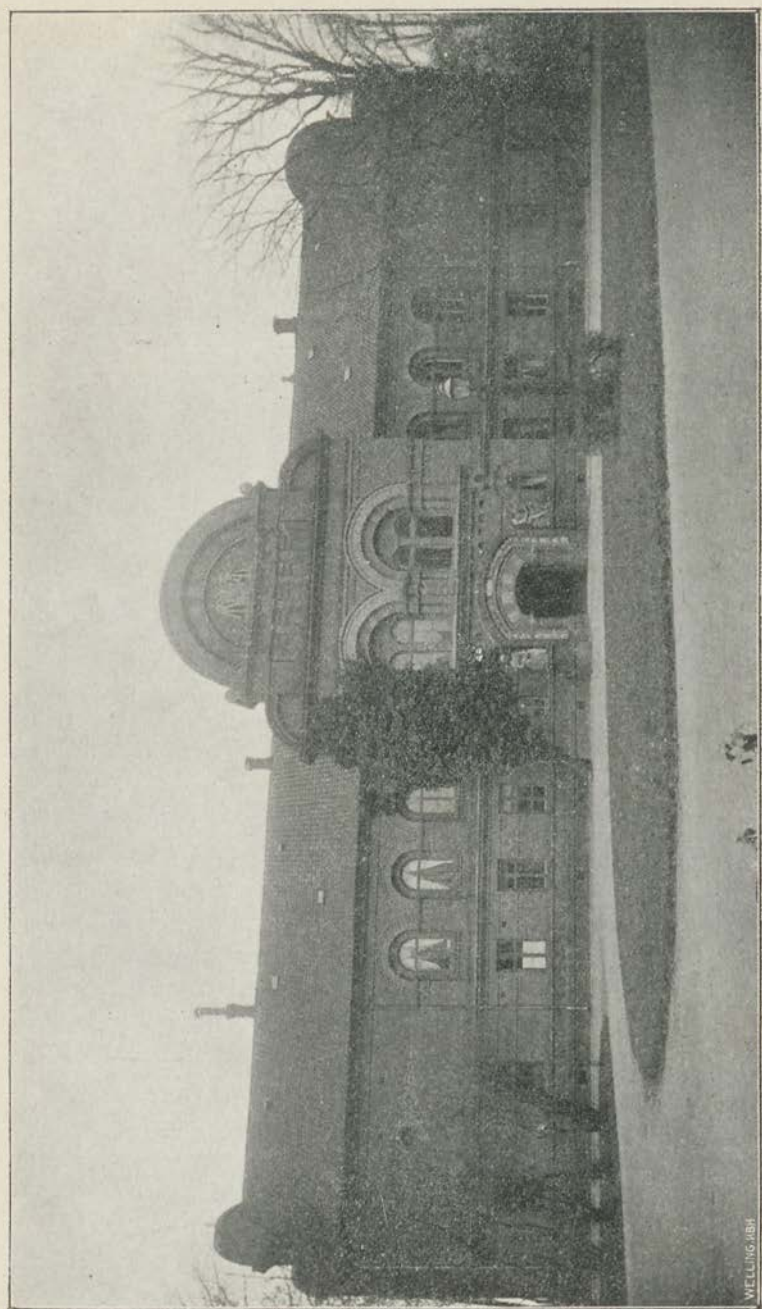
3624 1B

~~37191~~

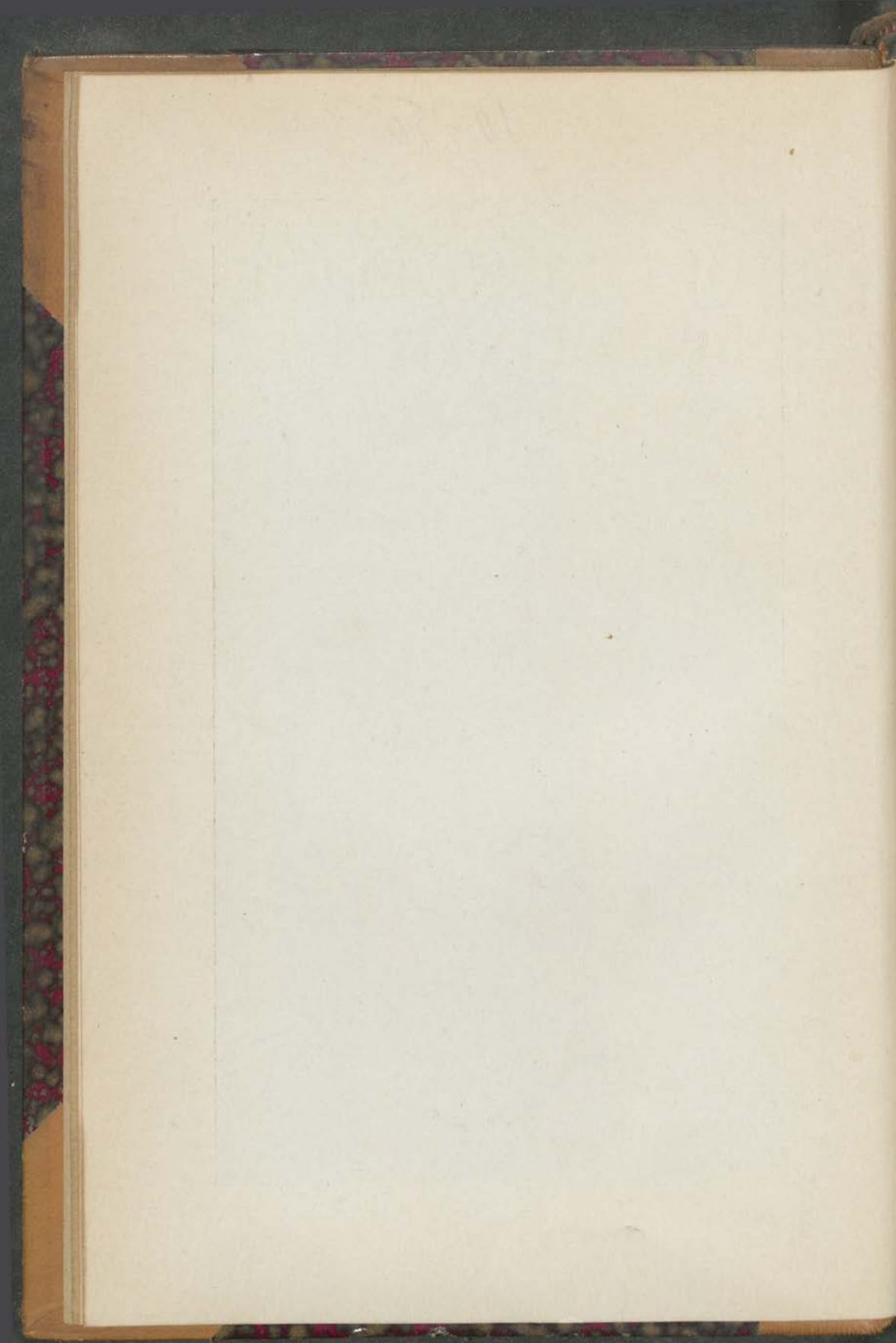

DET KONGELIGE
BLINDEINSTITUTS HISTORIE

WELLING BISH

10-50
10 50

DET KONGELIGE BLINDEINSTITUTS HISTORIE

SAMT

MEDDELELSER OM BLINDESAGENS
BEGYNDELSE OG DENS UDVIKLING I DANMARK

UDARBEJDET AF

JOHANNES MOLDENHAWER
FORSTANDER

UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF MINISTERIET FOR
KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET

KJØBENHAVN
HOLGER MEYERS BOGTRYKKERI
1905

INDUSTRI-
FORENINGEN.

FORORD

DET Arbejde, som jeg herved fremlægger for Offentligheden, indeholder en Redegjørelse for, hvad der her i Danmark er gjort for de Blinde, ikke blot i Retning af Opdragelse og Undervisning, men ogsaa i Henseende til Forbedring af deres Stilling i Samfundet.

Da denne Opgave har taget sin Begyndelse i Udlandet, har jeg medtaget, hvad der kunde bidrage til at klargjøre Danmarks Stilling i Rækken af de Bestræbelser, der ere fremkomne til Gavn for Blinde, og da der her foreligger en fuldt ud international Opgave, har jeg tillige søgt at paavise Danmarks Deltagelse i det internationale Arbejde. Men Hovedindholdet er dog Fremstillingen af *det danske Blindeinstituts Historie*. Da jeg selv har levet i og med Instituttet fra den Dag, da Blindeopdragelsen fra Selskabet „Kjæden“ gik over i Statens Hænder, og da saaledes alle Enkeltheder i Instituttets Liv og Udvikling ligge aabenlyse for mig, har jeg ikke manglet Stof til at gjøre Arbejdet fyldigt. Vanskeligheden har snarest bestaaet i at begrænse sig. Det har været min Stræben, at vise Retfærdighed imod Alle, som have medvirket i Instituttets og Blindesagens Tjeneste, og hvis der i denne Henseende maatte savnes Noget, beder jeg det paa Forhaand undskyldt.

Vel omfatter Arbejdet omtrent 50 Aar af min Virksomhed, regnet fra den Tid, da jeg i Sommeren 1855 rejste til Udlandet for at studere Blindesagen; men af det nye Instituts Historie omfatter det kun de første 46 à 47 Aar. Jeg har imidlertid ment ikke at burde afvente et senere Tidspunkt for Udførelsen af Arbejdet, og det høje Ministerium har været af samme Anskuelse.

Med disse Ord anbefaler jeg Bogen til velvillig Modtagelse.

J. Moldenhawer.

Blindesagens Barndom og tidligste Udvikling.

FØR henimod Slutningen af det 18de Aarhundrede var der Intet gjort for Bindeopdragelsen, uden for saa vidt som en og anden Blind var bleven privat undervist i Hjemmet. Det hørte derfor til de store Sjældenheder, at en Blind indtog en Stilling i Samfundet eller gjorde sig bemærket ved Talent og Dygtighed, og naar Saadant en Gang indtraf, var det mere en Genstand for Beundring eller Forbavselse end Noget, der ledede Tanken og Interessen hen paa de Blindes Skæbne og Stilling i det Hele og Muligheden af at kunne gjøre Noget for dem.

Oprettelsen af det første Blindeinstitut, nemlig det i *Paris*, ved *Valentin Haüy* i 1784 var derfor en Erobring for Civilisationen, der lige saa meget vidnede om Mod og selvstændig Tænkning, som om menneskekærlig Interesse for Næsten.

Om Maaden, hvorpaa Ideen til dette Kærlighedsværk opstod hos Haüy, fortæller han selv i sit til Kongen af Frankrig dedicerede Skrift, „*Essai sur l'éducation des aveugles*“ (*Paris* 1786*), — i en dertil hørende historisk Oversigt — hvor-

*) Dette Skrift er trykt af Haüys blinde Elever, dels med Seendes Tryk, dels med sortfarvet Relieftryk (som i Exemplarer til Seende blev presset flad).

ledes han ved at overvære en Koncert, opført af et Orkester af 8 eller 10 Blinde, havde følt sig oprørt over den Raahed, med hvilken der blev dreven Spot med Blindheden.

Orkestrets Medlemmer havde Briller paa, og paa Nodepultene foran dem stode sædvanlige Noder. Dette sørgelige Skuespil morede Publikum og aflokkede det et støjende Bi-

Valentin Haüy.

fald. Hos Haüy derimod vakte det Beslutningen om at søge at udrette Noget for at forbedre de Blindes aandelige og materielle Tilstand. Han havde straks den Tanke, at det maatte være muligt virkelig at skaffe dem de Midler, som nu kun tilsyneladende og paa en latterlig Maade vare stillede til deres Raadighed; „naar de Blinde kunne kende Tingene paa deres forskellige Form, naar de kunne gjøre Rede for Værdien af et Pengestykke, hvorfor skulde de saa“, tænkte Haüy, „ikke kunne skelne mellem et C og et G i Musikken eller mel-

lem et a og et f i Retskrivningen“?

Forskellige Oplevelser bidroge til at spore Haüys Iver efter at gjøre Noget for de Blindes aandelige Velfærd. Bl. a. beretter han, hvorledes en blind Dreng, der var særlig opvakt, hørte efter, naar hans seende Broder læste Noget højt, og rettede ham, naar han læste fejl. Han bad Broderen om ogsaa at læse for ham i sine Skolebøger, men dertil havde denne ikke Lyst. Derved opstod hos Haüy den Tanke, at skaffe de Blinde Hjælpemidler til Udvidelse af deres Kund-

skaber, uden at de behøvede at være afhængige af Andres gode Villie eller Mangel derpaa.

Haüy siger, at han paa dette Tidspunkt trængte til en Opmuntring overfor de Vanskeligheder, som Sagen frembød. Da ankom den blinde Sangerinde, Frk. *Paradis*, fra Wien til Paris. Hun viste Haüy de af hende selv og af hendes ligeledes blinde Lærer, *Weisseburg*, gjorde Forsøg. Haüy samlede desuden de Hjælpemidler, som vare opfundne af Blinde i tidligere Tid, og gjorde Forsøg med dem, og idet han dertil føjede, hvad han selv havde udtænkt, tilvejebragte han Midlerne til en Undervisningsplan.

Det gjaldt nu kun om at finde en Person, med hvem man kunde prøve, hvad der med de tilstedeværende Hjælpemidler kunde udrettes. Da var det, at Haüy traf paa den fra den tidligste Alder blinde *François le Sueur*. Denne var bleven 17 Aar gammel uden at have lært det Mindste. Han hørte til en hæderlig Familie, der levede i meget fattige Kaar, og den blinde Dreng søgte derfor alt i en ganske ung Alder hen til Indgangen til en Kirke for ligesom mange andre Blinde at modtage en Skærv af dem, der gik derind.

Da Haüy tog fat paa hans Undervisning, viste han stor Modtagelighed, saa at han gjorde hurtige Fremskridt. Derpaa fremlagde Haüy sine Resultater for en akademisk Forsamling, idet han meddelte nogle Betragtninger over Oplærelsen af de Blinde. Præsidenten for denne Forsamling, en højtstaaende Magistratsperson ved Navn *le Noir*, gjorde sig bekendt med Haüys første Forsøg, fik Interesse for dem og vakte tillige flere fremragende Mænds Interesse derfor.

Det var *det filantropiske Selskab*, som lagde Grunden til *Blindeinstituttet i Paris*, og som lige fra Begyndelsen underholdt det ved at understøtte de blinde Elever, dels af egne Midler, dels ved veldædige Bidrag udefra, og ved at lade det tilflyde de Gaver, som skænkedes af Personer, der kom for at se deres Arbejder*). 12 fattige blinde Børn

*) See det omtalte Essai af Haüy Nr. X.

modtog derfra en maanedlig Understøttelse af 12 Livres hver, og Selskabet overdrog deres Undervisning til Haüy, som derefter tillige overlod dem den eventuelle Fortjeneste af deres Arbejde. Det varede ikke længe, før end Publikum begyndte at faa Interesse for Sagen, idet man ikke længere, som fra først af, troede, at den af Haüy iværksatte Undervisning ved Hjælp af Følesansen var bygget paa en særlig Evne hos et enkelt Individ, men indsaae, at den ogsaa kunde anvendes ved andre Blinde. Det viste sig, at der iblandt 14 blinde Børn, som undervistes i Begyndelsesgrundene, kun fandtes 3, hvis Fremskridt vare langsomme, hvilket, som Haüy bemærker, var begrundet i, at de havde en Rest af Syn, og at Følesansen derfor udviklede sig mindre hos dem end hos de andre, der vare helt blinde. Nu gjaldt det blot om at opnaa en gunstig Udtalelse af Videnskabsmændene om de benyttede Læremidler. *Videnskabernes Akademi* paa- tog sig dette Hverv og forfattede derefter en Beretning om det gunstige Resultat, hvortil man var kommen. I Beretningen hed det: „Videnskabernes Selskab, der har modtaget Opfordring til at bedømme Haüys Methode, erkender, at mange spredte Forsøg og Hjælpeidler hidtil have været prøvede med mere eller mindre Held, for at undervise de Blinde, men at endnu Ingen havde tænkt paa at samle disse forskellige Midler, at underkaste dem en Bedømmelse og at fremstille en fortløbende og fuldstændig Methode“. Nu begyndte Bestræbelserne for at faa Midler til Opførelse af en Institutsbygning, og fra mangfoldige Sider strømmede der Penge ind. Det Kgl. Musikakademi gav en Koncert til Indtægt for blinde Børns Uddannelse, og baade i „Lyceum“, i „Museum“ og andetsteds maatte Haüys Elever aflægge Prøver paa Læsning, Regning o. s. v. Saadanne Forevisninger fandt Sted i mange Selskaber, og efter dem fulgte altid Ydelsen af Bidrag til Sagens Fremme, hvilke da sendtes til det filantropiske Selskabs Lokale. Ved disse Bidrag blev det snart muligt at lade 30 blinde Børn nyde Godt af Haüys Undervisning.

I sit „Essai“ siger Haüy, at hans Formaal er: „for det Første, at beskæftige dem af de Blinde, der leve i gode Kaar, paa en behagelig Maade; for det Andet, at befri dem fra Tiggeri, der ere trængende, ved at skænke dem Midler til Livets Ophold; kort sagt, at gjøre baade deres og deres Føreres Hænder nyttige for Samfundet“.

Angaaende Maaden, hvorpaa Tanken om at lære de Blinde at læse opstod hos Haüy, beretter han Følgende: „Vi havde lagt Mærke til, at et trykt Ark, der forlod Pressen, paa Bagsiden af Papiret for Øjet fremviste Bogstaverne op-højede over dets Overflade, men omvendt i Henseende til Stillingen og i omvendt Orden. Vi lode da støbe Typer af den Form, i hvilken Aftrykket viser sig for vort Øje, og ved at lægge et fugtigt Papir over dem paa samme Maade som Bogtrykkerne, frembragte vi det første Exemplar, der indtil da var fremstillet, af Bogstaver, som ved at være op-højede ere tilgængelige for Følesansen uden Synets Hjælp. Dette var Oprindelsen til et Bibliothek til Brug for Blinde“.

Haüy indførte ogsaa Skrivning af ophøjet Skrift paa tykt Papir ved Hjælp af en Metalpen uden Split, idet der af Seende blev skrevet bagvendt, saa at Bogstaverne fremtraadte i deres sædvanlige Skikkelse paa den modsatte Side. Ved at lade Bogstaverne fremtræde med skarpt Tryk, tydeligt adskilte og lidt større end sædvanligt, blev det gjort muligt for Seende at skrive Breve til Blinde, som disse „nogen-lunde kunde læse“.

Haüy udtaler den Tanke, at de Blinde paa lignende Maade vilde blive satte i Stand til at læse Noder. Blandt de Hjælpemidler, som tidligere vare benyttede af Blinde, og som Haüy gjorde sig bekendt med og tildels lod eftergjøre og derefter anvendte, bør fremhæves den af den blinde Professor *Saunderson* ved Universitetet i Cambridge konstrue-rede Regnetavle, de af „*den Blinde i Puysaux*“ benyttede løse Reliefbogstaver, ved hvis Hjælp han underviste sin seende Son — saadanne, som ogsaa benyttedes af Madame *de Salignac* og af *Lamoureux*—, den blinde *Weissemburgs*

geografiske Kort og ovennævnte Metalpen og den af Frk. *Paradis* benyttede, af Mekanikeren *von Kempelen* opfundne Trykkemaskine til Korrespondance. *Haüy* udtænkte desuden en Undervisningsplan, „*Plan général d'Institution pour les enfants aveugles*“. Af Skrifter, der fremkom i hine tidlige Dage, bør anføres „*Précis historique de l'Institut des Enfants Aveugles*“ af *Haüy* og „*Notice historique sur l'établissement des Jeunes Aveugles*“ af *Haüys Elev, Gaillod*, trykt i Relief.

Den 26de December 1786 bleve 24 af Blindeinstituttets Elever prøvede ved Hoffet i Versailles, i *Kongens og den kongelige Families Nærværelse*. Desuden prøvedes et seende Barn, der var bleven undervist af Blinde. Programmet for denne Prøve giver et klart og detailleret Billede af det Liv, som paa den Tid rørte sig i *Haüys Institut*. De Blinde udførte forskellige Haandarbejder, og i det Øjeblik, da Kongen traadte ind, forløde flere af dem deres Arbejde for at udføre en Symfoni for flere Instrumenter, medens de øvrige bleve siddende ved Arbejdet. Orkestret bestod af 4 Violiner, 1 Bratsch, 1 Violoncel, 2 Fløjter, 2 Horn og 1 Pianoforte.

Hvad Haandarbejderne angaar, da var der 2 Elever, som spandt, 4, som strikkede, 3, som snoede Reb, 1, som vævede Gjorder, 1, som flettede Jagttaskesnøre; 4 lavede Net, 1 modellerede i Vox, 2 udførte Sætterarbejde, 2 vare beskæftigede med at trykke, og 1 med at indbinde.

Eleven *Huard* satte efter Diktat en af Hans Majestæt valgt Sætning af en fransk Bog, og det synes, at han tillige har fremsagt en af ham selv digtet Ode, som senere blev trykt gentagne Gange.

Le Sueur, som opholdt sig udenfor Salen, medens det omtalte Diktat foregik, kom derefter ind, læste den med Typer satte Sætning og lagde derefter Typerne tilbage i deres Rum. Derpaa løste han en Regneopgave.

Det omtalte seende Barn, der var lidt over 4 Aar gammelt og fik Undervisning i Læsning af en Blind, aflagde en Prøve herpaa. Programmets øvrige Numre vare følgende:

Flere Blinde slaa op i deres Bog og læse op.

Le Sueur oplæser en i Relief paa Papir nedskreven Sætning.

Den Samme sætter en Form til Trykning for Seende, medens Huard sætter en til Trykning for Blinde.

Le Sueur foretager forskellige geografiske Øvelser ved Hjælp af ophøjede Landkort.

Ved Majestæternes og den kongelige Families Bortgang sang Eleverne en Hymne, der sluttede med en symfonisk Rondo. Det berettes, at denne Hymne var den samme, som det kgl. Musik-Akademis Kunstnere havde udført ved Aarets Begyndelse, og at det bestemtes, at den for Fremtiden skulde benyttes ved de blinde Børns Sangøvelser.

Derefter forbleve de blinde Børn 8 Dage paa Slottet i Versailles som Kongens Gæster.

Det var kort efter dette Besøg, at Haüy udgav den i det Foregaaende omtalte Bog, „Essai sur l'éducation des aveugles“.

Det er af Interesse at gjøre Bekendtskab med Haüys Udtalelser om Musikkens Betydning for hans Elever. Hans Ord ere følgende: „Idet jeg udarbejdede Planen for Blindes Opdragelse, havde jeg fra først af kun betragtet Musikken som en Beskæftigelse, egnet til at opmuntre dem efter endt Arbejde. Men den naturlige Tilbøjelighed, som Størstedelen af de Blinde har for denne Kunst, de Midler til Erhverv, som den kan skaffe flere af dem, den Interesse, som den synes at vække hos de Personer, der bevise os den Velvillie, at overvære vore Koncerter, Alt dette har tvunget os til at opgive vor egen Mening for den almindelige Nytte. — De Blinde føle en naturlig Tilbøjelighed for denne Kunst. Et betydeligt Antal af dem, der ere blottede for Existensmidler, gribe, tvungne af Nødvendigheden, med Iver et Erhverv, henimod hvilket deres Smag allerede drog dem Vort Institut vil tilbyde dem Hjælp, dels til Studiet, dels til Udøvelsen af deres Kunst“. Iøvrigt beder han Læserne „ikke at betragte den Musik, de høre ved de blinde Børns Øvelser,

som Andet end en passende Adspredelse, som han har set sig nødsaget til at tilstaa sine Elever“. Angaaende Haandarbejderne siger han: „Vi frygte ikke for at sige, at vi, ifald vi fremdeles blive støttede, engang ville naa til at sikre alle Blinde imod Trang ved at beskæftige dem paa en frugtbringende Maade“.

I de følgende Aar opnaaede baade Orkestret og Koret megen Anseelse, og fra 1790 skete det ikke sjældent, at man opfordrede Haüy til at lade sine Elever opføre musikalske Messer i forskellige Kirker.

Enkelte af Haüys Elever vare blevne Lærere for seende Børn; dette blev Foranledningen til, at Haüy i 1789 aabnede en Skole for seende Dreng og Piger, i hvilken der af blinde Lærere og Lærerinder gaves Undervisning i Læsning, Regning, Grammatik, Geografi og Historie (i Skrivning og Tegning undervistes af seende Lærere). Denne Skole bestod dog kun til 1791.

Hidtil havde det filantropiske Selskab troligt understøttet Blindeinstitutet efter bedste Evne; men i Revolutionens Dage gik dette Selskab hurtigt sin Opløsning imøde, og Institutet, der saaledes mistede sin vigtigste pekuniære Støtte, truedes med Undergang; da tog Staten sig af de Blinde og gjorde i 1791 Haüys Institut til en *Nationalanstalt*.

Derved var Institutet dog ikke hjulpet, og Nedgangsperioden vedvarede lige til 1814.

Efter at Staten havde overtaget Institutet, blev det nemlig først forenet med Døvstummeinstitutet, saaledes at de havde fælles Økonomi, og i denne Periode sank det ned til kun at være en Skole af Navn; efter at de to Institutter atter vare skilte, blev Blindeinstitutet reorganiseret; men det fik mere Karakteren af en Arbejdsanstalt end af en Skole, og Navnet, „*Institut des Aveugles-Nés*“ („Institut for Blindfødte“), blev ogsaa forandret til „*Institut des Aveugles Travailleurs*“ (Institut for blinde Arbejdere).

Efter at Institutet derpaa var nedsunket i stor Armød, blev det i Aaret 1800 forenet med den i det 13de Aarhun-

drede af Ludvig den Hellige stiftede Forsørgelsesanstalt for 300 aldrende og svagelige Blinde, det bekendte „Quinze-Vingts“ (egentlig Hôpital des Quinze-Vingts). Først i 1815 lykkedes det den daværende Bestyrer, *Dr. Guillié*, at faa denne Forbindelse ophævet, idet der da tillige foretoges en Reorganisation af Institutet.

I sit Skrift: „*L'Institut des Jeunes Aveugles de Paris, son histoire et ses procédés d'enseignement*“, siger *Guadet* pag. 63: „Medens i Frankrig Blindeinstitutet vanrøgtedes, medens *Haüy*s Fremgangsmaade saa at sige var skreven i Glemmebogen der, havde hele Europa forstaaet, hvad der var at beundre ved dette Institut og ved denne Undervisningsmethode; man havde forstaaet, at, naar det for den første Blindeopdrager havde været en uvisnelig Hæder, at aabne en ny Vej paa den menneskelige Intelligentes Mark, at kalde til aandeligt Liv en Klasse af Væsener, som indtil da havde været døde for Samfundet, saa var det en hellig Pligt for ethvert civiliseret Land at slutte sig til hans Gerning, og man studerede derfor *Haüy*s Fremgangsmaade, og man aabnede Skoler for blinde Børn. Rusland, Storbritannien, Østerrig, Danmark, Holland og Sveits besade allerede Institutter i Lighed med det i Frankrig“ — dengang, da der for det franske Blindeinstitut i 1814 omsider begyndte en Genfødselsens Tid.

Allerede i 1802 havde *Haüy*, der var meget misfornøjet med sin Stilling, opgivet denne og oprettet *en privat Skole for Blinde*, der bestod i nogle Aar under Navn af „*Musée des Aveugles*“. I 1806 begav han sig efter Indbydelse af den russiske Kejser med Hustru og Søn til *St. Petersborg* for der at indrette et Blindeinstitut efter sin Methode, og paa Rejsen dertil foranledigede han under sit Ophold i *Berlin* Prof. Dr. *Zeune* til at virke for Oprettelsen af et Blindeinstitut der med Undervisning efter *Haüy*s Methode. Til Fremme for Sagen foreviste *Haüy* for Kongen og en talrig Forsamling de Resultater, han havde opnaaet med sin blinde Elev, *Fournier*, der ledsagede ham paa Rejsen. *Zeune*, der

var en mangesidig dannet Mand, fik oprettet et Institut, der begyndte sin Virksomhed samme Aar under hans Ledelse, foreløbig beregnet paa 4 Elever. Hans første Elev var *Wilh. Engel*. At den unge Anstalt vedblev at bestaa til Trods for den udbrudte Krig, havde man Zeunes Udholdenhed at takke for. Efter Krigens Slutning udvidedes Instituttet, og det fik sin egen Bygning og Understøttelse af Staten. Optagelsesalderen var fra 9 til 12 Aar, og foruden de faste Elever optoges ogsaa saadanne, som boede udenfor Anstalten.

Efter sin Ankomst til St. Petersborg foreviste *Havüy* der ligesom i Berlin ved Hjælp af Fournier Resultaterne af sin Methode, og derefter oprettedes et Institut i 1807, som til 1817 stod under hans Ledelse, idet Omkostningerne udræddes dels af Kejseren, dels af Hittebornshospitalet, dels af Private. Børnene optoges i en Alder af 7 til 12 Aar og forbleve i Instituttet til 18 eller 20 Aars Alderen.

Det varede længe, inden Instituttet i Paris efterfulgtes af andre Institutter i selve Frankrig; de ere alle opstaaede efter 1825.

Ikke mange Aar efter, at Blindeinstituttet i Paris var oprettet, lagdes Grunden til det første engelske saakaldte „Blindeasyl“ (Asylum for the Blind), idet en Borger i *Liverpool* ved Navn *Pudsey Dawson* i 1791 satte en Subskription i Gang til Oprettelsen af en saadan Anstalt, i hvilken blinde Børn kunde faa Undervisning i Haandarbejder og Musik. Anstalten, som begyndte sin Virksomhed samme Aar under Navn af „*School for the indigent blind*“ (Skole for trængende Blinde), havde saaledes et rent praktisk Formaal, nemlig at forskaffe de Blinde et fremtidigt Erhverv som Haandværkere eller Musikere, navnlig Organister.

I 1793 oprettedes et „*Asyl til Hjælp for trængende og arbejdsomme Blinde*“ i *Edinburgh*, idet Rev. Dr. *David Johnstone*, Præst i North Leith, virkede for Sagen, tilskyndet

dertil af den blinde *David Miller*, der ernærede sig som Lærer, og som følte sig greben af den Tanke, ogsaa at ville forskaffe andre Blinde Lejlighed til at søge deres Udkomme ved en hæderlig Virksomhed. Dr. Johnstone satte sig i Forbindelse med Valentin Haüy og satte en Subskription i Gang for Oprettelsen af et „Blindeasyl“ (en Anstalt for Blinde). Denne Anstalt aabnedes i Slutningen af 1793 med 9 mandlige Blinde i et dertil lejet Hus. Kvindelige Blinde modtoges ikke; men man skaffede saadanne, som boede i Byen, Arbejde og understøttede dem. Ved Pengebidrag og Legater voxede Anstaltens Midler saaledes, at man i 1806 kunde købe et Hus, som da indrettedes til Arbejds- og Læreanstalt for mandlige Blinde. (En Anstalt for blinde Piger oprettedes først i 1822.)

„*Blindeasylet*“ eller „*Industriskolen for Blinde*“ i *Bristol* stiftedes ligeledes i 1793, og „*Skolen for fattige Blinde*“ i *London* oprettedes i 1799. I 1805 stiftedes Anstalten for Blinde i *Norwich* og i 1810 den i *Dublin*.

Disse de ældste engelske Blindeinstitutter vare i Hovedsagen tekniske Læreanstalter, hvis Elever vare at betragte som Haandværkslærlinge, i enkelte Tilfælde som Musikelever, — undertiden tillige Arbejdsanstalter; egentlige Skoler for Blinde havde man endnu ikke. Den Smule Skoleundervisning, fornemmelig af religiøst Indhold, som gaves i disse Anstalter, var mundtlig. Læreapparater var man endnu ikke i Besiddelse af.

Efterhaanden oprettedes et betydeligt Antal Institutter af denne Art i det forenede Kongerige; men uagtet Skoletimernes og Lærefagenes Antal hist og her blev noget større, end det havde været tilforn, var det dog først samtidigt med Bestræbelserne for at skaffe *Reliefbøger* tilveje, at egentlige Blindeskoler opstode, og at man ved Institutterne var alvorlig betænkt paa at forskaffe de Blinde nogen aandelig Dannelse.

Et tredje Sted, hvor der ifølge selvstændigt Initiativ gjordes et Forsøg med at oplære Blinde, var *Wien*. *Johann Wilhelm Klein* fra *Allerheim* ved *Nördlingen* i *Baiern* var som *Fattigforstander* i *Wien* bleven bekendt med en henved 9 Aar gammel Dreng, ved Navn *Jacob Braun*, der havde mistet Synet i 2 Aars Alderen som Følge af *Kopper*. Med ham gjorde han Forsøg paa ved Hjælp af særlige Hjælpe-

J. W. Klein.

midler at bibringe ham almindelige Skolekundskaber og at sætte ham i Stand til „ved mekaniske Beskæftigelser“ selv at fortjene i det Mindste en Del af sit Udkomme. Klein beretter i sit i 1837 i *Wien* udkomne Skrift „*Geschichte des Blinden-Unterrichtes und der den Blinden gewidmeten Anstalten in Deutschland, sammt Nachrichten von Blindenanstalten in andern Ländern*“, at han begyndte sine Forsøg i 1804*), men at allerede tidligere *Franz Gaheis* var fremkommen

med et Forslag om Oprettelsen af et Blindeinstitut, der imidlertid ikke var bleven til Virkelighed. „Foruden det af *Valentin Haüy* i 1784 oprettede første Blindeinstitut i *Paris*“, siger Klein videre, „fandtes ingen saadan Anstalt paa Fastlandet, og da jeg ingen Lejlighed havde til at lære den der fulgte Metode at kende, saa kunde jeg kun finde Hjælpe-midlerne til Uddannelse af min blinde Elev ad naturlig Vej

*) Den Dag, paa hvilken Klein tog *Jacob Braun* i Huset, den 13de Maj, betragtes som Instituttets Stiftelsdag.

og i det Ejendommelige ved hans Tilstand“. Denne hans første Elevs, Jakob Brauns, Udviklingshistorie har Klein beskrevet i et i Aarene 1805—1822 i 4 Oplag i Wien udkommet Skrift, indeholdende en „*Beskrivelse af et heldigt Forsøg paa at uddanne blinde Børn til borgerlig Brugbarhed*“. Af Arbejder, der kunde tjene til Erhverv for Blinde, lærte Jakob Braun Fletning af Fugle- og Fiskegarn, Kniplearbejde og Strikning; han lærte ogsaa at lave Brevtasker, Naalehuse, Skrivetøjer, Æsker og smaa Kurve af Papir, Pap og Læder og at overtrække disse med forskelligfarvet Papir.

Kejseren overdrog, da han blev sat i Kundskab om Sagen, Hofkommissionen for Velgjørenhedsanliggender foreløbig at prøve den blinde Elev, hvilket ogsaa skete den 6te August 1805. Bedømmelsen lød paa, at „Læremetoden var fortræffeligt udtænkt, hensigtsmæssig og alment anvendelig, idet man overalt først og fremmest følger Naturens Vejledning, paa den korteste og simpleste Maade tilfredsstiller de ved det særlige Onde opstaaende Krav og yder de derved paabudte Hjælpe midler, og idet der tages mindre Hensyn til, hvad der kunde vække Beundring og Opsigt end paa, hvad der er almennyttigt og anvendeligt“.

I Juni 1806 antog han endnu en Elev, og i 1808 blev han ved Tildeelsen af en passende Lønning sat i Stand til ganske at ofre sig for Opgaven. 8 Elever bleve for offentlige Midler anbragte hos ham til Opdragelse og Forplejning, og han blev bemyndiget til at modtage andre blinde Børn for Forældres eller Slægtninges Regning. Da Anstalten var beregnet paa fattige Børn, indskrænkedes Undervisningen til elementære Kundskaber om Genstande, om hvilke der, fordi Eleverne ikke kunde se dem, paa anden Maade maatte bringes dem en Forestilling, dernæst Religion og Hovedregning; fremdeles Udviklingen af mekaniske Færdigheder, der i det daglige Liv kunde gøre dem mindre afhængige af Andres Hjælp og sætte dem i Stand til at være nyttige for Andre og til at fortjene noget ved Haandarbejder; sluttelig Musik „ikke saa meget som Erhvervsmiddel, men snarere som Re-

kreations- og Opmuntringsmiddel for de Blinde selv“. „Undervisning i Læsning af ophøjet Skrift, i Skrivning, i Regning med Taltegn, i Geografi, Historie og højere Videnskaber forbeholdes enkelte fremragende Begavelser eller bemidlede Blinde, som tage Del i Undervisning i Instituttet“. „Det Nye ved Sagen og de uventede Fremskridt, som nogle særlig begavede Elever gjorde, vakte almindelig Opmærksomhed og Deltagelse“. Klein beretter, hvorledes Instituttet i Wien blev taget til Mønster for lignende Anstalter, og hvorledes unge Mænd, dels af egen Drift, dels paa Foranledning af deres Regeringer, kom til Wien for at gjøre sig bekendte med Metoden for Blindes Undervisning.

Kleins private, af Staten understøttede Institut blev i 1816 ophøjet til Statsanstalt. Optagelsesalderen blev sat til 7—12 Aar, og for at optages maatte Børnene ikke lide af andre Legemsmangler end Blindheden og ikke være aandsvage. Tiden for Opholdet blev sat til 6, i det Højeste 8 Aar.

I 1819 udkom Kleins udførlige Skrift om Blindeundervisning: „*Lehrbuch zum Unterrichte der Blinden*“, et af de betydeligste Arbejder i den ikke meget righoldige Litteratur om Blindeopdragelse.

De i *Østerrig-Ungarn* senere stiftede Blindeinstitutter stamme alle fra Tiden efter 1820.

I *Tyskland* oprettedes, som ovenfor omtalt, et Blindeinstitut i *Berlin* i 1806, og derefter fulgte Blindeinstituttet i *Dresden* i 1809, stiftet af Dr. *Emanuel Gottlieb Flemming* fra Jüterbog (død 1818) og i 1835 gjort til Statsanstalt. Instituttet i *Breslau* stiftedes i 1819, og de øvrige Institutter ere alle af yngre Datum.

I 1806 begyndte Sekretær *Per Aron Borg* i *Stockholm* at undervise en blind Pige ved Navn *Seyerling*; men snart efter optoges hans Interesse af Undervisningen af Døvdumme,

og det derefter oprettede Døvstumme- og Blindeinstitut, „*Almänna Institutet för Döfstumma och Blinda*“ (Manilla ved Mälaren), der indtil 1816 kun havde optaget 8 Blinde, ophørte fra den Tid af ganske med at optage saadanne, og det var først i 1844, da Staten overlod „Öfre Manilla“ til Oprettelsen af et *Blindeinstitut* og bevilligede Midlerne til Optagelse af 13 Elever, at der blev lagt Grunden til en fortsat Omsorg for de Blindes Undervisning i Sverrig. Afdelingen for Drengene aabnedes i 1846, den for Piger i 1847. (For Døvstummeinstitutet var der i 1840 for offentlig Regning paa Manilla bleven opført en ny og større Bygning).

Borg var i Aarene 1823—28 fraværende, idet han var kaldet til *Portugal* for der at oprette et Institut for Døvstumme og Blinde.

P. A. Borg.

I 1808 oprettedes et Blindeinstitut, „*Instituut tot onderwijs van blinden*“ i *Amsterdam*. Dets Fremkomst skyldtes fornemmelig *Frimurerne*, som ogsaa i Fremtiden kom til at tage Del i dets Ledelse. Man optog Børn allerede i 4—5 Aars Alderen, og de kunde blive i Institutet til 18—20 Aars Alderen. Børnene undervistes i de sædvanlige Skolefag, med Undtagelse af Skrivning, og i forskellige Haandarbejder, saasom Spind, Strikning, Stolefletning, Kurvemageri, Taskeknytning m. m.

I *Sveits*, Pestalozzis og Fellenbergs Fædreland, havde man ligeledes havt Opmærksomheden henvendt paa de Blinde, og i 1809 oprettede det i *Zürich* bestaaende saakaldte „Hülfs-gesellschaft“ paa Forslag af sin Formand, Lægen Dr. *J. C. Hirzel*, en *Opdragelsesanstalt for Blinde*, der tillige skulde tjene til *Læreanstalt for voksne unge Blinde*. Optagelsesalderen blev derfor sat til fra 10 til 30 Aar. Senere forsøgte man at gjøre Blindeinstituttet i *Zürich* til et National-Institut for Sveits. Da dette mislykkedes, besluttede man til Blindeinstituttet at knytte et Døvtummeinstitut, og Indrettelsen af denne Dobbeltanstalt skriver sig fra Aaret 1826. Ellers have stedse Døvtummeafdelingerne været de oprindelige; her var nu det Omvendte Tilfældet. I Almindelighed have de to saa forskellige Klasser af Børn været indbyrdes adskilte; her var dette ikke Tilfældet, uden for saa vidt de, om end af de samme Lærere (ligesom i det svenske Manilla-Institut), undervistes i særskilte Timer. I Kleins „Geschichte des Blinden-Unterrichtes“ hedder det herom: „I Begyndelsen vare de Blinde og de Døvtumme, naar de mødtes, gensidig tilbageholdne og undseelige. De Blinde følte et Slags Skyhed overfor de Døvtumme, idet de, paa Grund af Mangelen paa Tale, ansaae dem for Væsener af en lavere Art; derimod betragtede de Døvtumme den Blinde som en hjælpeløs Skabning, spottede og drillede ham vel endog. Men senere kom de hinanden nærmere, de Blinde betroede sig til de Døvtumme som deres Førere, og disse lagde rørt Agtelse for Dagen for de Blindes Duelighed og vare dem med al Opmærksomhed behjælpelige ved deres Arbejder. Meddelelsen mellem de to Arter af Elever skeer ved Hjælp af mundtlig Tale. Den Døvtumme taler langsomt, den Blinde svarer paa samme Maade, og den Døvtumme forstaar Svaret ved Taleorganernes Bevægelse d. v. s. ved at aflæse fra Munden, — idet den gode Hørelse hjælper den Blinde, det skarpe Øje den Døvtumme, saa at efter et kort Samvær den gensidige Meddelelse og Underholdning gaar for sig med Lethed“.

Til Trods for denne Skildring, der stemmer overens med den ved Instituttet i Zürich herskende Opfattelse, kan man dog ikke frigjøre sig for den Anskuelse, at en saadan Forening af Børn, der ere saa forskelligt stillede, er unaturlig og hæmmende for begge Parters Udvikling.

De blinde Drengene flettede fra Begyndelsen Tæpper og Sko af Klædelister, Straafletninger til Bikuber, Maatter og Stolesæder, Kurve og andre Genstande af Pil og Schener. Pigerne strikkede, spandt, syede, vævede, lavede Snore og Kvaster og lette Straaarbejder. De flinkere blandt de ældre Elever benyttedes til at undervise de yngre. I Regelen optoges Børnene i 8—10 Aars Alderen.

Det næste Institut i Rækken var det i Kjøbenhavn.

Det ældre Kongelige Blindeinstitut i Kjøbenhavn.

Den ældste Tid.

Angaaende dette Instituts Oprettelse ved Selskabet „*Kjæden*“ meddeles efter den af Bestyrelsen for „*det Kongl. Institut for Blinde*“ under 1ste Juni 1811 autoriserede Forhandlings-Protokol Følgende: „Anno 1811 den 1. Juny organiseredes Instituttet for Blinde; det er oprettet af et Selskab velmeenende Borgere og Borgerinder, understøttet og beskyrmet af Landets Fader, *Frederik* den Sjette“.

„Anledningen til dette Institut og dets Opkomst er følgende“.

„I et Selskab, der den 30te November f. A. (1810) holdt sin Fornylses-Fest, foreslog dets første Styrer, Hans Excellence Hr. Overhoff-Marchall v. *Hauch*, at det var passende

med Hensyn paa Selskabets Mængde, Tendence og de Midler, hvoraf det var i Besiddelse, at tænke paa en nyttig og gavnlig Maade ogsaa at virke uden for Selskabets Kreds. Hans Excellence opfordrede derpaa samtlige Medlemmer til at indkomme med Forslag i denne Hensigt, og vilde man da vælge, for derefter at udføre hvad der, bedst passende for Selskabet, var gavnligt at iværksætte. Det varede ikke længe, før ad-

Overkammerherre A. W. v. Hauch.

skillige af Selskabets Medlemmer efterkom den skete Opfordring. Flere Forslag indkom i den nævnte Anledning. *Blandt disse fandt et af Hr. Professor Brorson meest Bifald. Dette hans Forslag gik ud paa at indrette en Undervisnings-og Hjælpe-Anstalt for Blinde**). Hans Excellence udstedte derefter et Circulaire til Selskabets Medlemmer, hvorpaa Bidrage tegnedes til Institutets første nødvendige Udgifter“. „Det blev derefter Professor *Brorson* paalagt at indkomme med Plan til Indretningens Iværksættelse og Gang. Da Planen var indleveret, bifaldet, og det til dens videre Udførsel fornødne bestemt, blev det den nævnte 1. Juny fastsat, at Indretningen om nogle Dage skulde med et Antal Blinde tage sin Begyndelse, *for det første med 12*“. (Om Maaden, hvorpaa Tanken opstod, henvises til Side 21.) „Hans Majestæt Kongen har tilladt, at Instituttet kaldes Kongeligt, og lovet sin aller-naadigste Understøttelse og Beskjærmelse“.

*) Udhævet af Forfatteren.

skillige af Selskabets Medlemmer efterkom den skete Opfordring. Flere Forslag indkom i den nævnte Anledning. *Blandt disse fandt et af Hr. Professor Brorson meest Bifald. Dette hans Forslag gik ud paa at indrette en Undervisnings-og Hjælpe-Anstalt for Blinde**). Hans Excellence udstedte derefter et Circulaire til Selskabets Medlemmer, hvorpaa Bidrage tegnedes til Institutets første nødvendige Udgifter“. „Det blev derefter Professor *Brorson* paalagt at indkomme med Plan til

„En Liste paa en Del Blinde blev fremlagt“.

„Under 7. Juny foretog Professorerne *Klingberg* og *Brorson* samt *Kruse* og *Bork* et Eftersyn, og der befandtes 10 Subjecter brugelige“.

„Den 10. Juny begyndte Institutet sin Gænge udi dets til Leie havende Værelser i Aabenraa Nr. 248“.

Ved private Pengebidrag var der indkommen en Sum af 10,900 Rdl., som blev den Grundkapital, hvormed Institutet begyndte sin Virksomhed.

Kjædeselskabets Bestyrelse konstituerede sig som Bestyrelse for det Kongl. Blindeinstitut, og der valgtes desuden 2 Kommissioner, den ene for Undervisningen, den anden for Økonomien, og disse valgte hver et Medlem til Indtrædelse i Bestyrelsen. Professor Brorson, der var Medlem af den førstnævnte Kommission, blev paa denne Maade valgt ind i Selskabets Bestyrelse.

Prof. Chr. Fr. Brorson.

Den ovenfor omtalte, af Professor Brorson udarbejdede Plan for Instituttets Virksomhed blev forelagt Kongen til Approbation, og det besluttedes, at man vilde være betænkt paa ikke blot, som fra Begyndelsen af, at lade de Blinde tilbringe Dagen i Institutet, men ogsaa at beholde dem der om Natten. Det vedtoges, at Bestyrelsen vilde møde hver Maaned paa Institutet for at inspicere og „derefter uddele den fortjente Roes eller Daddel“. Desuden fremlagdes en Protokol, i hvilken indførtes hvad der var passeret, og hvorledes mulige Mangler vare afhjulpne eller kunde afhjælpes.

Den økonomiske Kommission forøgedes med 3 Medlemmer, for at der ved en Deling af Arbejdet imellem Medlemmerne kunde opnaas, at der „for det meste“ kunde være Inspektion ved Haandarbejdet, og det paahvilede begge Kommissioner hver især at afgive maanedlige Indberetninger, for at Bestyrelsen paa Grundlag af dem kunde fatte sine Beslutninger.

Om at overdrage Tilsynet med hele Virksomheden til en enkelt Mand som ansvarlig Forstander blev der aldrig Tale.

Med Hensyn til Optagelsen af „Stokblinde“ og saadanne, som kunde skimte, vedtoges, at de Førstnævnte skulde have Fortrinet, uden at man dog derfor vilde nægte saadanne Børn Adgang, der havde en ringe, men utilstrækkelig Grad af Syn. Da man kun havde 12 Pladser at raade over, og da disse vare besatte, vilde man dog ved indtrædende Vakance foreløbig kun optage helt Blinde.

I September s. A. havde Kongen tilstaaet Instituttet 1000 Rdl. aarlig i 3 Aar af „Fonden ad usus publicos“, men allerede i den følgende Maaned bestemtes, at dette Beløb skulde udredes af Kongens Kasse, „saalænge Instituttet vedligeholdes“, idet Hans Majestæt tillige tillod, „at hans Navn kan for disse (1000 Rdl.) opføres som Subskribent“. Ogsaa Prins Christian Frederik gav Tilsagn om et aarligt Bidrag, idet han udtalte sin Tilfredshed med Instituttet og dets veldædige Bestræbelser og tilbød sin Hjælp med Et og Andet, tjenligt til Undervisningen.

I en Indberetning i Februar 1812 fra Professor Brorson til Bestyrelsen meddeltes, at 1) „hver Lærer vil udarbejde i sin Videnskab Plan for Undervisningen“, at 2) „Medarbejderne af Journalen vil bedømme og gennemlæse hvad deri indføres“, at 3) „Commissionen foreslaar som Straffe a. Afsondring fra de øvrige, b. nægte Eleverne at komme ud, c. tarveligere Spise, og 4) „om nogle af Commissionens Udnævnelse til at befordre Underviisningens Deles hurtige Gænge“.

I Januar Maaned bevilligede Kongen Instituttet et Laan paa 20,000 Rd., mod at de 1000 Rd. aarlig indeholdtes, indtil Laanet med Renter var afbetalt.

Som ejendommeligt for de daværende Forhold kan anføres, at Kongen personlig sendte en Ansøgning fra en Ritmesters Enke om hendes Søsterdatters Optagelse i Instituttet og paalagde Overhofmarskallen „at komme ind med Betænkning, om denne blinde Pige kunde antages i Instituttet“. Efter 10 Dages Forløb afgives denne Betænkning, og 10 Dage derefter resolverer Kongen, at han i 2 à 3 Aar vil betale de for Blindes Optagelse bestemte 400 Rd. aarlig, for at bemeldte Pige kan nyde Ophold og Undervisning i Instituttet.

Af det Foregaaende sees, at Blindeinstituttet lige fra sin Begyndelse kunde glæde sig ved Kongens Beskyttelse, hvis patriarkalske Karakter paa en naturlig Maade støttedes af den Omstændighed, at Kongens Overhofmarskal var Kjædeselskabets øverste Styrer.

Angaaende den Maade, paa hvilken Tanken om at gjøre Noget for de Blinde opstod, berettes i „Journal udgivet til Fordel for Blinde“ Følgende: „Et Par Blinde, der modtog Professor Brorsons Undervisning til Konfirmation, havde vakt hans inderlige Bekymring; paa dem tænkte han, for dem ytrede han Ønsker, udarbejdede en Plan, hvis væsentlige Indhold findes i denne Efterretning, og Selskabet besluttede at lette Livets Byrder, der hvilede saa tungt paa vore Blinde, for hvem der endnu ei i Danmark var aabnet nogen Stiftelse som i Paris, Wien og flere Steder“.

Angaaende Planen for Instituttet anføres sammesteds Følgende: „Ved vor Anstalt skulde Intet sigte blot til Bram, Intet til blot Forlystelse for Andre, eller ved at vække taus, studsende Beundring ved sjeldne Syner; men alt til harmonisk Udvikling af de Blindes aandige og legemlige Anlæg; Alt — til at danne dem som Mennesker og Borgere“.

Det hedder videre: „I. Vi ville i dem opdrage dygtige og gavnende Borgere af Staten; de skulle ei længer være

Samfundets Almisse-Lemmer: Enhver af dem lærer et eller flere Haandarbejder, hvorved de, i eller udenfor Institutet, kunne fortjene deres Brød, om ikke ganske, saa dog tildeels“.

Af denne Udtalelse fremgaar, at Bestyrelsen havde det rette Blik for den foreliggende Opgave. Man var ikke blind for den Fare, der laa i Fremstillingen af Resultater overfor Offentligheden, for hvilken Sagen var ny og fremmed, og hvor der ikke var nogen lang Vej fra Tvivlen til Forbavelsen og Beundringen, men derimod meget langt til den rette Opfattelse af, hvad der kunde stilles som en rimelig Fordring med Hensyn til den Blindes Arbejdskraft og Stilling i Konkurrencen med de Seende. Ogsaa i denne Henseende udtalte Bestyrelsen sig rigtigt, idet den angaaende de Blindes Selverhverv siger: „hvorved de kunde fortjene deres Brød, om ikke ganske, saa dog tildeels“. Naar der tilføjes: „i eller udenfor Institutet“, seer man dog paa samme Tid, at man dengang havde Tanken om en Arbejds- og Forsørgelsesanstalt for Øje, lige saa vel for mandlige som for kvindelige Blinde.

Der fortsættes, som følger: „II. Vi ville, at de Blinde føle sig under og ved vor Dannelse mindre ulykkelige; de skulle ei længer i sørgelig Uvirkksomhed og Lediggang henses deres Tilværelse; vi ville føre dem ud af det Formynderskab, under hvilket de hidtil stode, ind i Forbindelse med Verden, og de skulle selv glade føle deres Værd ved at kunne arbejde til Selskabets Gavn“. Derefter udtales, at man ikke vil indskrænke sig til at uddanne dem til Arbejde, men ogsaa udvikle deres Aand, klare deres Forestillinger og Begreber, og aabne deres Hjerter for ædle Følelser. Man vil give dem Stof til Eftertanke og Underholdning. „De bør samle Kundskab om Pligt, om et høiere Væsens Tilværelse, om Udødelighed.“ Der tilføjes: „De med svage Evner begavede bør alene — foruden Haandarbejde — lære Religion og Regning“.

Om en egentlig forberedende Undervisning, som man

har den nutildags, med Anskuelsesøvelser, Frøbelske Arbejder o. desl., var der endnu ikke Tale dengang.

Derimod har man havt Opmærksomheden henvendt paa særlige Begavelser, „udmærket Genie“, som man vil „stræbe at uddanne hensigtsmæssigen“. „Men —“, tilføjes der, „kun det sjældne Talent tillader os her en Undtagelse“.

Fra først af indskrænkede Selskabet sig til at optage fattige Blinde fra Hovedstaden.

Lærefagene vare fra Begyndelsen Religion, Regning, Historie, Geografi, Naturhistorie, Musik og Haandarbejde.

Musikundervisningen omfattede Fløjte- og Klarinet spil, hvortil senere kom Violinspil og i enkelte Tilfælde Orgel spil. Klavérspil lærtes ikke synderlig førend 1853, da Kgl. Kapelmusikus *Schiött* gjorde en Begyndelse dermed, ved at undervise den blinde Lauritz Bendixen, hvis Uddannelse fortsattes efter hans Overførelse til det nye Institut, indtil han afgik ved Døden. Enkelte Piger lærte Guitarspil for at akkompagnere sig til Sang. Hertil kommer endnu flerstemmig Sang, som i de senere Aar lededes af Professor *Rung* og derefter af Hr. *Dütsch*, der i Decbr. 1853 afløstes af Kgl. Kapelmusikus *Schiött*.

Af Undervisningen i Violinspil har Prof. *Paulli* gjort sig særlig fortjent, idet han ledede den i over 25 Aar — tilmed uden Betaling. I det Hele taget gaves næsten al Undervisning gratis, idet den besørgedes af Medlemmer af Selskabet.

Haandgerningsfagene vare Spind, Strikning, Knytning, Paparbejde og Kurvefletning. Af disse Haandarbejder bibeholdtes i Længden kun Spind og Strikning, der lærtes saavel af Drengene som af Pigerne. Kurvemageriet bortfaldt „af Mangel paa Plads“.

Gymnastik nævnes ikke i Planen; men i alt Fald i de

senere Aar undervistes der i Gymnastik og Dans tre Gange om Ugen. De Lærere, som i den sidste Tid af Instituttets Bestaaen underviste deri, vare Hr. *Reinwald* og derpaa Hr. *Grosz*. Om Sommeren havde Drengene Svømning i Stedet for Gymnastik, og Pigerne Badning. 2 Gange om Ugen foretoges Spadsereture fra 4—7. Mærkeligt nok er Dansk ikke anført blandt Skolefagene. Der lærtes dog en Del Vers udenad (i den sidste Tid hos Justitsraad, senere Etatsraad *Brorson*), og Eleverne hørte Oplæsning.

Angaaende den af Haüy i Paris iværksatte Læsning af Relieftryk ved Hjælp af Fingerfølelsen udtaler Prof. Brorson sig paa følgende Maade: „Denne Methode er konstig, men vanskelig. Læsning ved Følelsen gaar desuden saare langsom, da de maa mærke hvert Bogstav, førend Ordet kan sammensættes. Hertil hører altsaa: 1. megen Tid, 2. meget Rum, 3. megen Bekostning. I Paris bleve kun trykte et Par Bøger af dette Slags. Vi ville derfor overlade — for det meste — Læsningen til de Seende, og ved mundtligt Foredrag meddele vore Blinde de Kundskaber, de behøve“. Prof. Brorson forklarer dette sit Standpunkt ved at fremhæve, at det mundtlige Foredrag er hurtigere og mere indtrængende end Læsningen, og at Bogstaver kun vække udvortes Erindringer. Læsning af ophøjet Tryk forekommer ham i det Hele mere som et Middel til at „bramme med megen Viden“ end som et Lærefag af Betydning. Dog tilføjer han, at man agter at lade trykke „videnskabelige Tabeller, f. Ex. i Historie en Tabel delt i Rubrikker af følgende Indhold: 1. Tidsregning, 2. mærkværdige Mænd, 3. Opfindelser o. s. v. Herved understøttes den Blindes Hukommelse“. Det synes ikke, at denne Plan er bragt til Udførelse.

„I Læsning og Skrivning“, hedder det videre, „undervises de af Hr. *Fürst*, som har arbejdet under Haüy i Paris ved Blindes Undervisning. De skrive med en særegen Pen (uden Split) i tykt Papir, saa de selv ved Følelsen kunne læse det Skrevne“.

Der undervistes i Geografi ved Hjælp af særegne Land-

kort, klinede paa Lærred, paa hvilke Landenes Grænser vare broderede med Garn, Søer, Fjorde og Floder overstrøgne med Limvand og bestrøede med fint Sand.

Disse første Forsøg i Retning af Læsning, Skrivning og Geografi faldt siden hen og bleve ikke genoptagne førend i 1856 i Forbindelse med de indledende Skridt til Statens Overtagelse af den af Kjædeselskabet indledede Virksomhed til Bedste for Blindes Uddannelse.

I den sidste Række Aar af dette Instituts Bestaaen undervistes i Katekismus (Balles Lærebog) og Salmer af Provst *Gad* og tilsidst af Pastor *Bloch-Suhr*, medens Timerne i Bibelhistorie gaves af Cand. theol. *Schwarzbrum*. Lærebogen lærtes paa den Maade, at de ældre (ukonfirmerede) Elever havde hver sit Kapitel at svare til (et særligt stort Kapitel blev delt mellem to) og indøvede dette med de andre, idet de lærte dem det ordret udenad. I denne saakaldte indbyrdes Undervisning, en Art Monitorsystem, søgte man en Erstatning for Savnet af relieftrykte Skolebøger, som jo iøvrigt altid ville spille en underordnet Rolle i et Blindeinstitut, hvor der paa Grund af den meget begrænsede Fritid vanskeligt kan indrettes en regelmæssig Lektielæsning. Med de Salmer, der svarede til Lektierne, gik man frem paa lignende Maade. Den paa det nuværende Institut ansatte blinde Hjælpelærerinde, Frk. S. Madsen, mindes endnu, at hun i sin Tid maatte svare til Indøvelsen af 5te Kapitel af Lærebogen og de dertil svarende Salmer.

Den blinde Organist *Gether*, hvis Hustru var Husholderske og Lærerinde i Haandarbejde og førte Tilsyn med Børnene, var i Regelen tilstede ved Lektiernes Gennemgaaen og rettede lejlighedsvis begaaede Fejl. Han underviste desuden for Betaling i Regning og Fløjtespil.

Eleverne gik stedse til Præsten sammen med de seende Konfirmander.

I de andre Skolefag var i de senere Aar den blinde „Repetent“ *N. Madsen* tilstede, og det paalaa da denne paany at gennemgaa (repetere) med Eleverne det, som Lærerne havde gennemgaaet i Timerne.

Efter saaledes i korte Træk at have givet en Oversigt over Undervisningen i Institutet, for saa vidt som de sparsomt foreliggende Efterretninger gjøre en saadan mulig, ville vi vende tilbage til den ældre Tid.

Under 8. September 1812 udsendte Kancelliet Lister angaaende *de Blindes Antal* i de fleste danske og norske Stæder og meddelte tillige, at *en Kommission vilde blive nedsat for at tage de Blindes Undervisning og Forsørgelse under Overvejelse*, samt udtalte Ønsket om, at Bestyrelsen for Blindeinstitutet vilde tiltræde Kommissionen.

Kancelliet meldte tillige, „at det for Tiden ikke havde Indtægtskilder til at holde i Institutet 3 à 4 Elever“.

Under 29. Mai 1813 udbad Kancelliet sig Bestyrelsens Tanker „i Anledning af Kammerraad *Nerensts* og Professor *Castbergs* ytrede Formening for en Undervisnings- og Forsørgelses-Plan“.

Angaaende Kancelliets ovenfor nævnte Skrivelse af 8. September 1812 om en saadan Plan afgave derefter samtlige Bestyrere Betænkninger, og under den 3. August 1813 indsendtes Bestyrelsens Svar til Kancelliet i Anledning af den tilsigtede Plan til Blindes Undervisning og Forsørgelse i ethvert Stift i Danmark og Norge.

Af de her berørte Forhold fremgaar, at man allerede dengang har havt Opmærksomheden henvendt paa det Ønskelige i, at Undervisningen og Forsørgelsen maatte komme alle Landets Blinde tilgode, og at der blev gjort indledende Skridt i denne Retning, uden at disse dog have ført til noget Resultat. Det har stadig skortet paa Pengemidler, og til

mere omfattende Foranstaltninger for at skaffe disse tilveje har Tiden ikke været moden.

I 1812 havde Selskabet erhvervet sig en Gaard paa Hjørnet af store og lille Helliggejstesstræde (hvor nu Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn har sine Lokaler), og Stueetagen i denne overlodes Instituttet for en aarlig Leje af 600 Rdl.

Under 1. November bekendtgjordes, at der ialt kunde modtages 24 faste Elever i en Alder af 10—20 Aar, dog Halvdelen kun for en Betaling af 400 Rdl. aarlig. Der meldte sig dog ikke saa mange, og i de følgende Aar var Antallet sædvanligvis kun 18 foruden nogle enkelte (4 til 6), som nøde godt af Undervisningen og Forplejningen uden at bo i Anstalten.

Senere holdtes af og til offentlige Examinier i Instituttet. Den 14. Maj 1813 indbød Bestyrelsen for første Gang til en saadan. Den i den Anledning udstedte Bekendtgørelse, som sendtes til Stiftelsens Velgjørere, var saalydende:

„Det Selskab, som for 2de Aar siden oprettede en Stiftelse til Blindes Dannelse, fandt saa megen Opmærksomhed og veldædig Understøttelse hos Regjeringen som hos Medborgere uden for Selskabet, at det altid har erkendt det for en Pligt, Taknemmelighed fordrede, at fremstille *det Offentlige* Frugterne af dets Bestræbelser. Vi indbyde derfor alle de Veldædige, hvis Bidrage understøttede vor Sag, til at overvære en Prøve over de blinde Lærlinges Fremgang i musikalske Færdigheder, i Kundskaber og Haandarbeider. Prøven, der ledsages af Sang og en Tale, holdes Torsdagen den 20de dennes om Eftermiddagen Kl. 4 en halv. Stiftelsens Velgjørere ville behageligen hertil lade afhente Adgangsbilletter“ (o. s. v.)

„Da det er at formode, at flere blandt vore Medborgere, der glædes ved at se menneskelig Elendighed lindret, tillige ønske at kjende Stiftelsen og ville overvære denne Prøve, saa kunne de, som skriftligen opgive deres Navn, modtage Adgangsbilletter til denne Prøve“ (o. s. v.)

Prøven besøgte af en talrig Forsamling, deriblandt mange af Stadens første Embedsmænd.

Lærlingene vare alle satte i Arbejde med at spinde, strikke, flette Kurve og Sko af Klædelister.

En af Prof. *Sander* forfattet Sang blev afsungen, hvorefter Pastor *Michelsen* holdt en Velkomsttale. Derpaa examinerede Lærerne, hver i sit Fag, Pastor Michelsen i kristelig Dogmatik, Skolelærer Borch i Menneskets Naturhistorie, Kapt. Lund i Regnekunst, Professor Nissen i Fremsigelse af poetiske Stykker, Hr. Boetius i Danmarks Historie, Assessor Muus i Geografi og Prof. Brorson i kristelig Moral.

En Elev af den blinde Hr. Paulli spillede paa Fløjte, hvorefter der foredroges en Klarinet-Duet og spilledes paa Harpe.

Prøven endte med en under Hr. *Schönheiders* Ledelse udført Sang med Text af Biskop *Hjort*, forfattet for Haandværkerstanden og kaldet: *Arbeidsomheds Værd*.

Til Slutning holdt Prof. *Brorson* en længere Tale, i hvilken han dels henvendte sig til de Besøgende, dels til Børnene.

Saadanne offentlige Prøver afholdtes af og til i de følgende Aar, og Eleverne fremstilledes i de første Aar jævnligt for Selskabets Medlemmer, ligesom ogsaa deres Arbejder forevistes paa Bestyrelsesmøderne.

Den 25. Novbr. 1815 bærede deres Majestæter *Kongen* og *Dronningen*, *Kronprinsessen* og *Prins Kristian* og *Gemalinde* Instituttet med deres Nærværelse. „De Blinde aflagde Regnskab for deres Kundskaber og viste deres opnaaede Færdighed i Haandarbejde“. Ved denne Lejlighed afsang de Blinde følgende af Prof. *Sander* i Anledning af Besøget forfattede Sang:

De Blindes Sang til Kongen og Dronningen.

Ærefrygt og barnlig Glæde,
Drot og Dronning, hilse Dig!
Og den simple Sang, vi kvæde,
Hæver dog til Himlen sig!

Fra hin evigrige Fylde
 Strømme Jordens Goder ned:
 Konge, Himlens Gud Du skyldte
 Borgres, Landets, Hjertets Fred!

Alle Verdnens Fader signe
 Dig med Visdom, Kraft og Mod,
 Da Du stræber Ham at ligne
 Og alt kaldes *Eiegod!*

Hvad saa sjældent Thronen pryder,
 Tvangløs Æmhed, husligt Held,
 Alt, hvad ædle Hjærter fryder,
 Blev din Lykkes rene Væld.

O! Maria, hulde Moder,
 Selv forladte kender Du!
 Solen lig, blandt lyse Kloder,
 Trøster os Dit Komme nu.

Føle vi ei Solens Lue,
 Skøndt dens Aasyn skjuler sig?
 Ei Dit blide Smil vi skue,
 Men vi stole dog paa Dig.

Hulde Moder, ædle Fader.
 Gud velsigne os ved Jer!
 I bestyre Myriader!
 Eders Villie hersker her.

I en Række af Aar sees regelmæssigt engang aarlig en Forestilling at være afholdt paa det kgl. Teater til Fordel for Blindeinstituttet. Ved disse Forestillinger medvirkede Teatrets bedste Kræfter og det kgl. Kapel. Ogsaa enkelte talentfulde Blinde have medvirket som Musikere, og Sang og Deklamation af Blinde udgjorde en Del af Programmet. Af Journalen sees tillige, at der engang forlangtes en Erklæring fra Kublau om, hvorvidt den blinde *P. Jensens* Kompositioner kunde bruges ved en saadan Beneficeforestilling.

I „Journal udgivet til Fordel for Blinde“, 3. Bind 2.

Hefte, findes i „Efterretninger om Stiftelsen“ anført Følgende:
 „Med allerhøieste Tilladelse har Instituttet aarligen givet en offentlig Forestilling, 1818, 19, 20, 21 og 22 paa det offentlige kongelige Theater, og 1823 paa det kongelige Hoftheater, understøttet af det kongelige Kapel, og i de tre første Aar af de kongelige Skuespillere og Skuespillerinder ved et lidet Skuespil“.

„De Blinde, der ved disse Forestillinger viste Deres Færdighed i Tonekunsten, ere: *Peter Jensen*, som tillige har sat Musik til adskillige af de udførte Sange og af ham selv udførte Fløitekoncerter, og *Adolph Gether* paa Fløite, *Mathias Meyer*, *Andreas Lyts* paa Klarinet og *Johan Grammelstorff* paa Bratsch; *Christian Appelroth* paa Violin og *Peter Jensen* tillige paa Violoncel“.

Blandt dem, der i en længere Aarrække optraadte ved disse Forestillinger, fortjener særlig at fremhæves *Adolph Gether* (den senere Organist ved Vor Frelses Kirke, samt Lærer i Fløjtespil ved det ældre Blindeinstitut og derefter Lærer i Orgelspil ved det nye Institut), der første Gang optraadte i en Alder af 8 Aar, idet han ved en saadan d. 24. Marts 1819 paa det Kgl. Teater afholdt Forestilling, som Instituttets yngste Elev, fremsagde følgende Epilog af *Thomas Thaarup*:

Ei saae mit Øje Morgenrødens Glæder;
 Jeg følte kun en kærlig Moders Favn;
 I Mulm jeg end paa Livets Bane træder,
 Og kender Dag og Solen blot af Navn.

Men Solens Varme mig dog vederkvæger,
 Jeg fryder mig i Vaarens milde Luft;
 Seer jeg end ikke Rosens Purpurbæger
 Jeg dog indaander glad dens søde Duft.

Mig Nattergals og Lærkes Stemme fryde,
 Endskønt med Øjet jeg den ikke seer;
 Jeg hører Strengelæg og Sange lyde
 Og deres milde Røst, som har mig kær.

Af Landets Grøde jeg min Del modtager,
 Som Jorden, Alles Moder, bringer frem,
 Og naar jeg Høstens sunde Gaver smager,
 Velsigner jeg dens Haand, der gav mig dem.

Har end Guds Visdom nægtet mig den Lykke,
 At skue dem, som med en ædel Aand
 Har sørget for mit Vel, jeg dog kan trykke,
 Jeg dog kan kysse min Velgjørers Haand.

O Gud! Du er den Blindes Ven og Fader!
 Og alles, som paa Jorden røre sig.
 Mærk er min Vej; men Du mig ej forlader,
 Jeg er Dit Barn, og veed, Du elsker mig.

Det var Guds Faderbud, der vakte Eder,
 I Ædle, som os Blinde give Brød,
 Som os til Dyd og Kundskab kærligt leder,
 Som hævede vor Frygt for Fremtids Nød.

Min Gud! naar Dine Engles Jubeltoner
 I Himlens Salighed lovprise Dig,
 En barnlig Røst opstiger til Din Trone,
 Du hører den, o Du vil høre mig!

Velsign! Velsign de Ædle, Evighøje!
 I Kongeborgen, under lave Tag!
 Vor Dyd belønne dem! — da skal vort Øje
 Af Dig vel aabnes til en evig Dag!

Kgl. Skuespiller Dr. *Ryge*, som havde fremsagt Prologen ved denne Forestilling, løftede derefter den blinde Dreng op paa sine Arme og kærtegnede ham paa Scenen.

I „Fortælling om de i Instituttet værende Elever“ læses blandt Andet Følgende om Ad. Gether: „Ved hans sikre Hukommelse, tydelige Stemme og takkelige Udortes have vi flere Gange ladet ham fremtræde som Tolk for sine Medlærings og egne Følelser, og den lille Talsmand er bleven hyldet med megen Tilfredshed af sine Tilhørere“.

Til en af Teaterforestillingerne, som holdtes den 22de Januar 1817, havde Digterne, *B. S. Ingemann* og *N. F.*

Bruun, forfattet forskellige Digte, der dels bleve sungne, dels fremsagte af Elever af Blindeinstituttet. Ved samme Forestilling optraadte den blinde *Peter Jensen* (senere Organist ved Petri Kirke og gift med en blind Pige) som Fløjtenist, og den blinde *Mathias Meier* som Klarinettist, begge med Akkompagnement af Orkester. De Resultater, som Kgl. Kapelmusikus *Bruun* havde opnaaet ved Førstnævntes Undervisning, gave Anledning til, at Hr. Bruun paa tog sig *Ad. Gethers* Uddannelse som Fløjtespiller, i hvilken Egenskab han senere optraadte gentagne Gange.

I „Beretning om Selskabet „Kjæden“s Virksomhed til Fordel for Blinde i Aarene 1810—69“ meddeles, at saadanne Aftenunderholdninger og sceniske Forestillinger fortsattes (med 3 Afbrydelser) helt ned til 1847, og at de i de første 6 Aar, tildels udførte af Blinde med Musik og Deklamation, indbragte et Nettobeløb af 6,200 Rdl. Grunden til, at de ophørte i 1847, var den, at i et Deklamationsnummer Hukommelsen svigtede for en blind Pige, saa at det maatte afbrydes, og at Dagspressen tog Anledning deraf til at udtale sig imod de Blindes Optræden paa Scenen, der ikke kunde være til Glæde for Publikum. Man kunde tilføje, at en saadan offentlig Optræden heller ikke kunde ansees for heldig i pædagogisk Henseende.

Hvad Sundhedstilstanden angaar, da synes denne at have været mindre tilfredsstillende. At Bestyrelsen imidlertid har havt sin Opmærksomhed henvendt paa denne Side af Instituttets Opgave, fremgaar blandt Andet af en Skrivelse af 12te December 1822 fra Lægerne *Klingberg* og *Withusen*, hvoraf vi hidsætte Følgende:

„I Følge den ærede Directions Skrivelse af 14de November have Undertegnede foretaget en Undersøgelse af Instituttets Indretning med Hensyn til Elevernes Helbreds-

Tilstand, og tillade vi os i den Anledning, at fremsætte Følgende til den ærede Directions nærmere Overveielse:

Skjønt det er højst rimeligt, at de Blindes beklagelsesværdige Tilstand, der vist ofte, endog under den mildeste Behandling og mest deltagende Omgang, maa foresvæve dem som en tung, ulykkelig Skæbne, netop af denne Grund maa i større eller mindre Grad have Indflydelse paa deres Sundhed og altsaa paa deres Udseende, saa synes dog enkeltes altfor paaafaldende blege Udseende, samt hyppige Krampe-tilfælde, at henpege paa andre Aarsager; vi tillade os i denne Henseende at bemærke, at Luftens Renhed, som en nødvendig Betingelse for Sundhedens Vedligeholdelse, vanskeligen tilveiebringes, hvor flere Mennesker dagligen ere forsamlede i eet Værelse, og give os derfor den Frihed at foreslaa, at Eleverne under deres Arbeide fordeltes i flere Værelser, fremdeles at det blev dem paalagt oftere at skifte Linned og i Særdeleshed Strømper, og at Bevægelse i den frie Luft anbefales dem som en Nødvendighed, hvorfra ingen maatte fritages uden paa Grund af Sygdom“.

Sluttelig omtales nogle formentlige Ulemper, som vi ikke her skulle gaa nærmere ind paa.

Iblandt de større Gaver, som skænkedes til Instituttet, fortjener særlig at nævnes Hofraad *Amsel Meyers* Legat paa 7500 Rd. (indbetalt i Decbr. 1822), hvis Renter ifølge Fundatsen skulde tilfalde Instituttet paa den Betingelse, at Direktionen skulde være betænkt paa dermed at forbinde en Arbejdsanstalt, til hvilken da de Stiftelsen skænkede Renter i Særdeleshed skulde anvendes; men indtil en saadan Arbejdsanstalt blev indrettet, skulde de ommeldte Renter anvendes paa anden Maade til Stiftelsens Tarv. Ved dette Legat og et i December 1824 af Majorinde *Quist* skænket Legat paa 5000 Rdhr. blev det muligt at iværksætte et lige fra Begyndelsen næret Ønske om *at kunne tilbyde de fra Instituttet udtrædende Blinde et fælles Hjem og stadigt Arbejde.*

Det blev da vedtaget, at „Lemmerne skulde erholde

Husly, Varme, Klæder og 4 Mark Sølv ugentlig, samt Arbejdslønnen for det dem af Instituttet overdragne Spind; men forsaavidt denne Indtægt ikke skulde være tilstrækkelig til at forskaffe den Enkelte, hvad der var nødvendigt til hans Livs Ophold, da bør Tillæg hertil finde Sted, dog saaledes, at det absolut bør komme den flittige og duelige Arbejder tilgode, hvad han mere kan fortjene ved sit Arbejde end den mindre duelige eller dovnø Arbejder“.

I disse Bemærkninger lægger sig en Bestræbelse for Dagen for at knytte den Blindes Arbejde til Udsigten til Erhverv og for at lade Fliden og Dueligheden komme til deres Ret. Hvorledes og i hvilket Omfang dette Maal er bleven naaet, derom haves ingen Oplysninger.

En til Brug for Arbejds- og Forsørgelsesanstalten for Blinde opført Bygning, der stod i Forbindelse med Instituttet, blev tagen i Brug den 1. Juni 1825 med et Antal af 12 ældre Blinde.

Anstalten fik sin egen Økonomi, der forestodes af en Plejemoder, og det daglige Tilsyn overtoges af den økonomiske Kommission.

I Juli s. A. besvarede Bestyrelsen en Skrivelse fra det Kgl. Kancelli, ved hvilken der var tilstillet den de Indberetninger om Blinde i Danmarks 8 Stifter, der vare afgivne af Gejstligheden ifølge Kancelliets Foranstaltninger. „Vi paaskjønne“, hedder det i denne Skrivelse, „det høie Collegiums Understøttelse og Medvirkning for at fremme det saa vigtige Øiemed, saavidt muligt, at sørge for de Blindes Dannelse“. Antallet af dem, der have en passende Alder og den fornødne „Sjæls- og Legems-Sundhed“ til at egne sig til Optagelse, ansættes til 51, hvoraf Instituttet foreløbig kan modtage 10. Da der imidlertid ogsaa maa ydes betydelige Bidrag til Selskabets „Arbeidshuus og Hospital“, og da Instituttet altid har 5 fattige Børn som Elever uden Betaling, beklager Bestyrelsen, at den ikke kan modtage flere uden Pengebidrag. Bestyrelsen foreslaar, at der betales af Amsfattigkasserne, og at der eventuelt ydes Understøttelse fra Regeringen. Der

meddeles, at der af Københavns Fattigvæsen betales 80 Rdl. aarlig for et Barn, og et lignende Bidrag ønskes for ethvert Barn, som optages. Da et Barns Ophold i Instituttet koster 150 Rdl. aarlig, vil Stiftelsen, siges der, komme til at yde 70 Rdl. aarlig for hver Elev.

For at sikre Blindeinstituttet og Arbejds- og Forsørgelsesanstalten for Blinde en varig Bestaaen oprettede Kjædeordenen den 2. Mai 1827 en saakaldet „*Convention*“, hvori der vedtoges adskillige Grundregler til at sikre dens Øjemed og Virksomhed som et velgjørende Selskab, og hvori der navnlig udtaltes:

1. „at Ordenen i Særdeleshed stedse skulde henvende sine Bestræbelser paa at opretholde Instituttet for Blinde og den dermed forbundne Arbejds- og Forsørgelsesanstalt“,
2. „at disse Stiftelser ingensinde skulde skilles fra Ordenen, hvis Bestyrere derfor fremdeles, som hidtil, tillige skulde forblive Bestyrere af begge Stiftelser“,
3. „at Ordenens samtlige Eiendomme hverken maatte pantsættes eller sælges undtagen i saadanne Tilfælde, hvor Bestyrerne maatte finde, at Udgifterne vare til sand Gavn og Nytte for Ordenen“,
4. „at i det mindste $\frac{2}{3}$ af Ordenens samtlige Eiendomme skulde tilfalde de to nævnte Stiftelser, hvis Ordenen nogensinde skulde erklære sig aldeles opløst, imod at man forbeholdt sig i et saadant Tilfælde at fastsætte de Betingelser, under hvilke disse Gaver for Fremtiden burde komme bemeldte Stiftelser tilgode“, og endelig,
5. „at Stiftelserne skulde have Ret til at reclamere Ordenens samtlige Midler og Eiendomme, hvis dens Medlemmer skulde afvige fra dens oprindelige Formaal, og det derved bevirkedes, at de to Stiftelser for Blinde standsedes i deres Gang, i hvilket Tilfælde det Kgl. Danske Cancelli anmodedes om at paasee Stiftelsens Tarv“.

Paa derom indgiven Ansøgning meddeltes der under 11te Juli 1827 *allernaadigst Konfirmation paa denne Convention*.

Vi skulle endnu tilføje, at *Prins Christian* den 12te November 1839 overtog *Protektoratet* over Blindeinstituttet, efter at han samme Aar var indtraadt i Kjædeordenen som dens Ordensherre. I denne dobbelte Stilling forblev han ogsaa som Konge.

Overgangstiden.

I den ovenfor citerede „Beretning om Selskabet Kjædens Virksomhed til Fordel for Blinde i Aarene 1810—1869“ omtales, at man var kommen til at føle Ulemperne ved, at Undervisningen tildels var overgivet til ikke lønnede Lærere. „Eleverne“, staar der, „vare alle samlede i 1 Klasse, og Lærerne holdt der Foredragene for dem; hvad der var meddelt, blev senere gennemgaaet med Eleverne af de saakaldte Repetenter, der som tidligere oplærte, ældre Blinde vare optagne i Arbejds- og Forsørgelsesanstalten“. Man havde desuden benyttet den ovenfor omtalte indbyrdes Undervisning.

Instituttet var, som vi have set, hverken forsynet med Reliefbøger eller Skriveapparater, og der var Ingen, som havde den Forpligtelse, at holde Øje med Blindeundervisningens Udvikling i Udlandet og at virke for Sagens Fremgang herhjemme. Instituttet havde derved mere antaget Karakteren af et Hjem end af en egentlig Skole og praktisk Læreanstalt.

Instituttets praktiske Resultater indskrænkede sig i Hovedsagen til, at en Del Blinde, baade Mænd og Kvinder, havde lært at strikke og spinde, og at en Del blinde Mænd kunde spille paa Violin, Fløjte eller et andet Instrument, undtagelsesvis ogsaa paa Klavér og Orgel. Kurvemageriet var, som alt omtalt, bortfaldet i Tidens Løb, og det samme var Tilfældet med Knytning og Paparbejde. I den i „*Nordisk Tidsskrift for Blinde, Døvstumme- og Idiotiskolen*“ for 1867 af mig offentliggjorte Blindestatistik for Danmark

(for 1866) meddeles efter de af Politiet i Kjøbenhavn og fra alle Landets Sognepræster gennem Biskopperne indsendte Indberetninger om Blinde, *at af de dalevende Blinde vare 55, nemlig 32 Mænd og 23 Kvinder, forhenværende Elever af det ældre Blindeinstitut.* Disse vare for Størstedelen beskæftigede med Strikning og Spind, de mandlige Personer tildels ogsaa med Violinspil. 1 Mand var Organist og Musikk lærer, 1 Violinspiller og Musikk lærer, 1 Landpostbud og 1 Ejer af et Lejebibliothek, som han selv forestod.

Tiden syntes omsider at være moden til en Reorganisation af Blindeinstituttet og til Foranstaltninger til at lade dets Virksomhed komme saa vidt muligt alle Landets blinde Børn tilgode.

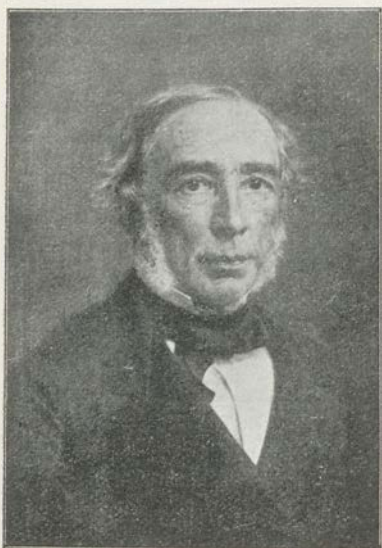
I 1851 begyndte Øjnelægen, Dr. med. *Melchior*, og paa hans Tilskyndelse Professor Dr. med. *Fenger* at virke for denne Sag, hver paa sin Maade. Den 15de Decbr. indsendte Dr.

Prof. Melchior.

Melchior et Andragende til Kultusministeriet, hvori han (som der staar i „Motiver til Udkast til Lov om Oprettelsen af et nyt Blindeinstitut“) oplyste, „hvad der i andre Lande i den senere Tid var foretaget for at udvikle og fremhjelpe de Blinde, og derhos bragte i Forslag de Foranstaltninger, som her i Landet maatte ansees ønskelige i lignende Øjemed“. Som de væsentligste Punkter fremhævede han en Udvidelse af Blindeinstituttet, en Forbedring af Undervisningen, saa vel i intellektuel Henseende, navnlig i Læsning og Skrivning, ved Benyttelsen af de Hjælpemidler, der skyldes den nyere

Tid, som ogsaa i praktisk Henseende ved at bibringe Eleverne saadanne Færdigheder, at de sættes i Stand til senere i Livet at forsørge sig selv eller i alt Fald til at yde et væsentligt Bidrag i saa Henseende, og endelig Tilvejebringelsen af en Forbindelse mellem Blindeinstituttet og de ældre Blinde ved Opretelsen af Værksteder og et Udsalgssted for deres Arbejder.

Prof. Fenger.

Imidlertid havde Professor *Fenger*, som Ordfører for det af Folkethinget nedsatte Udvalg for Finanslov for 1852—53, henledet Opmærksomheden paa, „at det herværende Blindeinstitut, hvortil Statskassen kun ydede et ubetydeligt Tilskud, ved de ringe Midler, hvorover det raadede, var forhindret fra at udrette alt det, som maatte ansees for ønskeligt for at forbedre de Blindes Stilling her i Landet“.

Den daværende Kultusminister erklærede sig villig til „at tage under Overvej-

else, hvorledes han navnlig ved at træde i Forbindelse med Blindeinstituttet kunde virke noget til Sagens Fremme“.

Der nedsattes derefter i Juni 1852 en *Kommission*, hvoraf Ministeriet valgte 3 Medlemmer (*Fenger*, *Melchior* og *Bang*), Bestyrelsen for Blindeinstituttet 4 (*Withusen*, *Brorson*, *Selmer* og *Visby*), og denne, der havde valgt *Withusen* til Formand og *Fenger* til Sekretær, afgav under 30. December s. A. sin Betænkning*).

*) Under Overskrift: „Offentlig Foranstaltning“ findes denne trykt i *Bibliothek for Læger*, 4. Række, 8. Bind, pag. 205—244.

Kommissionsbetænkningen, der fremtræder som „*For-
slag til en Reorganisation af Blindeinstituttet i Køben-
havn*“, er henvendt til Ministeriet for Kirke- og Undervis-
ningsvæsenet og til Bestyrelsen for Blindeinstituttet.

Efter en kort Omtale af Blindesagens tidligste Udvikling i Udlandet kommer Betænkningen ind paa det danske Instituts særlige Forhold til de senere Fremskridt, navnlig i Retning af *at lære et Haandværk*. „Ligesom de seende Børn“, hedder det, „naar de forlade Skolen, endnu langt fra ere istand til at fyldestgøre nogen af de for Menneskene almindelige Livsopgaver, men maa gennemgaa en Række af Lærlingear, inden de komme saa vidt, at de kunne træde op som virksomme Medlemmer af Samfundet, forsørge sig selv og forsørge en Familie, saaledes ere de blinde Børn i det Øieblik, da de forlade vort Blindeinstitut, aldeles hjælpeløse Mennesker; deres Aand har faaet en vis Udvikling, men hermed kunne de ikke hjælpe sig gennem Livet; de have ogsaa deres Lærlinge-Aar, men i disse er der Ingen, som tager sig af dem. Dette er saameget uheldigere, som det er i disse, at den Blinde trænger mest til særegen Undervisning og Veiledning“

„Eleverne have lært at strikke og spinde, og nogle af dem have lært saamegen Musik, at de derved have opnaaet en respektabel Stilling i Samfundet; men det, som herved har været udrettet, er langt fra tilstrækkeligt; Strikning og Spindning ere navnlig noget nær de allerufordelagtigste Beskæftigelser, og det er sikkert kun Faa, som herved ere i Stand til at erhverve sig det Nødvendige, selv naar de have alle deres Sansers Brug, og hvad Musikken angaar, da er det kun ganske Enkelte, der heri have bragt det saa vidt, at de have kunnet skaffe sig en anstændig Stilling; for de Fleste, som have lært den, er den kun bleven et Hjælpemiddel til Betleri eller en Fristelse til Laster. Saafermt det altsaa maa anerkendes at være en Hovedopgave for et Blindeinstitut at frelse Eleverne fra den Skæbne, at gaa fra Instituttet lige over i Stiftelser for Fattiglemmer, da kan det ikke vise den

Opgave fra sig, at skaffe dem ikke alene en moralsk og intellektuel, men ogsaa teknisk Dannelse. Instituttet maa derfor beholde Eleverne til en senere Alder end den, hvori andre Skoler bortsende deres Elever, og det maa ikke sende dem bort, førend de have lært en Kunst eller et Haandværk, hvorved de ifølge den nyere Tids Erfaringer ere istand til at fortjene sig det Nødvendige til Livets Ophold. Men naar Eleverne ere bragte saa vidt, ere de dog ikke komne i en saadan Stilling, at de kunne undvære Instituttets Bistand. Thi en Blind kan, selv om han forstaar sit Haandværk meget godt, ikke undvære Bistand af Andre, som ville hans Vel, navnlig i Begyndelsen af hans Færd i Livet. Hans Virkekreds maa anvises ham, og han maa hjælpes ind i den; i de vanskelige Tilfælde, som sikkert ville møde ham, maa han have Nogen at ty til, hos hvem han kan finde Trøst, Raad og Hjælp. Her er Instituttet, som har pleiet ham med Kærlighed og opdraget ham med Omhu, hans naturlige Tilflugtssted, det maa træde ham i Faders og Formynders Sted, det maa bane Veien for ham og vaage over ham, saa at det saavidt muligt drager Omsorg for, at han vedbliver at være baade et skikkeligt og dygtigt Menneske; det maa sætte ham saaledes i Gang, at han kan arbeide og vedblive at arbeide og derved ikke alene skaffe sig selv det Brød, han skal spise, men ogsaa nyde den Tilfredshed, som er alt ærligt Arbeides skønneste Frugt“.

Saaledes som Opgaven er stillet i disse Ord, har Kommissionen tilvisse angivet, hvad der bør være Idealet, som der skal stræbes hen til; men for blot tilnærmelsesvis at naa det, udkræves der ikke blot en varm og utrættelig Interesse for Sagen, men tillige ikke ubetydelige Pengemidler og en trofast Samvirken fra Manges Side. Vi ville i det Følgende se, hvad der her i Landet er gjort for Løsningen af denne saa vanskelige filantropiske Opgave.

Med Hensyn til den af Selskabet „Kjæden“ oprettede Plejestiftelse for 12 Blinde, der var sat i Forbindelse med Instituttet, bemærkes, at den „nu maa optage de Blinde

allerede i en ganske ung Alder, eftersom disse ere ligesaa hjælpeløse som de gamle, hvorimod Forholdet, naar en forbedret Undervisning er sat iværk, bør være saaledes, at kunde Gamle og Svagelige finde Optagelse i Stiftelsen“.

Længere fremme i Betænkningen hedder det: „Erfaringen har, i det Mindste her i Landet, tilstrækkelig bevist, at den Interesse, som kan drive enkelte Mænd til at opofre sig for Grundlæggelsen og Vedligeholdelsen af humane Anstalter, vanskelig vedligeholdes usvækket, naar det for disse ikke er deres Livs egentlige Kald, som herved fyldestgøres“ — — — „Derfor har Instituttet ikke kunnet gjøre de Fremskridt, som havde været at ønske. Dersom der derimod havde været en Forstander, hvis Embede det var at holde Instituttet oppe og sørge for, at det holdt Skridt med Tiderne, og paa hvem der i denne Henseende havde hvilet et betydeligt Ansvar, da er det høist sandsynligt, at Instituttets Tilstand for Øieblikket havde været ikke lidet bedre, end den er“.

Det udtales, at Forslaget gaar ud paa, at Instituttet „omformes saaledes, at de Blinde her i Landet *alle* kunne komme til at nyde Godt af de i den nyere Tid opfundne Midler til deres Undervisning og Opdragelse“.

I Forslaget fremhæves følgende Punkter:

1. at der virkes for, at de blinde Børn faa Undervisning i Hjemmet i Tiden før Optagelsesalderen;
2. at Instituttet udvides saa meget, at det kan optage alle blinde Børn fra Danmark og den dansktalende Del af Slesvig, som ønskes oplærte der;
3. at den Bygning, som skal modtage Børnene, faar den for deres fysiske Velvære nødvendige Størrelse og Beliggenhed og forsynes med de for den legemlige Udvikling og Sundheden fornødne Indretninger;
4. at Instituttet igennem en dygtig, vellønnet Forstander, hvis hele Liv er helliget de Blindes Udvikling og Opdragelse, og igennem due lige, lønnede Lærere og Lærerinder sørger for, at Eleverne erholde al den Aandsdannelse, der kan være til Gavn og Glæde for dem i Fremtiden;

5. at Eleverne undervises i Haandfærdigheder, hvorved de senere kunne fortjene deres Udkomme;
6. at Instituttet, saa vidt muligt, drager Omsorg for de udgaaende Elever i de ovenfor antydede Retninger;
7. at det endelig, om muligt, aabner dem et Tilflugtssted paa deres gamle Dage.

Med Hensyn til den Alder, i hvilken Børnene bør optages, udtaler Kommissionen sig for, at de ikke modtages i en meget ung Alder, „eftersom det først er i den senere Barnealder at man med Fordel kan begynde at bibringe dem saadanne Kundskaber og Færdigheder, hvortil udfordres Anvendelsen af særegne Metoder“. Man gaar navnlig ud fra, at det, der kan gøres for Børnene i den yngre Alder, dels kan overlades til Mødrene, som kunne vænne dem til Renlighed og Orden og lære dem at hjælpe sig selv i det daglige Liv, dels kan opnaas ved, at man sender dem hen i Skolerne. Det bør derfor tilstræbes, siges der, at den Fritagelse for at søge Skolen, som hidtil faktisk har bestaaet, snarest muligt hæves. For at Læreren kan tage sig specielt af det blinde Barn, foreslaas, at han faar Adgang til at erholde Hjælpemidler fra Instituttet, at der udarbejdes en Ledetraad for saadanne Lærere, der ville paatage sig et blindt Barns Undervisning, og at der tilstaas dem en Godtgjørelse for hvert Barn, de undervise. Som en passende Alder for Optagelsen i Instituttet anføres det fyldte 11te Aar.

I Henseende til det her omhandlede Punkt har der efterhaanden gjort sig en anden Anskuelse gjældende, idet man har ment, at Hjemmets og Skolens Omsorg for den yngre Alder i særdeles mange Tilfælde er utilstrækkelig, og at der ved at udsætte den fagkyndige Vejledning og regelmæssige Undervisning saa længe opstaar Fare for, at der ikke opnaas saa gode Resultater af Opdragelsen, som der ellers kunde være Udsigt til.

Som en Art Begrundelse af, at man har besluttet sig til at foreslaa en saa sen Optagelsesalder, anføres, at det i Fremtiden vil være nødvendigt „at holde Eleverne i Instituttet

flere Aar efter den Alder, i hvilken de hidtil have forladt det“. Naar man nu optog Børnene i den Alder, i hvilken de blive skolepligtige, maatte Instituttet gjøres ikke lidet større, „end nu kan ansees for nødvendigt eller hensigtsmæssigt“. Heraf synes at fremgaa, at man har frygtet for at komme til at stille for store Krav til Statskassen, muligvis ogsaa for, at Instituttet skulde blive altfor stort i Omfang.

I Virkeligheden havde man endnu ingen Forestilling om, hvor stort et Antal af blinde Børn der fandtes i Danmark og den dansktalende Del af Slesvig, og hvor mange af dem der kunde antages at ville søges optagne i Instituttet. Kalkulatorisk ansloges Antallet til 60. For imidlertid at opnaa nogen Sikkerhed i denne Henseende havde man hos Kultusministeriet andraget paa, at der maatte foretages en Tælling af alle Blinde i Landet under 30 Aar, og at der af Embedslægerne maatte foretages en Undersøgelse af disse Blinde. Denne Tælling var bleven iværksat, men endnu ikke tilendebragt.

Det fremhæves, at der ganske sikkert ikke vil blive søgt om Optagelse for alle blinde Børn i den for dem fastsatte Alder. Nogle ere uskikkede dertil paa Grund af legemlig eller aandelig Svaghed, andre ville blive holdte tilbage i Hjemmet paa Grund af Forældres eller Værgers Ligegyldighed, og atter andre ville blive hos Forældrene, fordi disse „ere for ømme om dem og ikke ville sende dem fra sig“. Kommissionen antager derfor, i Overensstemmelse med, hvad andre Landes Erfaring har lært, „at kun 2 Trediedele af de blinde Børn ville kunne optages i Instituttet“.

Kommissionen antager, at der vil udkræves et Ophold af mindst 7 Aar, fra 11 til 18 Aars Alderen, for at Eleverne kunne fuldføre deres Uddannelse, og det fremhæves, at denne Tid omtrent svarer til den, der anvendes til seende Børns Undervisning i Almueskolerne. Resultatet af Kommissionens Beregninger er, at der i et Blindeinstitut vil behøves Plads til i det Mindste 40 og i det Højeste 80. Den af Kommis-

sionen udarbejdede Plan gaar ud fra det højeste Tal, 80. Dette Tal mener man at burde fastholde, ogsaa af Hensyn til det stigende Antal Fødsler og den derved fremkaldte Forøgelse af de blinde Børns Antal og paa Grund af, at „et vel indrettet Institut sikkert vil fremdrage flere Blinde, hvorom man aldeles ikke har faaet Underretning“. Det tilføjes, at man i Tilfælde af, at der i Begyndelsen blev Pladser tilovers, kunde optage Børn fra de nordiske Naboriger (for fuld Betaling).

Derefter omtaler Kommissionen (i Nr. 3) Spørgsmaalet om Opførelsen af en Institutsbygning og dennes eventuelle Indretning. I Forbindelse hermed berøres Erhvervelsen af en Byggegrund paa den saakaldte Slagtervang ved Kalkbrænderiet. En tidligere erhvervet Grund (den samme, paa hvilken Institutet senere blev opført) maatte dengang opgives, fordi den laa udenfor den nye Demarkationslinie, og Krigsministeriet absolut modsatte sig dens Bebyggelse.

Med Hensyn til Ledelsen af det nye Blindeinstitut udtaler Kommissionen sig i 4de Afsnit af sit Forslag paa følgende Maade: „Væsentligst beror et Blindeinstituts Skæbne paa, hvorvidt det lykkes at finde en Mand, som vil stille sig i Spidsen for det, opofre sig ganske for Sagen, og som ikke alene har den tilbørlige Indsigt og Dygtighed til at undervise og opdrage blinde Børn, men ogsaa den Iver og Energi, parret med den Hjertensgodhed og Humanitet, som der er saa rig Leilighed til at udvise ved Bestyrelsen af et saadant Institut. Har man imidlertid fundet en saadan Mand, da bør man lægge saa Meget som muligt af Instituttets Bestyrelse i hans Haand, og den overordnede Bestyrelses Virksomhed bør i det Væsentlige kun være kontrollerende“. Der siges fremdeles om Administrationen: „Denne bør (derfor) overlades en enkelt Mand, som ene og alene virker for Institutet og saa at sige smelter sammen med dette, saa at det for ham bliver baade en Æres- og Velfærds-Sag, at Institutet blomstrer. Man bør være forsigtig ved Valget af en saadan Mand, og man bør sørge for, at han er vel forberedt for sit

Kald; da der er saa faa Mænd her i Landet, som praktisk have gjort sig bekendt med fremmede Blindeinstitutter, vil det udentvivl blive nødvendigt at lade den Mand, som man udseer dertil, foretage en Udenlandsreise paa 1 Aar, for at han paa de rette Steder kan studere sit Fag. Men efterat han er valgt, bør man ikke tinge med ham om hans Myn- dighed; thi vi tro neppe at fejle, naar vi paastaa, at endnu har intet Blindeinstitut villet trives uden ved Hjælp af en stærk Concentration af Bestyrelsesmyndigheden hos en be- gavet Mand, som levede og virkede for Instituttet og for det alene. Vi anse det for rettest, at Forstanderen deltager i Undervisningen, dog bør han ikke være overlæstet med Timer, da den fornødne Tid maa levnes ham, dels til at føre Til- synet med de andre Læreres Undervisning og at vejlede disse, saalænge som de ikke ere trængte ret ind i Methoden, dels til at besørge de øvrige Forretninger, som ville komme til at paahvile ham“. Derefter fremhæves det Ønskelige i, at Forstanderen ogsaa forestaar den daglige Økonomi og Regnskabsvæsenet. Kommissionen gjør gjældende, at den, hvem saa mange Pligter paahvile, ogsaa bør stilles gunstigt i økonomisk Henseende og have Pensionsret for sig og Enke. „Han bør tillige være understøttet af et dygtigt og vellønnet Lærerpersonele. Den gratis Undervisning bør aldeles af- skaffes; de fleste Lærere bør have saa mange Timer, at Undervisningen i Instituttet bliver deres Hovedbeskæftigelse, og de bør stilles saaledes, at man kan vente deres Virksom- hed fortsat i en Række af Aar“.

Kommissionen udtaler sig ogsaa for Ønskeligheden af, at Forstanderens Hustru tillige kunde være Børnenes Pleje- moder og Lærerinde ved Instituttet. Dog vil man ikke op- stille dette som en Regel, da det ikke vilde passe i alle Tilfælde.

Man udtaler sig ogsaa for, at nogle af Lærerne tages af de Blindes Kreds, dog selvfølgelig kun, forsaavidt man „har Blinde til Raadighed, som egne sig for Lærefaget“.

I et følgende Afsnit omtales Lærefagene: Til de hidtil-

værende Fag, Religion, Historie, Geografi og Regning, foreslaas føjet Dansk med Stavning, Grammatik og noget Kendskab til Litteraturen med den hidtil benyttede Udenadslæren af velvalgte Stykker af danske Forfattere, Naturhistorie samt Begyndelsesgrundene i Geometrien (i det Mindste for de Flinkere af Drengene). Der anbefales ogsaa Anvendelse af ophøjede Landkort for Blinde, udskaarne Tal, Kuglerader, Regnemaskiner o. s. v., fremdeles udskaarne Dyrefigurer og udstoppede Dyr. Om Læsning og Skrivning hedder det, at der tillige bliver at tage Hensyn til disse Færdigheder, „som i vore Tider intet velindrettet Blindeinstitut kan undlade at skaffe sine Elever“. Forsaavidt nogen af Eleverne skulde ytre Lyst og Anlæg til at lære et fremmed Sprog, da anbefales Engelsk, „med særligt Hensyn til, at der i dette Sprog er trykt en Mængde Bøger med saadanne Typer, at de kunne læses af Blinde“. Under Forudsætning af, at Institutet kommer til at ligge udenfor Byen, saa at det bliver vanskeligt for Eleverne at komme i Kirke, foreslaas Institutet forsynet med en Bedesal, og en Præst sat i Forbindelse med Institutet.

Der gjøres tillige Forslag til Oprettelsen af et Relieftrykkeri.

Gymnastikkens Betydning fremhæves.

Undervisning i Musik anbefales baade som „en af de faa Kilder til Livsnydelse og til Trøst i Livets Sorger“, som ere de Blinde levnede, og som „et vigtigt Middel til Erhverv“, navnlig ved Opnaaelsen af Organisttjenester.

Ogsaa Klavérstemning anbefales som et passende Levebrød, navnlig i Købstæderne.

Strikning og Spind foreslaas fremtidig forbeholdt Pigerne, og dertil foreslaas føjet Syning, særlig Sækkesyning, men dog ogsaa Linnedsyning. For Drengene anbefales visse Snedker-, Sadelmager- og Rebslagerarbejder, og som passende baade for Drengene og Piger anføres „visse Filerings- og Fletnings-Arbejder, saasom Forfærdigelsen af Fiskegarn,

af Listetæpper, Gjorde, Maatter, af grovere Kurvemager-Arbejder, Haar- og Jerntraads-Fletninger o. s. v.“.

Undervisningen foreslaas delt i 3 Kursus, det første fra det 12te til det 15de Aar, særlig beregnet paa Skolefag, dog med Tilføjelse af Musik og Haandgerning, denne sidste især for Pigerne, — det andet, der skal være toaarigt, med mere fremtrædende manuel Undervisning og ved Siden deraf Fortsættelse af Skolefagene, — det tredje (toaarigt) med den manuelle Undervisning som Hovedsag og med de andre Fag beregnede paa at vedligeholde det Lærte. Det første Kursus (paa 3 etaarige Klasser) kan efter Forslaget være fælles for Piger og Dreng (i Tilfælde af, at Elevantallet bliver mindre end antaget, 2 halvandetaarige Klasser). Angaaende de to andre Kursus gjøres der intet bestemt Forslag.

Derefter gaar Betænkningen over til at omtale de Blindes Stilling efter Afgang.

„Den Blinde trænger“, hedder det, „til andre Menneskers Hjælp for at komme i Gang med sit Arbejde og vedligeholde dette; men denne Hjælp vil han ikke kunne vente at finde hos sine Slægtninge, selv om disse have den bedste Villie dertil; thi de ville i Almindelighed mangle den dertil nødvendige Indsigt, Evne og Indflydelse“. Det antages, at „nogle Blinde ville egne sig til at blive Repetenter og Lærere ved Instituttet. Disse bør da Instituttet beholde paa sine Ene-mærker og sørge for deres videre Uddannelse. Andre, f. Ex. Organister, trænge til en Ansættelse; denne bør Instituttet se at skaffe dem. Andre trænge til at anbringes hos en Professionist, der kan bruge det Arbejde, som de Blinde kunne udføre, og som har den Menneskekærlighed og den Interesse for Sagen, at han vil tage sig af dem; at finde en saadan bliver Instituttets Opgave. Andre trænge til at forene sig om Udførelsen af visse Arter af Arbejde, idet hver af dem kun kan præstere en enkelt Gren deraf; at give dem Raad med Hensyn til Betingelserne for en saadan Forening og give dem Anvisning paa en seende Mand, som kan træde ind i Foreningen, og styre det Hele, er ligeledes In-

stituttets Opgave“. Man seer, at det er en meget omfattende og meget vanskelig Opgave, som her stilles Instituttet. Vi ville i det Følgende se, hvorledes Ordningen af hele denne Sag har udviklet sig her i Landet, og hvorledes andre Faktorer paa naturlig Maade ere traadte til og have overtaget hver sin Del af Arbejdet, dels i Forbindelse med og under Samvirken med Instituttet, dels som mere selvstændigt supplerende dette, men til Held for Sagen dog i Regelen i Samklang med dettes Bestræbelser.

Kommissionen udtaler sig for Ønskeligheden af, at Instituttet „selv etablerer Værksteder, eller rettere sagt, at de Værksteder, i hvilke Børnene undervises, tillige benyttes som Arbejdssteder for Voxne, hvilke man da maa give Bolig i eller tæt ved Instituttet“. Denne Tanke, som er laant fra England, foreslaas realiseret paa den Maade, „at der paa Instituttets Grund tillige opføres nogle Boliger for blinde Haandværkere, som ere oplærte i Instituttet“. Denne Plan, som i alt Fald kun vilde kunne gavne et mindre Antal Blinde, er senere bleven erstattet af en anden, der tager Sigte paa en større Ansvarsfølelse hos de Blinde selv og modificerer Tanken om Værksteder eller Værkstedspladser for Blinde til kun at gjælde store Byer, hvor der ifølge Sagens Natur er samlet et større Antal blinde Haandværkere, og hvor Adgangen til en mere selvstændig Virksomhed hæmmes paa saa mange Maader.

Angaaende den fra 1829 ved Instituttet bestaaende Forsørgelses-Anstalt for Blinde tilraades for det Første at vedligeholde den i sin hidtilværende Skikkelse. „Den har stiftet megen Nytte, ikke alene ved stadig at have givet 12 Blinde en kærlig og omhyggelig Pleje, men ogsaa ved, ifølge et Instituttet skænket Legats Bestemmelse, temporært at have optaget saadanne Blinde, som ved en Operation kunde genvinde deres Syn, og skaffet dem Behandling og Pleje før og efter Operationen; 41 Blinde ere i Aarene 1839—51 paa denne Maade optagne i Stiftelsen, og af disse have 30 erholdt Synet“. Dog tilføjes der, at man nærer Haab om, at

Stiftelsen senere hen „ikke mere vil optage unge, raske og arbejdsdygtige Folk, men saadanne, hvis Kræfter efter et arbejdsomt og retskaffent Liv svækkes paa Grund af Alder eller Sygdom“. Kommissionen har altsaa havt det rette Blik for Modsætningen mellem de to Kategorier af Blinde, de arbejdsdygtige og de svagelige og derfor ikke arbejdsføre, og for den store Forskel i Opgaven i Henseende til disse og hine; men angaaende de Forskelligheder, denne frembyder overfor de to Køn, derom har Kommissionen undladt at udtale sig. Men herom senere.

Anlægskapitalen for et nyt Institut ansloges til 80,000 Rdlr., nemlig 70,000 Rdlr. til Opførelsen af en Bygning (hvor-til Arkitekt Nebelong havde leveret Tegning og Overslag) samt Byggegrunden og 10,000 Rdlr. til Inventarium. De aarlige Udgifter ansloges til 18,200 Rdlr., hvoraf 5,000 Rdlr. til Lønninger, og 5,000 Rdlr. til Bispisning og Vask (idet en daglig Kostportion beregnedes til 1 Mark), 3,000 Rdlr. „til Pasning, Klædning og Sygepleje“, 1,000 Rdlr. til Reparationer paa Bygning og Inventar, 1,000 Rdlr. til Brændsel og Belysning, 1,000 Rdlr. til Undervisningsapparater (idet der tages Hensyn til, at der maa anskaffes „særegne Maskiner“ og at disse maa medtages af Eleverne ved Afgangen, og at der maa trykkes Bøger til Læsning for Blinde. (Værkstedsmaterialier og Værktøj ere ikke medtagne). Dertil kommer: 1,500 Rdlr. aarlig til Plejestiftelsens Vedligeholdelse, 300 Rdlr. til Skatter og Afgifter og 400 Rdlr. til Extraudgifter.

Fremdeles foreslaas, at Kjædeselskabet anvender omtrent $\frac{2}{3}$ af sine Kapitaler til Opførelsen af „en i alle Henseender fortrinligt indrettet, vel beliggende og solidt opbygget Stiftelse og dens Forsyning med Inventar, Undervisningsapparater“ o. s. v.

For at dette kan ske, foreslaas der at yde Instituttet et Statstilskud, der for de første Aar ansættes enten til 14,000 Rdlr. aarlig eller, naar det paalagdes Amtsfattiggasserne at udrede 100 Rdlr. aarlig for hvert Barn, 6,000 Rdlr. aarlig.

I Overensstemmelse hermed andrager Kommissionen over-

for Ministeriet paa, at det vil virke hen til, at der bliver tilstaaet det nye Blindeinstitut i den første Periode af dets Virksomhed en aarlig Understøttelse af 14,000 Rdlr. og senere en mindre aarlig Sum, afpasset efter dets Fornødenheder, paa en af de foreslaaede Maader, — og overfor Bestyrelsen for Blindeinstituttet paa, at den efter at have modtaget Tilsagn om, at Ministeriet vil virke for dette Øjemed, udnævner en Byggecomité for Opførelsen af et i enhver Henseende vel indrettet Blindeinstitut m. m.

Sluttelig foreslaas, at det nye Blindeinstitut grundlægges som en særegen Stiftelse, der staar under sin egen Bestyrelse, under Overtilsyn af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, samt at Bestyrelsen skal bestaa af 3 Medlemmer, hvoraf Ministeriet vælger 2, Kjæden 1.

Paa Grundlag af denne Kommissionsbetænkning indledede Ministeriet derpaa Forhandlinger med Bestyrelsen for Blindeinstituttet.

I en Skrivelse af 30te September 1853 fra denne henedes Opmærksomheden paa følgende 3 Punkter: a. at et Institut paa 50 eller i det Høieste 65 vilde være aldeles tilstrækkeligt for hele Landet, b. at det nye Institut tillige burde optage Børn fra de tysktalende Dele af Monarkiet, „da Erfaringen havde viist, at blinde Børn fra Holsteen, der optoges i den sædvanlige Alder af 11—12 Aar, meget hurtigt lærte det danske Sprog og forlode Instituttet fuldkomment saa velunderviste som de danske Børn“; c. at forsaavidt Undervisning i et fremmed Sprog skulde meddeles enkelte Elever, dette da burde være Tysk og ikke (som af Kommissionen foreslaaet) Engelsk.

Desuden udtalte Bestyrelsen, at den forventede, at Regeringen vilde indbringe et Forslag for Rigsdagen, omtrent som det af Kommissionen udarbejdede, til et Blindeinstituts Oprettelse, samt erholde bevilliget den aarlige Sum, der behøvedes til dets Vedligeholdelse; dernæst, at naar et Blindeinstituts Oprettelse var besluttet, dets Organisation og Tegning til Bygningen approberet, da forpligtede Kjædeselskabet

sig til af de Midler, som til de Blindes Undervisning og Forsørgelse vare det betroede, efterhaanden at udbetale 60,000 Rdlr., for at der paa den Grund, som var købt, kunde opføres de nødvendige Bygninger og anskaffes Inventar og Undervisningsrekvisitter; fremdeles at man maatte forlange *en lovformelig tilstaaet Ret til at blive delagtig i det nye Blindeinstituts Bestyrelse*, ved at 1 eller 2 Medlemmer af dets Midte tiltraadte den eventuelle Bestyrelse, efter som denne kom til at bestaa af 3 eller 5 Medlemmer (de af Kjædeselskabet, valgte skulde have samme Rettigheder som de af Regeringen ansatte, men skulde i hvert Fald være aldeles *ulønnede*); endvidere, at *Forsørgelsesanstalten for Blinde fremdeles vilde blive vedligeholdt af Selskabet* og om muligt udvidet, *men udelukkende maatte forblive under Selskabets Bestyrelse*. Sluttelig tilføjes, at *Kjædeselskabet vilde vedblive at arbejde for de Blindes Vel og altid vilde anse det for et af sine Hovedformaal*.

Foruden den tilbudte Kapital af 60,000 Rdlr. stillede Kjæden tillige et af den erhvervet Grundstykke til Disposition som Gave til Opførelsen af en Institutsbygning.

Imidlertid besluttede Kommissionen, inden der foretoges Videre i Sagen, at søge nøjagtig Oplysning om Antallet af de Blinde, som Instituttet maatte være beregnet paa at kunne optage, og Resultatet af de i den Anledning foretagne Undersøgelser, som indsendtes til Ministeriet den 16de Juli 1855, udviste, at der i Kongeriget fandtes 274 Blinde under

Generalkrigskommissær Wiborg.
(Se næste Side).

30 Aar, hvoraf 94 vare mellem 11 og 18 Aar. Ved at tage forskellige Forhold i Betragtning kom man til det Resultat, at et Antal af 60 Elever maatte ansees for det laveste, Institutet turde beregnes paa.

Inden der toges endelig Beslutning om Sagens Ordning, ansaae Ministeriet det for rigtigt at tage under Overvejelse, om det maaske ikke var ønskeligt, at Selskabet Kjæden,

Biskop Monrad.

„hvortil saa mange Erindringer om Opofrelse og Omhu for de Blinde knyttede sig“, overtog det nye Instituts Indretning og Vedligeholdelse, mod et passende Tilskud fra Statskassen, og mod at Ministeriet udnævnte 2 Medlemmer af dets Bestyrelse. Til at overveje denne Sag nedsattes en Kommission, bestaaende af daværende Overskoledirektør, Biskop *Monrad*, (paa Ministeriets Vegne) og Generalkrigskommissær *Wiborg* (paa Kjædeselskabets Vegne).

Underhandlingerne førte imidlertid til, at Statens Tilskud maatte blive 6,500 Rdlr. aarlig foruden 130 à 140 Rdlr. aarlig for hver Elev, og Ministeriet fandt da, at naar Statens Bidrag skulde være saa betydeligt i Forhold til det private Bidrag, burde Regeringen ogsaa udøve den væsentligste Indflydelse paa Anstaltens Bestyrelse.

Man besluttede derfor at søge Institutet oprettet som *Statsanstalt*.

Derefter forelagde Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet, *Hall*, nedenstaaende Udkast til *Lov om Oprettelsen af et nyt Blinde-Institut*.

§ 1.

For Kongeriget Danmark oprettes en Anstalt for Blinde, der beregnes paa mindst 60 Elever, og hvis Formaal det skal være at bibringe disse en saadan Udvikling og saadanne Færdigheder, at Savnet af Synet gøres dem saa lidt føleligt som muligt, og de sættes i Stand til, saavidt ske kan, ved eget Arbejde at erhverve sig Livets Ophold.

§ 2.

Anstalten henlægges under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet; det umiddelbare Tilsyn med samme føres af en Bestyrelse, bestaaende af 5 Medlemmer, af hvilke Ministeriet beskikker tre paa fem Aar, og to vælges for en ligesaa lang Tid af Selskabet „Kjæden“.

§ 3.

Betalingen for Opholdet paa Anstalten, derunder indbefattet Kost, Klæder og Undervisning, fastsættes til 350 Rdl. om Aaret; men forsaavidt dette Vederlag ej kan udredes paa Grund af Barnets eller Forældrenes Kaar, da kan det nedsættes eller aldeles bortfalde. Tillader Pladsen det, kan der paa Anstalten optages Elever saavel fra de andre Landsdele i Monarkiet som fra Udlandet, og naar Barnets økonomiske Forhold gøre det ønskeligt, kan Betalingen for de førstnævnte Elever nedsættes til 150 Rdl. om Aaret.

§ 4.

Forstanderens, Lærernes, Lærerindernes og Betjentenes Løn fastsættes ved Lov.

Til Bestridelse af Anstaltens aarlige Udgifter, forsaavidt de ikke kunne dækkes af dens egne Indtægter, tilskyde Kongerigets Finanser det fornødne Beløb, saaledes som nærmere bestemmes ved hvert Aars Finanslov.

Til at forberede Anstaltens Virksomhed bevilliges for Finansaaret 1857—58: 2,000 Rdl.

Den i Overensstemmelse med ovenstaaende Udkast vedtagne Lov stadfæstedes af Kong Frederik den 7de den 21. Januar 1857.

Med Hensyn til den til at forberede Anstaltens Opretelse foreslaaede Sum bemærkes i Motiverne, at man derved „nærmest har havt for Øje at forskaffe sig Midler til at lade

Kultusminister Hall.

forskellige Personer, om hvis Virksomhed ved Anstalten der formodes at kunne blive Spørgsmaal, gjøre sig bekendt med Blindeinstitutternes Indretning i Udlandet“.

Hvad Bestræbelserne angaar for at skaffe Arbejdskræfter til Udførelsen af den paatænkte Reorganisation af det ældre Blindeinstitut og derefter, under de forandrede Forudsætninger, til Indrettelsen af et nyt Blindeinstitut og til den daglige Gerning i Instituttet, da havde man allerede i 1853 udsendt Lærer ved Borgerdydskolen paa Christianshavn cand.

phil. *Køje* med offentlig Understøttelse og et Bidrag fra Selskabet *Kjæden*, for at han kunde gjøre sig bekendt med forskellige Blindeinstitutter i Udlandet og saaledes forberede sig til at forestaa det paatænkte Blindeinstitut herhjemme; men han blev syg paa Rejsen og døde strax efter sin Hjemkomst.

Sagen laa derefter hen indtil 1855, da daværende Kultusminister *Hall* optog den paany og konfererede med Prof. *Fenger* om Valget af en Anden, der kunde træde i Stedet for den afdøde Candidat *Køje*.

Da skete det, at daværende Professor i Fysiologi ved

Universitetet, Etatsraad *Eschricht*, omtalte for Prof. *Fenger*, at han, ledet af Interesse for Aandssvagesagen, havde foranlediget Forfatteren af nærværende Arbejde til paa en pædagogisk Rejse i Udlandet, som jeg for privat Regning foretog i 1854, at besøge en Del af de mere bekendte Idiotanstalter for muligen at gjøre det derved erhvervede Indblik i Aandssvagesagen frugtbringende herhjemme. Prof. *Fenger*, der søgte En, der kunde tage sig af Blindesagen, udtalte da den Tanke, at jeg kunde paatage mig den dobbelte Opgave, at forestaa baade et Blindeinstitut og en Aandssvageanstalt, hvilket Etatsraad *Eschricht* imidlertid udtalte sig imod, idet hver af disse Opgaver ifølge deres Omfang og Natur efter hans Mening krævede sin egen Mand. Prof. *Fenger* havde imidlertid talt med Kultusminister *Hall* om eventuelt at vinde mig for Blindesagen. Dette gav Anledning til, at Ministeren, da jeg havde Audiens hos ham i Anledning af en af mig indsendt Ansøgning om Tilstaaelse af et Rejsestipendium til Fortsættelse af mine Studier i Retning af Idiotsagen, uventet fremkom med det Forslag, at jeg skulde hellige mig Blindeundervisningen. Der havde nemlig, som Hans Excellence fremhævede, i Mellemtiden, efter Initiativ af Dr. med. *Hübertz*, dannet sig en Komité med det Formaal, at oprette en Idiotanstalt med Dr. *Hübertz* som Forstander, medens der derimod savnedes en Mand, der kunde tage Blindesagen op og uddanne sig til eventuel Forstander for et Blindeinstitut. Jeg takkede for det gjorte Tilbud, men tilføjede, at jeg ikke uden Videre kunde skifte Interesse, men udbad mig Betænkningstid. Da jeg derefter atter havde Audiens hos Kultusministeren, erklærede jeg mig rede til at paatage mig det Hverv, at studere Blindeundervisningen og Blindesagen i det Hele i Udlandet og at afgive Beretning derom, — naar Stipendiet maatte blive mig tildelt paa den Maade, at jeg tillige havde til Opgave at studere Aandssvagesagen og at afgive Beretning herom efter endt Rejse. Herpaa gik Minister *Hall* ind, idet han

dog tilføjede, at han bad mig erindre, at for Ministeriet var Blindesagen Hovedformaalet.

Min Udenlandsrejse i 1855 og min første Rejseberetning.

Paa en i 1854 foretagen Rejse havde jeg besøgt Blindeinstituttet i *Lausanne* og under Ledelse af dettes Forstander, *Hirzel*, gjort mig bekendt med den daværende døvstumme og blinde Jacques Edouard Meystre, hvis Udviklingshistorie interesserede mig saa meget, at jeg efter min Hjemkomst offentliggjorde en Artikel om Instituttet og denne dets mærkelige Elev i „Dansk Maanedsskrift“ for Maj 1855 (Aftrykt i „Norsk Skillingsmagazin“). Andre Blindeinstitutter havde jeg paa denne Rejse ikke søgt Lejlighed til at gjøre mig bekendt med.

Paa den Rejse, som jeg nu tiltraadte i Sommeren 1855, besøgte jeg et større Antal Blindeinstitutter i England, Skotland, Holland, Belgien, Frankrig og Tyskland, og efter min Hjemkomst udarbejdede jeg en, derefter til Kultusministeriet indleveret, udførlig Beretning, indeholdende en Skildring af Blindeopdragelsens daværende Standpunkt tilligemed Hovedmomenterne i dens Udviklingshistorie og desuden som Resultat af mine Iagttagelser en Række Forslag med Hensyn til det nye Blindeinstituts Indretning,

Et Uddrag af denne Beretning udkom i Trykken som Artikel i „Dansk Maanedsskrift“ for December 1856, under Titelen: „*Betragtninger angaaende de Blinde, deres Opdragelse, Undervisning og praktiske Uddannelse*“. Efter et indledende Afsnit af mere almindeligt Indhold omfatter dette Arbejde først Skolegenstande, — derpaa Musik, — Haandværk og Haandarbejde, — og sluttelig de Blindes senere Understøttelse.

Den til Ministeriet afgivne Beretning indeholdt detaljerede Oplysninger om de af mig besøgte Blindeinstitutter og om nogle andre, som jeg ikke havde besøgt, men dog maatte medtage, for at Skriftet kunde give en Skildring af Blindeopdragelsens daværende Standpunkt og historiske Udvikling.

Skriftet slutter med „en Række *Forslag med Hensyn til det herværende Blindeinstituts Reorganisation*“.

Det første Afsnit omhandler engelske Blindeinstitutter, navnlig de af mig besøgte i *London, Bristol, Liverpool og Manchester*, det andet Institutterne i *Glasgow og Edinburgh*, som jeg ligeledes havde besøgt; det tredje meddeler en historisk Oversigt over Blindeinstitutterne i *Storbritannien og Irland*, det fjerde omhandler „*Bøger for Blinde*“. Derefter beskrives de af mig besøgte Institutter i *Amsterdam, Brüssel og Paris* (med dets Historie). Det følgende Afsnit indeholder Oplysninger om de af mig besøgte Institutter i *Hamburg, Braunschwig og Hannover* og desuden om dem i *Dresden, Berlin, Breslau og Wien*. Derefter følger Instituttet i *Lausanne* og de *nordamerikanske* Institutter.

De til Beretningen knyttede Forslag indledes med følgende Ord: „*Det kgl. danske Blindeinstitut er en Opdragelses- og Undervisnings-, samt musikalsk og teknisk Lærestalt for blinde Børn; alle saadanne Børn, som paa Grund af Blindhed eller mangelfuldt Syn ikke ere i Stand til at deltage i den sædvanlige Skoleundervisning, ere berettigede til at optages i Blindeinstituttet*“.

„Hvad Optagelsesalderen angaar, da bør denne begrænses saa lidt som muligt; som Aldersgrænser for Optagelsen kunde man passende fastsætte 6 og 16 Aars Alderen“. Her tilføjes, at i det Tilfælde, at der, som paatænkt, skulde blive oprettet et Asyl for blinde Smaabørn, vilde Børnene i de fleste Tilfælde kunne optages i Instituttet i en noget senere Alder, Betydningen af en tidlig Optagelse fremhæves, idet der tilføjes: „eftersom de blinde Børn i deres Hjem i Regelen ligefrem opdrages til Ørkesløshed og Ubehjælpssomhed, noget

der naturligvis i højeste Grad vanskeliggjør den senere Opdragelse“.

„Udstrækningen af den Tid, Eleverne tilbringe i Anstalten, er forskellig og retter sig efter Optagelsesalderen, Evnerne og Elevernes fremtidige Bestemmelse“.

I Afsnittet om Skoleundervisningen omhandles først Religionsundervisningen, derpaa Læsning og Skrivning, idet Indførelsen af den Brailleske Punktskrift efter Pariser-Instituttets Forbillede anbefales som supplerende ved Siden af det latinske Alfabet. Derefter omhandles den sproglige Undervisning (med Tilføjelse af Tysk), Geografi (med Benyttelse af Reliefglobus og Reliefkort), Historie, Regning (især i Hovedet), Matematik, naturvidenskabelig og teknologisk Undervisning og Kendskab til Genstande og Forhold i det daglige Liv. Det foreslaas, at der gjøres Forskel paa *et elementært Kursus*, med aftagende Timetal, og *et højere Kursus* for dem, der uddanne sig som Musikere eller som Lærere.

Derefter omhandles Gymnastikken, Musikken (Sang og Instrumentalmusik) samt Klavérstemning, den tekniske Undervisning, Rebslageri, Rørsæde- og Maattefletning og Kurvemageri; muligvis kunde ogsaa, siges der, Børstenbinderi, Cigarrulning, Stopning af Krølhaars-Madratter og Kunstdrejer-Arbejde være at anbefale; men „mere end 3 Professioner bør man vel næppe indføre“. For de kvindelige Elever anbefales Strikning, Filing, Hækling, Spind, Syning, Perlearbejde og Haararbejder.

I et følgende Afsnit omtales de eventuelle Funktionærer: en Overbestyrer, der tillige er Overlærer, en Inspektør for Værkstederne og en Økonomibestyrer (der tillige kan overtage nogen Undervisning); „Kasseforretningerne“, hedder det, „bør formentlig være Overbestyreren uvedkommende“. Til Opsynspersonale foreslaas benyttet „Mænd og Kvinder, som ere i Stand til at undervise i de mandlige Professioner og de kvindelige Haandarbejder, som drives i Anstalten“.

Religionsundervisningen foreslaas overdragen til en yngre Gejstlig.

Angaaende de fornødne Lærerkrafter og Fagenes For-
deling forbeholdes det senere at fremkomme med Forslag.

Der foreslaas fastsat en Ferietid, i hvilken Børnene kunne komme hjem til Slægt og Venner. De Elever, som blive paa Anstalten, maa beskæftiges.

Der bør gives bestemte Besøgsdage for Forældre og for Publikum. Der tænkes afholdt Koncerter paa Anstalten til Indtægt for et Understøttelsesfond, og der foreslaas tilstaaet Eleverne Procenter af deres Arbejde, som opbevares til deres Afgang.

Det sidste Afsnit omhandler „Omsorg for Elevernes Fremtid“.

Der fremhæves, at det for de mandlige Blindes Vedkommende gjælder om „at skænke dem Selvstændighed, uden derfor at slaa Haanden af dem“, „at understøtte dem uden at forsørge dem“. Dette Formaal vil kunne naas „ved Stiftelsen af et *Understøttelsesfond* for udtraadte Elever“ og „ved Oprettelsen af en *Arbejdsanstalt for blinde Haandværkere*“. „Disse to Foranstaltninger vilde passende kunne supplere hinanden“. Blandt de Stillinger, som foruden Haandværkernes antages at egne sig for Blinde hertillands, nævnes Lærervirksomhed ved en Pigeskole eller ved Blindeinstituttet eller Voxnes Undervisning i Hovedregning, Matematik og Musik, en Virksomhed som Klavérstemmer i en Provinsby eller som Organist, og desuden at spille til Dans.

For de blinde Pigers Vedkommende anbefales Oprettelsen af et *Hjem for blinde Piger* til hvilket de kunne ty, som ikke have et godt Hjem at vende tilbage til, og som ikke kunne finde en Stilling som Lærerinder.

Hvorledes de her udtalte Tanker senere dannede Grundlaget for videregaaende Bestræbelser og modificeredes efter Forholdene, vil fremgaa af det Følgende.

Opførelsen af en Institutsbygning og Overenskomst med Kjæden.

Efter at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ved en Skrivelse fra Selskabet Kjædens Bestyrelse var bleven underrettet om, at denne havde valgt Generalkrigskommissær *Wiborg* og Justitsraad *Brorson* til paa Selskabets Vegne at indtræde i Bestyrelsen for det nye Blindeinstitut, tilskrev Ministeriet under 10. Marts 1857 den Førstnævnte, at Prof. *Fenger*, Prof. *Melchior* og Prof. *Heiberg* vare valgte af Ministeriet og bad ham sørge for Valg af en Formand. Paa et derefter sammenkaldt Møde af de 5 nævnte Herrer blev Generalkrigskommissær *Wiborg* valgt til Formand.

Imidlertid havde Krigsministeriet givet Tilladelse til, at den nye Institutsbygning maatte opføres paa den tidligere omtalte Grund paa Kastelsvejen, der udgjorde en Del af den, som Døvstummeinstituttet havde i Fæste, og som dette var villigt til at afstaa. Der blev derefter, d. 4. Juni 1856, udstedt en Konkurrence-Indbydelse til Arkitekter om at levere Tegning og Overslag til en saadan Bygning, beregnet paa mindst 60 Elever, og det kgl. Kunstakademi paatog sig Bedømmelsen af, hvorvidt nogle af de indkomne Planer maatte ansees for værdige til at erholde de derfor udsatte Præmiebeløb. Der var blandt de indsendte Planer 3, som erholdt Præmier, og blandt dem tildeltes 1. Præmie en af Arkitekt Hartmann i Forening med Civilingeniør Danchell og mig indsendt Plan.

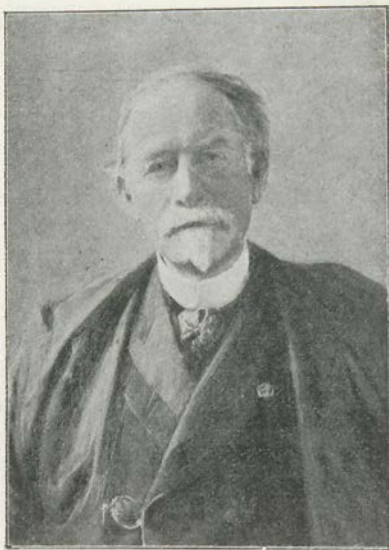
Imidlertid var Arkitekt (nuværende Kammerherre) *Meldahl* hjemkommen fra Udlandet, og Bestyrelsen besluttede da at overdrage ham den endelige Udarbejdelse af en Byggeplan samt Ledelsen af Bygningens Opførelse, idet han med Hensyn til Anstaltens Indretning anmodedes om at træde i Forbindelse med mig som designeret Forstander for det nye Institut.

Kjædeselskabet bidrog 70,000 Rdlr. til Bygningens Opførelse og 5,400 Rdlr. til dens Forsyning med Inventar.

Desuden havde det udredet 420 Rdlr. til Præmier for Planer til en Bygning, ligesom det senere (i 1863) bevilligede 650 Rdlr. til Anskaffelse af de to foran Hovedfacaden anbragte, i Zink støbte, allegoriske Figurer (af Billedhugger *Daniel* og Zinkstøber *Rasmussen*), af hvilke den ene forestiller Hørelsen (en blind Dreng, der lytter til sin egen Musik), den anden Fingerfølelsen (en blind Pige, der læser i en Bog med ophøjet Tryk), — alt-saa de to Sanser, der nærmest ere kaldede til at erstatte det manglende Syn.

For Overdragelsen af den anførte Sum havde Selskabet stillet følgende *Bestingelser*:

1. At Selskabet som en det lovformelig tilstaaet Ret skulde deltage i Bestyrelsen af det nye Blindeinstitut, ved at det af sin Midte udnævner 2 Medlemmer til at indtræde i den eventuelle Bestyrelse.
2. At Selskabet beholder en stedsevarende Ret til i det nye Institut efter eget Valg at indsætte og deri stedse have 18 blinde Elever til Pleje, Undervisning og Forsørgelse, lige med de andre Elever; enten gratis eller for en saadan Betaling, som vedkommende Forældre eller Forsørgere efter Selskabets Skøn maatte have Evne til at erlægge.
3. At Selskabet forbeholdes udelukkende og uden nogen-somhelst Indblanding Bestyrelsen af den Kapital, hvoraf det vil være i Besiddelse efter Udbetalingen af den til den nye Bygnings Opførelse tilsagte Sum, for derved

Kammerherre Meldahl.

at kunne opretholde og muligen udvide Arbejds- og Forsørgelses-Anstalten for Blinde.

4. At saafremt mod al Forhaabning det nye Institut nogensinde skulde blive ophævet, skal enten den til Bygningens Opførelse m. m. udlagte Kapital tilbagebetales eller ogsaa Bygningen med Tilliggende og saa meget af Inventariet m. m., som behøvedes til 18 Elever, hjemfalde til Kjædeselskabet, for at samme da igen efter Mulighed selv kan sørge for de Blindes Undervisning.

Samtlige *disse Betingelser tiltraadtes af Ministeriet* ved Skrivelser af 20de Maj 1857 og 17de Februar 1858.

Undervisningsforsøg i Kjædens Institut og min Udenlandsrejse i 1857.

I April 1856 havde jeg tilbudt Kjædeselskabets Bestyrelse min Medvirkning som Lærer ved Blindeinstituttet, navnlig i Dansk og Geografi, og under 28de Maj tilkendegaves mig derefter, *at jeg maatte prøve min nye Undervisningsmethode* i Instituttet udenfor de sædvanlige Undervisningstimer, dog først *efter at jeg for Bestyrelsen mundtlig havde udviklet min Undervisningsplan og forevist de Hjælpemidler og Apparater, som skulde anvendes.* Efter at dette var sket, begyndte jeg at undervise nogle af Eleverne, der bleve mig anviste af Bestyrelsen, og jeg vedblev hermed, *indtil jeg i 1857 atter tiltraadte en længere Udenlandsrejse* for ved et Ophold ved nogle af de betydeligste Blindeinstitutter at forberede mig til den mig tiltænkte Stilling som Forstander for det nye Blindeinstitut.

Selskabet havde imidlertid ogsaa givet 3 andre Aspiranter til Forstanderpladsen eller til andre Stillinger ved Instituttet, nemlig Skolebestyrer *Boiesen*, Cand. theol., senere Sognepræst, *Ottesen*, og Frk. *Charlotte Jacobsen*, en saadan Tilladelse. Dette omtales i „Beretning om Selskabet Kjædens Virksomhed til Fordel for Blinde i Aarene 1810—1869“ paa

følgende Maade: „ligesom det (Selskabet) ogsaa i 1857, fornemmelig i det Øjemed at fremkalde en ønskelig Konkurrence ved Besættelsen af Lærerposterne ved det nye Institut, gav flere yngre Fagmænd Tilladelse til at prøve deres Undervisningsmethode i det ældre Institut“.

I samme Aar, i hvilket jeg tiltraadte den omtalte Rejse, blev der efter mit Forslag tilstaaet Kgl. Kapelmusikus *Vald. Schiött* et Stipendium, navnlig for at han ved et Ophold i *Paris* kunde gjøre sig bekendt med den i det derværende Blindeinstitut benyttede Metode for Musikundervisning, med Benyttelse af ophøjede Noder i det af den blinde *Louis Braille* opfundne Punktsystem. Desuden tilstodes der efter mit Forslag Cand. theol. *C. E. Guldberg* et Stipendium med det Formaal, at gjøre sig bekendt med de Blindes tekniske Uddannelse. Disse 3 Stipendier bleve bevilgede efter Indstilling af den fornylig valgte Bestyrelse.

Louis Braille.

Inden jeg tiltraadte min Rejse, havde jeg paa forskellige Maader søgt at forberede Overgangen til det nye Blindeinstitut. Saaledes havde jeg ved en skriftlig Henvendelse af 8de November 1856 til Kjædens Bestyrelse foranlediget, at der paabegyndtes Undervisning i Kurvemageri for 3 (senere 4) af de mandlige Elever, først paa Kurvemagermester *Solbergs* private Værksted og senere paa Instituttet, og at man modtog Frk. *Conradine Daus* Tilbud om uden Godtgjørelse at vejlede de blinde Piger i Haandarbejde, navnlig Filering, og saaledes tilvejebringe nogen Afvexling i Arbejdet. End-

videre imødekom Bestyrelsen mit Andragende om Anskaffelse af Relieftyper (det latinske Dobbelt-Alfabet i 2 Størrelser, den ene for Begyndere, den anden for Viderekomne) fra det Kais. Hof- og Stats-Trykkeri i Wien, og paa *Brødrene Thieles Bogtrykkeri* opstilledes derefter en Reliefpresse, hvor *den første danske Reliefbog* (1ste Halvdel af Vor Frelzers Bjærgprædiken) blev trykt i 1856.

Dr. Georgi.

Medens jeg var i Udlandet, lagdes Grundstenen til den nye Bygning.

Paa denne min Rejse besøgte jeg flere Institutter, som jeg endnu ikke havde stiftet Bekendtskab med, nemlig dem i *Berlin, Breslau, Dresden*, hvor jeg gjorde et længere Ophold for at studere under Forstanderen, Dr. *Georgi, Prag, Budapesth, Wien, Linz* og *München*, og sluttelig gjorde jeg et længere Ophold i *Paris* for at fortsætte mine i 1855 begyndte Studier under Ledelse af Blindeinstituttets Undervisnings-Chef, Hr. *Guadet*.

Under 30te Januar 1858 indsendte jeg en Beretning, i hvis første 9 Afsnit de af mig besøgte Institutter skildres, hvert for sig, i 11 Paragraffer, der omhandle de enkelte Institutters 1) Størrelse og Elevantal, 2) deres Formaal, 3) Fripladser og Betaling, 4) Optagelsesalder og Opholdets Varighed, 5) andre Bestemmelser for Optagelsen, 6) Læregestandene, 7) Klasseinddeling og Timeantal, 8) Lærerkræfter og andre Funktionærer, 9) Læremidler, 10) Hus- og Dagsorden og 11) supplerende Omsorg for de Blinde.

Skriftet sluttede med en kortfattet Fremstilling af Blindeundervisningens daværende Udviklingstrin og de i Institutterne benyttede Metoder.

Da der fra Bestyrelsens Side var fremført Ønsket om *at erfare Noget om de forskellige Metoder*, gjør jeg i dette Afsnit opmærksom paa, at der ikke kan være Tale om Metode i den Forstand som i Døvstummeundervisningen, hvor det drejer sig om Anvendelsen af forskellige Meddelelsesmidler og Midler til Kundskabserhvervelse. Læsningen med Fingrene kan dog kun spille en underordnet Rolle i Sammenligning med den mundtlige Meddelelse, „og underordnet i en langt højere Grad, end det er Tilfældet ved de Seendes Undervisning. Der er ingen Anledning til Strid; thi det kan ikke falde Nogen ind at ville udelukke den mundtlige Meddelelse for Læsningen med Fingrene. Der bliver kun Tale om et Mere eller Mindre. Snart supplerer man

J. Guadet.

Lærerens Undervisning ved Anvendelsen af Monitorsystemet (som i Berlin og München) eller den indbyrdes Undervisning (som i Linz) samt selvstændig Eftertænken af det Gennemgaaede; snart tager man sin Tilflugt til den for seende Børn almindelige Lektielæsning, idet man da lader trykke Reliefbøger over samtlige Skolefag (som i Paris og tildels i Wien)“.

I det følgende Afsnit, der omhandler Forskellen i Behandlingen af de enkelte Fag, hedder det blandt Andet: „Instituttet i *Paris* er det af Udlandets Institutter, i hvilket Forholdet mellem Læsning og Skrivning træder klarest

frem, og hvor begge Fag derfor drives med størst Bevidsthed og de bedste praktiske Resultater. Her træffer man den skriftlige Stil ved Siden af den mundtlige, hvilken sidste i de fleste Blindeinstitutter i Tyskland i Forening med ortografiske Øvelser næsten ganske maa erstatte hin. Ogsaa i Institutet i Brüssel og i flere andre Institutter staar Skrivningen i et nøjere Forhold til Læsningen. Hvpaa beror da Skrivningens større eller mindre Betydning for de Blinde og dens nærmere eller fjernere Forhold til Læsningen? Derpaa, *hvorvidt den Blinde skriver en Skrift, som han selv kan læse (Reliefskrift), og som tillige er hurtig nok til nogenlunde at følge Tanken og nem nok til ikke at dele Opmærksomheden for meget.* Ingen anden for Blinde hidtil benyttet Skrift tilfredsstiller disse Fordringer i den Grad som *den Brailleske Punktskrift*, som netop spiller en vigtig Rolle i Institutterne i Paris og Brüssel, *hvor den skriftlige Udarbejdelse er bleven en integrerende Del af Undervisningsplanen i det Hele og af Metoden for Modersmaalets Behandling*“. I Storbritannien og Irland kæmpede dengang forskellige saakaldte „arbitrary systems“ og det latinske Alfabet i forskellige Skikkelser med hverandre om Forrangen, og i Tyskland havde det store latinske Alfabet Herredømmet. I Skriftet hedder det videre: „Striden [om Valget af Alfabeter] har fundet en tilfredsstillende Løsning i Paris, idet *det latinske typografiske System og den Brailleske Punktskrift stilles ved Siden af hinanden som ligeberettigede og med den Bestemmelse, at supplere hinanden.* Denne Løsning af Spørgsmaalet, som ikke kunde fremkomme i England, hvor der kun var Tale om de Blindes Læsning og ikke om deres Skrivning, synes nu at ville gjøre sig gjældende rundt om i Verden, idet man i en Mængde Blindeinstitutter indfører den Brailleske Skrift ved Siden af det latinske Alfabet“.

Om *Regneundervisningen* hedder det blandt Andet: „I nogle Institutter har man truffet den forstandige Middelvej, at Eleverne paa den ene Side fornemmelig øves i *Hovedregning* som den eneste Fremgangsmaade, der kan være til

praktisk Nytte for dem senere i Livet, medens de paa den anden Side tillige gjøres bekendt med *Principperne for Tavleregning*, om ikke for andet, saa dog for at kunne opstille eller nedskrive større Tal eller Rækker af Tal, som ere vanskelige at fastholde med Hukommelsen“.

Angaaende den *historiske* Undervisning bemærkes, at det for de Blinde, om muligt, i endnu højere Grad end for de Seende er af Vigtighed, at det egentlig dannende Moment bliver draget frem, og dernæst at det blinde Barn paa Grund af sit mangelfulde Kendskab til Genstandene og Forholdene i Livet paa den ene Side savner Interessen for Meget, der morer det seende Barn, og paa den anden Side trænger til langt flere og omhyggeligere Forklaringer end dette.

Ved Omtalen af den *geografiske* Undervisning bemærkes, at denne endnu „lider under Mangelen af tilstrækkelige og hensigtsmæssige Hjælpemidler og endnu intetsteds har naaet nogen stor Fuldkommenhed“. De eksisterende Reliefglober burde benyttes langt mere end hidtil. *Reliefkort burde have i saa stort et Antal, at hver Elev kan have sit*. Der gjøres ogsaa opmærksom paa det Hensigtsmæssige i at have særskilte politiske og fysiske Kort.

Den *matematiske* Undervisning indskrænker sig til *Geometrien*. „Medens denne for nogle Institutter (som dem i Breslau, Paris, Amsterdam, Lausanne og Hamborg) spiller en ikke uvigtig Rolle, bliver den i andre (som dem i Berlin, Dresden og Brüssel) staaende ved de første Elementer“. Hvor dette Fag drives bedst, begynder man med at gøre den Blinde bekendt med de vigtigste *stereometriske Former* ved Hjælp af Legemer af Træ, af forskellig Størrelse og indrettede til at tages fra hinanden („Formenlehre“), og gaar derfra over til *Flader og Linier* („Raumlehre“).

Om *Naturhistorien* hedder det: „Den naturhistoriske Undervisning antager i Blindeinstitutterne en anden Karaktér end i Skoler for seende Børn, derved at man savner de sædvanlige Forudsætninger“. Den gaar først og fremmest ud paa „at berige den Blinde med de Forestillinger paa de forskellige

Naturrigers Gebét, som den Seende erhverver sig ved egen Iagttagelse. Dette kan kun ske derved, *at man giver den Blinde selve Genstanden eller naturtro Efterligninger deraf i Hænderne*“. Der gøres opmærksom paa, at „naturtro“ ikke er det Samme for Følelsen som for Øjet. Ligheden maa være saa fuldstændig, som muligt undtagen med Hensyn til Størrelsen. I dette Punkt kan Ligheden erstattes ved Kendskab til den Maalestok, hvorefter Genstandene ere forfærdigede, og navnlig ved Sammenligning med andre Genstande, om hvilke den Blinde har en nøjagtig Forestilling. „Da den Blinde saaledes i Løbet af faa Aar skal gøres bekendt med en Mængde Genstande“, og da Forestillingen om disse „ikke for den Blinde som for den Seende befæstes og fuldstændiggjøres ved idelig Gentagelse af Indtrykket (dels ude i Livet, dels ved Billeder), er det af Vigtighed, at der bringes System ind i denne elementære Undervisning, saa at den Blinde i de Dyre- og Planterformer, han lærer at kende, tillige seer Repræsentanter for de forskellige Rækker, Klasser, Ordener, Slægter og Familier af Naturriggerne. Da man overalt i Blindeinstitutterne savner den første Betingelse for denne Undervisning, *en velordnet naturhistorisk Samling*, staar den som en Følge heraf endnu paa et meget lavt Trin“.

„I nogle Institutter“, hedder det videre, „er med den naturhistoriske forbunden nogen teknologisk Undervisning. I Breslau behandles den altfor detailleret“.

„Ikke sjældent svinde Naturhistorien og Teknologien ind til det bekendte tyske „Allerlei“, det mest usystematiske Lærefag, som eksisterer, men ikke desto mindre et Fag, som paa Blindepædagogikkens nærværende Stadium stifter en Del Nytte“.

„I *Fysikken*“, hedder det, „indskrænker man sig til at give de Blinde en Forestilling om de forskellige Kræfter, som virke i Naturen. I Dresden drives denne Undervisning paa en meget hensigtsmæssig Maade, idet man drager Om-sorg for, at Alt bliver ret anskueligt og fuldstændigt op-fattet“. „Snart eksperimenterer man der med Talerør eller

Luftpumpe, snart med Elektrisérmaskine o. s. v. til stor Fornøjelse for Børnene, der saaledes modtage et levende Indtryk af det, som Læreren har udviklet for dem“.

Ved Omtalen af *Religionsundervisningen* bemærkes, at *nogle* Institutter have en eksklusiv konfessionel Karakter, medens der paa *de fleste Steder* vel findes en Hovedreligion, men dog tillige gives Børn af andre Konfessioner Tilladelse til at nyde en særskilt Religionsundervisning, og idet paa *andre Steder* igen f. Ex. i Pesth, Breslau, München og Amsterdam, de forskellige Konfessioner ligestilles, saa at Instituttet paa-tager sig Omsorgen for Religionsundervisningen for alle Eleverne og antager de dertil fornødne Lærere.

Til Trods for *Gymnastikkens* store Betydning for de Blinde „forsømmes den i mange Institutter, og selv der, hvor den er indført, spiller den tidt en underordnet Rolle“. Der tilføjes, at Blindeinstituttet i Kjøbenhavn (altsaa Kjædens Institut) „nu hører til dem, i hvilke Gymnastikken drives bedst“^{*)}.

Med Hensyn til de i flere tyske Institutter indførte Øvelser i Sansernes Brug bemærkes, at de antages med Tiden at ville gaa op i selve Undervisningen, som giver idelig Lejlighed dertil. Det Samme gjælder om de paa flere Steder indførte Forstands- og Hukommelses-Øvelser.

I det Følgende hedder det bl. A.: „I Blindeinstitutterne have baade Musik og Teknik en langt større Betydning for Opdragelsen og den almindelige Uddannelse end i sædvanlige Skoler, da de skulle erstatte saa meget Andet, hvorfra den Blinde er udelukket. Dette bliver i saa meget højere Grad Tilfældet, som Instituttet tillige er den Blindes daglige Hjem. Da fremdeles et velindrettet Blindeinstitut ikke nøjes med at give sine Elever en almindelig Opdragelse og Skoleundervisning, men tillige vil uddanne dem til en praktisk Virksomhed i Livet, faa derved de to omtalte Lærefag en endnu langt

^{*)} Den daværende Gymnastiklærer, Hr. Grosz, døde kort Tid, førend det nye Institut kom i Gang.

større Betydning i et saadant som Midler til denne Uddannelse“.

Om *Musikken* hedder det bl. A.: „Naar vi betragte den musikalske Undervisning i Blindeinstitutterne, da have, som bekendt, navnlig to forskellige Metoder gjort sig gjældende“. Den ældre, almindelig benyttede, er den, at undervise uden Noder, „den nyere, som er udgaaet fra Instituttet i Paris, benytter et for de Blinde ejendommeligt Nodesystem (système Braille), indrettet ikke blot til at læses, men ogsaa til at skrives af de Blinde selv“.

I Erkendelsen af, at de fortrinlige Resultater, som i musikalsk Retning opnaaedes i Paris, og som jeg allerede paa min foregaaende Rejse havde lært at kende, især skyldtes den udstrakte Brug, som gjordes der af *det Brailleske Nodesystem*, havde jeg, som alt omtalt, foranlediget, at der tilstodes Kgl. Kapelmusikus Schiött et Stipendium, for at han kunde faa Lejlighed til at sætte sig ind i det paa selve Stedet. Hr. Schiött, som havde undervist i Blindeinstituttet efter den ældre Metode og følt Ulemperne derved, rejste da til Paris og „gjorde sig bekendt med Systemet, der i den Grad tiltalte ham, at han arbejdede sig ind i det med en Flid, der kun kan fremkaldes ved Begejstring for Sagen“. Efter sin Hjemkomst begyndte han strax at undervise sine Elever i-Instituttet i Systemets Anvendelse.

Angaaende den *tekniske* Undervisning hedder det: „Vil man se, hvorledes Blinde skulle oplæres i et Haandværk, da behøver man blot at besøge en af Kurvemagermester *Soelbergs* Timer paa det i Blindeinstituttet indrettede Værksted, og vil man se, hvad en samvittighedsfuld Lærerinde i kort Tid kan udrette i Henseende til blinde Pigers og Drenges Undervisning i Haandarbejde, da behøver man blot at aflægge Besøg i en af Frk. *Daus* Timer her i Instituttet“.

Jeg slutter min Beretning „med Tilføjelse af det Ønske, at jeg, naar jeg atter griber Pennen, maa kunne gjøre det med et direkte praktisk Formaål for Øje“.

Fra 1. August 1858 at regne konstitueredes jeg som *Forstander og Førstelærer*, efter at jeg den 31. Juli havde ægtet Frk. *Ovine Hauch*, Datter af Departementschef i Finansministeriet, Kammerherre J. Chr. Hauch.

Organisationsplan for det nye Blindeinstitut.

Under 21. September s. A. forelagde jeg derefter *Udkast til Organisationsplan for det nye Blindeinstitut, beregnet paa 60 Elever*, idet jeg bad om Tilladelse til at afvente Bestyrelsens Beslutning desangaaende, forinden jeg fremkom med Forslag til, hvorledes det mindre Elevantal, hvormed Instituttet kom til at begynde, maatte være at indordne under den fuldstændige, derefter modificerede Plan.

Af denne min Organisationsplan, der, som sagt, var beregnet paa 60 Elever, skal jeg anføre Følgende:

„Blindeinstitutts Formaal, at give blinde Børn en efter deres legemlige og aandelige Tilstand afpasset Opdragelse, almindelig Dannelse og praktisk Uddannelse og derved at gjøre det muligt for dem med Tiden at blive nyttige Medlemmer af Samfundet, har jeg tænkt mig, kunde naas ved nedenstaaende Ordning af Institutts Virksomhed“.

a. „Almindelige Momenter“.

„Blindeinstitutts Opgave er en tredobbelt, idet den med Hjemmets og Skolens opdragende og belærende Virksomhed forbinder den praktiske, professionelle Uddannelse og Forberedelse til en bestemt Gerning i Livet“.

Derefter følger en Angivelse af Skolefagene: Religion, Læsning, Skrivning, (Punktskrift og senere tillige latinsk Skrift), Retskrivning, Fortælling, Fremsigelse af Digte, Regning, Grammatik, Analyse, Stil, Historie, Geografi, Geometri, Naturhistorie, Naturlære og almennyttige Kundskaber (Kendskab til forskellige udvortes Genstande, som Bygninger, Bohave, Redskaber; elementær Teknologi). — Derefter følge Gymnastik, Dans og for Drengene tillige Svømning (man havde

dengang let Adgang til Sundbadene); fremdeles Haandarbejde, Sang og for musikalsk begavede Elever Instrumentalmusik, Læsning og Skrivning af det Brailleske Nodesystem og Musiklære.

Derefter omtales Forelæsning af Bøger af underholdende og belærende Indhold, Spadsereture i fremmede Omgivelser, Lege og endelig den daglige Morgen- og Aftenandagt samt Husandagt eller Kirkegang paa Søn- og Helligdage.

Af Haandværk anføres Kurvemageri, samt Fletning af Stolesæder og Maatter, og Rebslageri tilligemed Knytning af Næt og Jagttasker.

Musikundervisningen bør især tilstræbe Uddannelsen af Organister og Klavérstemmere. Den bør omfatte Klavér, Orgel, Strygeinstrumenter og Fløjte, — det Brailleske Nodesystem, Musikkens Teori, Sang og Instrumentstemning — „dog saaledes at denne Undervisning bliver Eleverne til Del efter deres Anlæg og Bestemmelse“.

Af kvindelige Haandarbejder nævnes Spind, Strikning, Syning, Hækling og Filering, samt forskellige flettede og knyttede Arbejder. Der tilføjes: „Pigerne maatte desuden øves i huslig Gerning“. Enkelte Piger kunde maaské lære en Profession, navnlig Kurvefletning. (Da der senere skulde indføres en Profession for Piger, blev det ikke denne, men det tildels for deres Skyld senere optagne Børstenbinderi.) Spind bortfaldt efter nogen Tid.

b. „Tiden, som tilbringes i Institutter“.

Denne maa rette sig efter Barnets Alder ved Optagelsen, dets Evner og dets senere Bestemmelse. Udstrækningen af Tiden for Elevernes Ophold bliver derfor meget forskellig. De bør blive i Instituttet, „indtil de have erhvervet sig saa megen Dygtighed i teknisk eller musikalsk Retning, at de, i alt Fald med nogen Understøttelse, kunne subsistere ved deres Hænders Gerning“. „Da Eleverne i Regelen ville blive optagne i en Alder af 10 til 12 Aar, og da det ikke kan antages,

at de kunne søge sig et selvstændigt Erhverv som Haandværkere eller Musikere før i en Alder af 18 til 20 Aar, eller at deres Karakter tidligere kan være saa vidt udviklet, at de kunne undvære Instituttets Omsorg og Varetægt — tør man vistnok antage, at de i Regelen maatte tilbringe 8 Aar i Institutet“. Af disse tænkes de første 4 nærmest at være Skoleaar, med forberedende Undervisning i musikalsk og teknisk Retning. „Ved Udløbet af disse 4 Aar i *det seneste* maatte der tages en Bestemmelse med Hensyn til den Livsvirksomhed, til hvilken Eleven skal uddannes“. I de sidste 4 Aar træder Skolen i Baggrunden, eller Skoletimerne bortfalde endog ganske, navnlig for Lærlingenes Vedkommende. (I Tidens Løb har dette formet sig noget anderledes, som det vil sees af det Følgende.)

Hvad Klasseinddeling og Timeantal angaar, da tænkes der enten indrettet særskilte Dreng- og Pigeklasser eller 2 eet-aarige Fællesklasser, 2 toaarige Dreng- og 2 toaarige Pige-klasser. For de to første Skoleaar beregnes 24 Timer om Ugen, for de 2 følgende Aar resp. 22 og 15 Timer. Det samlede Timeantal vilde da blive 122 for alle 6 Klasser. Derefter omtales Gymnastik (særskilt for Dreng og Piger, med 3 Timer for hver), Musik og Haandarbejde, som staaende udenfor Klasseinddelingen.

c. Lærefagene og Dagsordenen.

I et følgende Afsnit gennemgaas *Undervisningsgenstandene for hver enkelt Klasse*, med Angivelse af *Timeantallet* for hver Disciplin, og tilsidst følger et Skema over Skoletimerne tilligemed en Oversigt over den almindelige Dagsorden.

Musikken.

Den 20de Oktober indkom Kgl. Kapelmusikus Schiött med et Forslag til Musik- og Sang-Undervisningen i Institutet og om, hvilke Instrumenter der maatte anskaffes.

Foreløbig Plan.

Paa et den 28de Oktober s. A. afholdt Bestyrelsesmøde afgav jeg derefter Beretning om, *hvorledes jeg havde tænkt foreløbig at ordne Undervisningen, beregnet paa 24 Elever, inddelte i 3 Klasser efter deres Modenheds- og Udviklings-trin.* Det blev overladt mig i Henhold hertil at sætte Undervisningen i Gang ved Instituttets Aabning, men derhos paalagt mig snarest muligt at indkomme med nærmere Forslag til en fuldstændig Undervisning.

Indledende Skridt og Ansættelser.

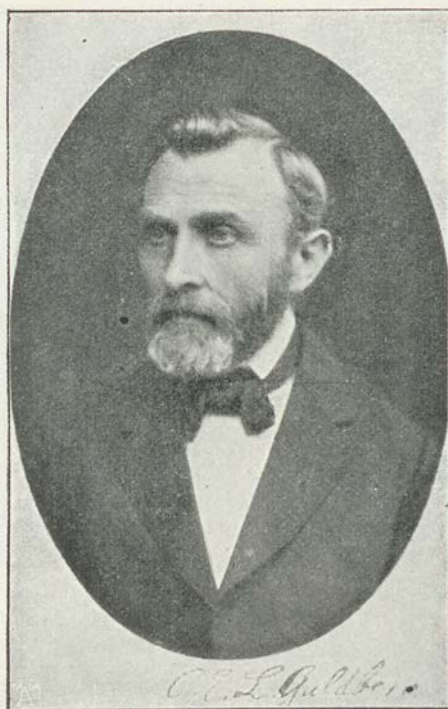
I Tiden fra min Konstitution til Instituttets Aabning varetog jeg Anskaffelsen af det fornødne Inventar og Undervisningsmateriale.

Foruden *Forstanderen**) og Hr. *Schiött* vare følgende Funktionærer antagne: Cand. theol. *C. E. L. Guldberg* som Lærer, Frk. *Charlotte Jacobsen* som Plejemoder og 1ste Lærerinde**), Fru *Ida Gertner* som Lærerinde, alle 3 den 14de August, samt Organist *Gether* som Lærer i Orgelspil, Kgl. Kapelmusikus *Stockmarr* som Lærer i Violinspil, Kurvemagermester *Soelberg*, Rebslagermester *Sørensen* og Gymnastiklærer *Reitzel*, hvis Honorarer dog først bleve fastsatte i December.

Hvad den tekniske Undervisning angaar, da havde jeg i mit Udkast tildelt Hr. Guldberg visse praktiske Øvelser; men i Bestyrelsen havde den Anskuelse gjort sig gjældende, at han skulde give Undervisning i Haandværk. Paa et den 28de Oktober s. A. afholdt Bestyrelsesmøde var denne Fordring bleven stillet til Hr. Guldberg. Denne havde dertil svaret, at en Virksomhed som teknisk Lærer vilde føre ham for langt bort fra den Livsbane, han havde valgt (∴ den gejstlige), og at han derfor maatte udbede sig nogen Be-

*) Findes iblandt de nuværende Funktionærers Portrætter.

**) Hendes Billede har ikke kunnet skaffes tilveje.

Cand. theol. C. E. Guldberg.

Prof. Vald. Schiött.

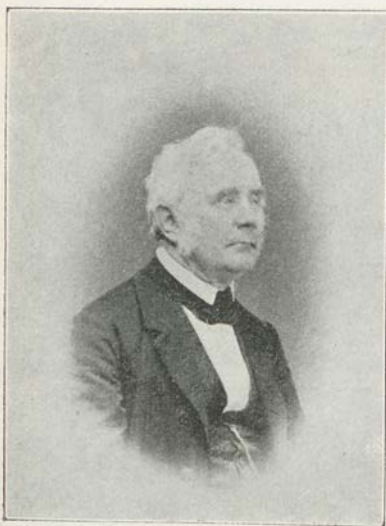
Fru Ida Gertner
(afg. ved Doden efter at være pensioneret).

Lærer J. Castenschiold.

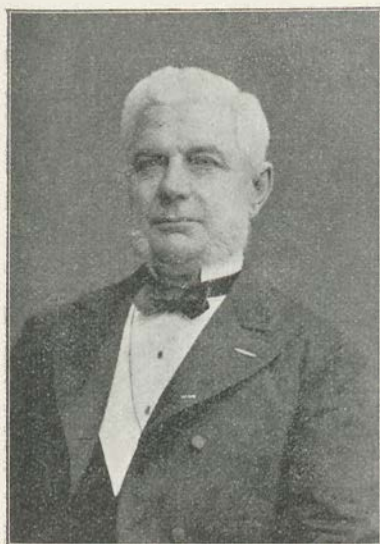
Kgl. Kapelmusikus F. Stockmarr
(afg. ved Døden).

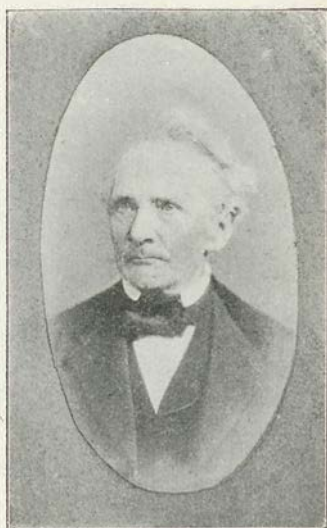
Organist A. Gether
(afg. ved Døden).

Husholderske, Fru M. Gether
(afg. ved Døden efter at være pensioneret).

Gymnastiklærer R. Reitzel.

Kurvemagerlærer Soelberg
(afg. ved Døden).

Portner C. Enevoldsen, Lærer i Skomageri
(afg. ved Døden).

Md. E. Enevoldsen
(afg. ved Døden efter at være pensioneret).

tænkningstid for at besvare, hvorvidt han kunde gjøre den til ham stillede Opfordring Fyldest.

Bestyrelsen tog da den Bestemmelse, at Hr. Guldberg maatte være forberedt paa i Tidens Løb at fratræde Undervisningen i almindelige Skolefag, hvorhos det ansaas for rigtigst, at han fritoges for de ovenfor omtalte tekniske Øvelser, for at der saavidt muligt kunde levnes ham Tid til Uddannelse i Haandværksfagene.

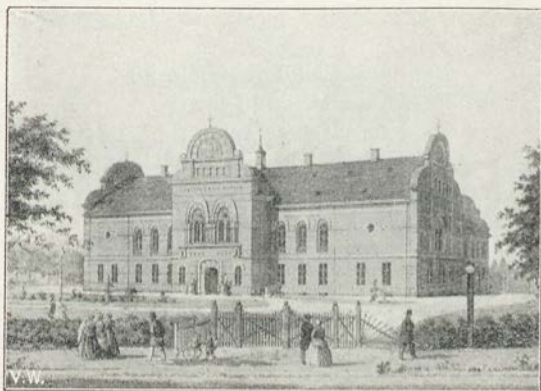
Denne Episode fik dog ingen videre Følger. Hr. Guldberg beholdt sine Timer i Religion og andre Skolefag, og til Undervisning i Haandværk vedblev man at benytte Haandværksmestre. Derimod kom Hr. Guldbergs tekniske Begavelse Instituttet tilgode paa flere andre Maader, saaledes som det vil fremgaa af det Følgende. Han assisterede desuden ved Tilsynet og Kontrollen med Værkstedsdriften.

Hvad Besørgelsen af den øvrige Skoleundervisning angaar, da overtog Forstanderen og Frk. Jacobsen nogle Timer, og i Stedet for, som først paatænkt, at antage Timelærere, besluttede man efter mit Forslag at benytte de 2 blinde Lærere, Hr. *J. Castenschiold* og Hr. *N. Madsen**), hvilken sidste havde været Repetent i det ældre Blindeinstitut.

Professor *Melchior* overtog Stillingen som Læge ved Instituttet. Desuden antoges en Portner (*C. Enevoldsen*), som tillige var Bud, og hvis Hustru overtog Stillingen som Paa-klædningskone for de smaa Dreng og i Forening med sin Mand havde Tilsyn med Drengegarderoben. Endvidere ansattes en Husholderske (*Fru M. Gether*) og en Sygeplejerske. Tyendet bestod af nogle Piger og 1 Karl.

Kassererforretningen overtoges af Medlem af Bestyrelsen, Etatsraad *Brorson*, og der antoges en Sekretær for Bestyrelsen. De to sidstnævnte Funktioner overtoges dog senere af Forstanderen, men uden Godtgjørelse.

*) Hans Portræt haves ikke.

Det nye Blindeinstitut for Udvidelsen.

Det nye Kongelige Blindeinstituts Indvielse og Undervisningens Begyndelse.

Den 5te November 1858 foregik Instituttets højtidelige Indvielse i Overværelse af Hans Majestæt *Kong Frederik d. 7de*, de kongelige Prinser, Ministrene og andre af Landets mest fremragende Mænd. Blandt de Indbudne vare ogsaa Kjædeselskabets mandlige Medlemmer.

Først sang Eleverne fra det ældre Blindeinstitut til Orgel-Akkompagnement, udført af den blinde Organist *Gether*, en af Pastor, Dr. *Bloch Suhr* i Dagens Anledning skreven Sang; derpaa holdt Prof. *S. Heiberg*, Medlem af Bestyrelsen, Fest-talen, og en af Professor *H. P. Holst* forfattet Kantate blev afsungen af Eleverne. Musikken til denne bestod af en Solosang af Kgl. Kapelmusikus *V. Schiött* (foredraget af den blinde Kirstine Jensen) og et Kor for blandede Stemmer af *Weyse* (udført af de Blinde i Kjædens 2 Anstalter).

Den nævnte Sang, som blev sunget før Talen, lod saaledes:

Nys vemodsfult vi sendte jo
En Afskedshilsen til den Bo,
Hvor før vi glade vare.
Thi hver en Plet var Hjertet kær,
Der Kjædens gode Aand var nær
Os, lille blinde Skare.

Aldrig,

Aldrig

Kan vi glemme,
At der hjemme
Kjærligheden
Ledte os til Evigheden.

Mon Leddet nu i Kjæden brast,
Som bandt til Hjerterne saa fast
Os smaa med tilslørt Øje?
Er Kjærligheden da udslukt,
Der Porten efter os blev lukket?
Nei! Herren i det Høje

Kjærligt,

Kjærligt

Os indfatter
Nu og atter
I sin Kjæde
Til hans Ære og vor Glæde.

Thi her, hvor Løvværks tætte Tag
Sig hvælver nær ved Bølgeslag
Mod Sjølundens skønne Strande,
Ved Øresundets lille Bugt
et Tilflugtssted, saa venligt smukt,
For os lod Kjæden stande.

Velsign,

Ja, sign,

Gud, de Hænder,
Som os sender
Hjemmets Gave
Her i Danas skønnest Have.

Kantaten, som blev sunget efter Talen, lød saaledes:

Solosang:

Mildt i Naade ned til os Du se,
Ned til os, der her i Mørket famle!
I Dit Navn skal al vor Gerning ske,
Derfor med Fortrøstning vi os samle,
Takke Dig for hver en Dag, der svandt,
For hver Blomst, som paa vor Vej vi fandt.

Kor:

Ja Glæder blomstre paa vor Vej!
Den Tankeløse seer dem ej,
Og koldt fra os sig vender;
Han aner ej, hvor meget Smukt
Vi gribe paa vor Tankes Flugt;
Han aner ej den Stjerneskat,
Der straalere i den Blindes Nat!

I Poesiens Urtegaard
Saa mangen herlig Vinstok staar,
Der styrker og forfrisker;
Vi kvæges af dens ædle Vin,
Og mangen Perle, klar og fin,
Der gemmes dybt paa Bæg'rets Bund,
Gjør Sjælen dobbelt stærk og sund.

I Tonerne der bor en Magt,
En hemmelig, der staar i Pagt,
I hellig Pagt med Himlen.
Ved dem slaar Hjertet let og frit,
De løfte os fra Jorden tidt,
Og i hver Klang, der Hjertet naar,
Er Balsam for dets skjulte Saar!

Ja selv fra Livets travle Færd
— Saa fjern fra os og dog saa nær —
Naa Toner til vort Øre.
Alt, hvad der tegner godt og smukt
Og siden glæder med sin Frugt,
Det naar til os — det Andet, nej!
Det Hæslige, det se vi ej!

Og for vor Sjæl et Billed staar,
 Der ej forandres Aar for Aar,
 Men er og bli'er det samme.
 Mens Alt, hvad Livet har frembragt,
 Maa bøje sig for Tidens Magt
 Og ældes snart, hint Billed staar
 Dog lige smukt fra Aar til Aar —

Og det er Billedet af *dem*,
 Der frede om den Blindes Hjem,
 Der kærligt ham beskytte,
 Og som en Bolig her har bygt,
 Hvori den Blinde glad og trygt
 Kan gemme paa de Skatte, som
 Her blev hans Tankers Ejendom!

Se i Naade ned, o Gud, til os,
 Til det Hus, som i Dit Navn blev bygget!
 Lad det hyde Tidens Storme Trods,
 Ved Din Magt, Din Kærlighed betrygget!
 Tag det kærligt i Din Varetagt,
 Skærm det faderligt fra Slægt til Slægt!

Derefter fremsagde Elev af Blindeinstituttet *Christine Poulsen* følgende af Prof. *Holst* forfattede Epilog:

Min høje Konge! skönt mit Blik ei seer
 Din ædle Skikkelse, det Højheds Præg,
 Der troner paa din Pande, og de Træk,
 Du arved fra din kongelige Slægt,
 Saa føler jeg din Nærhed dog, o Herre!
 Som jeg kan føle Solens milde Varme.
 Skönt ej mit Øje seer dens gyldne Glans,
 Og som jeg sporer Blomstens fine Duft,
 Skönt aldrig jeg har sét dens Form og Farve!

Velkommen da i dette nye Hus,
 Der, nær din Hovedstad, skal minde om,
 At blandt de Dyder, som derinde bo,
 Har ogsaa from Velgjørenhed sin Plads.

Det blev Din skønne Lod, dengang du bytted'
 En sorgløs Ungdom med en Krones Vægt,
 At se Bedrifter leve op med eet,
 At staa som Hersker for et tappert Folk.
 At staa som Fører for, hvad Skönt og Stort
 Der frit og frejdigt i dit Land sig rører!

Du har en anden Lod, min høje Konge,
 Der er endnu langt mere skøn og sjælden,
 Og det er den: at i dit hele Land,
 Saa vidt det naar, der er ej nogen Skabning
 Saa svag og hjælpeløs, saa arm og ringe,
 Der ikke varmt velsigner Dig for Alt,
 Hvad Du har gjort, og Alt, hvad Du har villet.

Tag den Forvisning med fra dette Sted
 Og lad den styrke Dig i al din Gerning.

Justitsraad (senere Etatsraad) Brorson.

Prof. S. Heiberg.

Hans Majestæt tog derefter Instituttet i Øjesyn i alle dets Dele, ledsaget af Bestyrelsens Formand, Generalkrigskommissær Wiborg, og Bestyrelsens øvrige Medlemmer, Ar-

kitekt Meldahl og mig, der foreviste Undervisningsapparaterne.

Festen sluttede med en Kollation, ved hvilken Kongen erklærede sig for *Instituttets Protektor*. Tillige bestemtes, at det i Fremtiden skulde kaldes *det Kongelige Blindeinstitut*.

Den følgende Dag, d. 6te Novbr., overbragte Justitsraad Brorson, paa Kjædeselskabets Vegne, Eleverne fra det ældre Blindeinstitut, 22 i Tallet (15 mandlige og 7 kvindelige), til det nye Institut. Samme Dag optoges 2 fhv. Elever af det ældre Institut og 1 ny Elev. Instituttet begyndte altsaa sin Virksomhed med 25 Elever, hvoraf de 15 vare mandlige, de 10 kvindelige.

Samme Dags Eftermiddag tog Undervisningen sin Begyndelse, idet de første Skoletimer bleve givne.

Den følgende Dag, der var en Søndag, holdtes første Gang Husandagt paa Instituttets Bedesal*), under Ledelse af Andenlærer Guldberg.

Mandag Morgen, d. 8de Novbr., traadte Dagsordenen i Kraft. Denne var fra først af følgende: Eleverne stode op Kl. 6 $\frac{1}{2}$, spiste Morgenkost Kl. 7 $\frac{1}{4}$ og samledes til Andagt (Salmesang til Orgelspil, og Fadervor, fremsagt skiftevis af en af Eleverne) Kl. 7 $\frac{3}{4}$, hvorefter Skolen begyndte Kl. 8. Undervisning fra 8 til 10; derefter Frokost og Frihed til 11 (med Bevægelse i det Frie, naar Vejret tillod det); Skoletimer fra 11 til 1, da der spistes til Middag; Maaltidet sluttedes med en kort Bøn (den samme, som var benyttet i det ældre Institut), der fremsagdes af en af Eleverne; Frihed, med Bevægelse i det Frie, til 2 $\frac{1}{2}$, Sang, Instrumentalmusik, Haandværk, Haandarbejde og Gymnastik om Eftermiddagen; Kl. 4 $\frac{1}{2}$ Vesperkost, Kl. 7 Aftensmad; derefter Frihed og forskelligartet Underholdning, bl. a. Forelæsning, til Kl. 8 $\frac{1}{2}$, da Børnene samledes til Aftenandagt paa Bedesalen; Sengetid Kl. 9.

*) Paa Prædikestolen er anbragt følgende Bibelsted: Rom. C. 8. 28. Vi vide, at alle Ting tjene dem til Gode, som elske Gud.

I denne Ordning gjordes snart den Forandring, at Vesperkosten bortfaldt for ikke at dele Arbejdstiden for meget, og at Middagen sattes til Kl. 2 og Aftensmaaltidet til 7 $\frac{1}{2}$. Herved blev tillige vundet en Time daglig, idet Undervisnings- og Arbejdstimernes Antal forøgedes fra 8 til 9 Timer daglig. For Pigernes Vedkommende skete en kort Afbrydelse i Haandarbejdstiden. Iøvrigt undgik man Overanstrengelse ved Afvexling i Elevernes Beskæftigelser.

Fra først af inddeltes Eleverne i tre Klasser, af hvilke den nederste i enkelte Discipliner deltes i 2 Hold. Da der i det ældre Institut ikke havde fundet nogen Klasseinddeling Sted, kunde der for de derfra overførte Børn ikke strax blive Tale om progressive Klasser, men kun om en Inddeling efter Alder og Modenhed og maaské efter Køn. De to Klasser, der omfattede de ældre Elever, vare fra først af en Dreng- og en Pige Klasse; men efter et Par Maaneders Forløb udtaltes eenstemmigt af Lærerne og Lærerinderne, at der vilde vindes ikke Lidet ved udelukkende at tage Hensyn til Elevernes Modenhed, og der indrettedes derfor fra Begyndelsen af 1859 tre Fællesklasser for Dreng og Pige. Da Elevantallet senere steg til 40, blev fra September s. A. Klassernes Antal forøget til 4.

Skolefagene vare: *Dansk* med Retskrivning (med Anvendelse af Bogstavkasser med løse Reliefbogstaver paa Trækloster til Opstilling i Rammer — svarende til seende Børns Alfabetpil), Læsning af Relieftryk (latinske Bogstaver, baade smaa og store), Gengivelse af mundtlige Fortællinger, Fremsigelse af Vers, Stil (ved Hjælp af den ophøjede franske — Brailleske — Punktskrift, der dannes af fra 1 til 6 Punkter), samt grammatikalsk Analyse, fremdeles *Religion* (Bibelhistorie, Katekismus og Salmer), *Historie* (Fædrelands- og Verdenshistorie), *Geografi*, *Regning* (især Hovedregning), elementær *Teknologi*, Dele af den mekaniske *Fysik* og elementær *Geometri* (Læren om Hovedformerne i Rummet).

I Skolefagene underviste, foruden Forstanderen, Andenlærer, cand. theol. *C. E. Guldberg*, 1. Lærerinde, Frk. *Char-*

lotte Jacobsen, og de 2 blinde Lærere, *J. Castenschiold* og *N. Madsen*.

Naturhistorie medtoges ikke fra Begyndelsen, da ingen af Lærerne havde lagt sig efter dette Fag. Først i 1863 blev der Lejlighed til at optage det i Undervisningen, idet Polyteknikeren *L. F. Guldberg*, *) der paa forskellig Maade havde gavnet Instituttet, bl. A. ved at botanisere med Eleverne, overtog nogle Timer i *Naturhistorie*. Samtidig paatog han sig den Forpligtelse, at virke for Tilvejebringelsen af en *Naturaliesamling*, et Formaal, for hvilket han virkede med Interesse, navnlig ved egenhændig at fremstille Dyr- og Planterformer, baade i legemlig Skikkelse og i Relief-tegning.

Denne begavede Lærer, som har opfundet flere praktiske Læremidler, blev i Aarenes Løb mere og mere uberegnelig og endte, efter i Septbr. 1891 at være indlagt til Observation paa Kommunehospital, omsider som fast Alumne paa St. Hans Hospital. Hans *Naturhistorietimer* overtoges af cand. theol. *Mortensen* indtil Februar 1894, da han stillede en Vikar. Jeg skal her benytte Lejligheden til at omtale Hr. *L. F. Guldbergs Opfindelser*. Han forfærdigede paa en af ham udfunden Maade med Presning mellem en ophøjet og en fordybet Form, fortrinlige Reliefkort over Danmark og over Vest-Europa (hvortil senere kom Øst-Europa). Disse Kort, der vare de første virkelig hensigtsmæssige Papir-Reliefkort til Skolebrug, og hvoraf hver Elev i Klassen fik sit Exemplar, vakte, efter at have været udstillede ved de første Blindelærer-Kongresser, ikke ringe Opsigt i Udlandet, saa at der til Instituttet i Kjøbenhavn endog indløb en Del Bestillinger. Hr. Guldberg kunde imidlertid ikke paatage sig en større Produktion, og Udførelsen af saadanne Reliefkort af Papir gik derfor over paa andre Hænder, navnlig til Dir. *Kunz* ved Blindeinstituttet i Illzach i Elsass. Ogsaa i England forfærdigedes saadanne Reliefkort. Hr. Guldberg har dernæst

*) Af ham haves intet Portræt.

konstrueret
en Haand-
Trykkema-
skine til Re-
liefskrift, til
Brug ved
Blindes

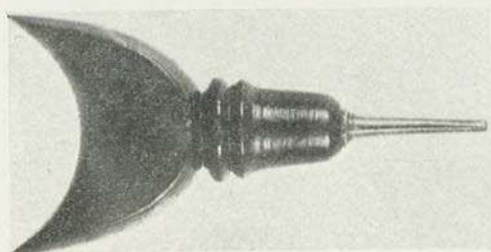
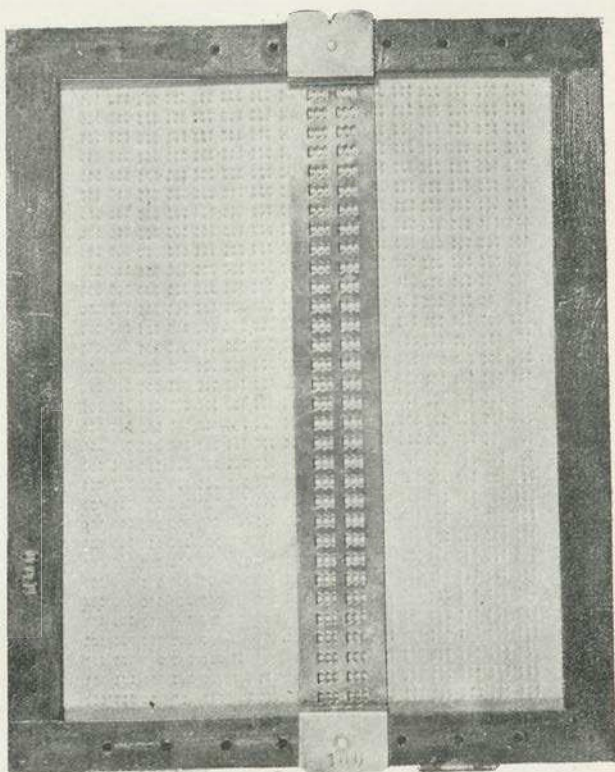
Korrespon-
dance med
Seende, og
en modifice-
ret *Punkt-
skrifttavle*
til Braillesk
Skrift med

rektangu-
lære Skrive-
huller med
sex Pladser
for Prenen,
saa at der
ved Hjælp
af den kan
anbringes
indtil sex
Punkter, og
med et Læ-
derunder-
lag i Stedet
for en riflet
Metalplade

(som paa de

franske Apparater)*). — Fremdeles har han opfundet et
fortrinligt *geometrisk Tegneapparat*, som her i Instituttet

*) Paa det danske Apparat kan man skrive indtil 3 Exemplarer paa
een Gang.

Punktskrift-Tavle med tilhørende Pren.

benyttes af de Blinde til Løsning af geometriske Opgaver, og som ogsaa har fundet Indpas i Udlandet, navnlig til Fremstilling af geometriske Figurer til Brug ved Undervisningen. Til Frembringelse af de ophøjede Linier anvendes et fint Tandhjul, ved Hjælp af hvilket der kan beskrives en punkteret Cirkel og drages en punkteret, lige Linie. Desuden har han virket som Relieftrykker, indbundet Reliefbøger og

Cand. theol. Chr. Olrik
(død som Sognepræst).

udført en Mangfoldighed af nyttige Arbejder i Institutets Tjeneste, ligesom han ogsaa har virket som Sløjd-lærer.

Fra d. 16de October 1860 føjedes til Skolens hidtilværende Klasser en *Forberedelsesklasse*, uden at der skete nogen Forandring med Hensyn til Optagelsesalderen. Det var jo imidlertid en Forøgelse af Klassernes Antal, og en Betingelse for dens Oprettelse var derfor Antagelsen af en Lærer til, foruden de alt ansatte. Den i den Anledning antagne nye Lærer var cand. theol.

Chr. Olrik, som tiltraadte sin Plads d. 15de s. M.

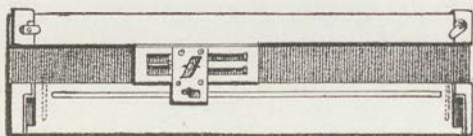
Skoletimernes Antal blev for de forskellige Lærere fra 18 (nemlig for Forstanderens Vedkommende) til 23 om Ugen. Klassernes Antal blev 5.

I 1862 indførtes regelmæssig Undervisning i *Skrivning af latinsk Skrift* ved Hjælp af et af Andenlærer *Guldborg* opfundet, let transportabelt og for de Blinde meget praktisk *Apparat i Lommeformat til Blyantskrift*, som er billigt, som de Blinde i Regelen med Lethed lære at benytte, og paa hvilket de, naar de engang have lært at skrive paa det,

sædvanligvis vedblive at frembringe en let læselig Skrift; ja mange Blinde ere endog komne til at skrive kalligrafisk paa dette sindrige lille Apparat. Bedst egner det sig til de smaa latinske Bogstaver; men de store Bogstaver kunne dog ogsaa skrives paa det og endog blive ret kønne.

Dette Apparat er fremkommet paa den Maade, at jeg paa min første for offentlig Regning foretagne Udenlandsrejse i en privat Blindeskole i Edinburgh (kaldet Gall's school) havde forefundet et lille Skriveapparat, *Gall's typhlograph*, som interesserede mig, fordi de Blinde ved Hjælp af dette kunde frembringe Bogstaverne med fuld Bevidsthed om deres Form og tilmed kunde skrive temmelig sikkert og tydeligt. Bogstaverne

vare imidlertid ikke ophøjede, og da jeg dengang ansaae det for ønskeligt, at den Blinde kunde gennemlæse sine Breve, inden de afsendtes, konstruerede jeg efter min Hjemkomst et

Det Guldbergske Skriveapparat.

Skriveapparat efter det skotske, men indrettet til ophøjet Skrift, hvilket jeg derefter benyttede ved Undervisningen af en blind Dreng. Jeg havde imidlertid foranlediget cand. theol. *Guldberg*, som syslede med tekniske Opgaver, til at foretage en Forbedring af Apparatet. Derved kom han til at gjøre en Række Forsøg, der tilsidst førte til *et helt nyt Apparat*, det ovenfor omtalte „Guldbergske Skriveapparat“, som endnu stadig benyttes her i Instituttet og tillige har fundet Anvendelse paa flere Steder i Udlandet. Apparatets Indretning til ophøjet Skrift blev snart opgivet, da de Blinde ikke satte Pris derpaa, men foretrak saa vidt muligt at skrive som de Seende og paa begge Sider af Papiret.

Inden dette Apparat antoges til almindelig Anvendelse i Instituttet, afholdtes der en Prøve til Sammenligning mel-

lem det og flere andre paa Blindes Korrespondance med Seende beregnede Apparater, deriblandt ogsaa de i det Fore-

Sorg og Glæde.

Naar efter Glæde Sorg vi faa,
 da sukke vi og klage;
 thi hvem af os kan vel forstaa
 at skatte Sorgens Dage?
 Men kendte vi ej Sorgens Tid,
 forstod vi da mon Glæden blid?

Af den blinde P. Ommerbos Digtsamling. Skriftprobe af det Guldbergske Apparat.

gaaende omtalte indenlandske Trykkeapparater af Hr. Schiött og Hr. F. Guldberg. De to Professorer ved den polytekniske Lærestalt, *Hummel* og *Holten*, som paa den Tid fungerede

som Censorer ved Instituttets Aarsprøve (i de tekniske Fag og Naturlære), vare tilkaldte til Bedømmelse af de opnaaede Resultater, og de afgave derefter en skriftlig Bedømmelse, i hvilken de gave „*det Guldbergske Skriveapparat*“ Fortrinet fremfor alle de andre. For dette Apparat tildeltes der Hr. Guldberg senere Fortjenstmedaljen i Guld.

Det mandlige Lærerpersonele.

Hr. *Guldberg* blev gift i Novbr. 1863 og fik Tilladelse til at bo paa Instituttet, idet der lagdes et Værelse til hans Bolig, og han for Betaling fik Kost derfra til sin Familje. Han forblev i sin Stilling som Andenlærer indtil 1ste Januar 1886, da han efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed afskedigedes med den ham som kongelig Embedsmand tilkommende Pension. Under Hr. Guldbergs Sygdom havde cand. theol. *Barfoed* vikarieret.

Triedielerer *Olrik* forblev i Instituttets Tjeneste indtil Slutningen af August 1869, da han blev kaldet til Præst i Jylland. Efter en Vakance paa 2 Maaneder, i hvilken Arbejdet efter Mulighed besørgedes af de andre Lærere, ansattes cand. theol. *P. L. Schmidt* som Triedielerer. Under en længere Fraværelse af Helbredshensyn fik Hr. Schmidt sine Timer besørgede af cand. theol. (nuværende Provst) *Laurberg*. Den 1ste Decbr. 1875 fratraadte Hr. Schmidt sin Stilling, og der indtraadte en Overgangsperiode, der varede indtil 1ste Marts 1876, og i hvilken Translatør *S. Beeken* vikarierede.

Cand. phil. *Wildau*, som efter Lærer Madsens Død i 1864 var ansat som Femtelærer, rykkede 1ste Marts 1896 op paa Triedielererpladsen *).

Cand. theol. *Bachewold*, som i 1873 havde afløst Hr. Castenschiold, rykkede samtidig op paa Fjerdelererpladsen,

*) Hans Portræt findes blandt de nuværende Funktionærers.

Cand. theol. P. L. Schmidt (afg. ved Døden).

Cand. theol. N. S. Laurberg (nu Provst).

Translator S. Beeken (afg. ved Døden).

Cand. theol. C. J. A. Bachewold (nu Sognepræst).

medens Hr. *Beeken* ansattes som Femtelærer. Efter at Hr. *Bachewold* havde taget sin Afsked i Novbr. 1879 for at tiltræde en gejstlig Virksomhed, rykkede fra 1ste Januar 1880 at regne Hr. *Beeken* op paa Fjerdelærerpladsen, idet cand. theol. *C. A. Rømer**) ansattes som Femtelærer.

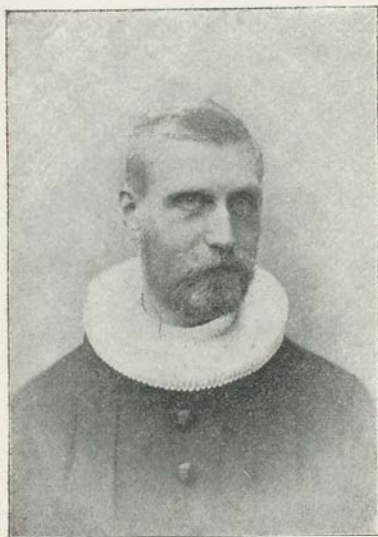
Ved Hr. *Wildaus* Oprykning paa Andenlærerpladsen i 1886 (ved Hr. *Guldbergs* Entledigelse) blev Hr. *Rømer* Tredielærer. Oprindelig var det nemlig Bestemmelsen, at baade 2den og 3die Lærer skulde være teologiske Kandidater; da nu 2den Lærer ikke var det, ønskedes Pladsen som 3die Lærer besat med en Teolog, og af den Grund blev Hr. *Beeken* forbigaaet ved Oprykningen.

Samtidig ansattes Cand. theol. *S. Christophersen* som Femtelærer. Da denne blev syg i 1887, besørgedes hans Timer i det sidste Fjerdingaar af Skoleaaret af stud. theol. *Knudsen*.

Efter Hr. *Christoffersens* Død i Novbr. 1887 ansattes i hans Sted stud. theol. *F. Rüttel*, der havde vikarieret for ham fra Skoleaarets Begyndelse. Paa Grund af Forberedelse til teologisk Embedsexamen fritoges Hr. *Rüttel* for sine Forretninger fra Juni 1890 til Udgangen af Januar 1891, imod at cand. theol. (senere Dr. phil.) *Th. Mortensen* besørgede hans Timer og Inspektion. Hr. *Rüttel* flyttede over i et Værelse i Forstanderens Bolig, idet hans egen Bolig overlodes Hr. *Mortensen*.

Efter at være bleven teologisk Kandidat forblev Hr. *Rüttel* i sin Stilling indtil 1ste Januar 1892, da han fra traadte for at gaa som Missionær til Grønland og afløstes af cand. theol. *P. Munch*. Hr. *Munch* beskikkedes til Præst fra 1ste Decbr. 1896 at regne, men vedblev at fungere paa Instituttet indtil 31te Decbr. Derefter vikarierede stud. theol. (nuværende Sognepræst) *Bayer*, indtil der var antaget en Lærer i Pastor *Munchs* Sted. Da den nye Lærer, cand. theol.

*) Hans Portræt findes blandt de nuværende Funktionærers.

Cand. theol. F. C. P. Röttel
(nu Missionær i Grønland).

Cand. theol. S. M. E. Christoffersen
(afg. ved Døden).

Dr. phil. Th. Mortensen.

Cand. theol. P. J. Munch (nu Sognepræst).

A. F. Wiberg *) ikke kunde tiltræde sin Virksomhed før 1ste Febr., udstraktes Vikariatet til dette Tidspunkt.

Paa Grund af Hr. Beekens Sygdom i 1902 vikarierede Sløjdlærer *Rasmussen* omtrent 1 Maaned, indtil cand. theol. *L. B. Rützou* d. 25de Septbr. kunde overtage Vikariatet. Da Hr. Beeken derefter entledigedes med den ham som Kgl. Embedsmand tilkommende Pension, konstitueredes Hr. *Rützou* *) som Femtelærer, idet samtidig Hr. Wiberg rykkede op paa Fjerdelærerpladsen.

Iøvrigt er at bemærke, at der officielt kun er Tale om „Forstander og Førstelærer“, „Andenlærer“ og „Tredielærer“ og iøvrigt kun om Lærere.

Hvad Inspektionen angaar, da maatte denne fra først af deles mellem Forstanderen og Andenlærer, da disse vare de eneste seende, faste Lærere **). Da der ansattes en Tredielærer, deltes den mellem de tre. Efter at de faste Læreres Antal var bleven yderligere forøget, ophørte Forstanderen, efter Lærernes Forslag, med at deltage i den daglige Inspektion.

Oprindelig havde Forstanderen, Andenlærer, Tredielærer og 1. Lærerinde og Plejemoder kongelig Udnævnelse. Senere indskrænkedes det til, at kun Forstanderen kunde erholde kgl. Udnævnelse; men ifølge Lov af 29de Marts 1901 kunne nu samtlige fast ansatte Lærere og Lærerinder efter en Konstitutionstid af 1 eller 2 Aar opnaa en saadan, idet de da ifølge Loven tillige blive pensionsberettigede.

*) Deres Portrætter findes blandt de nuværende Funktionærers.

**) Desuden assisterede Portneren i Fritimerne.

Lærerinderne.

Hvad det kvindelige Lærerpersonele angaar, da ansattes fra først af de to ovenfor nævnte, Frk. *Charlotte Jacobsen* og Fru *Ida Gertner*.

Senere, efter at Frk. Jacobsen d. 31te Oktober 1859 havde fratraadt sin Plads for at indgaa Ægteskab, ansattes (efter et Vikariat af hendes Søster, Frk. *Augusta Jacobsen*) Frk. *Mathilde Rye*, og efter at Fru Gertner havde taget sin Afsked med den hende tilkommende Pension, ansattes Frk. *Erasmie Flindt* d. 1ste April 1871.

Efter at Frk. Flindt var afgaaet ved Døden i August 1873, ansattes Frk. *Wilhelmine Heyn* i hendes Sted. Frk. *A. Bruun* var 3die Lærerinde fra 1ste Novbr. 1881 til 1ste Jan. 1883, da hun paa Grund af Giftermaal afløstes af Frk. *Methea Hoffmann**). Ved Frk. Ryes Entledigelse d. 1ste April 1889 ansattes Frk. *Anna Eschricht**) som 3die Lærerinde, idet samtidig Frk. Hoffmann rykkede op paa 2den Lærerindes Plads. Den 1ste Novbr. 1895 fratraadte Frk. Heyn sin Stilling paa Grund af Sygdom, og samtidig ansattes som fast Lærerinde hidtilværende Hjælpelærerinde Frk. *Marie Fischer*, idet Frk. Hoffmann blev 1ste Lærerinde og Frk. Eschricht 2den Lærerinde. Frk. *Francisca Lollesgaard**) ansattes som Hjælpelærerinde.

Da Frk. Fischer paa Grund af Giftermaal fratraadte sin Plads d. 1ste Februar 1897, rykkede Frk. Lollesgaard op paa hendes Plads og afløstes af Frk. *Marie Graae**).

Da Hjælpelærerinde Frk. Graae d. 1ste Oktober 1898 ansattes som 1ste Lærerinde og Plejemoder paa Instituttets nyoprettede Forskole paa „Strandlyst“ ved Kallundborg, antoges Frk. *Engelke Malling-Hansen**) som Hjælpelærerinde ved Instituttet, og ved hendes senere Ansættelse ved

*) Deres Portrætter findes blandt de nuværende Funktionærers.

Frk. E. Flindt
(afg. ved Døden).

Frk. M. Rye.

Frk. W. Heyn.

Frk. A. Bruun
(nu Fru Heramb).

Forskolen, d. 1ste Februar 1903, deltes hendes Timer i Instituttet imellem Frk. *Karen Goos**) og Frk. *Helga Goos**).

I Skoleaaret 1881—82 var, paa Grund af Instituttets Udvidelse (i 1879—80) fra at kunne rumme 70 til at kunne rumme 100 Elever, Elevantallet bleven forøget saa meget, at en Deling af nederste Klasse i 2 Afdelinger, A og B, var bleven nødvendig, og i den Anledning var der ansat en tredje Lærerinde, den ovennævnte Frk. *A. Bruun*. Herved muliggjordes ikke blot Oprettelsen af en ny Klasse; men paa samme Tid blev der opnaaet yderligere Assistance ved Lærerinderens Inspektion, saa at denne nu kunde fordeles paa 3 Lærerinder i Stedet for som hidtil paa 2. Da Frk. Bruun fratraadte sin Stilling, afløstes hun i Skolen af ovennævnte Frk. *Hoffmann*, som underviste i de egentlige Skolefag indtil November 1895, da hun overtog en Del af Haandarbejdsundervisningen, idet Frk. *M. Fischer* afløste hende i Skolen. Efter dennes Fratræden besørgedes de paagældende Skoletimer af Frk. *Graae*, derpaa af Frk. *Malling-Hansen*, og tilsidst af de to Frøkener *Goos*.

Frk. M. Fischer
(nu Fru Munch).

*) Deres Portrætter findes blandt de nuværende Funktionærers.

Den i Septbr. 1866 udskrevne Elev, Frk. *Sofie Madsen* *), har i alle de forløbne Aar fungeret som Medhjælperke ved Undervisningen i Haandarbejde, saavelsom ved Linnedkammer og Pigegarderobe.

Ved Frk. Heyns Entledigelse deltes *Plejemodergerningen* saavelsom Haandgerningstimerne mellem Frk. Hoffmann og Frk. Eschricht.

De smaa Drenge havde Timer i Syning hos Portner Enevoldsens Hustru**) og senere hos Portner Zander og Hustru; efter deres Død overgik disse Timer til Portner Jensens Hustru.

Hvad Vikariat i Sygdomstilfælde angaar, da besørgedes dette tidligere dels ifølge Tilbud og Forslag af den Paagjældende, (saasom af Søstre til Lærerinderne), dels efter Forstanderens Initiativ, bl. A. i Skolen af cand. phil. v. *Schnitter* og særlig hyppigt (ogsaa i nyere Tid) af fhv. Elev af Instituttet, Sløjdlærer *Rasmussen*, lejlighedsvis ogsaa af Lærerinder ved Instituttet, naar disse kunde afse Tid dertil.

Musiklærerne.

Hvad Instituttets øvrige Lærerkrafter angaar, da er al bemærke, at der har været ansat en Række fremragende Musikere som Lærere i de forskellige *Musikfag*, nemlig de Kgl. Kapelmusici *V. Schiøtt* (i Sang, det Brailleske Nodesystem, Klavérspil og senere tillige Fløjtespil), *F. Stockmarr* og derefter Kammermusicus *Chr. Schiørring* (i Violinspil), den blinde Organist *Ad. Gether* (i Orgelspil og Musikteori — i hvilket Fag ogsaa den blinde Lærer, *N. Madsen*, underviste), Organist *C. Attrup* og derefter Organist *Fr. Fribert**) (i Orgelspil

*) Deres Portrætter findes blandt de nuværende Funktionærers.

**) Drengene i øverste Klasse havde i nogle Aar Timer deri hos en Skrædder (Hansen).

Kammermusik Chr. Schiørring (afg. ved Doden).

Organist C. Buck, Klavérstemmelærer.

Organist C. Attrup (afg. ved Doden).

og Teori samt Klavérspil), Musikdirektør *Nic. Hansen* *) (i Violinspil og efter Hr. Schiøtts Fratræden, d. 1ste Januar 1904, tillige i Sang) og fhv. Elev af Instituttet, Pianist *C. Cohn* *), (i det Brailleske Nodesystem, Musikkunde og Klavérspil).

Til Vikariat i Sygdomstilfælde har Instituttet lejlighedsvis benyttet fhv. Elever. Paa Slutningen af Hr. Gethers Levetid vikarierede Hr. *Lanzky* i Teori.

I *Klavérstemning* undervistes fra først af gratis af Instrumentmager *Verner Lassen*, indtil dette Fag kunde overdrages til fhv. Elev af Instituttet, Organist *C. Buck*, som i Januar 1901 afløstes af fhv. Elev af Instituttet, Klavérstemmer *O. Roerup* *). I sin Tid undervistes 2 Elever gratis af Professor *Gebauer* i Kompositionslære, og en Tidlang underviste Kgl. Kapelmusikus *Schneider* og senere Militærmusiker *Lampe* i Hornmusik, ligeledes gratis.

Gymnastikken.

I *Gymnastik* underviste Hr. *R. Reitzel* fra 1858 til 1ste Juni 1903, da han afløstes af Gymnastiklærer, Forstkandidat *Otterstrøm* *). Med denne Undervisning er forbunden Dans. Indtil Instituttet ved Anlæggelsen af Frihavnen udelukkede fra Adgang til Søen, havde Drengene tillige Undervisning i *Svømning*, medens Pigerne benyttede *Søbade* **). I Pigerne's Gymnastiktimer har alt fra en tidlig Tid stedse en Lærerinde været tilstede.

I 1867 paabegyndtes under Ledelse af Professor *Nylander* fra Sverrig Anvendelsen af Sygegymnastik for svagelige Individuer, idet han stillede sin egen og en kvindelig Assistents Tid til Disposition og skænkede Instituttet et Sæt Apparater,

*) Deres Portrætter findes blandt de nuværende Funktionærers.

**) I de senere Aar er der givet de ældre, mandlige Elever Tilbud til, under Ledsagelse af en Voxen, at tage Søbade om Morgenstunden tidligt ude paa Strandvejen.

ligesom han ogsaa satte Hr. Reitzel ind i Systemet. Efter Hr. Otterstrøms Tiltræden er der med Gymnastikken bleven forbunden Indøvelse af Folkedanse.

Haandværk.

I *Kurvemageri* var Mester *Soelberg*, som alt anført, Lærer lige fra Begyndelsen af Instituttets Virksomhed. I de senere

J. Jørgensen, Rebslagerlærer.
(afg. ved Døden).

Lund. Medhjælper hos Kurvemagerlæreren.

Aar var han bleven assisteret af fhv. Elev af Institutet *J. P. Hendriksen* *), der var udskreven som Seende og derefter uddannet under almindelige Forhold. Ved Mester Soelbergs Død blev han antagen i hans Sted, og som dennes Medhjælper antoges derpaa Kurvemager *Lund*, som paa Grund af en Øjenbeskadigelse havde havt Adgang til at lære

*) Hans Portræt findes blandt de nuværende Funktionærers.

Haandværket paa Institutet. Han vejlede særlig i Maattefletning og Rørsædelfletning. I hans Sted er senere antaget fhv. Elev af Institutet *J. P. Pedersen**). Maattefletning læres af alle Drengene.

Den første Lærer i *Rebslageri*, Mester *Sørensen*, afløstes kort efter Instituttets Oprettelse af Mester *J. Jørgensen*, og ved dennes Afskedigelse efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed antoges Mester *F. Hasselpflug**) d. 1ste April 1901. Fra Midten af Januar, da Mester Jørgensen blev syg, til 1ste April besørgedes hans Timer af en af hans blinde Lærlinge, der var færdig til Afgang.

I 1860 indførtes *Skomageri*, fra først af blot som et Middel til Vedligeholdelse af den Enkeltes eget Skotøj, og paa samme Maade indførtes *Skrædderi* som Reparationsarbejde**); men medens dette sidste er blevet staaende paa dette Standpunkt, har *Skomageriet*, begunstiget af særlige Omstændigheder, efterhaanden udviklet sig til et selvstændigt Haandværk, der kunde stilles ved Siden af de to ældre Professioner. Dette smukke Resultat skyldtes Læremesteren, *C. Enevoldsen*, der var Portner paa Institutet, og som til Brug for sine blinde Lærlinge, under Samvirken med sin første Elev, *Hans Poulsen*, konstruerede forskellige simple og hensigtsmæssige Hjælpemidler, for hvilke der af den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse tilstodes ham en Præmie. Efter Enevoldsens Død i 1881 blev denne Undervisning overdraget til Mester *F. Kyster**), som yderligere har forbedret Værktøjet.

Efter at jeg paa en Rejse til London i 1864 havde gjort mig bekendt med de praktiske Resultater, som i England vare opnaaede med *Børnstenbinderiet*, foranledigede jeg samme Aar Indførelsen af dette Haandværk, først og fremmest for Pigernes Skyld. For mange af dem kunde det nemlig være ønskeligt at have et Arbejde, der gav større Udbytte end

*) Deres Portrætter findes blandt de nuværende Funktionærers.

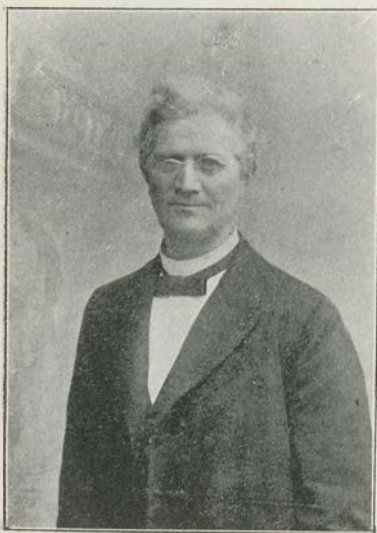
**) Se S. 100 om Sytimer for Drengene.

Skomagerværktøj for Blinde og Arbejde af Blinde.

almindeligt Haandarbejde, og som kunde drives ved Siden af dette. Ogsaa for en Del af de mandlige Elever kunde det blive af Betydning, dels for saadanne, der uddannes til

Musikere og ikke kunne anvende megen Tid paa Haandværket, og som derfor ere bedst tjente med et lettere Arbejde som Børstenbinderi, dels for dem, der ikke egne sig for de andre Professioner. Erfaringen havde nemlig, som jeg ved mit Besøg i London havde overtydet mig om, godtgjort, hvad der ogsaa senere bekræftede sig her i Landet, at navnlig Indtrækningsarbejdet læres med stor Lethed af

C. Petersen, Børstenbinderlærer,
(afg. ved Døden).

de Blinde. Det er derfor efterhaanden bleven benyttet som Erhverv for mange Blinde, baade Mænd og Kvinder, der have mistet Synet som Voxne, og for hvem det gjaldt om at gjøre Læretiden saa kort som mulig. Det var imidlertid ikke let at faa dette Haandværk i Gang herhjemme, navnlig fordi man havde vanskeligt ved at finde en kvalificeret Læremester. En saadan lykkedes det omsider at finde i Børstenbinder C. Petersen, der paa Grund af en Synssvækkelse, han havde paadraget sig i Krigen, var

bleven oplært i dette Haandværk. Han forblev i sin Stilling ved Instituttet indtil sin Død i Septbr. 1900, hvorefter først en og derpaa en anden af Instituttets tidligere Elever, *Petersen-Skogberg* *), overtog Undervisningen i Børstenbinderi.

Sløjd.

Sløjd af forskellig Art har været drevet fra 1868, men udviklede sig efterhaanden til hovedsagelig at omfatte Ar-

*) Hans Portræt findes blandt de nuværende Funktionærers.

bejde i Træ. I Beretningen for 1868—69 staar herom: „I det forløbne Aar indførtes til en Begyndelse nogle Timers Øvelse i forskellige Arbejder, der baade tjene til Beskæftigelse og Underholdning i ledige Timer, og til Forbedelse og Lettelse for Haandværks-Arbejdet; hertil benytttes fornemmelig *Paparbejde*. Ledelsen af disse Arbejder er overdraget til polyteknisk Kandidat *Guldberg*, der alt i længere Tid med særlig Interesse har beskæftiget sig med denne Opgave.“ Disse Øvelser holdtes med Drengene af 2. Klasse, 4 Timer om Ugen. I Beretningen for 1869—70 hedder det: „Den det foregaaende Aar paabegyndte Vejledning for Drengene i forberedende og underholdende Haandarbejde hos cand. polyt. *Guldberg* er bleven fortsat med 4 Timer om Ugen. For at opnaa bedre Resultater, end det var muligt med den kortvarige Undervisning, der det foregaaende Aar var bleven anden Klasse til Del, fortsattes disse Øvelser med de samme Drengene, der nu vare flyttede op i tredie Klasse.“

I 1873—74 sees disse Timers Antal at være forøget til 8, idet der undervistes to Hold.

I 1883—84 indskrænkedes Timeantallet til 6, nemlig 3 for hvert Hold, for at der kunde vindes Tid for Hr. *Guldberg* til at give Timer i Naturhistorie i een Klasse til, foruden de to, der hidtil havde haft Timer deri. I 1884—85, da der paa Grund af Deling af anden Klasse behøvedes endnu 2 Naturhistorietimer, indskrænkedes denne Haandgørelse for Drengene indtil videre til 4 Timer i een Klasse. Da Klassedelingen i de følgende Aar rykkede op efter, forblev Timeantallet i Naturhistorie og følgelig ogsaa i det omtalte Fag uforandret. I 1890—91 afløstes Hr. *Guldberg* — samtidig med, at Hr. cand. theol. *Mortensen* overtog Timerne i Naturhistorie — i Haandgørelse eller „Sløjd“ for Drengene af Relieftrykker *Sørensen*, og efter ham antoges fhv. Elev af Instituttet *Niels Daniel Hansen*, der ogsaa overtog den Del af Relieftrykningen, som havde været i Hænderne paa Hr. *Guldberg*. Senere forøgedes Timeantallet til 10, deri med-

regnet 2 Timers Beskæftigelse om Søndagen. I 1895 overtog fhv. Elev, Relieftrykker *Anders Rasmussen* *), disse Timer, som han derefter har besørget til Stadighed. I Skoleaaret 1903—04 blev Ønsket om at deltage i disse Timer, der navnlig benyttes til *Træsløjd*, saa almindeligt, at der midlertidigt føjedes 6 Timer til, og nu har Ministeriet bevilliget, at denne Forøgelse maa blive bestaaende, „saa længe der er Anledning dertil.“

Efter denne Oversigt over de forskellige Lærerkrafter, der have virket ved Instituttet, optage vi nu atter Traaden i dettes Historie.

Af Dagbogen.

I Januar 1859 besøgte Instituttet af Biskop *Monrad*, der var tilstede i Undervisningstimerne.

I Marts s. A. bærede Hendes Majestæt *Enkedronning Caroline Amalie* Instituttet med et Besøg, ved hvilket samtlige Lokaler blev tagne i Øjesyn. Af Bestyrelsen vare Formanden, Generalkrigskommissær *Wiborg*, og Prof. *Heiberg* tilstede.

I Maj s. A. bæredes Instituttet med et Besøg af Hs. Majestæt *Kong Frederik d. 7de* med Gemalinde, *Lehnsgrevinde Danner*, og ledsaget af Overhofmarskal *Levetzau*, Kabinetssekretær *Trap*, Kultusminister, Biskop *Monrad* o. fl. Af Bestyrelsens Medlemmer vare Formanden, Generalkrigskommissær *Wiborg*, Prof. *Heiberg* og Prof. *Melchior* tilstede.

Fra den 4de til den 7de Juli s. A. afholdtes *den første almindelige Prøve* i Skolefagene, med Bestyrelsens Medlem-

*) Hans Portræt findes blandt de nuværende Funktionærers.

mer som Censorer, samt i Gymnastik og Musik, og ved samme Lejlighed forevistes Værkstederne i fuld Gang, idet tillige Drengenes og Pigernes Haandarbejder vare fremlagte.

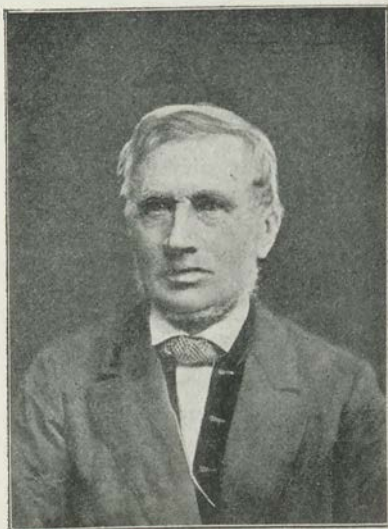
Dagen efter foretoges Instituttets første Skovtur — til Frederiksdal og Fortunen.

Efter at Prof. *Fenger* var udnævnt til Finansminister og udtraadt af Bestyrelsen d. 9de Maj 1859, indtraadte i hans Sted Professor *M. Hammerich* d. 22de Juli s. A.

I August besøgte Instituttet af Overskoledirektør, Provst *With* og Prof. *J. van Roosbroeck* fra Gent med Kammerherre *Sick* og i September af Blindelærer *Åstrand* fra Stockholm.

Ifølge velvilligt Tilbud fra Kommandanten i Kastellet, Oberst *Wilster*, om at lade Kastelsjægerens Musikkorps af og til spille paa Instituttet, blev der spillet første Gang for Eleverne i Oktober.

Den 16de s. M. forevistes, med Etatsraad, Prof. *Eschrichts* Tilladelse, Universitetets naturhistoriske Samling for Eleverne, og en af de følgende Dage foreviste han personlig for en Del af Eleverne nogle Skeletter, deriblandt et af en stor Hval, i hvis Indre de alle kunde finde Plads, samt en Del udstoppede Dyr.

Prof. M. Hammerich
(beskikket af Ministeriet).

I Anledning af den forestaaende Oprettelse af *Blindeinstituttet i Kristiania* hospiterede den designerede Forstander, Candidat *B. Roggen*, i 5 Maaneder her ved Instituttet

(fra 31te Oktober 1860 til 1ste April 1861), idet der tillige gaves ham Lejlighed til at undervise. Efter en Rejse til Tyskland, navnlig til Dresden, opholdt han sig atter en Uge her i Slutningen af Maj, idet han tillige gjorde Bestilling paa en Del Undervisningsapparater til Brug for det norske Institut. Disse, deriblandt Skriveapparater og Reliefbøger, bleve da af det danske Institut skænkede til Instituttet i Kristiania.

Cand. Roggen lagde sin Taknemmelighed for Dagen ved at skænke alle Eleverne Julegaver efter deres eget Valg og ved efter sin Hjemkomst at lade mig tilstille et Udvalg af Figurerne i Thorvaldsens Johannes-Gruppe i Biskuit *).

I 1860 havde Instituttet desuden modtaget et Besøg af Stiftsprovst *Jensen* fra Kristiania, Overskoledirektør *With* med et Selskab, Digteren Prof. *Munch* fra Kristiania m. fl.

I Oktober havde Eleverne Adgang til det etnografiske Museum, hvor Kammerraad *Steinhauer* ydede den fornødne Vejledning, og 5te November til det oldnordiske Museum under Vejledning af Konferensraad *Thomsen*.

I April 1851 modtog Instituttet Besøg af Pastor *Glasell* fra Gøteborg, som der havde oprettet et privat Asyl for fattige Blinde og Døvstumme.

Bibeltryk for Blinde.

I Juli 1860 havde jeg havt en Konference med Sekretæren for *Bibelselskabet for Danmark*, den senere Stifts-

*) Cand. Roggen offentliggjorde i Nordisk Universitets-Tidsskrifts 5de Aargang (for 1861) en Artikel: „*Blindesagen i de skandinaviske Lande*“.

provst *Rothe*, angaaende Trykningen af Dele af Bibelen til Læsning for Blinde. Resultatet heraf blev, at Bibelselskabet (saavel som det i Aalborg) ydede et fast aarligt Bidrag til *Udgivelsen af Dele af det nye Testamente*, trykte paa det Kgl. Blindeinstitut med ophøjet latinsk Tryk, og at der ydedes et lignende Bidrag dertil fra *det norske Bibelselskab*, imod at dette sidste modtog en dertil svarende Del af Oplaget. Den Del af Oplaget, som tilhørte Bibelselskabet for Danmark, stilledes til Forstanderens Disposition til Uddeling som *Gave til afgaaende Elever og andre Blinde*. Først tryktes med latinsk Tryk Matthæus' og Johannes' Evangelier, Apostlenes Gerninger og 4 apostoliske Breve. Senere tryktes med Punkt-skrift Lucas' og Marcus' Evangelier samt Davids Salmer.

En Mindefest.

Den 10de Juni 1861 højtideligholdt Instituttet *50-Aars-Dagen for det ældre Blindeinstituts Oprettelse*. 3 af Bestyrelsens Medlemmer, nemlig Generalkrigskommissær *Wiborg*, Etatsraad *Brorson* og Professor *M. Hammerich*, bærede Festen med deres Nærværelse.

I Institutts Journal meddeles fremdeles Følgende: „Efter en Tale af Forstanderen, i hvilken der gaves en Fremstilling af Institutts Oprindelse og ældste Historie, med Henblik paa Nutiden og paa, hvad der endnu staar tilbage at gjøre i Blindesagens Interesse, og i hvilken Stifterne, Prof. *Brorson* og Overhofmarskal *Hauch*, særlig mindedes tilligemed Selskabet *Kjæden*, der oprettede Instituttet og underholdt og bestyrede det indtil dets Overgang til at blive Statsanstalt“, afsang Eleverne under Ledelse af Hr. *Schiött* en af Organist *Gether* til nedenstaaende af mig forfattede Text komponeret *Fest-Cantate*:

1ste Del.

Kor:

I fordums Tid, da var den Blinde
 kun Genstand for Medlidenhed,
 Og Ingen stræbte ham at binde
 Til Livet ved sin Kærlighed:
 Han deltog ej i Livets Færd
 Og kendte ikke Arbejds Værd.

Da aabned sig en venlig Bolig
 For blinde Børn i Kjædens Gaard;
 Der brændte Kundskabs Lys saa rolig,
 Der fandt den Blinde blide Kaar;
 Der sysled han med flittig Haand,
 Og Næring fandt han for sin Aand.

Kvartet:

Ja takket være de ædle Mænd,
 Der kærligt tænkte paa os Blinde,
 Der førte os til Herren hen
 Og lærte os vor sande Ven
 i Naadens Gud at finde.

Og takket være hver kærlig Haand,
 Som viste Vejen for os Blinde,
 Som gav os Kærlighedens Aand
 Og bandt os med et Venskabsbaand,
 Der løses ingensinde.

Og takket være hver venlig Røst,
 Der trolig tolked for os Blinde
 Et Lærdoms-Ord, en Hjærtets Trøst,
 Os lærte Kraft og Mod og Lyst
 Til Livets Strid at vinde.

Solo:

Vi droge bort fra vort Barndomshjem,
 Med alle dets kære Minder,
 Vi Afsked toge med alle dem,
 Der Barnet til Hjemmet binder:
 Men der, hvor Verden os skænkede' Ly
 Et kærligt Hjem man os gav paany
 Med Haab for vor Fremtids Dage.

2den Del.

Koral:

Lær os, Fader, ret at nytte
 Dine Gaver til vort Gavn,
 Lær os til Dit Ord at lytte
 Og at prise højt Dit Navn,
 Lær os følge Visdoms Spor,
 Som os viser Vej paa Jord.

Lær os elske vore Venner
 Med oprigtigt, trofast Sind;
 Hvor Du os i Verden sender,
 Lød os altid lægge Vind
 Paa, hvad der er godt og ret,
 Vogte os for Syndens Næt.

Slutningskor med Kvartet og Recitativ.

Kor:

Som Kærligheds Gave os skænkedes Livet
 Af Faderens evigt skabende Aand,
 Og det, som af Kærligheds Gud er os givet,
 Udvikles og fredes med faderlig Haand.

Kvartet:

Naar Verden os røver,
 Hvad Herren os gav,
 Det tidt os bedrøver;
 Men ej det bryder vor Vandringsstav.

Recitativ:

Herren gav,
 Herren tog,
 Herrens Navn være lovet.

Kor:

I Livet sig rører
 Paa Almagts Bud,
 Hvad naadig os fører
 Ad tornede Sti og ad frodige Enge tilbage til Gud.

Sendebrev til Kjædeselskabet og Oprettelsen af et Asyl
for blinde Børn og Værksteder for blinde Mænd m. m.

I Februar 1861 havde jeg konfereret med Bestyrelsens Formand, Generalkrigskommissær *Wiborg*, der var Kjædeselskabets øverste Styrer, om Oprettelsen af et Asyl for blinde Smaa børn i Forbindelse med Kjædens Arbejds- og Forsørgelsesanstalt for Blinde, en Sag, der havde hans fulde Sympati. Derefter konfererede jeg med Medlem af Kjædens Bestyrelse, Pastor *Bloch Suhr*, dels om det projekterede Børneasyl, dels om at faa Forsørgelsesanstalten indrettet udelukkende for Piger og at lade kvindelige Elever fra det Kgl. Blindeinstitut fortrinsvis have Adkomst til Optagelse i denne Anstalt, dels endelig om Kjædeselskabets Ret og eventuelle Forpligtelse til at sætte sig i Spidsen for større Foretagender til Fordel for de Blinde; et saadant, som var paa-trængende nødvendigt, var formentlig Indrettelsen af frie Værksteder for blinde Haandværkere. Pastor Bloch Suhr opfordrede mig til at nedlægge min Anskuelse om Sagen i *et Sendebrev til Kjæden* og lovede at understøtte den paa enhver Maade.

Den 1ste Marts afsendte jeg derpaa, efter forudgaaende Aftale med Generalkrigskommissær *Wiborg*, et saadant *Sendebrev*, adresseret til Gouvernementet for Selskabet Kjæden og bestemt til at forelægges i Anledning af 50-Aars-Dagen efter det ældre Blindeinstituts Oprettelse.

I dette Sendebrev gives først en kort Fremstilling af Selskabets Stilling til Sagen, hvorefter der fortsættes saaledes:

„Uagtet det nu ved Kjædeselskabets og Statens forenede Bestræbelser er lykkedes at faa Instituttet udvidet og ordnet paa en tidssvarende og hensigtsmæssig Maade, tør man imidlertid ikke slaa sig til Ro med den Tanke, at der nu er sørget tilstrækkeligt for de Blinde: thi dertil udfordres endnu

Meget. I det Følgende skal blive forsøgt en kortfattet Fremstilling af de Foranstaltninger, der efter de hidtil gjorte Erfaringer endnu maatte ansees for nødvendige for at naa det tilsigtede Formaal, en hensigtsmæssig, velordnet og omfattende Omsorg for alle Landets Blinde fra Barndommen til Alderdommen“. „Jeg henvender mig“, hedder det videre, „med disse Udtalelser og Forslag til Selskabet Kjæden, fordi det synes nærmest at være kaldet til at sætte sig i Spidsen for enhver Bestræbelse, der har de Blindes Vel til Formaal, og fordi de fornødne Pengemidler snarest ville kunne skaffes tilveje, naar Opfordringen til at yde Bidrag udgaar fra et Selskab, der i Henseende til pekuniære Opofrelser i vel-dædige Øjemed og specielt for Blindesagen har foregaaet Andre med et saa lysende Exempel“ — — — — —

„Til Udgangspunkt for vore Betragtninger ville vi vælge den af Selskabet Kjæden oprettede og underholdte Forsørgelsesanstalt for Blinde. Anledningen til Oprettelsen af denne Sittfelse var Erkendelsen af, at den Blinde ikke ganske kan subsistere ved sit eget Arbejde; man kunde ikke finde sig i den Tanke, at de unge Blinde, paa hvis Uddannelse man havde anvendt saa meget, skulde bukke under i Konkurrencen med de Seende, være udsatte for Arbejdsløshed med dens sørgelige Følger og hjemfalde til Fattigforsørgelse; man kunde ikke med Rolighed se paa, at disse Kjædeselskabets Plejebørn skulde gaa en saa ublid Fremtid imøde; hellere vilde man beholde dem hos sig og sørge for dem lige til deres Dødsstund“. „Det maatte imidlertid snart blive indlysende, at denne Tanke ikke kunde gennemføres; Midlerne vare ikke tilstrækkelige til saaledes at sørge for Alle, og for Manges Vedkommende fremtraadte snart det samme Forhold som tidligere, at de fra Instituttet maatte vende tilbage til deres Hjemstavn. Da Erfaringen nu saaledes har viist, at man ikke kan udstrække Forsørgelsen til Alle, vil det vistnok være hensigtsmæssigt at gjøre Rede for, hvilke Blinde

fortrinsvis trænge til denne Velgerning, og derefter at begrænse Opgaven. Da Blindeinstituttet *nu* stiller sig det Formaal, at uddanne de Blinde til en muligst selvstændig Virksomhed, og da denne Opgave fornemmelig tør antages at kunne føre til et heldigt Resultat med Hensyn til de *mandlige* Blinde, synes det at være de blinde *Piger*, der fortrinsvis bør have Adkomst til at optages i en Forsørgelsesanstalt“.

„Det er i den Anledning, at jeg vilde henstille til Kjædeselskabets Overvejelse, om det ikke vilde være at anse for tidssvarende *at gjøre den af Selskabet underholdte Stiftelse til en Forsørgelsesanstalt for blinde Piger*, der ikke have noget andet Sted at ty til ved deres Udtrædelse af Blindeinstituttet, eller som senere i Livet kom til at savne det, hvortil de kunde hælde deres Hoved“.

Efter at have omtalt, hvilke Arbejder man passende kan sætte de blinde Piger til, fortsætter Sendebrevet saaledes:

„Men foruden disse Beskæftigelser vilde jeg foreslaa endnu en Virksomhed, ved hvilken der kunde stiftes overordentlig stor Nytte. Da Blindeinstituttet ikke kan optage de blinde Børn før i en Alder af 8 Aar*), eftersom Opholdet der, som nødvendigvis maa udstrækkes, til de have naaet en Alder af 18 til 20 Aar, ellers vilde vare saa længe, at der behøvedes en større Anstalt til at uddanne alle Landets blinde Børn, vilde det være et stort Gode, om der fandtes *et Asyl, i hvilket blinde Børn, der endnu ikke havde naaet den ovennævnte Alder af 8 Aar, og som boede under Forhold, der vare meget ugunstige for deres Udvikling, kunde finde et midlertidigt Ophold*“.

„Et saadant burde formentlig tilbydes dem *i Stiftelsen for blinde Piger*. Her vilde de ikke blot være beskyttede mod slet Paavirkning og legemlig Nød, men tillige kunne finde gavnlig Beskæftigelse og en forberedende Undervisning, der i høj Grad vilde understøtte deres senere Oplærelse i

*) Den reglementerede Optagelsesalder er 10—12 Aars Alderen; men Undtagelser fra Regelen kunne indrømmes.

Blindeinstituttet og saaledes gjøre Opholdet der mere frugbringende for dem“.

„Det er *denne Virksomhed som Lærerinder eller ældre Søskende for blinde Smaaabørn*, til hvilken jeg ovenfor hentydede, og som jeg tror vilde afgive *en baade nyttig og glædelig Beskæftigelse for mangen en blandt Stiftelsens ældre Piger*“.

„I Regelen behøvede Børnene vel ikke at optages der før i en Alder af 6 Aar“.

Derefter følger en Beregning over Antallet.

Efter nogle Bemærkninger om de mandlige Blindes Uddannelse til selvstændig Virksomhed fortsættes saaledes:

„Erfaringen har lært, *at en med Arbejdsdygtighed begavet Blind ikke kan føle sig virkelig tilfreds ved en fuldstændig Forsørgelse*, men tillige, *at det kun ganske undtagelsesvis lykkes en Blind at erhverve sit Udkomme ganske uden Andres Understøttelse*“.

„Det er især for *de blinde Haandværkeres Vedkommende*, at Nødvendigheden heraf træder tydeligt frem; thi den Blinde kan hverken arbejde saa hurtigt som den Seende eller saaledes som denne benytte heldige Konjunkturer for at gjøre et Arbejde indbringende“.

„Naar den Blinde efter at have afsluttet sin Oplærelse i Blindeinstituttet vender tilbage til sin Hjemstavn for der at nedsætte sig som Haandværker, vil han vistnok i Regelen ikke være ganske uden Hjælp og Understøttelse; men denne vil lige saa vist i Regelen ikke blive ydet ham paa en saadan Maade, at han derved spores til fortsat Flid, idet den mere vil antage Karakteren af en Fattigforsørgelse end af en Hjælp til at fortsætte sin Virksomhed. En saadan Understøttelse kan kun udgaa fra det Blindeinstitut, hvor den Blinde har faaet sin Oplærelse, hvor man kender hans Karakter og Natur og kan tage tilbørligt Hensyn til disse“.

Derefter omtales de forskellige Understøttelses-Systemer, der ere bragte til Anvendelse, hvorpaa der fortsættes paa følgende Maade:

„Oprettelsen af Fælles-Værksteder, hvortil de Blinde have Adgang uden Vederlag, og hvor de arbejde under en Mester som Værkstedsbestyrer, tillader jeg mig indtrænge at opfordre det ædle Kjædeselskab til at interessere sig for, ved at sætte sig i Spidsen for en udstrakt Pengeindsamling til Stiftelsen af det dertil fornødne Fond“.

„Hensigtsmæssigst vilde det være, om der i Nærheden af Blindeinstituttet indrettedes en Værkstedsbygning med Bolig for en Værkmester, og at Arbejdsanstalten sættes i Forbindelse med Instituttet og stilledes under Tilsyn af dettes Forstander, for at der kunde tilvejebringes en ønskelig Samvirken mellem begge Anstalter. Indtrædelse i Arbejdsanstalten maatte være en frivillig Sag, og man maatte derfor heller ikke unddrage saadanne Blinde sin Hjælp, der vilde foretrække at søge et andet Opholdssted, men understøtte dem med billigt Materiale og ved Salget af deres Arbejder“.

„Opførelsen af Arbejderboliger, der for en billig Betaling udlejes til blinde Haandværkere, vilde ligeledes være en yderst hensigtsmæssig og veldædig Foranstaltning; muligen kunde der iblandt disse findes enkelte Friboliger for meget trængende Blinde“.

„Sluttelig vilde det være nødvendigt at indrette et Udsalg for de Blindes Arbejder inde i Byen“.

Vel skuffedes jeg i mit Haab om at se Kjædeselskabet sætte sig i Spidsen for nye Foranstaltninger til Støtte for de fra Blindeinstituttet afgaaede Elever; men det besluttedes dog i Fremtiden kun at optage blinde Kvinder i Forsørgelsesanstalten og at indrette „et Asyl for blinde Børn“ i Forbindelse med denne.

Oprettelsen af et saadant Asyl havde, som det sees af „Beretning om Selskabet Kjædens Virksomhed til Fordel for Blinde i Aarene 1810—1869“, allerede været bragt paa Tale af Generalkrigskommissær Wiborg i 1853, og efter at det paany var bragt paa Tale i 1855, indkom i 1858 paa

hans Foranledning den første Gave til Oprettelsen af et saadant Asyl, nemlig 500 Rdl. fra Baron *Hambro i London*. I Anledning af det ovenfor omtalte Sendebrev drøftedes Sagen paany, og i September 1861 besluttedes det, at man fra den førstkommende 1ste November vilde aabne *et Asyl for blinde Børn*, men foreløbig vilde indskrænke sig til kun at optage 2 Børn. Til Asylmoder antoges en paa Blindeinstituttet oplært ung Pige, *Christine Poulsen*, der havde en lille Rest af Syn, men ikke mere, end at hun maatte udføre alt Arbejde paa Følelsen og læse med Fingrene. Hun kunde dog vejlede sig selv og, hvad der var af stor Betydning, lægge Mærke til Børnenes Holdning og Bevægelser.

Asylet aabnedes den 6te November 1861 med 2 Børn, en Pige og en Dreng. Efter Bestemmelsen kunde Børnene optages fra 6 Aars Alderen, og ved 10 Aars Alderen skulde de da overføres til Instituttet.

Frk. Christine Poulsen.

Indtil Foraaret 1869 kunde Asylet tildels kun modtage Børn, som kunde have deres Forplejning og Nattely i Hjemmet, hvorfor Virksomheden kom til fornemmelig at omfatte Børn fra Kjøbenhavn. Efter den Tid indtraadte en væsentlig Forbedring i Asylets Tilværelse, idet Selskabet „Kjæden“ samme Aar lod opføre en Bygning i Klerkegade Nr. 10, hvor der blev indrettet 2 gode Værelser til Asylets Brug; nu kunde der optages indtil 8 Børn og gives dem fuldstændig Forplejning. Begæringer om Optagelse paa disse Pladser havde stadig været tilstede i større Antal, end Asylet kunde

imødekomme. I „Nordisk Tidsskrift for Blinde-, Døvstumme- og Aandssvageskolen“ for 1877, hvoraf disse Meddelelser ere hentede, tilføjes Følgende: „Det var derfor en glædelig Begivenhed, at Hr. Etatsraad *C. H. Stoltenberg* skænkede en Gave paa 16,000 Kr., hvorved Kjædeselskabet i Foraaret 1876 blev istand til at give Asylet en egen Bygning, indrettet og opført paa dets Grund i Klerkegade Nr. 10^a. Bygningen bestaar af 8 Værelser, som benyttes til en Spisestue, en Skolestue (med Plads til 2 Afdelinger), en Sovesal for Dreng, en Sovesal for Piger, 2 Lærerindeværelser, en Sygestue og et Pulterkammer. „Planen, hvorefter Undervisningen i Asylet foregaar, er udarbejdet af Hr. Forstander Moldenhawer, som vedblivende har viist Asylvirksomheden den største Interesse. Børnene undervises daglig 3 Timer om Formiddagen og 2 Timer om Eftermiddagen i Begyndelsesgrundene af de almindelige Skolefag, efter Blindemetoden, samt i Haandarbejde“. Den Artikel, hvoraf Ovenstaaende er taget, er forfattet af ovennævnte Asylmoder, *Christine Poulsen*, der ligeledes har skrevet nedenstaaende Sang:

Asylbørnenes Sang

ved

Indvielsen af det nye Asyl for Blinde
den 31. Maj 1876.

O Gud, Du sende fra det Høje
Din Fred til Huset, som her er byg't,
Til Børneskaren mæd tilluk't Øje;
O! lad den fredes her rolig og trygt;
Thi Jesus har sagt, han elsker de Smaa,
De Ord I sikkert har bygget paa.

Gud signe Jer for, hvad til hans Ære
I virked af idel Kærlighed;
Gid dette Hjem den Frugt maa bære,
At fylde hver Sjæl med Haab og Fred.
I Kærligheden har Hjærtet Ro,
Den skaber en inderlig Barnetro.

Som Børn vi for Gud Fader træde,
 Unge og Gamle tilsammen her,
 Han slynger os sammen i en Kjæde
 Og træder i denne Stund os nær;
 Vi føle alle, at Gud er god,
 Da dette Hjem han for os oplod!

O Gud, lad Engle kærligt omsvæve
 Det Hus, som i Dit Navn er byg't,
 Lad Barnebønnen til Dig sig hæve
 Fra Barnehjertet med Haab og Frygt;
 Er Vejen mørk, og Stien trang,
 Et Lys fra oven er Bøn og Sang.

Asylet trivedes godt under de nye Forhold, og Elevantallet voxede til 20, hvilket Tal endog til Tider blev overskredet. Der antoges derfor ogsaa en Medhjælperke ved Undervisningen, ligeledes en tidligere Elev af Instituttet, hvis Synstilstand omtrent var som Frk. Poulsens.

Efter at have virket med Dygtighed og opofrende Kærlighed i henved 28 Aar maatte *Frk. Poulsen* tage sin Afsked fra 1ste Maj 1889 paa Grund af Svagelighed, og med en Pension paa 400 Kr., hvoraf Staten erstattede „Kjæden“ de 200 Kr., tog hun Ophold i Birkerød, hvor hun boede i nogle Aar. Hun døde i Marts 1896.

Omsorg for afgaaede Elever.

Hvad det andet i mit Sendebrev omtalte Punkt, de Blindes Fremtid, angaar, da indsendte jeg tillige i September 1861 en Betænkning til Bestyrelsen *om Statens Stilling til de Blinde efter deres Afgang fra Instituttet*.

I denne Indstilling hedder det bl. A. i Henseende til Forholdene i Udlandet:

„Igennem en Række af meget bekostelige og meget sørgelige Erfaringer er man i det Hele taget kommen til den Erkendelse, at man hverken bør forsørge arbejdsdygtige

Blinde eller ganske slaa Haanden af dem; man skal skænke dem Selvstændighed og blot understøtte dem i Konkurrencen med de Seende“.

„I Erkendelsen heraf har man i nyere Tid paa flere Steder stiftet Understøttelsesfunds for Blinde, hvoraf Renterne anvendes til at sætte blinde Haandværkere i Stand til at arbejde med Fordel og altid at have Arbejde og Afsætning paa deres Arbejder. Midlerne, hvorved dette naas, ere ikke allevegne de samme; imidlertid er der een Foranstaltning, der afgjort har de fleste Stemmer for sig, og det er *Oprettelsen af Værksteder for Blinde*, hvor de kunne arbejde i Forening, og hvor Arbejdets Fordeling kan ordnes paa den hensigtsmæssigste og fordelagtigste Maade. Saadanne findes paa flere Steder i Nordamerika, i Glasgow, Edinburgh og andre Steder. Hertil høre ogsaa de fornylig indrettede Anstalter med frie Værksteder, Udsalgssted og billige Arbejderboliger, en i Lausanne (stiftet af en Englænder, ved Navn Mr. Haldimand) og en i London (stiftet af en blind Dame, ved Navn Miss Gilbert). I denne Retning gaar ligeledes den af Hr. Guadet i Paris udkastede Plan til omfattende Foranstaltninger til Fordel for de Blinde i Frankrig, idet han anbefaler Oprettelsen af Arbejdsanstalter, der baade skulle være tekniske Læreanstalter og frie Værksteder med Friboliger. Allerede længe har man ogsaa her i Landet erkendt Hensigtsmæssigheden og Ønskeligheden af saadanne Foranstaltninger. Ja allerede i 1811, da Blindesagen endnu var i sin Barndom, da man endnu var i Færd med at prøve sig frem for at se, hvad der kunde gøres ud af de Blinde, og da man for det Meste betragtede dem som Almissemøller, lød her en vægtig Stemme til Fordel for Oprettelsen af en Arbejdsanstalt i Forening med Blindeinstituttet, idet afdøde Prof. Brorson i sin „Journal, udgiven til Fordel for Blinde“, har udtalt, at Bestyrelsen for Selskabet „Kjæden“, nærede Ønsket om at oprette en saadan, for at enhver i Instituttet oplært Blind der kunde finde Anledning til Arbejde og Fortjeneste i Fremtiden“.

„Den sidste officielle Udtalelse, der i denne Retning er fremkommen her, er den, der foreligger i den af „Kommissionen for Blindeinstituttets Udvidelse“ i 1855 afgivne Betænkning, hvor det erklæres for særdeles ønskeligt, at Blindeinstituttet selv etablerer Værksteder for blinde Haandværkere og tillige sørger for Boliger til dem; Instituttet vilde saaledes blive Arbejdsherre for sine forhenværende Elever“.

Efter i det Følgende at have givet en Fremstilling af den i Kongeriget Sachsen fremkomne Understøttelsesmaade, „der vanskelig kan gennemføres i et større Land, eller hvor Kommunikationen frembyder Vanskeligheder“, fortsætter Skrivelsen saaledes: „I Henhold til det ovenfor Udviklede anbefaler jeg Oprettelsen af en Arbejdsanstalt med *frie Værksteder for Blinde*, i Forbindelse med og i Nærheden af Blindeinstituttet, og Opførelsen af *billige Arbejderboliger* for Blinde ved Siden af Anstalten“.

I Slutningen udtales, at „de fornødne Midler til Oprettelsen og Understøttelsen af en saadan Anstalt tænkes tilvejebragte dels ved Bidrag fra Staten, navnlig Indtægten af Elevernes Arbejder, dels ved privat Velgjørenhed. Ved en hensigtsmæssig og fordelagtig Organisation og Fordeling af Arbejdet og en størst mulig Udvikling af den tilstedeværende Arbejdskraft vilde det være Opgaven efterhaanden at forringe Udgifterne til det Mindstmulige“.

Dette Forslag kunde Bestyrelsen for Tiden ikke tiltræde, men den udtalte dog, at det muligen kunde findes brugbart i sin Tid, „naar Instituttet har opdraget et større Antal Elever“.

Under disse Forhold, og da jeg saae, at „Kjæden“ ikke vilde eller kunde paatage sig Iværksættelsen af de af mig foreslaaede Foranstaltninger til Fremme af Blindes Selverhverv, besluttede jeg *at søge stiftet en ny Forening med dette Formaal*.

I den Anledning henvendte jeg mig til Prof. Melchior, som strax erklærede sig villig til at indtræde, hvorefter vi henvendte os til forskellige ansete Mænd med Opfordring til

i Fællesskab med os at virke for det Formaal, at Blinde, især de fra Blindeinstituttet afgaaede Elever, ved eget Arbejde kunde bidrage til deres Underhold.

Paa denne Maade opstod „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“, der under Protektion af Kong Frederik den 7de konstituerede sig den 7de Februar 1862, og hvis første Medlemmer vare Etatsraad, Grosserer A. N. Hansen (Kasserer), Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg, Prof. Dr. med. Melchior, Forstander for det Kgl. Blindeinstitut, Moldenhawer (Sekretær), Provst Dr. Münter, Kabinetssekretær hos Hans Majestæt Kongen, Geheimeetatsraad Trap (Formand), Etatsraad Westenholtz til Matstrup, Generalkrigskommissær Wiborg og (paa Slesvigs Vegne) slesvigsk Minister, Kammerherre Wolfhagen (der siden afløste Trap som Formand). Senere indtraadte i afdøde Medlemmers Sted Generalintendant Lange, Pastor Fibiger, Hofjægermester, senere Kammerherre Bruun til Stenalt og Konsul (senere Etatsraad) Alf. Hansen (Kasserer).

Under 1ste Marts 1862 udstedte Foreningen en *Indbydelse til Fordel for Blinde*, som i litograferede Afttryk udbredtes i vide Kredse og skaffede Foreningen de fornødne Midler til at begynde sin Virksomhed, *saa at der allerede kunde gjøres Noget for de første Elever, som afgik fra Instituttet.*

Foreningen har til Formaal „at virke for, at Blinde, der ere i Besiddelse af Evne og Lyst til at arbejde, kunne finde en hæderlig Virksomhed, ved hvilken de efter Mulighed kunne erhverve sig Livets Ophold eller dog bidrage dertil“.

Ifølge Foreningens Statutter falder dens Virksomhed i følgende Hovedafdelinger:

1. Omsorg for afgaaede Elever af det Kgl. Blindeinstitut, sigtende til at støtte disse i deres Stræben efter Selverhverv.
2. Hjælp til Mænd og Kvinder, der *enten* have mistet Synet i en ældre Alder end den, i hvilken de kunne optages

i Blindeinstituttet, *eller*, uagtet de vare blinde fra Barndommen, ere blevne holdte tilbage fra Instituttet ud over den Alder, — med det Formaal, at skaffe dem et Erhverv ved at hjælpe dem til at lære et Haandværk og forsyne dem med Værktøj og Materiale, eller ved at støtte dem i anden Virksomhed.

3. Hjælp i Sygdomstilfælde og til ældre og svagelige Blinde, der have arbejdet, medens de vare i Stand dertil.
4. Afsætning af Blindes Arbejder, som for kontant Betaling modtages i et af Foreningen oprettet Udsalg (i St. Kongensgade Nr. 44 i Kjøbenhavn), hvor der tillige overlades de blinde Arbejdere Materiale til Indkøbspris.
5. Beskæftigelse af blinde Mænd paa de i Forbindelse med Udsalget indrettede Værksteder for Kurvemageri og Børstenbinderi.

Til denne Forenings Virksomhed ville vi senere vende tilbage.

Af Dagbogen.

I Aarene 1860 og 61 prædikede Pastor *Warburg* (Kapellan ved Holmens Kirke) jævnlig paa Instituttet.

I April 1863 besøgte Kultusminister, Biskop *Monrad* Instituttet, navnlig for at gjøre sig bekendt med Musikundervisningen.

I Maj 1863 besøgte Instituttet af *det græske Gesandtskab*, deriblandt Admiral Kanaris og Hr. Zaimis.

Tidligere Bestyrelsesmedlemmer.

Den 4de September 1863 døde Formanden for det Kgl. Blindeinstituts Bestyrelse, Generalkrigskommissær *Wiborg*, som havde havt en saa væsentlig Andel i Instituttets Opretelse og Organisation og næret en saa varm Interesse for dets Fremgang.

I hans Sted blev Professor *Heiberg* Formand, idet samtidigt Pastor *Bloch Suhr* indtraadte i Bestyrelsen som en af Kjædeselskabets Repræsentanter.

Geheimeraad Trap (beskikket af Ministeriet).

Senere indtraadte efterhaanden som Repræsentanter for „Kjæden“ Kgl. Hof-Vinhandler *Mønster*, Justitsraad (senere Etatsraad) *Bruun* og Kommandør *Hagen*.

Da Prof. Heiberg udtraadte af Bestyrelsen, valgte Ministeriet Geheimeetatsraad (senere Geheimekonferensraad) *Trap* til Medlem, idet han samtidigt overtog Formandsstillingen. Han udnævntes tillige til Direktør for Døvstummeinstitutterne. I denne dobbelte Stilling forblev han indtil Oktober 1884.

I Prof. Hammerichs Sted var Prof. (nuværende Etatsraad) *Chr. Brix**) bleven valgt af Ministeriet.

Af Dagbogen.

For at forberede sig til Lærerinde for Blinde opholdt Frk. *Linsén* fra Finland sig i længere Tid ved Instituttet, i nogen Tid sammen med Pastor (senere Biskop) *Alopæus*, for derefter at overtage Ledelsen af det den 1ste Oktober 1865 oprettede Blindeinstitut i Helsingfors.

Grundplan for Undervisningen.

I Oktober 1864 begyndte en Række *Lærermøder* med det Formaal, at gennemgaa Undervisningen i alle dens En-

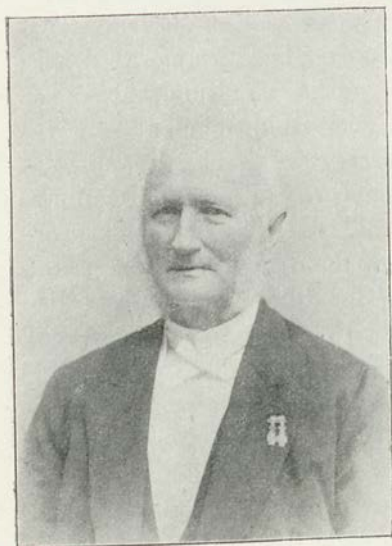
*) Hans Portræt findes iblandt de nuværende Bestyreres.

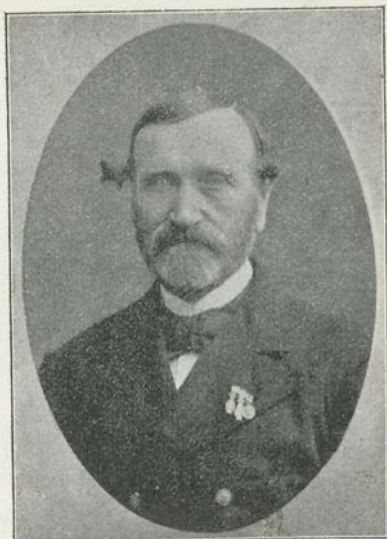
Hof-Vinhandler Monster (valgt af Kjæden).

Pastor Dr. Bloch Suhr (valgt af Kjæden)

Etatsraad Bruun (valgt af Kjæden).

Kommandør Hagen (valgt af Kjæden).

keltheder og derved at tilvejebringe en „*Grundplan for Undervisningen i det Kgl. Blindeinstitut*“. Til at deltage i disse Møder indbødes Lærerne i Skolefag og Musik og Lærerinderne, og Forstanderen ledede Forhandlingerne, der af og til overværedes af Medlemmer af Bestyrelsen, navnlig Prof. Heiberg og Prof. Hammerich. Der holdtes fra den 29de Oktober 1864 til den 20de Maj 1865 ialt 23 Møder, og paa Slutningsmødet fremlagde jeg en Udtalelse om Ordningen af Undervisningen i det Hele, med 10—12 Aars Alderen som Udgangspunkt. Den 12te Oktober s. A. afholdtes et 24de Lærermøde, paa hvilket jeg oplæste et til Indsendelse til Bestyrelsen bestemt Referat over Møderne.

Efter at jeg derpaa havde udarbejdet den paatænkte *Grundplan for Undervisningen*, blev denne under 2den Marts 1866 vedtagen af Bestyrelsen og forsynet med dennes Underskrifter, nemlig J. P. Trap, Brorson, Melchior, M. Hammerich, Bloch Suhr samt J. Moldenhawer i Egenskab af Forstander.

Efter nogle „indledende Bemærkninger“ følger et Afsnit om „*Tiden, som tilbringes i Instituttet*“, og en Bestemmelse om *Aarsprøver*, saalydende: „Under Medvirkning af dertil indbudte Meddommere afholdes aarlig en Kundskaabs- og Færdighedsprøve i Henhold til Undervisningsplanen“.

Derefter følge „*A. Skoleklassernes Undervisningsfag*“: Modersmaalet (i 5 Klasser), Religion (i 5 Klasser), Regning (i 5 Klasser), Skrivning (den Brailleske Relief-Punktskrift i 1. Klasse og latinsk Skrift med Blyant paa det Guldbergske Skriveapparat i 2., 3. og 4. Kl.), Geografi (i 4 Klasser), Historie (i 4 Klasser), Naturhistorie (i 3 Klasser), Naturlære (i 2 Klasser) og Geometri (i 2 Klasser); „*B. Gymnastik*“ (med dertil hørende Timer i Dans og for Drengenes Vedkommende Svømning [„Pigerne bruge Søbade“, tilføjes der]); til dette Afsnit er føjet følgende Bemærkning: „I Forbindelse med Gymnastikken søger man at vænne Eleverne til forskellige til det daglige Liv henhørende Regler for god Leve-maade, idet der gives dem Vejledning i Anvendelse af disse.

saasom at bukke eller neje, tage Huen af, paa rette Maade komme ind og gaa ud af en Dør, sætte sig ned og rejse sig op, gaa lige ud, følges ad, gaa smukt, holde Arme og Hænder rigtigt, holde Hovedet oprejst o. s. v.“

Derefter følger: „*C. Musikundervisningen*“. For dennes Vedkommende fremtræde Eleverne i 3 Grupper:

1. „De Elever, der have mindst musikalsk Evne, lære at synge Salmer, Sange og Folkeviser og muligen, dersom de udvise Flid ved deres øvrige Undervisning, tillige lidt Instrumentalmusik (Violin, Fløjte eller et andet Instrument, der er let at føre med sig)“.
2. „De bedre begavede Elever blive bragte saa vidt, at de kunne synge 2- og 3-stemmige Sange, spille paa et Instrument og tillige lære Musikstykker ved Hjælp af Noder (det Brailleske System)“.
3. „De mest begavede Elever gjøres skikkede til at udfylde en Organistplads og til at optræde som Musiklærere og Instrumentstemmere og, naar de have Syngestemme, tillige til at kunne medvirke ved Koralsang i Kirkerne“.

Derefter følge særlige Afsnit om *Sang* (hvortil Eleverne ere delte i 3 Hold), *Instrumentalmusik* og *Pianofortestemning*.

Det sidste Afsnit, *D.*, omhandler „*Haandgerning og Haandværk*“. Det slutter med følgende Udtalelse: „Da de Blindes praktiske eller professionelle Uddannelse, deres Opdragelse til Selvvirksomhed og borgerlig Brugbarhed frembyder store Vanskeligheder, og da det stedse gjælder om for hver især at udfinde det, hvortil han egner sig bedst, bør et Blindeinstitut være indrettet paa at kunne uddanne Eleverne i forskellige Retninger og i dette Øjemed blandt sine Lærefag optage saa mange som muligt af saadanne Arbejder, der bedst egne sig til at udføres uden Synets Hjælp“.

„Hvad det dernæst fornemmelig kommer an paa, er at udfinde hensigtsmæssige Midler til at overvinde de Vanske-

ligheder, som foraarsages ved Blindheden. Den Blinde, der skal gøres skikket til at færdes i de Seendes Verden, hvor Alt er beregnet paa Synet, støder der paa Vanskeligheder, der enten fremkaldes eller forøges ved Blindheden, og da han ikke tør gjøre Regning paa hos sine Omgivelser at finde Indsigt i og Taalmodighed til at hjælpe ham udover disse, maa Opdragelsen stille sig som et Hovedformaal, at lære den Blinde at hjælpe sig selv, selv at vide at overvinde Vanskelighederne og i fornødent Fald at kunne give de Seende et Vink om, hvorledes den nødvendige Hjælp maa ydes ham.“

Det skal her bemærkes, at Grundplanen i alt Væsentligt stemmede overens med den Plan, der fra først af lagdes til Grund for Undervisningen. Det udtaltes nu udtrykkeligt, at det ved Vedtagelsen af en saadan Grundplan ikke var Meningen at fastslaa Alt paa en saadan Maade, at den nødvendige Udvikling derved hæmmedes, men kun at give en bestemt Ramme, indenfor hvilken Udviklingen kunde foregaa. Da det første Oplag af den trykte Plan var opbrugt, blev der i Overensstemmelse dermed paa nogle i Januar og Februar 1885 afholdte *Lærermøder* foretaget en *Revision* af samme, hvorefter et nyt Oplag af den under 16de April 1885 udkom i Trykken, med den Paategning: „Nærværende reviderede Grundplan vedtages herved“, og underskrevet af F. Wolfhagen, C. Brix, C. F. Bruun, H. Hagen, H. Lehmann samt J. Moldenhawer.

Af Dagbogen.

I Instituttets Journal omtales, at de fleste af dets Elever vare i Kirke den 19de December 1863 i Anledning af *Kong Frederik den 7des Bisættelse*, Drengene i Holmens Kirke, hvor Dr. Fog prædikede, Pigerne i St. Johannes-Kirken, hvor Pastor Frimodt prædikede.

Ligeledes omtales, at Instituttet i Januar 1864 i Anledning af Krigen fik en *Indkvartering* af 16 Mand (Slesvigere).

I September 1865 foreviste Sekretær *Hjorth* Telegrafene for Eleverne, paa Instituttet.

I 1866 modtog Instituttet Besøg af en Del russiske Officerer fra et Krigsskib, der laa paa Rheden.

Fremdeles omtales et Besøg af Deres Majestæter *Kong Christian den 9de og Dronning Louise* den 28de Marts 1866. Indbudne i den Anledning vare „Kjædens“ Gouvernement, Bestyrelsen for „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“ m. fl. Efter at en Salme var afsungen (med Akkompagnement af Orgel og Messinginstrumenter), holdt Dr. *Bloch Suhr* en Tale, hvori han paa Bestyrelsens Vegne bød Deres Majestæter velkomne og mindedes Haüy, samt Brorson, der gav Ideen til det ældre Instituts Oprettelse, og Prof. Melchior, der foranledigede dets Reorganisation og Overgang til at blive Statsanstalt. Han omtalte Kjædens Fortjenester af de Blinde, før og nu, navnlig Oprettelsen af Asylet for blinde Børn, og tilsidst berørte han, at der var traadt flere Mænd sammen i en Forening med det Formaal, at gjøre endnu Mere for de Blinde*). Derefter sang Eleverne en i Dagens Anledning forfattet Sang af *H. P. Holst*, som Hans Majestæt takkede for, idet han forsikrede de Blinde om, at han følte Interesse for deres Skæbne. Derpaa besøgte Skoleklasserne, hvor der examineredes i Geografi af Forstanderen, i Skrivning af Hr. Guldberg, i Regning af den blinde Lærer Castenschield, i Læsning af Hr. Olrik og i Øvelser med Bogstavkasser af Hr. Wildau. Det Guldbergske Apparat til latinsk Skrift vakte megen Interesse paa Grund af dets Sindrigheid og Skriftens Skønhed. Dernæst besøgte nogle Værksteder, Pigernes Haandarbejder bleve foreviste, og der blev spillet paa Violin og Klaver og gjort Gymnastik.

*) Nemlig „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“.

Kongen overrakte Prof. *Melchior Dannebrogsmændenes* Hæderstegn.

Den 9de November s. A. gav Hans Majestæt Kongen Eleverne en Fest i Anledning af Prinsesse Dagmars Formæling med Storfyrst-Tronfølgeren af Rusland.

Nordisk Tidsskrift for Abnormsagen.

I Februar 1867 indbøde Prof. *Johan Keller* og jeg til Subskription paa et Kvartalsskrift for de nordiske Lande, om Blinde-, Døvstumme- og Idiotsagen, og da Planen vandt stærk Tilslutning, paabegyndtes samme Aar Udgivelsen af et saadant under Titlen: „*Nordisk Tidsskrift for Blinde-, Døvstumme- og Idiotskolen*“ og redigeret af Indbyderne. Angaaende dette Tidsskrift henvises iøvrigt til Kapitlet om Tidsskrifter.

Af Dagbogen.

I Anledning af Kong Georg af Grækenlands Formæling gav Hans Majestæt Kongen Eleverne en Fest paa Instituttet den 27de Oktober 1867.

Den 2den Mai 1868 modtog Instituttet Besøg af Deres Majestæter *Kongen og Dronningen* med Familie, samt Kongens Broder, *Prins Julius*, og Søster, *Abbedissen* for Itzehoe adelige Konvent.

Af et af „*en Ven af de Blinde*“ (Pastor Bloch Suhr) stiftet *Sølvbryllups-Legat*, hvis Renter hvert Aar skulde skænkes til den Elev, der havde bestaaet bedst ved Examen, uddeltes for første Gang Præmie den 26de Mai 1868. Dette er den eneste Præmie, der gives ved Instituttet.

I September 1869 besøgte Instituttet af den designerede Forstander for et nyt Blindeinstitut i Kuopio i Finland,

Mag. *Stenius*, som gjorde flere Indkøb af Apparater paa Institutet.

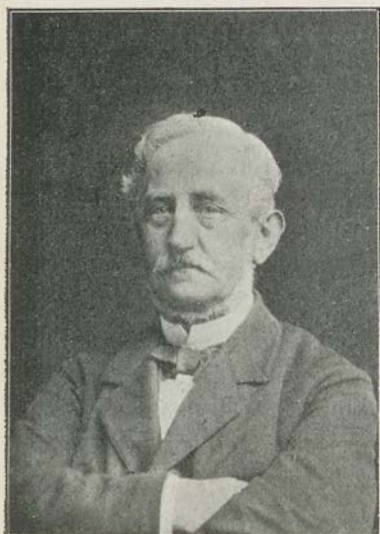
I November s. A. modtog Institutet Besøg af Statsraad *Meldahl* og Baron *Vedel-Jarlsberg* fra Norge og Gehejmeraad *Tillisch*, der den Gang var den øverste Styrer af Selskabet Kjæden.

I 1870 henvendte Bonden *Knud Halvorsen* fra Næs i Norge sig til mig med sine 2 blinde Sønner for at raadføre sig med mig om deres Oplærelse. Resultatet blev, at fhv. Elev af Institutet (nuværende Kurvemagerlærer ved dette) *Hendriksen* blev antagen til Huslærer for de to Dreng. Der havde med Mag. *Stenius* været Tale om at antage ham som Lærer i Kurvemageri ved Blindeinstitutet i *Kuopio*. Nu maatte der til denne Plads søges en Anden. Da der fra *Kuopio* telegraferedes: „Send den Bedstseende“, valgte jeg fhv. Elev *Vilh. Tønnesen*, som kunde skimte, og han rejste da om Efteraaret til Finland og videre igennem Landet med Slæde, idet samtidigt Værktøj og Pil sendtes dertil, eftersom det her gjaldt om Indførelsen af en ny Profession, som var ukendt i Finland.

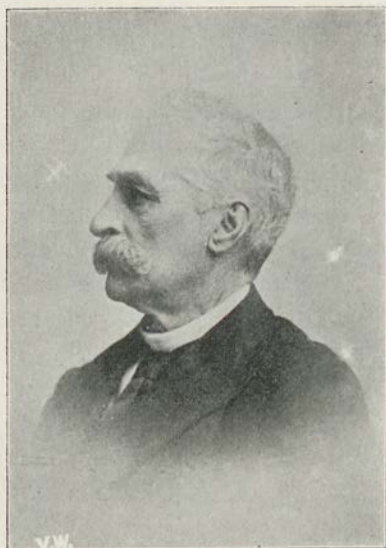
I 1871 besøgte Institutet af den nye Forstander for Blindeinstitutet i Hamborg, *Fick*, i det følgende Aar af Oberinspector (senere Direktør) *Büttner* fra Blindeinstitutet i *Dresden*, Hs. Excell. Statsraad *Papłóński*, Direktør for Institutet for Døvstumme og Blinde i *Warschau*, Blindeinstituts-Inspektør *Bolinder* fra Sverrig og Blindelærereinderne Frk. *Villmann* fra Norge, Frk. *Roos* fra Finland og Frk. *Sylvan* fra Sverrig.

Ved Institutets Examen i Mai 1872 overværede Hs. Kgl. Høihed *Kronprinsen* Prøven i Geografi i næstøverste Klasse og i Musik, hvorefter han besaa Elevernes Arbejder.

Den 30te Januar 1882 afgik Prof. *Melchior* ved Døden. I hans Sted indtraadte Kammerherre *F. Wolfhagen* i Bestyrelsen, og Prof. *H. Lehmann* antoges som Læge i Prof. *Melchior*s Sted, fra 1ste Marts at regne. I Mellemtiden fungerede cand. med. *Iversen* (tidligere havde Dr. med. *Saxild* vikarieret). Prof. *Lehmann* indtraadte senere i Bestyrelsen.

Prof. H. Lehmann, Læge,
(Bestyrelsesmedlem, valgt af Ministeriet).

Kammerherre F. Wolfhagen
(Bestyrelsesmedlem, valgt af Ministeriet).

Udstilling og Abnormskolemøde i Kjøbenhavn.

I Anledning af den *nordiske Industri- og Kunstudstilling* i Kjøbenhavn i 1872, i hvilken Abnormanstalterne i de skandinaviske Lande deltog, afholdtes her, efter Forslag af Dir. *Borg* i Stockholm, *det første nordiske Lærermøde for Abnormskolen* i Dagene fra den 25de til den 29de Juni. Samtlige Møder holdtes paa Blindeinstituttet, og der var dengang endnu ikke Tale om Inddeling i Sektioner.

Oprindelig var det Bestemmelsen, at den nævnte nordiske Udstilling skulde afholdes i 1869, og Dir. *Borg* fremkom

derfor allerede i 1868 med sit Forslag: „*Uppmanning till de Nordiska Rikenas Lärare och Lärarinnor vid Döfstumme-, Blind- och Idiot-Skolorna att nästkommande sommar samlas till et möte i Köpenhamn*“. Denne Opfordring var tilstillet *Redaktionen* for det af Johan Keller og mig udgivne *Nordiske Tidsskrift for Abnormskolen*, som Dir. Borg bad at tage sig af Sagen. *Redaktionen* paatog sig at foretage de fornødne Skridt, indtil et Udvalg kunde blive nedsat. Den henvendte sig derfor, da Afholdelsen af den omtalte Udstilling omsider blev fastsat til 1872, til Komiteen for samme „med Begæring om, at der maatte blive anvist Plads paa Udstillingen saavel for Apparater og Prøver paa Elevernes Arbejder, paa det Aandeliges som det Praktiskes Omraade, for Døfstumme-, Blinde- og Aandssvageskolerne i Norden, som for Arbejder udførte af Døfstumme, Blinde og Aandssvage, der ved egen Virksomhed skaffe sig Livets Ophold“. Komiteens Svar var meget imødekommende, og ogsaa med Hensyn til de andre Lande ordnedes Sagen paa en heldig Maade.

Til Iværksættelse af det paatænkte Møde af Abnormskolens Lærere forenede *Redaktionen* sig med Forstanderne, *Duurloo* paa Gl. Bakkehus og *Malling-Hansen* paa det Kgl. Døfstummeinstitut, som Forretningskomité, og der udgik derefter en Opfordring til vore Kolleger i Sverrig, Norge og Finland om for hvert Land at vælge en Opmand, der kunde træde i Forbindelse med den danske Komité.

I Marts 1872 sammenkaldte denne foreløbige Komité *et almindeligt Lærermøde for den danske Abnormskole*, som da overdrog Alt, vedrørende Udstillingen og Mødet, til *Komiteen*. Denne traadte derefter sammen og udsendte en Henvendelse til Kolleger i Danmark og de 3 andre Lande, undertegnet af *H. P. Duurloo*, *R. Malling-Hansen*, *Johan Keller* og *J. Moldenhaver*. Dernæst foranledigede Komiteen, at der fra samtlige Abnormanstalter i de 4 nordiske Lande indsendtes omfattende Meddelelser om deres Indretning og Virksomhed. Antallet af disse Anstalter var 5 i

Norge, 12 i Sverrig, 6 i Finland og 8 i Danmark, tilsammen 31. *De indkomne Meddelelser bleve samlede i en Bog, der udgaves som Særtryk af „Nordisk Tidsskrift“.*

Under Mødet boede Dir. *Borg* fra Stockholm og Forstander *Mathiesen* fra Kristiania paa Blindeinstituttet.

Paa Aabningsmødet holdtes først en Tale af Geheime-etatsraad *Trap*, og derefter valgtes Dir. *Borg* til Dirigent*).

Under Mødet modtog Instituttet Besøg af Regerings-assessor *Griesebach* fra *Berlin* i Anledning af Oprettelsen af et nyt Blindeinstitut.

Senere modtog Instituttet Besøg af den nye Forstander for dette Institut, Dir. *Røsner*.

Angaaende Instituttets Deltagelse i *den nordiske Industri- og Kunst-Udstilling i Kjøbenhavn i 1872* skal jeg efter Beretningen for Skoleaaret 1871—72 meddele, at der ikke blot udstilledes daværende Elevers, men ogsaa en Del afgaaede Elevers Arbejder, og desuden en Samling Relief-sager (Bøger, Noder og Landkort), der vare udgaaede fra Instituttets Trykkeri, Prøver paa Skrift, udført paa de af Eleverne benyttede Skriveapparater, og fremdeles det guldbergske Tegneapparat samt Skomagerværktøj for Blinde, Alt uden Undtagelse *dansk Fabrikat*. For Elevarbejderne, hørende til Kurve- og Maalttefletning, Rebslageri, Børstenbinderi, Skomageri og forskellige kvindelige Haandarbejder, modtog Instituttet „*Medalje af 1ste Klasse*“, og for de udstillede Apparater tilkendtes det „*hæderlig Omtale*“.

Af Dagbogen.

Instituttet havde deltaget i *en speciel Udstilling for Blinde*, der i 1871 afholdtes i „*Alexandra Institution for the Blind*“ i *London*, en Anstalt, der beskæftigede en Del blinde Kvinder med *Syning paa Maskine*. Da der, som jeg ved et Besøg paa Stedet havde overbevist mig om, var

*) Om dette Møde vil der blive givet nærmere Meddelelse i Kapitlet om Kongresser.

opnaaet heldige Resultater i denne Retning, navnlig ved Benyttelsen af Grovers & Bakers Maskiner, gjordes der i samme Aar Forsøg dermed paa Institutet i Kjøbenhavn, og Resultatet var saa tilfredsstillende, at Maskinsyningen derefter indførtes som fast Lærefag.

Ideen til Indførelse af Syning paa Maskine her paa Institutet var udgaaet fra Hendes Majestæt Dronning Louise.

Den 29de August 1873 var en Dag af uforglemmelig Art, idet den højt elskede Pleiemoder, Frk. *Flindt*, blev stedet til Jorden. „Eleverne“, hedder det i Aarsberetningen, „sang en Afskedssang, skreven i Dagens Anledning af Forstanderen, med Musik af Hr. Schiøtt, og fulgte tilligemed Lærerne efter Kisten ud paa Kirkegaarden, hvor de blinde Hornister blæste nogle Koraler“.

I September 1877 modtog Institutet et længere Besøg af Forstanderen for Blindeinstitutet i York i England (Wilberforce School for the Blind), Mr. *A. Buckle*, B. A., som efter sin Hjemkomst udgav en Beretning om Blindeomsorgen i Danmark, „*Report on the Blind Institutions of Denmark*“, i hvilken der fældes en meget gunstig Dom om disse Institutioner. Samme Aar besøgte Institutet af Dir. *Wulff* fra Blindeinstitutet i Neukloster i Mecklenburg og af den designerede Forstander for et nyt Blindeinstitut ved Stockholm, Dr. *Kerfstedt*.

I 1878 besøgte Institutet af Frk. *Grahn*, Plejemoder ved Blindeinstitutet i Kuopio i Finland, Løjtnant *Lagerbring*, Gymnastiklærer ved det nye Blindeinstitut ved *Stockholm* (Tomtebodan), Gehejmeregteringsraad *Jäppelt* fra *Dresden*, under hvis Departement det derværende Blindeinstitut sorterer, og Institutbestyrer *Lippestad* fra *Kristiania*, Ejer af en privat Aandssvageanstalt.

Den 21de December s. A. bleve Eleverne trakterede i Anledning af Prinsesse Thyras Formæling med Hertugen af Cumberland.

Instituttets Udvidelse.

Efter at det baade ved Erfaringen og ad statistisk Vej var godtgjort, at Instituttet trængte til en Udvidelse for at kunne modtage alle dem af Landets blinde Børn, der ere over 10 Aar gamle og egnede til Optagelse, og for at kunne beholde dem saalænge, at deres Uddannelse fuldstændigt kunde afsluttes i Overensstemmelse med den for Instituttet vedtagne Grundplan for Undervisningen, forelagdes der i 1878 Rigsdagen et Lovforslag om Instituttets Udvidelse og Omdannelse til at kunne optage 100 Elever, i Stedet for, som hidtil, 70*).

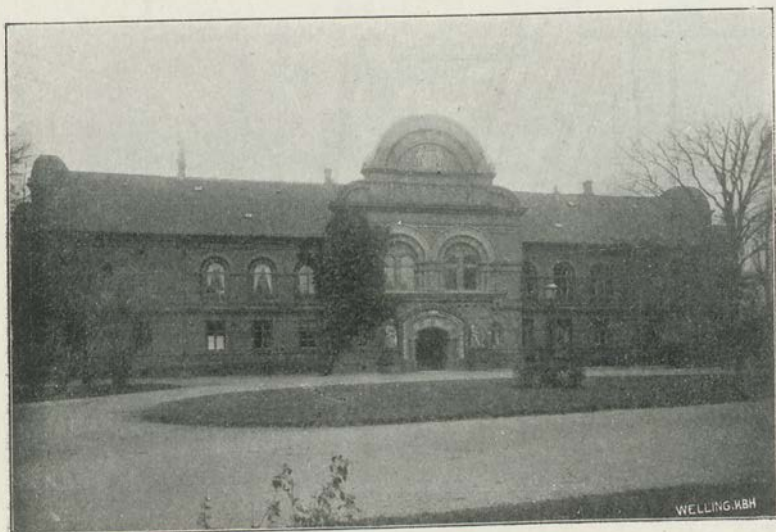
Ved Fastsættelsen af Tallet 100 var man ikke blot gaaet ud fra, at der i en længere Aarrække sandsynligvis ikke vilde blive Brug for et større Antal Elevpladser, men tillige fra Erkendelsen af, at et Institut for Blinde ikke gerne bør omfatte et større Antal Elever end 100, for at den individuelle Behandling kan komme til sin fulde Ret. I Instituttets Aarsberetning for 1879—80, hvoraf Ovenstaaende er taget, tilføjes: „Naar der med Tiden maatte behøves et større Antal Pladser for at kunne optage alle blinde Børn over 10 Aar, vil det være hensigtsmæssigst at fastsætte Optagelsen til 12 Aars Alderen og at henvise de yngre Børn til en særlig Forberedelsesskole for Blinde“.

Byggearbejderne paabegyndtes i Sommeren 1879, og *den nyopførte Tilbygning kunde tages i Brug efter Sommerferien 1880*. Forandringerne i den ældre Bygning bleve tilendebragte noget senere.

Da det var en vanskelig Opgave at foretage en Udvidelse af en saa omfattende Art ved et Institut, der var beboet, havde man indrettet det saaledes, at Byggegrunden til den nye Bygning afspærredes saa længe som muligt, og at de fleste Forandringer, som Udvidelsen medførte for den

*) I Forbindelse hermed skal anføres, at der fra min Haand i 1879 med ministeriel Understøttelse udkom en Fremstilling af Blindeforholdene i Danmark, støttet paa statistiske Data.

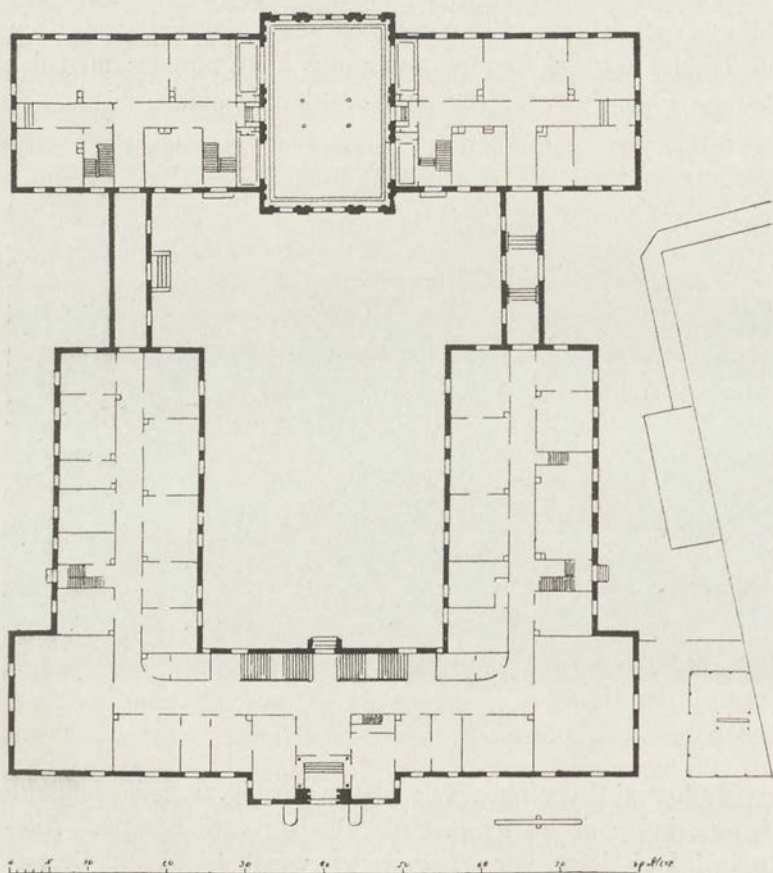
ældre Bygninges Vedkommende, udsattes, indtil den nye Bygning delvis kunde tages i Brug. I 1880 var Sommerferien bleven noget forlænget (til 6 à 7 Uger) paa Grund af de omtalte Forandringer i den ældre Bygning; men ved Elevernes Tilbagevenden efter Ferien stode endnu saa mange Arbejder tilbage, at det var forbundet med store Vanskeligheder for de blinde Børn at færdes rundt om i Bygningen; men det var en Glæde at se, hvor godt de klarede sig.

Det Kgl. Blindeinstituts Façade.

Efter at Bygningen var bleven færdig, varede det ikke længe, inden de 30 nyoprettede Pladser vare besatte. Alle-rede i Maj 1882 var Elevantallet voxet til 92 (62 Dreng og 30 Piger). I Maj 1883 var det 96 (62 Dreng og 34 Piger), i Maj 1894 97 (64 Dreng og 33 Piger). I Maj 1886 var Tallet 99 (56 Dreng og 43 Piger). Efter vekslede Opgang og Nedgang i Antallet var dette i Maj 1898 naaet til 100, nemlig 67 Dreng og 33 Piger, altsaa over dobbelt saa mange Dreng som Piger. Ihvorvel Tallet ogsaa efter den Tid har

*Det kongelige Blinde Institut.
Narøstuen.*

Institutts Stueetage efter Udvidelsen.

vexlet, har Forholdet i Tal mellem de to Køn gennemgaaende været omtrent det samme.

Erfaringen har saaledes lært, at Instituttet var stort nok til at modtage de Blinde fra 10 Aars Alderen og til at be-

holde dem indtil det Tidspunkt, da det kan ansees for rigtigt at lade dem udtræde. Da det imidlertid er beregnet paa lige mange Piger og Dreng, og da de Sidstes Antal i de senere Aar har været omtrent dobbelt saa stort som hines, ligger der i denne Omstændighed en medvirkende Aarsag til, at de lokale Forhold kunde ønskes yderligere forbedrede. Efterhaanden som Instituttet har udviklet sig, er Pladsen bleven meget indskrænket, og de hygiejniske Forhold trænge til Forbedring i flere Retninger.

Af Dagbogen.

Den 18de Marts 1879 modtog Instituttet Besøg af *Deres Kgl. Højheder Kronprinsen og Kronprinsessen*.

Samme Aar besøgte Instituttet af Statsraad *Carlson* fra Stockholm, som har taget sig varmt af Blindesagen i Sverrig og foranlediget Oprettelsen af det nye Kgl. Blindeinstitut paa Tomtebodan*), dernæst af Rektor, Dr. *Kerfstedt*, Lærerne *Lovall* og *Lyberg* og Lærerinderne *Strömbäck* og *Schray*, alle fra dette Institut; fremdeles af Blindelærerinderne Frk. *Skridshol* og Frk. *Bellevoid* fra Norge og Frk. *Peltander* fra Finland.

Desuden modtog Instituttet Besøg af Mr. *Carter*, Honorary Secretary ved Blindeinstituttet i Sheffield**), Hygiejnikerne, Dr. *Roth* fra London, som har virket for Blindes Gymnastik i England, Prof. Dr. *Pagliani* fra Turin, Medlem af Blindeinstituttets Bestyrelse dersteds, og Gymnastikinspektrice, Frk. *Løfring* fra London.

I November 1880 modtog Instituttet 2 Besøg af en *Kommission af preussiske Skolemænd*, der skulde studere Sløj-

*) Paa given Foranledning afgav jeg en „Udtalelse om Forslag til Bestemmelser for Blindeundervisningen i Sverrig“.

**) Paa hans Foranledning indførtes Skomageriet som Lærefag ved Instituttet i Sheffield med Anvendelse af det danske Skomagerværktøj for Blinde.

Undervisningen i Danmark, og som i sin Midte talte Gehejmerraad *Schneider* og Stadsskolerraad *Bertram* fra Berlin.

Den 23de September 1881 modtog Instituttet Besøg af Hendes Majestæt *Dronning Louise* med Hs. Kgl. Højhed *Prins Alexander af Hessen* (der var oplært i Blindeinstituttet i Norwood ved London) og hans Søster, *Prinsesse Elisabeth*, og nogle Dage efter gentog Prinsen sit Besøg*).

Ved en anden Lejlighed modtog Instituttet et ganske uofficielt Besøg af begge Majestæterne.

Den 28de s. M. besøgte Instituttet af M. *Abelardo Nunez*, Undervisningskommissær for Chili, som gjorde en Del Indkøb af Apparater m. m.

I Oktober* besøgte Instituttet af Provst *Sørensen* med 50 Seminarister fra Ranum, hvilket var det første Besøg af den Art.

Den 10de November s. A. besøgte Instituttet af *Kultusminister* Scavenius, som gjorde sig bekendt med Instituttet i alle dets Enkeltheder.

I December modtog Instituttet Besøg af armenisk Præst og Skolebestyrer *Tschopurian* fra *Konstantinopel*.

Juleaften s. A. modtog alle Eleverne *Julegaver* fra *Kongen*.

Den 13de Januar 1882 besøgte Instituttet af Justitsraad *Rinck* med 8 unge *Grønlændere*.

I Skoleaaret 1881—82 modtog Instituttet desuden Besøg af Foged *Johannsen*, Stifteren af Blindeinstituttet i *Kristiania*; ligeledes af Konsul *Løytved* fra *Syrien*, der har taget sig meget af de Blinde der.

Instituttet modtog ogsaa Besøg af flere Ledere for Døvstummeinstitutter, nemlig Rektor *Kyhlberg* fra *Stockholm*,

*) Jeg fik Lejlighed til ude paa Bernstorff at vejlede Prinsen i Brugen af det danske Apparat til Blyantskrift og at skaffe ham supplerende Oplysninger om den Brailleske Musikskrift.

Bestyrer *Finch* fra *Throndhjem*, Frk. *Heickel* fra *Jacobstad* i Finland og Pastor *Skavtan* fra *Bergen* (forhen Bestyrer af Døvstummeinstituttet i *Throndhjem*).

Ritmester *Lilienskjold* besøgte Instituttet med 30—40 Lærere og Lærerinder, navnlig for at se Elevernes Haandarbejder.

Det skal ogsaa anføres, at Skoledirektør Prof. *Holbech* et Par Gange har glædet Eleverne med Oplæsning.

Kgl. Kapelmusikus F. *Stockmarr* lod en Dag 2 unge Piger (*Johanne Stockmarr* og *Frida Schytte*) spille for Eleverne (paa Klavér og Violin). Det maatte jo være gavnligt for Musikeleverne at høre, hvad seende Børn kunde drive det til i musikalsk Retning.

Den 21de Januar 1882 blev jeg af Kong Oscar af Norge og Sverrig udnævnt til Ridder af St. Olafs Ordenen.

Den 10de Maj 1882 modtog Instituttet Besøg af 30 af *Rigsdagens* Medlemmer.

I September s. A. besøgte Instituttet af Direktøren for Musikkonservatoriet i Tokio i Japan, Mr. *Luther Whiting Mason*.

I Oktober gjorde Dir. *Büttner* fra Blindeinstituttet i Dresden et Ophold her for at gjøre sig bekendt med Blindeopdragelsen her i Landet.

I 1882—83 besøgte Instituttet desuden af Forstanderinde Frk. *Ingmann* fra Blindeinstituttet i *Helsingfors* i Finland, og af de tyske Fagmænd Lærer *Kull* fra *Berlin* (senere Forstander for den kommunale Blindeskole der), Kantor *Schurig* fra Blindeinstituttet i *Dresden* og Overlærer (senere Forstander) *Klose* fra Blindeinstituttet i *Breslau*, og i 1883—84 af Forstanderinde Frk. *Wistinghausen* fra Blindeinstituttet i *Reval*, Frk. *Gundersen* fra Blindeinstituttet i *Kristiania* og 2 tyske Blindelærere, nemlig Inspektør *Baldus* fra *Wiesbaden* (senere Forstander for Blindeinstituttet i *Düren*) og Lærer *Krage* fra Instituttet i *Düren*.

I Juli 1883 modtog Instituttet Besøg af den af Blindesagen i England højt fortjente Læge, Dr. *Armitage*, der selv var blind.

Juleaften 1892 prædikede *Dr. Kalkar* paa Institutttet, og dette fortsattes i en Række af Aar.

Jubilæum.

Den 5te November 1883 fejredes *Instituttets 25 Aars Jubilæum*, der tillige var mit Jubilæum som Forstander for Institutttet.

Herom er i Instituttets Journal anført Følgende.

„Om Morgenen hilste Instituttets Elever Forstanderen med *en Sang* (af *Chr. Bayer*, med Musik af *C. Attrup*), og en af Eleverne (*Maren Rasmussen*) henvendte en versificeret Tale (forfattet af hende og en anden Elev, *Mathilde Christensen*) til Forstanderen og overrakte ham i Anledning af hans Embedsjubilæum en Sølvpokal med Indskrift: „*Fra taknemmelige Elever*. Den 5te November 1883“ samt Navn og Stilling.“

„Kl. 10 samledes et stort Antal af Instituttets tidligere Elever i Forstanderens Bolig, hvor de udførte en i Dagens Anledning skreven *Kantate* (af *Dr. Bergsøe*, med Musik af den blinde Organist *Jacobsen*), hvorefter Pastor *Petersen* ved Holmens Kirke talte i de Blindes Navn og lod afsløre *en Buste af Forstanderen* (modelleret af Billedhugger *Aarsleff*). Den smukke lille Højtidelighed, der i alle Henseender var forberedt af de Blinde selv, som ogsaa havde skaffet Midlerne til Busten (der skal fremstilles i Marmor) tilveje ved eget Sammenskud, sluttede med 2den Del af Kantaten.“

Ogsaa Hr. *Schiøtt* og Andenlærer *Guldborg* modtog i Dagens Anledning Beviser paa Elevernes Taknemmelighed, og nogle afgaaede Elever overrakte Hr. *Schiøtt* et Gulduhr.

„Kl. 2 begyndte *Højtideligholdelsen af Instituttets Jubilæum*, hvortil en stor Del Indbudne samledes paa den festlig smykkede Gymnastiksal, hvorhen Talerstolen var flyttet fra Solennitetssalen.“

„Først udførtes første Del af en i Dagens Anledning af *Chr. Richardt* forfattet *Kantate*, hvortil Hr. *Schiøtt* havde komponeret Musikken til 1. Del, Hr. *Attrup* til 2. Del.“

„Derefter gav Forstanderen en *kortfattet Oversigt over Instituttets Virksomhed* og overrakte til Slutning Bestyrelsen det ene af de to fra Udlandet sendte *Lykønskingsdokumenter*, nemlig et paa Dansk i Amsterdam forfattet, elegant udstyret, autograferet Dokument, forsynet med Tegninger af Instituttet, af de to udenfor samme opstillede allegoriske Figurer og af det danske Vaaben, med 24 egenhændige Underskrifter af Institutbestyrere o. a. i forskellige Lande — samt nævnede det andet (endnu ikke modtagne) Dokument, der er affattet paa Tysk og underskrevet af 23 Forstandere i Tyskland og Østerrig.“ Det førstnævnte Dokument var ledsaget af en Skrivelse fra Dir. *Meyer* ved Blindeinstituttet i Amsterdam, som havde ladet det udføre; det andet var ledsaget af en Skrivelse fra Dir. *Wulff* ved det K. Blindeinstitut i Steglitz ved Berlin, som var bleven forhindret i at udføre det af ham overtagne Hverv, personlig at overrække Dokumentet. Skrivelsen bragte tillige en Lykønkning fra „*Verein zur Förderung der Blindenbildung*“, som talte Forstanderen for det danske Blindeinstitut blandt sine Stiftere og Repræsentanter.

„Bestyrelsens Formand, Gehejmekonferensraad *Trap*, modtog det ovennævnte Dokument og henvendte nogle anerkendende Ord til Forstanderen.“

„Derefter blev en af *Chr. Richardt* til Melodien „Vor Gud, han er saa fast en Borg“ skreven *Salme* sunget, hvorefter Pastor *Rindom* holdt den egentlige *Festtale*, hvortil han som Text havde valgt Davids Salme 31, 22—25; „Lovet være Herren! Thi han har underlig beviist sin Miskundhed imod mig. Værer frimodige! og han skal styrke Eders Hjerte, alle I, som haabe paa Herren!“.

Til Slutning blev anden Del af Kantaten udført.

FESTKANTATE

i Anledning af

Det Kongelige Blindeinstituts 25-Aars-Jubilæum

den 5te November 1883

af Chr. Richardt.

Musikken til 1ste Del af Valdemar Schiøtt,
Musikken til 2den Del af Carl Attrup.

1ste Del.

Kor.

„Bliv Lys!“ saa lød det store Skaber-Ord
mod nyfødt Jord —
og Lyset fylder sine Straale-Kilder,
i Regnbu'farver Himmelrummet spiller.

„Bliv Lys!“ saa lyder samme Almagtsord
end over Jord,
naar Barnet første Gang slaar op sit Øje,
og spiler op et lille dugget Spejl,
og af sin Moders Aasyn ej ta'r fejl,
men staver Smilets Runer uden Møje.

Solo.

Men hvor Øjet er lukket,
hvor dets Se-Kraft er slukket,
der er Is om de spejlklare Vande!
Der er Maanen bag Slør,
og hver Solstraale dør —
der er Taagens og Skumringens Lande.

I de Blindfødtes Lejr,
 dér har Natten sin Sejr,
 uden Stjernernes Glimt fra det Høje!
 Dér gaar Livet i Løn,
 dér har Moder og Søn
 aldrig skuet hinanden i Øje.

Og hvor Øjet har set,
 men er atter tilsneet
 lig et Indløb bag flygende Sande,
 dér vil Længslernes Od
 med en skarpere Brod
 lægge Furer om Menneskets Pande.

De blinde Børn.

Hvem vil os styrke
 til Vandring i Mørke?
 Hvem vil trøste os?
 Hvem vil forlyste os?
 Hvem vil gjøre os bundne fri?

Stemmer.

Vi! Vi! Vi!

Blomsterne.

Saa sødt skal vi dufte
 i vaarlige Lufte,
 mens Solen og Vinden
 Jer kysse paa Kinden
 og varme jert Bryst, —
 saa helt I skal glemme hver klagende Røst!

Børnene.

Tak Blomster, bløde, linde —
 gjør milde Hjerter og Sinde!

Fuglene.

Saa glad skal vi kvidre
 og sladre og slidre,
 saa lystigen spille
 og fløjte og trille,
 det Embed vi fik —
 saa selv I faa Lyst til at gjøre Musik!

Børnene.

Tak, Fugle, lær os synge
 i muntert jublende Klynge!

Bølgerne.

Saa lydt skal vi bruse,
 og Øret beruse,
 mens Vindene suse,

saa frisk skal vi plaske
 og flinkt Eder vaske
 om Lænder og Led,
 saa selv I skal friskes og styrkes derved.

Børnene.

Tak, Bølger, lad os mærke,
 hvor I kan gjøre os stærke!

Men hvem vil os bære
 mod duftende Hang?
 Og hvem vil os lære
 den vingede Sang?
 Og hvem vil os dukke
 i Bølgernes Vugge —
 og hvem vil os være et Lys paa vor Sti?

Stemmer.

Vi Seende, Vi!

Recitation.

Ja, lovet al Barmhjertighedens Gud,
thi naar han Savn og Mangel for os stiller,
da kalder han ad Hjertets bedste Kilder:

Tro! Haab! og Kjærlighed!

Hvergang vi fare frem med vort „Hvorfor?“
som hist paa Zion Jesu Lærlingskares,
da ved en Blindfødts Kaar de selv stod blinde —
da lukker han os Læben med et „Tro!“
Tro, om Du kan, og Du skal se fremskinne

Guds Herlighed —

paa Slige skal hans Vælde aabenbares.

— Maaské Han gjør, at denne Blinde seer —
han lader Kilden risle, Urten vinke,

ja Staalet blinke,

til Skaber-Haandens Vink vi fatter,
og taaget Øje skuer atter.

Men lader Han et Øje være lukket

— og lukket for tusindfold forbuden Frugt,
som blænder Øjet trindt fra Verdens Have —

da tænder han Barmhjertighedens Gnist,

og lægger os for Døren som en Gave

en Skare Hjælpeløse — ja som hist

hint Nilens Barn for Kongedatt'rens Fod —

at vi, som se, maa øves ind i Tak

for Lysets Strømme, vore Øjne drak,

for Alt, hvad Herren undte os herveden,

og øves ind i Broderkærligheden —

at de, som *ikke* se, dog grant maa skue

med Troens klare Syn Guds Faderøje

og stave Livets Runer uden Møje.

Kor.

Her rejste sig et saadant Barmhjertighedens Hjem,
i Læ af lyse Linde,

for Børnene de blinde,

hvis fire gode Sanser maa stride for fem:

Hvor Haanden bliver Øje,
 og Fingren som en Kikkert,
 saa der kan føles nøje,
 ja læses fint og sikkert!
 hvor Ørets lille Laage er Tankelivets Port
 og aabner fjerne Vidder af Sandt og af Stort.

Og Sundet sender Pust af sin salte, friske Luft!
 Og fattes Æblet Rødmen,
 saa har det dobbelt Sødmen!
 Og Bølgen har sin Brusen, og Høet sin Duft!
 Og Melodier søde
 fra Violinen tone —
 hvor Farverne er døde,
 dér funkler Mozarts Krone!
 Og Salmesangen lyder til Frelser-Ordets Klang —
 Ja tænder klare Stjerner i Natten saa lang.

Koral.

Mel.: Vor Gud han er saa fast en Borg.

Hav Tak, Du Naadens, Trøstens Gud,
 de Seendes og Blindes,
 som har af Mørket friet os ud
 og kan af Alle findes!
 Din Julestjernes Skær
 er Alle lige nær,
 Din klare Paaskesol
 har lyst fra Pol til Pol,
 tændt op Din Pinselue!

Og dog er der saa mangen Sjæl
 blandt denne Verdens Kloge,
 der tørrer haardt mod Korsets Fjæl
 og famler som i Taage!
 Et Sandskorn kan de se —
 ej Synden og dens Ve!
 Din Jord, Dit Himmelhvælv,
 Dit Værk — kun ej Dig selv!
 Et Kors — men ingen Frelser!

Den Blindhed fri os Alle fra,
 saa Lys i Hjertet fødes!
 I samlet, lydt Halleluja
 lad alle Tunger mødes!
 Spræng Øjets trange Baand,
 Og salv det med Din Aand,
 til gennem Vel og Ve
 i Døden selv at se
 Dit Fader-Øje lyse!

2den Del.

Kor og Solo.

Det gode Værk, hvis Grund blev lagt
 med kærlig Hu, med ærlig Agt,
 i Sjette Fredriks Dage,
 det fik med Tiden Væxt og Magt,
 sin faste Borg, sin Fanevagt
 i Ly af disse Tage.

Og nu i mer end syvti Aar
 har blinde Børn havt gode Kaar,
 og øget deres Kræfter;
 end Kurven flettes, Rebet gaar,
 end Sangen mod Guds Himmel slaar,
 — saa ske det og herefter!

(De Voxne):

Den Kærlighed til Sygnende og Svag,
 den Vilje til at stille Savn og Smerter,
 der hejste Kransen over dette Tag,
 den fylde os, den varme vore Hjerter!
 Den vide sig fra Blinde, Døve, Stumme,
 til alle hjælpeløse Smaa at rumme!
 Den skærme Hjemmet her fra Slægt til Slægt,
 den føde Bøn om Herrens Varetagt!

(Børnene):

Himmelske Fader, trofast gjør vor Stræben,
 ærlig vor Røst!
 Læg os et godt og barnligt Smil om Læben,
 Tak i vort Bryst!
 Styrk vore Hjerter, spiil os Aandens Vinge,
 opad den hige, lig en fjeldfødt Ørn —
 gjør os til Dit eget Lysriges Børn!

Festen overværedes af Hans Excellence *Kultusminister Scavenius*. Af Bestyrelsens Medlemmer vare foruden *Formanden* tillige de to af Kjæden valgte Medlemmer, Kommandør *Hagen* og Justitsraad (senere Etatsraad) *Bruun*, tilstede. Mellem 80 og 90 af Instituttets tidligere Elever havde indfundet sig. Musikken udførtes meget smukt af et Kor af Herrer og Damer, deriblandt de Herrer Kammer-sanger *Simonsen*, Kgl. Skuespiller *Schram* og *Tolderlund* og Hr. og Fru *Christophersen*, (Solopartierne udførtes af *Simonsen* og *Tolderlund*) og af et lille Orkester af Kunstnere — under Ledelse af Hr. *Schiøtt*. Et Solo-Akkompagnement for Violin udførtes af Kgl. Kapelmusikus *F. Stockmarr*. Recitativet fremsagdes af Skuespiller *Madsen*. „Det Hele gjorde et opløftende og harmonisk Indtryk.“

„Derefter beværtedes de Assisterende paa Instituttets Solennitetssal.“

„Kl. 5 $\frac{1}{2}$ holdtes et Festmaaltid paa Instituttet.“

„Gehejmerraad *Trap* udbragte Kongens og Dronningens Skaal“ og der fulgte Slag i Slag en Række Skaaltaler. „Pastor *Richardt* henvendte hjertelige Ord til Eleverne og udbragte Damernes Skaal“.

„Stemningen var meget animeret og hjertelig, og Hurra-aaabene kraftige og vedholdende; man kunde ret mærke, hvor glade de Blinde vare ved at tage Del i Festen“. Kl. 9 samledes Alle til Te paa Spisesalen, og Kl. 10 holdtes der Aftenandagt.

Under Festen indtraf det ovenfor omtalte *tysk-østerrigke Lykønskings-Dokument* samt Telegrammer fra *Norge, Sverige, Tyskland og Provinserne*. Der modtoges desuden i Dagens Anledning en Mængde Lykønskings-Skrivelser fra Personer og Foreninger, deriblandt 2 meget anerkendende fra Prof. *Hartmann* og Prof. *Gade*.

Som et betydningsfuldt Minde om Dagen fortjener at anføres „*De Blindes Understøttelses- og Læseforening af 1883*“, hvortil Grunden lagdes paa denne Dag.

Af Dagbogen.

I August 1884 modtog Instituttet Besøg af ca. 20 Medlemmer af *den internationale Lægekongres* (deriblandt Gehejmerraad *Virchow*, som senere gentog sit Besøg).

Den 25de i s. M. besøgte Instituttet af Hds. Majestæt *Dronningen* tilligemed *Dronning Olga* af Grækenland med Sønner og Døtre, samt *Prins Valdemar*.

I Anledning af Gehejmerraad *Traps* Fratræden fra Stillingen som Medlem af Bestyrelsen (og dens Formand) og som Direktør for de 2 Kgl. Døvstummeinstitutter overrakte der af en Deputation af Institutternes Forstandere Hs. Excellence en Mindegave, der var tilvejebragt ved Bidrag fra Forstandere, Lærere, Lærerinder og andre Funktionærer ved de 3 Institutter.

I Skoleaaret 1884—85 modtog Instituttet 70 Billetter til Generalprøven paa *Holberg-Jubilæets* Forestilling, 20 Billetter til Studenterforeningens *Holberg-Kantate* og flere Billetter til Koncerten i Anledning af *Händels* 200-Aars-Fest.

I samme Skoleaar besøgte Instituttet af Dir. *Schäfer* fra Blindeinstituttet i *Friedberg* i Hessen og af Frk. *Ingmann*, Bestyrerinde af Blindeinstituttet i *Helsingfors*.

I 1885—86 modtog Instituttet Besøg af flere Fagmænd, deriblandt Lærer *Hauge* (nuværende Bestyrer af Blindeinstituttet) fra Kristiania, Bestyrer *Stabell* fra Thronhjelm, Hr.

Ottokar d'Aderkas fra St. Petersborg, Lærer *Hecke* fra Hannover og Rev. Dr. *Carnegie* fra Skotland.

Fra 1886 have afvexlende Pastor *Rindom* og Pastor *Steen* prædikeret paa Instituttet Juleaften, og i de senere Aar har Pastor Rindom gjort det hver Juleaften, idet denne Højtidelighed da er henlagt til om Eftermiddagen. (I tidligere Tid havde Andenlærer Guldberg prædikeret Juleaften).

Den 10de Juni 1886 holdtes en *Mindefest* i Anledning af 75-Aars-Dagen for Blindeundervisningens Begyndelse i Danmark. Samtlige Medlemmer af Selskabet Kjæden vare indbudne. Med Assistance af Medlemmer af det Kgl. Kapel udførtes den af Organist *Gether* i Anledning af 50-Aars-Festen i 1861 komponerede Kantate (til en af mig forfattet Text). Imellem dennes 2 Afdelinger gav jeg en kort Fremstilling af det ældre Instituts Stiftelse og Kjædeselskabets hele Virksomhed til Gavn for Blinde. Derefter bleve endnu nogle Sange afsungne, og en Del af de Tilstedeværende benyttede Lejligheden til at se Instituttet.

Paa Institutkets 28-Aars-Stiftelsesdag den 5te November s. A., der højtideligholdtes som hvert Aar, hædredes Plejemoder og Lærerinde ved *Kjædens Asyl for blinde Børn*, Frk. *Christine Poulsen*, i Anledning af, at det var 25 Aar siden, at hun havde tiltraadt denne Stilling. Jeg mindede om, at hun var den første fra Instituttet afgaaede Elev, og at hun i et betydeligt Omfang havde støttet Institutkets Gerning ved efterhaanden at have forberedt ca. 70 Børn til Optagelse i dette.

Den 4de Maj 1887 modtog Instituttet Besøg af *Prinsesse Komatsu af Japan* med Følge. Prinsessen skænkede 100 Kr. til derfor at glæde de blinde Børn.

I samme Maaned besøgte Instituttet af Dir. *Mecker* fra Blindeinstitutet i Düren i Rhinland.

I 1886—87 besøgte Institutet desuden af Gymnastiklærer, Løjtnant *Mesterton* fra Stockholm, Abnormskoleinspector *Forsius* fra Finland m. fl., i 1887—88 af Bestyrer *Sydnæs* fra Throndhjem, Frk. *Wikstrøm**) fra Stockholm, Mag. *Hedman* og Frk. *Petander* fra Finland, Overpastor *Dieckhoff* fra Moskou og Dir. geistl. Rath *Helletsgruber* fra Linz, i 1888—89 af Dir. *Wulff* fra Steglitz (forhen i Neu-Kloster), Dir. *Borg* fra Stockholm, Inspektør *Ulrich* fra Neu-Kloster, alle i Blindesagens Tjeneste, samt russisk Minister *Grev Toll* og Diakonisser fra Skotland og Norge m. fl., i 1889—90 af Blindelærerinderne Frk. *Colditz* fra Norge og Frk. *Federley* fra Finland (for at hospitere) m. fl.

I samme Skoleaar gaves paa Institutet en Koncert af fhv. Elever af Institutet, Organist *Jacobsen* og Frk. *Christine Jørgensen* (Sangerinde), samt Pianist *Geisler*.

Hs. Majestæt *Kongens Jubilæum*, den 15de November 1888, højtideligholdtes med Musik af de Blindes Musikkorps om Formiddagen, et Festmaal om Middagen og Illumination af Bygningens Façade om Aftenen.

Den 1ste August 1889 overrakte der Andenlærer *Wildau* i Anledning af hans 25-Aars-Jubilæum en Mindegave (bestaaende i et Gulduhr) fra Institutets øvrige Funktionærer.

Efter at Institutet ved en tidligere Lejlighed havde modtaget Besøg af *Fru Børresen* fra *Santhalistan*, havde det den Glæde at faa Besøg af Missionær *Børresen* den 3dje Januar 1890. Efter at have set Institutet samledes han med Elever og Lærere og Lærerinder paa Andagtssalen, hvor han talte til Eleverne, og baade de og han sang flere Salmer. Tilsidst lyste han Velsignelse over hele Forsamlingen og medtog Hilsener til sin Santhalmenighed. Den sidste Koral, der blev sunget, var en tidligere benyttet Afskedssang (af Chr. Richardt) til *Børresen*.

*) Hun er selv blind og har oprettet et Lærhjem for blinde Piger i Upsala.

Den 1ste Juli 1890 fratraadte Husholderske Fru *Gether* (Enke efter den ovenfor omtalte blinde Organist *Gether*), som havde været ansat fra Instituttets Oprettelse, sin Stilling, idet hun afløstes af Frk. *A. M. Rosenkvist*. Der tilstodes hende en aarlig Understøttelse paa 600 Kr.

I August s. A. modtog Instituttet 2 Gange Besøg af Hs. Kgl. Højhed *Landgreven af Hessen*, som tidligere havde besøgt Instituttet som Prins.

Frk. A. M. Rosenkvist, Husholderske
(afg. ved Døden).

Foruden sin aarlige Skovtur foretog Instituttet i September s. A. en Tur til Søndermarken, idet der fra en Rekonvalescent sendtes det en Pengegave til at for nøje Eleverne for.

Den 10de September 1890 afgik Prof. *Lehmann* ved Døden. Han efterfulgtes af Læge *Eiler Hansen* fra 1ste Oktober at regne. Prof. *Lehmans Plads* i Bestyrelsen overtoges af Prof. *Grut**).

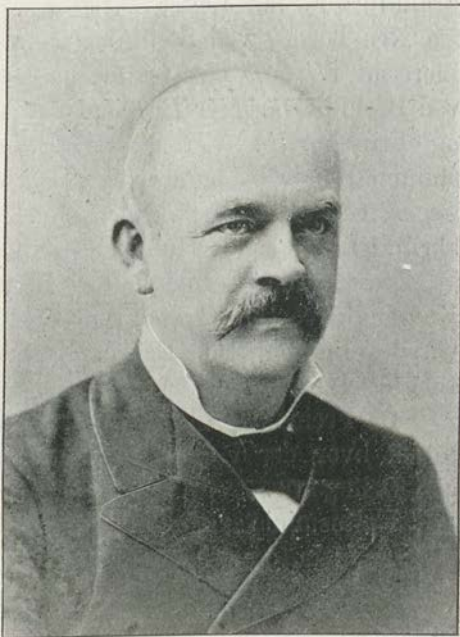
I April 1891, kort før sin Død, holdt Dr. *Warming* to lærerige Foredrag, det ene „om *Musikken i Naturen*“, det andet „om *det Smaa og det Store*“.

I 1890—91 besøgte Instituttet af Brødrene *Hartvigson* fra London, Musiklærere ved Blindeinstituttet i Upper Norwood, og Blindelærerinde Frk. *Hengel* fra Californien.

*) Hans Portræt findes blandt de nuværende Bestyreres.

Fællesbesøg af Blindelærere.

Den 31. Juli og 1ste August 1891 modtog Institutet Besøg af Forstandere, Lærere og Lærerinder fra udenlandske Blindeinstitutter, som ønskede at gøre sig bekendt med Undervisningen her. Paa en i 1888 i Köln afholdt Blinde-lærerkongres (den 6. i Rækken af de internationale Kongres-ser af denne Art, der toge deres Begyndelse i Wien 1873) havde man valgt Kjøbenhavn til Mødested for den følgende Kongres. Da man imidlertid fra Bestyrelsens Side havde udtalt sig imod Mødets Afholdelse i Kjøbenhavn, var Kiel bleven valgt i Stedet for dette. Derved, at Afstanden fra Kjøbenhavn kun var saa lille, blev det muligt at forbinde et Besøg her med Rejsen til Kongresstedet, og da der var et almindeligt Ønske om at benytte den derved givne Lejlighed til at besøge vort Institut og om muligt se det i fuld Virksomhed, blev Ferietiden forandret, saa at den først begyndte d. 2den August. Blandt Deltagerne i Besøget vare flere bekendte Fagmænd. De udenlandske Gæster vare Mr. *Buckle* med Frue og Mr. *Munby* (honorary secretary) fra York, Dir. *Meyer* med Frue fra Amsterdam, Lærerne *Beyer* og *v. d. Kemps* fra Grave i Holland, *M. de la Sizeranne*

Læge Eiler Hansen
(afg. ved Døden).

fra Paris, M. *Secretan* fra Lausanne (som boede paa Instituttet), Dir. *Entlicher*, Dir. *Heller* og Lærer *Godai* fra Wien, Dir., geistl. Rath *Helletzgruber* fra Linz, Dir. Statsraad *Nädler* og Lærerinde Frk. *Lemm* fra St. Petersborg, Dir. *Kunz* fra Illzach i Elsass, Overlærer *Riemer* fra Dresden og Lærer *Köhler* fra Moritzburg i Sachsen, Dir. *Krause* og Lærer *Görner* med Frue fra Leipzig, Inspector *Schild* fra Frankfurt a. M., Lærer *Flieg* fra Bromberg, Lærer *Hoefs* fra Neu-Torney ved Stettin, Rector *Kull* og Frue fra Berlin, Lærerne *Wiedow* og *Matthies* (senere Direktor) fra Steglitz ved Berlin, Overlærer *Ruppert* (senere Director) fra München og Fru *Nordin* (Forstanderinde for en Anstalt for Døvstumme-Blinde og aandssvage Blinde i Vennersborg) og Frk. *Segerstedt* fra Sverrig, Korrespondent for det franske Tidsskrift, „Le Valentin Haüy“, — ialt 31 Udlændinge.

Daværende Formand for Blindeinstituttets Bestyrelse, Kammerherre *Wolfhagen* var tilstede de to Dage, Besøget varede, ligesom Hs. Excell. Kultusminister *Goos* bærede Instituttet med sin Nærværelse.

De Fremmede tilbragte Størstedelen af Tiden paa Instituttet, hvor der i den Anledning holdtes fælles Frokost for alle Deltagerne.

Kultusminister *Goos* holdt ved denne Lejlighed en fransk Velkomsttale, og der var tildelt mig det Hverv, at hilse paa de enkelte Repræsentanter for de forskellige Lande og Institutter, hvilket skete dels paa Tysk, dels paa Fransk. Blandt Gæsterne vare den første Dag Biskop *Fog*, og den anden Dag Prof. *Helsted*. Den første Dag foretoges om Eftermiddagen en Fællestur til Dyrehaven, med Aftensmaaltid paa Klampenborg, og den anden Dag gaves der de Fremmede Lejlighed til et Besøg paa Rosenborg. Baade Kjædeselskabets Anstalter for Blinde og Udsalget af Blindes Arbejder samt Værkstederne for voxne Blinde bleve tagne i Øjesyn.

Efter Afslutning af Besøget rejste Gæsterne og 13 af Instituttets Funktionærer sammen til Kiel for at deltage i Blinde-

lærer-Kongressen der. Man beviste de Danske den Ære at vælge det danske Instituts Forstander til Vicepræsident.

Samme Aar besøgte Instituttet af Dir. *Mehályik* fra Ungarn.

Af Dagbogen.

Nytaarsaften (1891) henvendte jeg til Lærer *Rüttel* en Tak for hans Virksomhed ved Instituttet, i Anledning af hans Afgang herfra for at virke som Missionær i Grønland, hvorefter Hr. *Rüttel* holdt en Tale, i hvilken han takkede hver især, baade Forstanderen med Familie, Lærere og Lærerinder, særlig „Vor Mo'r“ (Plejemoderen, Frk. Heyn), og Eleverne, idet han bad dem alle mindes ham med Venlighed.

I 1892 modtog Instituttet 2 Besøg af sjeldnere Art, nemlig af Brahminen Dr. med. & chir. *Iyengar* fra *Mysore* i *Forindien* og af Professor og Livlæge Dr. *Marada*, HOSPITALSDIREKTØR Dr. *Inoko* og 3 Professorer fra Universitetet i *Tokio*, alle Japanesere.

Desuden besøgte Instituttet af Lærer *Gaedeke* fra Blindeinstituttet i Steglitz og Blindelærerinde Frk. *Westersträhle* fra Finland.

Den 19de Marts 1893 holdt Candidat *Holger Lassen* et Foredrag paa Instituttet „om den tropiske Natur og Øen Trinidad“.

I April s. A. afholdtes i *Industriforeningen* en *Udstilling af Blindes Arbejder* med arbejdende voxne Blinde, i hvilken Instituttet deltog sammen med „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“, der afholdt Udgifterne ved de Blindes Medvirken. Der gaves ogsaa Prøver paa Læsning og Skrivning.

Ved Slutningen af denne Udstilling holdt jeg efter An-

modning et *Foredrag* i Industriforeningen om de Blindes Uddannelse og Blindesagen i det Hele*).

Instituttets Elever havde alt tidligere af og til opført *Musik* paa Institutet, og der havde foruden Husets Beboere og Funktionærer været Medlemmer af Bestyrelsen og fremmede Gæster tilstede ved disse musikalske Underholdninger, der ordnedes og lededes af de ældre musikdyrkende Elever. Den 9de October 1893 skete derimod noget ganske Nyt, idet nogle af de kvindelige Elever opførte et af 2 af dem forfattet *versificeret Drama*, hvortil noget af Musikken var komponeret af en af de mandlige Elever.

I Marts 1894 modtog Institutet Besøg af Forstanderen for Blindeinstituttet i *Kuopio* i Finland, Pastor *Lyytikäinen*, og 2 Lærerinder derfra, nemlig Frk. *Petander* og Frk. *Lyytikäinen*, samt Lærer *Morian* fra Rumænien.

Den 25de April 1894 døde Bestyrelsens mangeaarige Formand, Kammerherre *Wolfhagen*. Han havde lige fra Begyndelsen været Medlem af Bestyrelsen for „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“, og siden Prof. Melchiors Død i 1872 havde han tillige været Medlem af Instituttets Bestyrelse og efter Gehejmeraad Traps Fratræden i 1884 dens Formand. I Kammerherre Wolfhagens Sted valgtes i September 1894 Gehejmeetatsraad *C. Goos***), som derefter valgtes til Formand.

Legater.

Efter Kammerherre Wolfhagens og hans Hustrus Død stiftede deres Arvinger et Legat benævnet:

*) Dette Foredrag blev optaget (paa Dansk) i det finske Tidsskrift for Abnormsagen, derefter i fransk Oversættelse (af Frk. V. Segerstedt i Sverrig) i „Le Valentin Haüy“ i Paris og endelig i portugisisk Oversættelse i det i Portugal udkommende Tidsskrift for Blindesagen.

**) Hans Portræt findes blandt de nuværende Bestyreres Billeder.

1. *Kammerherre Wolfhagen og Hustru, Anna Wolfhagen født Winther's Arvingers Legat* til Gavn for forhenværende Elever af det Kgl. Blindeinstitut".
Jeg skal ved denne Lejlighed anføre de andre indtil da ved Instituttet oprettede Fonds.
2. *Det separate Understøttelsesfond*, hvis Oprindelse gaar tilbage til Instituttets tidligste Tid, og som er opstaaet ved Gaver af Besøgende. Hertil lagdes senere forskellige testamentariske og andre Gaver, om hvis Særstilling der ikke forelaa nogen Bestemmelse.
3. *Anna v. Graefe f. Komtesse Knuths Legat* for Blinde og Svagsynede.
4. *Jomfru Dorothea Amalie Toftgaards Legat* til Fordel for Eleverne i det Kgl. Blindeinstitut. Renterne af dette Legat fordeles ligelig til alle Instituttets Elever ved hver Juni og December Termin og skulle efter Bestemmelsen anvendes til Gavn og Fornøjelse for Eleverne.
5. *Mette Cathrine Raarups Gave* til Fordel for trængende Blinde udenfor det Kgl. Blindeinstitut.
6. *Elisabeth Gelreuers Legat* til Gavn for flv. Elever af det Kgl. Blindeinstitut.
7. *Etatsraad Aggerups Legat* til Juleglæde for Eleverne.
8. *Reservefond* ved Blindeinstituttet, stiftet i 1861 ved en Gave fra Kronprinsen af Tunis, der havde besøgt Instituttet med General Khéredine.
9. *Relieftrykningsfond*, grundlagt ved en Gave fra Hofjægermester (nu Kammerherre) Bruun til Stenalt. (Er senere gaaet ind, efter at Kapitalen er opbrugt.)
10. *Præmielegat af 26de Maj 1867*, skænket af „en Ven af de Blinde“ i Anledning af Kongens og Dronningens Sølvbryllup.
11. *Enkefru Rose Goldschmidt f. Gersons Legat*, iflg. ministeriel Resolution inddraget under det separate Understøttelsesfond.
12. *Enkefru Kildal-Lunds Legat*, ved ministeriel Resolution lagt til samme Fond.

13. *Frk. Julie Louise Kjerulffs Legat*, hvoraf Renten tilfalder 2 Legatarer, saalænge de leve. Indlemmet i samme Fond.
14. *Fru Helene v. Helsdingens Legat*, tillagt samme Fond.
15. *Enkefru Michelsens f. Clausens Legat*, tillagt samme Fond.
16. *Karetmager Hans Michelsens Legat*, tillagt samme Fond.
17. *Kreaturhandler Peder Haagens Legat*, tillagt samme Fond.

I Aarsberetningen for 1889—90 tilføjes: „Penge, som gives mig til at anvende efter eget Skøn til Bedste for Blinde, indbetaler jeg efter Omstændighederne enten til Reserverfondet, til Julefondet, til Relieftrykningsfondet eller til „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“.

Til de anførte Legater ere endnu komne:

18. *Frøkenene Sophie Hauchs og Ida Moldenhavens Legat*, hvoraf Renten efter nogle Rentenydendes Død skal anvendes til Hjælp for aandssvage Blinde, døvstumme Blinde og døve Blinde*).
19. *Rikke Weel f. Meyer's Legat* til det Kgl. Blindeinstitut. Kapitalen er indsat i Overformynderiet, og Renten udbetales til Bestyrelsen for Instituttet og skal efter dennes Skøn „anvendes til at fremme Blindes videre Uddannelse, saaledes at de kunne danne sig et Erhverv“.

Af Dagbogen.

I 1894—95 besøgte Instituttet af Lærer *Rupert* fra Blindeinstituttet ved Stockholm og 2 finske Blinde-Lærerinder, nemlig *Frk. Kansanen* og *Frk. Knape*.

I Januar 1895 gav Hr. *Nic. Hansen* med Folketeatrets Orkester og Skuespiller *Dorph-Petersen* en Underholdning paa Instituttet.

*) Under samme Navnebetegnelse er der ogsaa tillagt „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“ og „Hjem for arbejdsføre blinde Kvinder“ Legater.

I samme Aar hospiterede Magister *Ståhl* fra *Finland* og Frk. *Fredlund* fra Frk. Wickstrøms Blindeinstitut (for voxne blinde Piger) i *Upsala*, og Dir. *Emanuel P. Hansen* fra det elektro-tekniske Institut i *St. Petersborg* gjorde sig bekendt med Institutets Virksomhed*). Ogsaa Lærer *Kopka* fra det israelitiske Blindeinstitut i *Wien* besøgte Institutet.

I August modtog Institutet Besøg af Forstanderinden, Frk. *Ingmann*, og Lægen, Frk. *Heickel*, begge fra Blindeinstitutet i *Helsingfors*, og senere af Musiklærer *Pékuri* fra Blindeinstitutet i *Kuopio* i *Finland*. Ogsaa Deltagerne i den *filantropisk-hygieniske* Kvindekongres besøgte Institutet.

Blandt dem, der i Aarenes Løb have glædet Eleverne ved Opførelse af Musik paa Institutet, ere Fru *v. Federspiel*, Fru *Ina Lange* og mange andre Damer, Operasangerne *Nordahl Bruun* og *Algot Lange*, nogle Kapelmusici (paa Foranledning af Institutets Musiklærere) m. fl.

Ogsaa forskellige Skuespillere og Skuespillerinder have fra Tid til anden glædet Eleverne med Oplæsning m. m.

Den 3die Oktober 1895 modtog Institutet Besøg af *Stor-fyrst Michael af Rusland* og *Prins Andreas af Grækenland*, og den 8de December s. A. aflagde Hs. Kgl. Højhed *Kronprinsen* med 3 Døtre uventet Besøg paa Institutet.

Den 6te s. M. holdt Pastor *Rønne* et Foredrag „om Færdierne“, hvor han havde virket som Præst.

Den 28de Oktober var der her paa Institutet bleven afholdt et almindeligt dansk *Abnormskolemøde* for at tage Bestemmelse om Afholdelsen af et nordisk *Abnormskolemøde* i *Kjøbenhavn*, muligen i 1897. Ligeledes holdtes her i December Møder af Komiteen for det paatænkte Mødes Afholdelse og af Fællesudvalget.

*) Han offentliggjorde en sympatetisk Artikel om Institutet i det officielle Blad i *St. Petersborg*.

Foruden de alt Anførte besøgte ogsaa den franske Gesandtskabssekretær, *de Commynes de Marsilly*, og, paa Blindevennen, Branco Rodriguez*) Vegne, *Don José Aug. Ramos* fra Lissabon Instituttet s. A.

I Februar 1896 modtog Instituttet Besøg af den russiske Generalkonsul, Hs. Excellence Statsraad von *Gohr*, med Frue, for at erholde en Række Oplysninger og en Del Apparater til Brug for en Forening for Blindes Uddannelse i Rusland. De begærede Sager, der alle leveredes for Betaling, afsendtes til Rusland. Til Tegn paa Paaskønnelse overbragte Statsraaden mig, under et paafølgende Besøg af Kejseren i Kjøbenhavn, Stanislausordenens Kommandørkors. Paa et tidligere Tidspunkt havde jeg efter Indstilling af Biskop Alo-pæus i Finland modtaget St. Annaordenens Ridderkors.

Blandt de Besøg fra Udlandet, som Instituttet modtog i 1896—97, skal anføres Direktør for Abnormskolerne i *Norge Guldberg*, Dir. *Mell* og Frue fra det K. K. Blindeinstitut i Wien og 2 svenske Lærerinder, Frk. *Holmberg* fra Blindeforskolen i Wexiø og Frk. *Kerfstedt* fra *Tomtebodas* Blindeinstitut.

Paa Stiftelsesdagen, den 5te November, gav Hr. *Nic. Hansen* og Frue samt Medlemmer af Folketeatrets Orkester og Skuespiller *Hellmann* en Underholdning paa Instituttet.

I Januar 1897 lod et russisk Sangerselskab under Ledelse af Fru *Slaviansky* sig høre paa Instituttet.

Oprettelsen af en Forskole.

Indledende Skridt.

I November 1897 blev et Sanatorium paa Refsnæs besigtiget af en af Bestyrelsen nedsat Kommission, bestaaende

*) I 1904 besøgte Instituttet af Hr. Rodriguez, men desværre under min Fraværelse i Ferien.

af de to Bestyrelsesmedlemmer, Prof. *Grut* og Grosserer *Busch*, samt mig i min Egenskab af Forstander, med det Formaal, at bedømme, hvorvidt det maatte egne sig til Grundlag for en eventuel Forskole for Instituttet.

Der havde allerede for mange Aar siden været Spørgsmaal om at søge oprettet en saadan Forskole, saa at Staten kunde komme til at tage sig af blinde Børns Opdragelse fra 6 i Stedet for som hidtil fra 10 Aars Alderen. Under 12te December 1872 var der saaledes i Forbindelse med et Forslag om Udvidelsen af Instituttet fremkommen et Andragende om *Oprettelse af en Forberedelsesskole*; men da, som alt anført, Selskabet *Kjæden* i 1876 ved en Gave fra Etatsraad *Stoltenberg* var bleven sat i Stand til at give Asylet for blinde Børn dets egen Bygning og forøge Elevantallet, bortfaldt ved den endelige Iværksættelse af Instituttets Udvidelse i 1879—80 Planen til en samtidig Opførelse af en Forskole. Trangen til Oprettelsen af en tidssvarende Forberedelsesanstalt var dog fremdeles tilstede. I „*det Kgl. Blindeinstituts Historie samt Oplysninger om Blindesagens Stilling*“ (i Aarsberetningen for 1896—97), hvoraf disse Meddelelser ere tagne, hedder det videre: „Under 11te Juli 1890 skete der da fra Instituttets Side en Henvendelse til Selskabet *Kjæden* angaaende denne Sag“ (som hidtil havde været i dettes Haand), „og under 6te August s. A. modtog Instituttets Bestyrelse et meget imødekommende Svar“ (angaaende Opgavens delvise Overgang til Staten).

„Efter de ved Hjælp af de aarlige Indberetninger om Blinde her i Landet foretagne statistiske Undersøgelser antoges *Antallet af de til Optagelse i en Forberedelsesanstalt egnede blinde Børn* i en Alder af 6 à 7 til 10 à 11 Aar at kunne anslaaes til 40 à 50“.

„Da der tillige havde viist sig Trang til en *Anstalt for meget svagt begavede og aandssvage blinde Børn*, og da Undervisningen af aandssvage Blinde rettest knyttes til et

Blindeinstitut, maatte der tillige skaffes Plads til saadanne, formentlig i et Antal af ca. 20“.

„Det foresloges da, at der skulde oprettes *en Forberedelses- og Prøveanstalt for 40 blinde Børn i en Alder af 6 à 7 Aar til 10 à 11 Aar og en Anstalt for 20 svagt-begavede eller aandssvage blinde Børn*“.

„Efter at der var gjort flere mislykkede Forsøg paa at finde en passende Byggegrund til Opførelsen af en Forberedelsesanstalt, og efter at Udsigten til enten at overtage og omdanne det Kgl. Døvstummeinstituts Bygning eller midlertidig at tage de tidligere Kellerske Anstalts-Pavilloner i Baldersgade paa Nørrebro i Brug havde maattet opgives, forsøgte det i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 2den Februar 1895, om der i Blindeinstitutts Nærhed kunde findes Lokaler, der egnede sig til en Anstalt som den omtalte, og som kunde faas til Leje. Men ogsaa dette mislykkedes, idet de større Lejligheder ikke kunde erholdes til dette Brug, og Fordelingen af en saadan Anstalts Lokaler paa flere særskilte Etager ikke kunde ansees for heldig, og endelig fordi en midlertidig Overtagelse af en af de Villaer i Rosenvænget, der kunde udlejes, stødte paa uovervindelige Hindringer“.

Derefter omtales den saa hyppigt fremtrædende Tuberkulose, som gjør det i høj Grad ønskeligt, at en saadan Anstalt kommer til at ligge paa et Sted, hvor der er *let Adgang til Søbade og Ophold i Søluf*t. Savnet heraf har været følt stærkt paa Blindeinstituttet, efter at dette ved Anlægget af Frihavnen er bleven berøvet Adgangen til Stranden. „Naar de blinde Børn nu i den yngre Alder, i hvilken det anførte Middel virker kraftigst, kunde anbringes i en i denne Henseende gunstigt beliggende Anstalt, vilde der herved opnaas en gavnlig Modvægt imod de Ødelæggelser, som Kirtelsygen nu saa hyppigt anretter i Opvæksten“.

„*En ved Kysten oprettet Forberedelsesanstalt for blinde Børn* vilde saaledes blive en dobbelt Velgerning for en Klasse af Mennesker, af hvis Midte der er udgaaet saa mange dygtige Arbejdere og hæderlige Medlemmer af Samfundet, men

som ogsaa dels paa Grund af Forsømmelse i Barndommen, dels paa Grund af den ondartede Kirtelsyges Ødelæggelser, har saa mange skuffede Forhaabninger, lidende Tilstande og tidlige Dødsfald at opvise“.

Den nævnte Artikel, hvoraf disse Udtalelser ere tagne, var udarbejdet paa Grundlag af en, efter Departementschef *Asmussens* Anmodning, af mig given Fremstilling af de paa-gældende Forhold, som var bleven tilstillet Kultusminister *Bardenfleth*. Hans Excellence, som tillige aflagde et Besøg paa Instituttet, blev vunden for Sagen; men inden denne var fort videre, afløstes han af Biskop *Sthyr* som Kultusminister, og nu gjaldt det om ogsaa at vinde denne for Sagen. Takket være den varme Interesse, som baade Departementschef *Asmussen* og Fuldmægtig *Hage* nærede for den, lykkedes dette, saa at der søgtes de fornødne Bevillinger paa Finansloven.

Forskolen paa Strandlyst.

Efter at den tidligere af Bestyrelsen nedsatte Kommission angaaende Oprettelsen af en Forskole paa Ejendommen „Strandlyst“ ved Kallundborg (i Nærheden af Kysthospitalet paa Refsnæs) havde udtalt, „at Benyttelsen af Stedet kun bør betragtes som et Forsøg“, erhvervede Ministeriet Ejendommen til der foreløbig at indrette *en Forberedelsesskole til 20 blinde Børn*.

Ved Tilbygning og efter Foretagelsen af nogle Forandringer og Reparationer blev Bygningen i Løbet af en forholdsvis kort Tid bragt saa vidt, at den kunde tages i Brug den 1ste November 1898. Den 1ste December s. A. aflagde Hans Excellence Kultusminister *Sthyr* et Besøg paa Forskolen sammen med Finansudvalget og Bestyrelsen.

I Tiden fra 1ste November 1898 til den 30te Maj 1899 optoges som Elever 19 Børn (12 Dreng og 7 Piger). Af dem optoges 14 fra Hjemmet i 6—9 Aars Alderen, medens en Pige paa 11 Aar, der ogsaa kom fra Hjemmet, maatte overføres til den Kgl. Døvstummeskole i Nyborg som døv

og svagsynet. 4 Børn i en Alder af 10 til 14 Aar overførtes fra Instituttet til Forskolen som bedre egnede til at undervises der, idet der tillige toges Hensyn til, at det maatte ansees for gavnligt for deres Helbred. 1 Dreng udskreves som aandssvag.

Allerede fra Begyndelsen benyttedes Forskolen tillige som *Sanatorium** for svagelige Elever fra Instituttet. Tid-

Forskolen for Blinde.

ligere bleve saadanne Børn, naar de vare tuberkuløse, indlagte paa Kysthospitalet, hvor de da eventuelt underkastedes en lignende Behandling som den, der bliver skrofuløse Børn til Del paa Kysthospitalet, hvis Overlæge, Prof. *Schepelern**), tillige er Læge ved Forskolen.

Børnene vare fra Begyndelsen fordelte paa 2 Klasser, af hvilke efter Bestemmelsen den nederste skulde modtage dem fra Hjemmet, den øverste afgive dem til Instituttet.

*) Hans Portræt findes blandt Forskolens nuværende Funktionærers.

Der ansattes 2 Lærerinder, af hvilke den ene, Frk. *Graae**), tillige blev Plejemoder og bl. a. overtog Undervisningen i Sang, medens den anden, Frk. *Mosolff**), bl. a. overtog Gymnastikken. Skolefagene, nemlig Bibelhistorie, Salmer, Læsning, Anskuelsesøvelser, Vers, Fortælling, Regning, Frøbelske Arbejder og Modellering, vare fordelte mellem de to Lærerinder, dels efter Klasser, dels efter Fag.

Ved Børnenes Lege vare begge Lærerinder tilstede.

I Haandgerningstimerne, som henlagdes til Eftermiddagen, underviste de afvekslende hver anden Dag. Pigerne fik Undervisning i Strikning, Drengene i Fletning af Maatter og Listetæpper.

Det øvrige Arbejde, som paahvilede Lærerinderne, fordeltes saaledes, at 1. Lærerinde havde Tilsyn med Sygeplejen, Linnedkammeret, Dreng-Garderoben og Husets Rengjøring, samt Regnskabet, Brevskrivning for Børnene og den daglig førte Journal, 2. Lærerinde førte Tilsyn med Badningen og Pigebørnenes Tøj, assisterede ved Regnskabet og førte Bog over Elevernes Fremgang og øvrige Forhold.

Økonomien overdroges til den tidligere Ejer af „Strandlyst“, Proprietær Agerskov, og dennes Hustru. Senere traadte en Husholderske, Frk. *Wunsch**), i deres Sted.

Dagsordenen fastsattes saaledes:

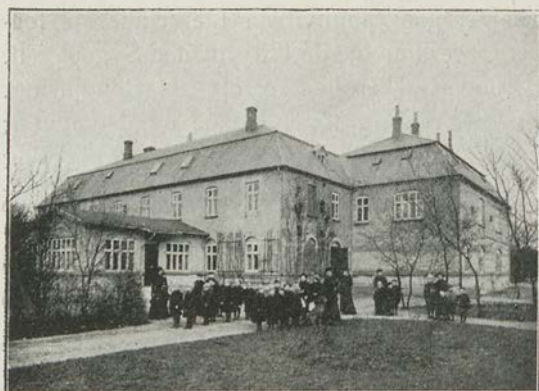
Der staas op om Vinteren Kl. 7,			om Sommeren Kl. 6 $\frac{1}{2}$		
Morgenkost	-	— - 8,	-	—	- 7 $\frac{1}{2}$
Andagt	-	— - 8 $\frac{3}{4}$,	-	—	- 7 $\frac{3}{4}$
Skole	-	— fra - 9,	-	— fra -	8
Badning	-	— - 10,	-	—	- 9 $\frac{1}{2}$
Frokost	-	— - 10 $\frac{1}{2}$,	-	—	- 10 $\frac{1}{2}$
Spadseretur	-	— - 11,	-	—	- 11
Skole	-	— - 12,	-	—	- 12
Middag	-	— - 2,	-	—	- 2
Spadseretur	-	— - 3,	-	—	- 3

*) Deres Portrætter findes blandt Forskolens nuværende Funktionærers.

Haandgerning om Vinteren Kl. $4\frac{1}{2}$, om Sommeren					
				Friluftslege hver	} Kl. $4\frac{1}{2}$
				anden Dag, Ha-	
				vearbejde hver	
				anden Dag	}
				om Sommeren	
Fritid					- 6—7
Aftensmad	-	—	- 6,	-	- 7
Aftensang	-	—	- 7,	-	- $7\frac{3}{4}$
Sengetid	-	—	- $7\frac{1}{4}$,	-	- 8

Under Benævnelsen „Skole“ er indbefattet Sang og Gymnastik.

„Om Søndagen holder den Lærerinde, som har Inspektion, Husandagt med Børnene. Af og til deltage de i Børnegudstjenesten paa Kysthospitalet“.

Forskolen efter Udvidelsen.

„Alle Børnene vejes hver 14de Dag, paa samme Tid og med de samme Klæder. Hver anden Dag faa Drengene, og hver anden Dag

Pigerne et tempereret Brusebad, og hver Lørdag faa alle Børnene varme Karbade, forsaavidt ikke Strandbade træde i Stedet“.

„I Tilfælde af ugunstigt Vejr træder om Sommeren Haandgerning i Stedet for Friluftslege og Havearbejde“.

Indtil Februar 1903 var Elevantallet 20 (15 Dreng og 5 Piger).

Den 1ste Februar 1903 toges en i Anledning af *Forskolens Udvidelse* opført Tilbygning i Brug, og samtidig optoges 8 nye Elever (6 Dreng og 2 Piger).

Interior fra Forskolen.

Interior fra Forskolen.

Med Hensyn til den nævnte Udvidelse er Følgende at oplyse.

Da det havde viist sig, at der var Trang til en Udvidelse, overdroges det i 1901 til Prof. Koch at udarbejde en Plan til en til Tidens Krav svarende Bygning, omfattende en Forskole til 40 Børn og en særlig Afdeling for indtil 20 aands- svage og svagtbegavede blinde Børn.

Den af Prof. Koch forelagte, særdeles smukke og hensigtsmæssige Plan tiltraadtes under 18de Juni s. A. af det i Anledning af den paatænkte Udvidelse af Forskolen nedsatte Udvalg (Prof. Grut, Grosserer Busch og Forstanderen) og indstilledes derefter til Ministeriet. Resultatet blev imidlertid ikke efter Ønske, idet Ministeriet under 9de September meddelte Bestyrelsen, at man for Tiden nærede Betænkelighed ved at søge den foreslaaede Udvidelse iværksat, og at man af finansielle Grunde ansaae det for rettest foreløbig at indskrænke sig til en saadan Udvidelse af Forskolens nuværende Bygning, som paakrævedes med Nødvendighed, idet man tænkte sig Elevantallet forøget med 10 à 12. Efter Forlangende af Ministeriet overdroges det derefter Inspektør ved Kysthospitalet, Justitsraad Ottesen, at lade udarbejde de fornødne Planer og Overslag og derefter at overtage det omhandlede Byggeforetagende. Da Justitsraad Ottesen afgik ved Døden, overdroges Arbejdet til Tømrermester Mørch i Kallundborg, der havde udarbejdet Planen til den paatænkte foreløbige Udvidelse.

Det omhandlede Bygningsarbejde blev derefter fuldført saa betimeligt, at Elevantallet fra 1ste Februar 1903 kunde forøges med indtil 12. Foreløbig var Antallet 28 (21 Dreng og 7 Piger).

Samtidig ansattes som tredie Lærerinde hidtilværende Hjælpe lærerinde ved Instituttet, Frk. *Malling-Hansen**), og Klassernes Antal forøgedes fra 2 til 3.

I Forretningernes Fordeling foretoges den Forandring,

*) Hendes Portræt findes blandt Forskolens nuværende Funktionærers.

at Frk. Malling-Hansen overtog Kasse- og Regnskabsvæsenet, som hidtil havde paahvilet Frk. Graae.

Ved den omtalte Udvidelse af Forskolen er opnaaet, at der *foreløbig* kan skaffes Plads til de Børn under 10 Aar, som søges optagne; men den tilstedeværende Trang til en særlig Afdeling for svagtbegavede og aandssvage blinde Børn har saaledes endnu maattet vente paa at blive tilfredsstillet.

Af Dagbogen.

I 1897 besøgte Institutet af Blindelærerne *Holmertz* og *Leion* fra Tomtebodø og *Littlewod* fra Liverpool.

Paa Instituttets Indvielsesdag, den 5te November 1897, arrangerede Hr. *Nic. Hansen* en Koncert paa Institutet med Assistance af Operasangerne, *E. Holm* og *Nordahl Bruun*, Kgl. Skuespiller *Madsen*, Fru *Nic. Hansen*, Koncertmester *S. Andersen*, Violoncellist *Eiler Jensen* og Hr. *Einer Ferslew*.

Portner *Zander*, som havde været i Instituttets Tjeneste siden Enevoldsens Død, og hans Hustru døde med en Dags

Zander, Portner og Bud.

Md. Zander.

Mellemrum i Slutningen af November, og de begravedes samtidigt den 5te December under stor Deltagelse.

Ved en i Maj s. A. af Fru *Ina Lange* arrangeret *Matiné* assisterede den franske Konsul, M. *Pradère-Niquet*, Arkitekt *Holbøll* og flere Instrumentister.

I 1898—99 besøgte Instituttet af Overlæge, Dr. *Warner* fra Chicago og Dir. *Pivár Ignác* fra Blindeinstitutet i Budapest m. fl.

I Oktober 1898 besøgte Instituttet af de Præster fra Provinserne, som hørte Forelæsninger paa Universitetet.

Det 4de nordiske Abnormskolemødes Blinde-sektions Besøg paa Instituttet.

Det tidligere omtalte i 1895 indledede 4de nordiske Abnormskolemøde afholdtes i Dage fra den 6te til den 9de Juli 1898.

Den 8de Juli aflagde *Blindesektionen* Besøg paa Instituttet fra Kl. 9 til 4, og derefter afholdt Fru *Nordin* fra Wenersborg (Bestyrerinden for den derværende Anstalt for *døvstumme Blinde og aandssvage Blinde*) en *Prøve* med nogle af sine Elever, som i den Anledning vare komne her til fra Sverrig. Paa den sidste Dag besøgte Blindesektionen Kjædeselskabets „Asyl for blinde Børn“ og „Arbejds- og Forsørgelsesanstalt for blinde Kvinder“ samt det af „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“ oprettede Udsalg af Blindes Arbejder med dertil hørende Værksteder for Kurvemageri og Børstenbinderi.

Institutkets 40-Aars-Jubilæum.

Dette Jubilæum højtideligholdtes den 5te Novbr. 1898. Kl. 3—4 $\frac{1}{2}$ afholdtes paa Instituttet en Elevkoncert, der overværedes af Kultusminister *Sthyr* og Frue, Departementschef

Asmussen m. fl. Ved Slutningen af Koncerten holdt Ministeren en Tale for Instituttet og Jubilarerne, nemlig Forstanderen, Musiklærer Schiøtt, Gymnastiklærer Reitzel og Rebslagerlærer Jørgensen, og udbragte et Leve for Forstanderen, idet Hans Excellence meddelte, at Hans Majestæt Kongen efter det samlede Ministeriums Indstilling havde benaaet samme med Dannebrogssordenens Kommandørkors af 2den Klasse. (Jeg havde ved tidligere Lejligheder erholdt Ridderkorset og derefter Sølvkorset.) Senere var der Traktement, og om Aftenen Dans. Gehejmeetatsraad *Goos* med Damer overværede Festen. Den følgende Dag gaves paa Instituttet en Koncert, arrangeret af Musiklærer *Nic. Hansen* med Assistance af Folketeatrets Orkester under hans Ledelse, Kammersanger *Simonsen*, Operasanger *Nordahl Bruun* og Teaterdirektør *Abrahams*.

Af Dagbogen.

Den 27de November 1898 modtog Instituttet Besøg af Medlemmer af Afholdssamfundet.

Den 29de besøgte *Sanginspektør*, Prof. *Nebelong*, Instituttet for at gjøre sig bekendt med Sangundervisningen.

Den 8de Februar 1899 holdt Hr. *Aage Meyer Benedictsen* et Foredrag paa Instituttet „om Holland og Kurdistan“.

Den 15de Maj s. A. tiltraadte Cand. phil. v. *Schnitter* den nyoprettede Plads som Forstanderens Medhjælper, efter at han alt i længere Tid havde assisteret ved Instituttets Kontorarbejde.

Den 14de Juli s. A. højtideligholdtes Forstanderens 70-Aars-Fødselsdag med privat Traktement for Husets Beboere, med en Sang af de mandlige Elever, hvortil Texten var skrevet af en og Musikken af en anden af dem, og med en af Lærerpersonalet arrangeret Fest paa Gymnastiksalen. Denne var af Lærerinder og kvindelige Elever dekoreret med Guir-

lander. Under Ledelse af Musiklærerne udførtes en i Dagens Anledning forfattet og komponeret Kantate med Kor, Deklamation af en Dreng og en Pige og Solosang af den tidligere nævnte fhv. Elev, *Vilhelmine Christensen*, og med Klavér-, Harmonium- og Violinspil. Derefter overraktes der Forstanderen af sidstnævnte fhv. Elev paa afgaaede Elevers Vegne en anseelig Blomsterkurv med 70 røde Roser. Læreren, Hr. *Rømer*, oplæste en Adresse fra Lærerspersonalet, og Lærerinden, Frk. *Eschricht*, overrakte Jubilaren en Sølvpokal med Inskription som Gave fra Funktionærerne. Blandt de talrige Gratulanter befandt sig Gehejmeetatsraad *Goos*, i Egenskab af Formand for Bestyrelsen, og Medlem af samme, Prof. *Grut*. I Dagens Anledning modtoges en Mængde Lykønskningsskrivelser og Telegrammer fra Ind- og Udland. Fra Foreningen „Danmarks Blinde“ overbragtes en Lykønskning af en Deputation med Bestyrelsens Formand, Grosserer *Bonne-lykke*, som Ordfører.

I samme Anledning aflagde Dir. *Nordin* og Frue fra Døvstummeinstituttet i Wenersborg et Besøg.

Den 14de August besøgte Instituttet af Dir. *Wagner* og Hustru fra det Klarske Blindeinstitut i Prag, den 23de af den blinde Frk. *Wickstrøm*, Stifterinde af et Lærehjem for voxne blinde Piger i Upsala, den 7de September af Lærer *Westbom* fra Haandværksskolen for Blinde i Christinehamn, og den 26de s. M. af Bestyrer *Bentsen* fra Blindeinstituttet i Kristiania for at hospitere her, hvorefter han ogsaa aflagde Besøg paa Instituttets Forskole ved Kallundborg.

Den 4de Februar 1900 gav Fru *v. Federspiel* en Koncert paa Instituttet med Assistance af Fru *Gjersing*, Frk. *Nielsen* og Greve *Friis*.

Den 31te Marts s. A. arrangerede Hr. *Nic. Hansen* en Koncert paa Instituttet med Assistance af Prof. *Bendix* og nogle Kapelmusici m. fl.

Den 10de April holdt Hr. *Aage Meyer Benedictsens* et Foredrag paa Instituttet om „Ruslands Størrelse“.

Den 1ste Maj gav Hr. Overretssagfører *Tegner* med Hustru og Datter, samt Oberstinde *Falkenberg*, en musikalsk Underholdning paa Instituttet, og den 13de i s. M. gav Fru *Ina Lange* her en Matiné med Assistance af Kgl. Skuespillerinde Fru *Sinding*, Operasangerinde Frk. *Boeck*, Konsul *Pradère-Niquet* og en Madrigal-Kvartet af Damer.

Den 14de Juni s. A. fandt paa Instituttet en *Præstation i Orgelspil* Sted i Overværelse af Hans Excellence Kultusminister *Bjerre* og Hans Excellence Justitsminister *Goos*, i Egenskab af Bestyrelsens Formand, samt af forskellige musikalske Autoriteter m. fl. Til Afvexling sang fhv. Elev, Sanglærerinde Frk. *Vilhelmine Christensen*, nogle aandelige Sange til Orgel-Akkompagnement.

Blandt dem, der besøgte Instituttet i 1900 kunne anføres Lærer *Schäfer* fra Blindeskolen i Moritzburg i Sachsen og Sangerinden, Frk. *Ahnger* fra Finland, der hospiterede hos Hr. Schiøtt, og som ogsaa sang for Eleverne.

Søndag den 11te s. A. glædedes Eleverne med en Sang-Præstation af Elever af Frk. A. Bendix under Ledelse af Frk. *H. Goos* (den senere Fru Flagstad).

Hjem for arbejdsføre blinde Kvinder.

En Begivenhed af særlig Interesse for Blindesagen, som indtraf i Aaret 1900, var Indvielsen af et „*Hjem for arbejdsføre blinde Kvinder*“, som fandt Sted den 10de December. Det var foreløbig indrettet til 30 Piger, men der var Plads til en Forøgelse af Antallet. Hver Pige har sit eget Værelse, der er forsynet med de fornødne Møbler, men som hver især iøvrigt har Lov til at indrette efter sin egen Smag. Bygningen er af et særdeles tiltalende Udseende, Lokalernes Fordeling er meget praktisk, og det Hele gjør et hyggeligt

Indtryk. For hver Pige betales et aarligt Bidrag af 200 Kr., som udredes af Autoriteter eller ved private Midler, og Indtægten af Pigernes Arbejde tilfalder hver især, saaledes at de frit raade over deres Fortjeneste, dog med Forpligtelse til selv at sørge for deres Beklædning. Denne Omstændighed, at de have Noget at raade over og kun ere underkastede den Tvang, der er nødvendig for en Anstalt af den Art, har bidraget væsentlig til den store Tilfredshed, der hersker i dette Hjem. Hertil kommer, at Hjemmets Bestyrelse har havt det Held til Bestyrerinde at finde en Dame, Frk. *Krebs*,

Hjem for blinde Kvinder.

som forener alle de Aandens og Hjertets Egen-skaber og den praktiske Dygtighed, som ere nødvendige Betingelser for, at en saadan Institution kan blive til, hvad den bør være. Hjemmets første Bestyrelsesmedlemmer

vare, Geheimeetatsraad *Goos* (Formand), Forstander for det Kgl. Blindeinstitut *Moldenhaver* (Næstformand), Grosserer *Moses Melchior* (Kasserer), Overretssagfører *Tegner* (Sekretær), Klasselotterikollektør, Grosserer *Bønnelykke*, Grosserer *J. C. Christensen*, Justitsraad *Göricke* og Grosserer *Otto* (hvilke 4 sidstnævnte udgjøre et Forretningsudvalg), Lærerinder ved det Kgl. Blindeinstitut *Hoffmann* og *Eschricht* og Læge ved Instituttet *Eiler Hansen*, som tillige gratis overtog Lægetilsynet ved Hjemmet. Ved hans dybtbeklagede Bortgang indtraadte hans Eftermand ved Instituttet, Korpslæge *Gordon Norrie*, i hans Sted, dog uden tillige at overtage Lægetilsynet. Hjemmets Bestyrerinde, Frk. *Krebs*, har hidtil forestaaet Le-

delsen, støttet paa forskellige Maader, men indtil 1904 uden nogen fast ansat Medhjælperke. Det hele Foretagende har lige fra den Tid, da Tanken traadte frem, vakt Sympati og virksom Interesse i vide Kredse.

Der havde alt i længere Tid været Tale om Ønskeligheden af at faa oprettet et saadant Hjem, først i Selskabet „Kjæden“ og senere i „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“; men Frygten for, at de Midler, man raadete over, ikke vilde vise sig tilstrækkelige til at medoptage en saadan Plan blandt sine Formaal, havde været en væsentlig Aarsag til, at den foreløbig maatte opgives.

Da var det, at Foreningen „*Danmarks Blinde*“, støttet af Lærerinde ved det Kgl. Blindeinstitut Frk. *Hoffmann*, opnaaede et Løfte af Justitsraad *Josephson* om at skænke en Grund i et saadant Øjemed. Foreningen henvendte sig derefter til mig angaaende Dannelsen af en Komité til Sagens Iværksættelse, og fra det Øjeblik er det ved ihærdig Samvirken fra mange Sider og ved varm Imødekommen gaaet rask fremad imod Maalet. Blandt de mest fremtrædende Ytringer af den vakte Interesse skal jeg nævne den store og vellykkede Folkefest, der 4 Dage i Træk afholdtes i Rosenborg Have til Indtægt for den under Bygning værende Anstalt, og en anonym Gave paa 10,000 Kr., som skænkedes til det nye Hjem for blinde Kvinder ved Grosserer *M. Melchior*.

Da Antallet af Alumner havde naaet til over 20, blev det i Juni 1904 tilbudt Frk. Krebs at faa en fast Medhjælperke, med Bolig i „Hjemmet“. En saadan blev derefter antagen, fra 1ste September s. A. at regne.

Af Dagbogen.

Den 1ste Februar 1901 holdt Frk. *Elna Jacobson* et Foredrag paa Instituttet om sin Rejse i Indien.

Den 1ste Marts fejrede Lærer *Beeken* sit 25 Aars Jubi-

læum, i hvilken Anledning der overraktes ham en Gave fra Personalet.

Den 14de Marts glædede Fuldmægtig *Becks* Sangkvartet Eleverne med Udførelsen af nogle Sange paa Instituttet.

I Juli besøgte Instituttet af Frk. *Petander* fra Blindeinstitutet i Kuopio i Finland.

I August modtog Instituttet Besøg af Mr. *Norwood*, Mr. *Buckles* Eftermand ved Blindeinstitutet i York, og Mr. *Will. Harris* fra England, som nærer levende Interesse for Blindesagen, og som købte en Del Undervisningsapparater og Elevarbejder.

Den 27de September besøgte Instituttet af Haandværkslærer *Wäinö Illmann* fra Blindeinstitutet i Helsingfors.

Den 2den Oktober modtog Instituttet Besøg af Forstander *Thaaning* med 50 Seminarister fra Ranum.

I Tiden fra 3die Oktober til Midten af Juli 1902 opholdt den blinde *Olaf Arnesen*, Elev af Blindeinstitutet i Kristiania, sig her for at modtage *Undervisning i Klavérstemning* hos den blinde Hr. *Roerup*, idet han i den Anledning fik Tilladelse til at benytte Institutrets Lokaler og Apparater, medens han derimod boede udenfor Instituttet.

Den 5te November 1901 havde Hr. *Nic. Hansen* i Anledning af *Stiftelsesdagen* arrangeret en musikalsk Underholdning paa Instituttet, i hvilken Operasanger *Cornelius* og Frue, Skuespiller *Sophus Neumann*, Koncertmester *Oscar Schmidt* og Violinist *Har. Andersen* medvirkede,

Den 24. s. M. sang de forenede Kirkeskolers kvindelige Elever under Ledelse af Hr. *Geisler* for Institutrets Elever, som derefter til Gengæld foredroge et Par Sange, hvorefter fhv. Elev af Instituttet, Musiklærer *Cohn* spillede paa Klavér, og en af de mandlige Elever paa Orgel.

Den 28de Februar besøgte Instituttet af Øjenlæge *Bjørn Olafsson* fra Reykjavik.

Den 23de April s. A. opførtes paa Instituttet en *Kantate* af fhv. extern Elev af Instituttet, Organist *Dupont-Hansen*

i *Chicago*, en *Kvartet* af Eleven, *Laurids Lauridsen*, og *Sange* af fhv. Elev, Musiklærer *Cohn*. Fhv. Elev, Sanglærerinde Frk. *V. Christensen* og Hr. *Cohn* assisterede. *Alt udførtes af Blinde*. Af Bestyrelsen vare Gehejmeetatsraad *Goos* og Etatsraad *Brix* til Stede, og der var mange Indbudne. Koncerten lededes af Musiklærerne.

Den 3die—4de Juni s. A. besøgte Instituttet af Inspektør for Abnormskolerne i Finland, Mag. *Valter Forsius*, med Gymnastiklærerinde Frk. *Forsius*, og den 7de i s. M. af Frk. *Johannesson* fra Tomteboda, som leder det derværende Relieftrykkeri, for at lære Instituttets Trykkeri at kende.

Den 21de Juni s. A. fyldte Tredielærer *Rømer 70 Aar* og modtog i den Anledning Gaver fra Funktionærerne og Eleverne, og Drengene hilste ham med Sang om Morgenens.

I s. M. besøgte Instituttet af Pastor *Rode* fra Thorshavn i Anledning af en derværende Blind.

Fra den 20de August s. A. opholdt den blinde Mr. *Siddall* fra Rochdale i England sig her i længere Tid for at lære *Skomageriet*, med det Formaal, senere at kunne undervise fattige Blinde deri ved Hjælp af det her opfundne Værktøj for Blinde.

I s. M. modtog Instituttet Besøg af Dr. *Kylander* fra Linkøping (som i sit „Tidsskrift for Folkeundervisningen“ har skrevet om Blindes Undervisning i Kongeriget Sachsen) med Frue, og Frk. *Staub* fra Blinde- og Døvstummeinstituttet i Zürich (hvor hendes blinde Onkel, Th. Staub, er Overlærer ved Blindeafdelingen).

I Oktober besøgte Instituttet af Øjenlægen, Dr. *Jagi* fra Japan.

Den 5te November besøgte efter Indbydelse af Hs. Excellence *Kultusminister Christensen Forskolen* af Medlemmer af Rigsdagen og Embedsmænd i Ministeriet samt Bestyrelsen, Forstanderen, Læge *Eiler Hansen* og Hr. v. *Schnitter*.

Fru *Ina Lange* overtog en kort Tid nogle *Sangtimer* med de 2 øverste Hold, efter Aftale med Hr. *Schiøtt*.

I Marts 1903 spillede den bekendte blinde Organist, *Friis-Holm*, fra Nyborg en Aften paa Klavér for Eleverne.

I s. M. aflagde Gymnastiklærer *Knudsen* Instituttet Besøg med sine Kursus-Elever for at overvære *Gymnastikundervisningen*, baade Drengenes og Pigenes.

I Maj s. A. spillede den ved Musik-Konservatoriet i Leipzig uddannede blinde Pianist, *Einar Melling*, fra Norge for Eleverne.

Til Ære for Gymnastiklærer *Reitzel* afholdtes d. 29. s. M. i Anledning af hans Entledigelse en *Fest* paa Instituttet, ved hvilken Lejlighed der opførtes en *Kantate* med Musik af fhv. Elev *Laur. Lauridsen* til Text af fhv. Elev, *Jørgen Marius Hansen*, og der henvendtes baade af Bestyrelsens Formand og af Forstanderen anerkendende Ord til ham, ligesom han ogsaa modtog Gaver af Personalet og Eleverne.

I Juni s. A. besøgte Instituttet af den konst. Rektor for Blindeinstituttet paa Tomtebodavägen ved Stockholm, Hr. *Åstrand*.

Ogsaa Blindelærerinde Frk. *Wikman* og Døvstummelærerinde Frk. *Schalin*, begge fra *Kuopio* i Finland, besøgte Instituttet.

Hjælpemidler for Undervisningen.

Skolerekvisitter.

I det Foregaaende er omtalt, hvorledes man fra først af har skaffet sig de fornødne Hjælpemidler for Blindeundervisningen, og det er ogsaa bleven berørt, hvorledes disse efterhaanden ere blevne flere og bedre. Men medens man paa eet Sted greb til det ene, paa et andet Sted til det andet af disse Midler, udviklede Undervisningen sig forskelligt, og i det Hele og Store kendte man gensidigt ikke Meget til hverandres Fremgangsmaader. Det var først ved Verdensudstillingerne, ved de til Blindeinstitutternes Udstillinger

af Undervisningsapparater og Elevarbejder knyttede og derefter selvstændigt optrædende internationale Kongresser for Blindesagen og ved de i Aarene 1855 o. f. skabte Tidsskrifter til Behandling af alle derhen hørende Spørgsmaal, at der vakttes Interesse for Sammenligninger og Udvexling af Erfaringer.

Hertil kom, at det blev mere almindeligt at aflægge Besøg og at hospitere ved fremmede Institutter.

Som det fremgaar af, hvad jeg i det Foregaaende har meddelt om Udbyttet af mine Rejser, var der den Gang ikke Meget, som jeg ansaae for egnet til ligefrem at overføres til Danmark. Af størst Betydning blev *det til Skrivning af den Brailleske Punktskrift af Barbier opfundne Apparat* med riflet Zinkplade og en med 2 Rækker rektangulære Huller forsynet Lineal af Messing eller Jernblik. Naar man lagde et Blad tykt Papir paa Pladen mellem denne og den dertil hørende Ramme og lagde Linealen ovenpaa Papiret, idet den ved Hjælp af Stifter og tilsvarende smaa Huller i Rammen holdtes i en fast Stilling, kunde man med en i et lille Træskaff indsat Stift frembringe Punkter i Papiret indenfor de omtalte Huller i Linealen. Disses Størrelse i Forhold til Afstanden imellem Tavlens Riller var beregnet paa Anbringelsen af indtil 6 Punkter indenfor hvert Hul, saa at man blev sat i Stand til der at skrive samtlige til det Brailleske Punktsystem hørende Bogstaver, Tal, Interpunktions-tegn, Noder og andre Skriftegn. *Ved at skrive disse omvendt, fra Højre til Venstre*, kunde man da frembringe ophøjede Skriftegn, som derefter læstes *fra Venstre til Højre*, efter at Papiret, hvorpaa de vare skrevne, var vendt om, med den nederste Side opad.

Naar Zinkpladen forfærdigedes ved Støbning, blev Apparatet billigt; men der var da den Ulempe derved, at der let opstod Ujævnheder i Fordybningen af Rillerne; man lod derfor disse udhøvle i Metallet, hvorved Apparatet fordyredes en Del. Man benyttede ogsaa undertiden haardt Træ, som Mahogni, til disse Plader. Da disse Apparater senere for-

færdigedes i Danmark, viste der sig en anden Ulempe, idet Hullerne i Rammen jævnlig anbragtes mindre nøjagtigt, saaledes at Linealens Huller ikke kom til at ligge lige over Tavlens Riller, hvorved Skrivningen vanskeliggjordes.

Da var det, at cand. polyt. *Guldberg* fandt paa at konstruere det ovenfor omtalte modificerede Apparat. Dette Apparat har tilfredsstillet alle billige Krav, saa at det (om man end ikke har udelukket Brugen af et af fhv. Elev af Instituttet, *Johan Wulff*, senere konstrueret Apparat til dobbeltsidig Skrift) dog stedse har hævdet den fornemste Plads ved Instituttet.

Iøvrigt er dette Apparat i Udlandet fremtraadt i mange forskellige Skikkelser, deriblandt en (som skyldes Dir. *Pab-lasek* i Wien), der tilsigtede Muligheden af at kunne kontrollere sin Skrift uden først at vende Papiret, idet man benyttede en hul Pren, og Papiret med denne trykkes ned over ophøjede Punkter, der dækkede hele Pladen, hvorved Punkterne kom til at fremtræde ophøjede paa Papirets Overside i Stedet for som ellers paa dets Underside.

Det hos os benyttede Apparat er sædvanligvis i Kvart-format, saa at Linealen efterhaanden maa flyttes nedefter (der kan i Stedet for en Lineal ogsaa benyttes en med Huller forsynet Plade af Underlagets Størrelse); men det fremtræder ogsaa i Lommeformat.

Der gives ogsaa Apparater, ved Hjælp af hvilke Punkt-skriften frembringes ad mekanisk Vej.

De Hjælpeidler til skriftlig Meddelelse for Blinde overfor Seende, som jeg gjorde Bekendtskab med paa mine første Rejser, vare *dels* af mekanisk Art, *dels* beregnede paa en Art Sætning og Trykning, som det fra Wien stammende Naaletype-Apparat (af *Klein*), — som endnu stadig benyttes i Østerrig, og som jeg først havde lært at kende i England (som Pin-type apparatus, uden Angivelse af dets Oprindelse), — *dels*, som det tidligere omtalte skotske Apparat (af *Gall*),

bestemt til *egentlig Skrivning*, med Midler til at regulere Skriften.

Medens Benyttelsen af *Bogstarkasser* med en Art Typer forekom mig meget formaalstjenlig til at drive de første Øvelser i Modersmaalet efter „Læse-skrive-Undervisningens“ Principper, navnlig som en Art „Alfabetspil for Blinde“, forekom det mig derimod naturligt for de mere Fremskredne at søge tilvejebragt et Middel til at frembringe Skriften paa en lignende Maade som de Seende. Det var denne Anskuelse, der laa til Grund for den Række Forsøg, cand. theol. Guldberg gjorde, og som førte til det tidligere omtalte „*Guldbergske*“ *Skriveapparat til Blyantskrift*.

Resultatet blev, at vi indførte Brugen af „Bogstarkasser“ (med dertil hørende Trætavler til Opstilling af Bogstaver) for Begyndere, Punktskriftstavler med Læder-Underlag og Guldbergske Skriveapparater til latinsk Skrift, og denne Ordning bestaar fremdeles.

For at give Blinde, som maatte ønske at benytte et Trykkeapparat til latinsk Skrift, Lejlighed til at lære Brugen af et saadant at kende, har Instituttet i de senere Aar anskaffet en *Blickensderffersk Skrivemaskine*. Denne Maskine, som egner sig fortrinligt til Brug for Blinde, kan igennem Blindeinstituttet i Düren i Rhinland faas til en moderat Pris.

Hvad *Regning* angaar, da havde jeg paa mine Rejser gjort Bekendtskab med forskellige Apparater til Tavleregning; men disse havde mindre Interesse for mig, fordi jeg tillagde denne Art af Regning ringe Betydning for Blinde. Da de jo ikke som de Seende kunde anvende den ved enhver Lejlighed, ansaae jeg det for Hovedsagen, at de med Lethed kunde regne i Hovedet. For imidlertid ikke at være ubekendte med Tavleregningens Principper lærte de ved Hjælp af *rus-siske Regnemaskiner* Decimalsystemet at kende, og dernæst indrettedes *Regnetavler*, af lignende Art som de ovenfor nævnte Bogstavtavler, til Opstilling af arabiske Tal, idet der herved tillige toges Hensyn til, at den ene af Instituttets

første Regnelærere, der var blind, følte sine Nerver afficerede ved Brugen af Punktskrift.

De til det Brailleske Punktsystem hørende Taltegn benyttedes senere paa den Maade, at Regneopgaverne nedskreves paa den ene Side af Papiret (fra Højre til Venstre), og at Løsningen nedskreves paa den anden Side af Papiret, nedenunder de der fremkomne ophøjede Tal. Punktskrifttallene kunne jo ogsaa benyttes til at fastholde de større Tal under Regningen.

For en Del Aar siden fremkom imidlertid i Paris et af Dir. *Martin* opfundet *Regneapparat* (le cubarithme), i hvilket Tallene ere fremstillede paa Siderne af Metalterninger ved Anvendelse af de Brailleske Taltegn, idet Terningerne ved at vendes paa forskellige Maader vise de forskellige Tal paa Oversiden. Til Opstilling af Talrækkerne benyttes smaa med Huller eller Rum til Typernes Opstilling forsynede Tavler. Terningerne, der alle ere ens og tillade Fremstillingen af 19 Tegn, hvoraf de 15 ved Hjælp af Punkter, de 4 ved en Streg*), anbringes i en lille Æske. Dette Apparat, der tillige frembyder den Fordel, at de Taltegn, som benyttes, ere de samme, som anvendes til den ophøjede Skrift, har viist sig meget praktisk og er derfor indført for de højere Klassers Vedkommende, idet de ovenfor omtalte Tavler med arabiske Cifre fremdeles benyttes i de lavere Klasser.

Til Brug ved *Geografi-Undervisningen* anvendtes tidligere især ophøjede *Væg-Kort* og hist og her *Reliefglober*. Ophøjede Kort til at lægge foran Eleven saae jeg paa mine Rejser kun i Paris; men de svarede ikke ret til Hensigten. Jeg havde i Wien set Anvendelsen af en Masse, der hærdes, naar den blev tør, til Fremstilling af ophøjede Bogstaver m. m., og ved Hjælp af en saadan tilvejebragte jeg

*) Tallet 1 ved Hjælp af 1 Punkt ·, 2 ved Hjælp af 2 Punkter ::, 3 ved 2 P. ··, 4 ved 3 P. ··, 5 ved 2 P. ··, 6 ved 3 P. ··, 7 ved 4 P. ::, 8 ved 3 P. ::, 9 ved 2 P. ·· og 0 ved 3 P. ::.

nu *ophøjede Konturer paa Kort og Glober* men saa var det, at den i det Foregaaende omtalte cand. polyt. *Guldberg* fremkom med de første Forsøg paa at frembringe *Reliefkort* ved at presse Papir mellem en af ham i en blød Masse frembragt Matrice og tilsvarende Patrice, og paa denne Maade fremkom nogle Danmarkskort og senere Kort over Vest- og Øst-Europa, som tryktes paa en af Institutet erhvervet tarvelig lille Presse. Disse Kort vakte, som forhen omtalt, en Del Opmærksomhed i Udlandet, og der indløb endog Bestillinger paa dem. Senere overtog Dir. *Kunz* ved Blindeinstituttet i Illzach i Elsass denne Opgave, og støttet af „*Verein zur Förderung der Blindenbildung*“ har han udvidet den til Frembringelsen af Reliefkort over alle Dele af Jordkloden. Vort Institut har derefter ladet Trykningen af Danmarkskort (med Punkter for Stæderne, med fordybede Aaer og dels med, dels uden Jernbaner, Fyrtaarne og Redningsstationer) og Europaskort (med ophøjede Bjerge og Grænser og med fordybede Floder) overgaa til Dir. *Kunz* og den nævnte Forening. (Dir. *Kunz* fremstiller ellers Floderne *ophøjede*). Jeg skal her indskyde den Bemærkning, at jeg i det Hele taget har fundet det hensigtsmæssigt at benytte Kort over større Landstrækninger for saaledes at fastholde det ene Lands Beliggenhed overfor det andet, og i Regelen kun at benytte særlige Kort for et enkelt Land, naar det samlede Kort ikke kan gøres stort nok af Format til at give det paagjældende Land tilstrækkelig Plads til Fremstilling af Enkeltheder. Jeg har saaledes navnlig følt Trang til foruden Danmark, samt Slesvig og Holsteen, at have særlige Kort for Nederlandene og Belgien og for Sveits. Ogsaa for Østerrig, Tyskland og tildels de nordamerikanske Fristater har jeg fundet Anvendelsen af Særkort praktisk. Disse Kort stamme dels fra Tyskland, dels fra England.

Til *Geometri-Undervisningen*, som fra først af indskrænkedes til Læren om Hovedformerne i Rummet, benyttes *geometriske Tegninger* og *stereometriske Legemer*;

men senere kom hertil ved Anvendelse af det af cand. polyt. *Guldborg* opfundne *Tegneapparat* tillige Løsning af geometriske Opgaver ved Hjælp af Tegninger, udførte af de Blinde selv*).

Hvad *Naturhistorien* angaar, da er der i det Foregaaende givet nogle Meddelelser om, hvorledes dette Fag er kommen til at indtage en Plads iblandt Institutts Lærefag. En lille Samling af omhyggelig valgte *Anskuelsesmidler*, bestaaende af udstoppede Dyr, Dyr i Spiritus m. m., støtter nu denne Undervisning, og der er draget Omsorg for sagkyndig Vedligeholdelse af det Erhvervede. Instituttet ejer tillige en Samling af gode *Modeller* baade af *Dyr og Planter* og af *Dele af disse* samt af *det menneskelige Legeme*. Jeg skal tilføje, at Institutts *Have* frembyder et tilstrækkeligt Udvalg af Planter til Hjælp ved Undervisningen i Botanik.

I *Naturlære* maatte Instituttet fra først af hjælpe sig med nogle faa, af Læreren, cand. theol. *Guldborg*, forfærdigede *Anskuelsesmidler*; men i Tidens Løb er det lykkedes at tilvejebringe en nogenlunde vel udstyret *Samling af fysiske Apparater***).

Hjælpemidlerne til et iøvrigt saa vigtigt Fag som *Anskuelses-Undervisning* ville altid være temmelig ubestemmelige, og Valget vil mere eller mindre afhænge af den paa-gjældende Lærers eller Lærerindes Personlighed og Berøring med Livets forskellige Forhold. Hertil komme endnu Hjælpemidler til Undervisning i Modellering og i andre efter den Frøbelske Methode udførte Arbejder.

Endnu staar tilbage at omtale Brugen af Reliefbøger.

*) Af Udviklingen af denne Undervisning har Andenlærer Wildau gjort sig fortjent.

**) I Institutts Beretning for 1897-98 findes en Artikel om „Maal og Midler for Fysikundervisningen i Blindeskolen“ af cand. theol. F. Wiberg.

Relieftrykning og Benyttelsen af Bøger med ophøjet Tryk.

Vi have i det Foregaaende set, hvorledes Anvendelsen af Relieftryk fra først af er opstaaet, og hvorledes Læsningen af ophøjet Tryk oprindelig fremtraadte mere som et Middel til at vække Interesse for de Blinde end som et betydningsfuldt Dannelsesmiddel. Hertil var Antallet af Reliefbøger, hvor saadanne overhovedet fandtes, jo ogsaa altfor begrænset. Anvendelsen af Relieftryk har imidlertid efterhaanden taget et mægtigt Opsving, baade til Brug i Skolen, til Tilvejebringelsen af en Litteratur til Læsning for Blinde og endelig til Indstudering af Musik.

At dette er bleven Tilfældet, skyldes først og fremmest Franskmanden, *Louis Brailles* geniale Opfindelse, nemlig det efter ham opkaldte *Brailleske Punktsystem*, der har opnaaet en saa almindelig anerkendt Stilling i Blindeverdenen, at det har skaffet den blinde Opfinder en fremragende Plads blandt de Blindes Velgjørere. Louis Brailles Buste har derfor med Rette i „Nationalinstitutet for unge Blinde“ (*L'institution Nationale des Jeunes-Aveugles*) i Paris faaet en Plads ved Siden af Valentin Haüy's Buste. Hvad der yderligere her i Europa bidrog til at fremme Relieftrykningen, var den dels fra England, dels fra Frankrig udgaaede Metode, at trykke ved Hjælp af *Stereotypplader*, hvorved Prisen paa Reliefbøger nedgik betydeligt, og hertil kom saa de i nyere Tid fremkomne *Forkortelsessystemer*, der i Forbindelse med *interlinieret* og *interpunkteret Tryk* i betydelig Grad indskrænkede Reliefbøgernes Omfang og derved muliggjorde Trykningen af større Værker.

I „Aarsberetningen om det Kgl. Blindeinstitut og dets Forskole for Skoleaaret 1901—1902“ har jeg offentliggjort en Afhandling „om Relieftrykning samt de Blindes Læsning og Skrivning“, hvoraf jeg skal hidsætte Følgende: „Tidligere spillede det latinske Alfabet en fremragende Rolle i Blindeundervisningen, og Bestræbelserne gik da navnlig

ud paa at bringe dette som Relieftryk i en let læselig Form, saaledes at Fingerfølelsen med Sikkerhed og størst mulig Hurtighed kunde opfatte Skrifttrækkene. Desværre kom der til ved Siden heraf at ytre sig en Bestræbelse efter at spare Plads og af den Grund at begrænse Bogstavernes Størrelse, hvilket førte til, at man paa nogle Steder efterhaanden indskrænkede denne til en saadan Yderlighed, at Størstedelen af de Blinde slet ikke kunde læse den fremkomne Tryk.

Bestræbelserne for at raade Bod paa de Mangler, der viste sig, navnlig ved det *store* latinske Alfabet, gik dels i Retning af Modifikationer ved Alfabetet, dels i Retning af Fremstillingen af nye Bogstav- eller Lydtegn, de saakaldte „*arbitrære*“ eller vilkaarligt dannede Systemer. Nærmere Oplysninger om denne den ældre Tids Bestræbelser med Hensyn til Tilvejebringelsen af Skolebøger og anden Læsning for Blinde findes i det af *Guadet* i sin Tid udgivne Maanedsskrift, „*L'Instituteur des Aveugles*“, année scolaire 1853—56, p. 167—222. I de Tider fremkom saadanne Relief-Systemer som „*Gall's triangular system*“ (i Edinburgh), *Alstons* System (i Glasgow) — de store latinske Bogstaver med tilføjede Kendemærker — *Taylors* System, *Lucas's* stenografiske, *Freres* eufoniske og *Moons* alfabetiske System (alle i England) og noget senere den saakaldte *Bostonertype* (the Boston type), et modificeret latinsk Alfabet med en Blanding af kantede og afrundede Linier og uden Skrifttræk under Linien, m. fl.

Den af den blinde Lærer ved Blindeinstituttet i Paris, *Louis Braille*, opfundne Punktskrift, baseret paa en systematisk Ordning og Sammenstilling af indtil 6 Punkter indenfor en Rektangel, med Plads til 3 Punkter i Højden og 2 i Breden (til Skrivning og Trykning, til Text og Musik), som nu finder en saa almindelig Anvendelse, blev endnu kun benyttet i Frankrig og tilgrænsende fransktalende Lande, Belgien og det franske Sveits. I Storbritannien og Irland kendte man den næppe, og i Tyskland interesserede man sig ikke for den.

Det Brailleske System, hvis Fremkomst skyldtes den Omstændighed, at de ved Blindeinstituttet i Paris ansatte Lærere vare blinde, og at disse følte Savnet af Noder for Blinde, anvendtes fra først af til Koraler, derefter til Bogstavskrift ved Siden af den latinske Tryk, og først senere udvidede Opfinderen Systemet til almindelig Brug som Nodeskrift, dog ikke paa een Gang, men lidt efter lidt. Medens det Brailleske System for Musikkens Vedkommende, idet det yderligere er bleven kompletet, har vundet en afgjørende Sejr, og de, der følge en anden Vej ere forholdsvis faa (dog spiller det *Waitske* eller *New-Yorkske* System, et Punktsystem med Plads til 2 Punkter i Højden, en vis Rolle i Nordamerika), har det som Bogstavsystem havt mange Kampe at bestaa.

Paa den første europæiske Blindelærerkongres, som afholdtes i Wien i 1873, fremkom fra tysk Side et Forsøg paa at omdanne det oprindelige franske Punktafbet saaledes, at de i Tysk hyppigst forekommende Bogstaver havde de færreste Punkter, et Forsøg, der bekæmpedes fra et internationalt Standpunkt, bl. a. af mig, og hvis endelige Resultat (paa en senere Kongres i Berlin i 1879) blev, at man overhovedet ikke burde foretage saa gennemgribende Forandringer ved Systemet, at det derved mistede sin *internationale* Karakter og Betydning. Man vedtog da at indskrænke sig til at tilføje nogle Tegn, deriblandt 3 for Diftonger og 2 for Konsonantforbindelser. De antagne Tegn vare for ä, ö, ü, ou, eu, ei, ch, sch.

Lignende Forsøg ere gjorte paa andre Steder, navnlig i Amerika, og det saakaldte „*American Braille*“, af hvis Bogstaver omtrent Halvdelen afviger fra den oprindelige Brailleskrift, har fundet Udbredelse i de nordamerikanske Fristater.

Hos os, i Danmark, er der ikke indført nogen anden Forandring fra det oprindelige franske Alfabet (med æ = ae og ä, ö = oe) end Indførelsen af et Tegn for aa (svensk ä) (paa fransk svarende til Tegnet for à, paa Tysk for au) og

Benyttelsen af alle 6 Punkter i Forening (paa Fransk Tegnet for é) som Udslettelsestegn.

En langt større Fare end den ovenfor omtalte har det Brailleske Alfabet, som internationalt System, været udsat for ved Indførelsen af *stenografiske* Pladsbesparelser, idet der er opstaaet *forskellige* mere eller mindre vidtdrevne *Forkortelsessystemer* for de forskellige Sprog, saa at den, der vil læse, hvad der er trykt med Forkortelser i et fremmed Sprog, først maa gjøre særlige Studier ogsaa i denne Henseende. Allerværst er det naturligtvis, naar disse særegne Forkortelser benyttes i Breve til Personer, der have et andet Modersmaal og som oftest ere ubekendte med Forkortelserne i det fremmede Sprog.

Endnu har man ingen sikker Udvej til at komme bort fra denne Tingenes Orden, der indeholder en alvorlig Fare for det fortrinlige Brailleske Alfabet som international Blinde-skrift. Baade paa „*Konferencen angaaende Blindeanliggender*“, der afholdtes i London i April 1902, og paa „*Kongressen til Forbedring af de Blindes Lod*“, som blev holdt i Brüssel i August s. A., nedsattes Komiteer til Behandling af de derhen hørende Spørgsmaal.

I Overensstemmelse med de tidligere herskende Anskuelser, og med det for Øje, hvorm Striden drejede sig, traf jeg — efter at jeg, paa mine i 1855 og 1857 foretagne Rejser, ved Besøg i de forskellige Landes Blindeinstitutter havde sat mig ind i Relieftryksagen — i 1858 mit Valg, som gik ud paa at benytte det fortrinligste af de latinske Relief-Alfabeter, jeg havde lært at kende, (store og smaa Bogstaver tilsammen og i 2 Størrelser, en for Begyndere og en for Viderekomne) og ved Siden deraf det Brailleske Punktsystem, baade til Bogstavskrift og til Nodeskrift.

Medens de første Læseböger fremkom med latinsk Tryk, og saadanne fremdeles tryktes i de følgende Aar (bl. a. en af Lærer Wildau og mig i Forening i 1880—81 udgiven Læsebog for Mellemlklasserne — Samling af Fortællinger), var det i Begyndelsen kun enkelte Hjælpemidler for Skolen,

der tryktes med Punktskrift. Efter den Tid er der trykt adskillige Punktskriftbøger paa Instituttet, og i det Hele taget indtager Punktskriften nu den første Plads.

De her paa Instituttet trykte Bøger med ophøjet Skrift ere følgende:

1. „A. B. C. og Børnebog“, hvoraf 1ste Del er trykt med storstiledede latinske Bogstaver, 2den Del afvekslende med latinsk Tryk og spatieret Braillesk Punktttryk, og 3die Del med latinsk Tryk og almindelig Punktttryk.
2. Med storstilet latinsk Tryk alene:
 Dansk Læsebog for Begyndere (efter Borgen og Rung),
 Dansk Læsebog (efter Neve og Andre),
 Dansk Læsebog (efter Molbech),
 Historisk Læsebog („Rigsmaal“ og Kristendommens For-
 kyndelse i Danmark),
 Jesu Bjærgprædiken.
3. Med mindre latinsk Tryk alene:
 Matthæi Evangelium (i 2 Bind),
 Johannes' Evangelium (i 2 Bind),
 Apostlenes Gerninger (i 2 Bind),
 4 apostoliske Breve (Pauli Brev til Galaterne, Pauli Brev til Filippenserne, Peters almindelige Brev og Johannes' 1ste almindelige Brev — i 1 Bind).
 Menneskets Naturhistorie (efter Berlins svenske Læsebog i Naturlæren for Hvermand),
 Samling af Fortællinger (Læsebog for Mellemlæseklasserne, ved J. Moldenhawer og E. Wildau),
 Det gamle Testaments Historie (efter Balslev),
 Skriftsteder til Balslevs Forklaring til Luthers lille Katekismus, 1ste Bind,
 Desuden er der trykt forskellige mindre Læsestykker, Kongerækker, Regnebøger m. m.
4. Med Braillesk Punktttryk.
 Marci Evangelium,

- Lucæ Evangelium,
 Davids Salmer (i 2 Bind).
 Skagen af H. C. Andersen.
 Robert Fulton, et Afsnit af Hauchs Roman af samme
 Navn,
 Slaget paa Kjøbenhavns Rhed 1801,
 Fra Dyrelivet, indeholdende: Hundeslæderne i Grønland
 (af Dr. Hayes Polarrejse, ved L. Zinck), den islandske
 Hest (af C. Rosenberg), Danmarks og Norges Dyreliv
 i det 16de Aarhundrede (af Troels Lund),
 Dykkerklokken af A. Steen (med Relieftegning af F.
 Guldberg),
 „En glad Gut“ af Bjørnstjerne Bjørnson,
 Dansk Litteraturhistorie (efter Sigurd Müller ved J. Mol-
 denhawer, i 2 Bind),
 Udvalg af danske Digte,
 Lærebog i Danmarks Historie (af C. Johansen, i 3 Bind),
 Verdenshistorie (af G. St. Bricka, i 9 Bind),
 Danmarks Geografi, med Bilande (ved J. Moldenhawer),
 De fremmede Verdensdeles Geografi (ved Samme),
 Mathematisk Geografi (ved Samme),
 Botanik (af V. A. Poulsen, i 2 Bind),
 Dyrenes Naturhistorie (efter Balslev og Sahlertz med Til-
 føjelser, ved E. Wildau, i 2 Bind),
 Menneskets Naturhistorie (af Boas),
 Det nye Testaments Historie (af Balslev),
 Skriftsteder til Balslevs Forklaring af Luthers lille Kate-
 kismus (2 Bind),
 Dr. Morten Luthers lille Katekismus,
 Jesu Lidelseshistorie (efter Salmebogen),
 Nyt Tillæg til Salmebogen (i 2 Bind),
 Kirkehistorie (af Mørk-Hansen),
 Fremmedordbog for Blinde i 1 Bind (ved J. Moldenhawer),
 Læsebog for øverste Skoleklasse (IV) i det Kgl. Blinde-
 institut (efter E. Kellers Læsebog),

Læsebog for næstøverste Klasse (III) (efter samme Læsebog),

Læsebog for tredieøverste Klasse (II) (efter samme Læsebog),

Læsebog for fjerdeøverste Klasse (I) (bestaaende af Stykker af Emil Slomanns „Læsebog for danske Børn“, ved L. Rützou),

„Et Møde“ af Zacharias Nielsen,

Den lille Hornblæser af H. P. Holst,

Under Trykning er: „Jeppe paa Bjerget af Ludvig Holberg, efter F. L. Liebenbergs Udgave.

De ovenfor anførte Dele af Bibelen (4 Skrifter, trykte med latinske Bogstaver, 3 med Punktskrift) ere, som alt omtalt, udgivne med Understøttelse af *Bibelselskabet for Danmark*, og det *norske Bibelselskab*.

5. Hertil kommer endnu *et Udvalg af H. C. Andersens Eventyr og Fortællinger*, trykt for *private*, ved Gaver indkomne Midler og med latinsk Tryk paa *Nielsen & Lydiches* Trykkeri i Kjøbenhavn og derefter skænket til Instituttet.

Samlingen udgjør 5 Bind og indeholder: „Grantræet“, „Fyrtøjet“, „Historien om en Moder“, „Den standhaftige Tinsoldat“, „Den grimme Ælling“, „Nattergalen“, „Isjomfruen“, „Krøblingen“, „Stoppenaalen“, „Den lykkelige Familie“, „Den lille Pige med Svovlstikkerne“ og „Holger Danske“.

6. Hertil kom senere, ligeledes som *Gave* til Instituttet, men trykte paa dettes Trykkeri og med Punktskrift, endnu 2 af H. C. Andersens Eventyr, nemlig: „Den lille Havfrue“ og „De vilde Svaner“.

Baade i Bøger og skriftlige Arbejder fremtræde Ordene her i Instituttet *uden* andre Forkortelser end de i Bøger for Seende benyttede.

Derimod udgives en Del Bøger med Forkortelser af Foreningen „*Danmarks Blinde*“, og der gives derfor Eleverne Lejlighed til at gøre sig bekendt med den her tillands fremkomne „*danske Forkortelsesskrift*“, som foreligger trykt i en kortfattet Vejledning.

De af Foreningen „*Danmarks Blinde*“ i Trykken udgivne Skrifter ere følgende:

Salmebog til Kirke- og Husandagt, med 1ste Tillæg, 5 Bind,
samt Register og vejledende Hjælpetillæg, 2 Bind,
St. Pauli Breve, 4 Bind,
andre apostoliske Breve og Johannes' Aabenbaring, 2 Bind,
Johannes' og Matthæi Evang., hvert i 1 Bind,
Apostlenes Gerninger, 1 Bind,
Fremmedordbog for Folket af Dahl, 5 Bind,
„*De Blindes Budstikke*“, et Blad for Blinde, som udgaar
hver Maaned.

Ligesom i Paris og London og paa flere andre Steder i Udlandet, foreligger der ogsaa ved Instituttet i Kjøbenhavn en Række *Musikalier*, trykte i *det Brailleske Nodesystem*, og en Del af Oplagene sælges til andre Blindeinstitutter, ligesom Instituttet her ogsaa af og til køber Reliefnoder fra Udlandet.

Fra først af bleve alle Noder satte af Musiklærer *Schiøtt* og derefter trykte paa Instituttets Trykkeri. Senere, efter at Trykning ved Hjælp af *Stereotypplader* var bleven opfundet, forlod man ogsaa her Typetrykningen, og Hr. Schiøtts Arbejde kom nu til at bestaa i Tilvejebringelsen af stereotyperede Former til Trykningen, samt Korrekturlæsning.

Denne Fremgangsmaade (med Stereotypering) er tildels ogsaa bragt til Anvendelse ved Trykningen af Bøger. Ved disse har man her fulgt den Regel, at stereotypere Alt, hvad der maa antages at ville blive optrykt i uforandret Skikkelse, medens man i andre Tilfælde har vedblevet at benytte Typer. Dette har ogsaa været Tilfældet, naar man ønskede en særlig nitid Tryk; thi i denne Henseende stod hidtil Typetryk-

ningen overst. Ved Hjælp af en nyere Stereotyperingsmaskine har man imidlertid naaet til at kunne frembringe en lige saa smuk Tryk som ved Hjælp af Typer. De tidligere Stereotyp-Plader tilvejebragtes ved Haandkraft.

Nodetrykningen, som fra først af dreves efter en meget lille Maalestok, antog efterhaanden større Dimensioner; men da det var altfor kostbart at stereotypere Alt, hvad der skulde bruges, og som ikke kunde forskrives fra Udlandet, slog man mere og mere ind paa den ogsaa i Paris, London og andre Steder nu almindelig benyttede Fremgangsmaade, at afskrive Noderne, først efter Seendes Noder og derpaa ved Kopiering af de til det Brailleske Nodesystem alt overførte Noder.

I denne Overføring af Musikalier fra de Seendes til de Blindes Nodesystem have foruden Hr. *Schiøtt* tillige Lærerinde Erk. *Hoffmann* og Musiklærerne, Organist *Attrup*, Musikdirektør *Nic. Hansen*, Organist *Fribert*, Pianist *Cohn* (ved Diktat) o. A. taget Del, og Kopieringen af skrevne Punktskriftnoder er bleven besørget af Blinde.

Instituttets Samling af skrevne Reliefnoder er i en længere Aarrække bleven yderligere forøget derved, at der paa Instituttets Budget er bevilliget et ret anseeligt Beløb til Forsyning af afgaaede musikalsk begavede Elever med saadanne Noder, dels til videregaaende Uddannelse i Musik, dels til musikalsk Virksomhed til Selverhverv, og at der efter Ministeriets Bestemmelse stedse er leveret Exemplarer deraf til Instituttets Samling af Musikalier.

Over alle Instituttets *trykte* og *skrevne Musikalier*, med Undtagelse af Sangnoder, findes nu 4 i *Punktskrift trykte Kataloger*, og disse medgives alle afgaaende Musikere.

Ogsaa af Bøger er der afskrevet adskillige, dels *Dele af Bibelen*, dels *Morskabslæsning*, dels *historiske Skrifter* m. m. Overførelsen fra sort Tryk til Punktskrift er dels udført gratis af forskellige Damer, (saasom nu afdøde Enkefru *Grandjean*, der har afskrevet en stor Del af Cantus Verdenshistorie), dels for en billig Betaling af fhv. Elever af Instituttet.

Over Bibliothekets *skrevne Bøger* forefindes *skrevne Kataloger* (i Punktskrift), som jævnlig afskrives af Eleverne til eget Brug. Til Læsning for de ældre Elever (over 3die Klasse) findes der 72 Numre, hvoraf de $\frac{3}{4}$ ere paa 2 à 5 Bind, og flere i 2 Exemplarer. Til Læsning for alle, navnlig de yngre Elever, findes der 150 Numre paa 1 à 4 Bind, nogle i 2 Exemplarer. En særskilt Afdeling udgjør Cantus Verdenshistorie, til Dato 57 Bind i 4 Exemplarer. Mange af disse Bøger afskrives af Eleverne til at medtage fra Instituttet*).

Udlaanet foregaar paa den Maade, at Eleven med Punktskrift skriver en Seddel med Bogens Biblioteks-Nummer samt Datum for Udlaanet og Laanerens Navn, og denne Seddel indsættes paa den udtagne Bogs Plads.

Biblioteket, som endnu savner et særligt Værelse, er anbragt i særskilte Skabe for de Ældre og de Yngre.

Tilsynet med Bogsamlingen og Samlingen af trykte Noder er overdraget til Reliefftrykker og Sløjdlærer Rasmussen.

Andre Hjælpemidler for Undervisningen.

De Apparater, Instrumenter og Redskaber, som benyttes i Instituttet, ere paa enkelte Undtagelser nær de samme, som anvendes for Seende.

For Gymnastikkens Vedkommende fortjener at anføres et af Gymnastiklærer *Reitzel* konstrueret ovalt Rundløb af Træ, ved Hjælp af hvilket det bliver muligt at lade de blinde Børn foretage Løbeøvelser inden Døre.

Hvad Undervisningen i Haandværk m. m. angaar, da skal nævnes det i det Foregaaende omtalte særlige Værktøj for blinde Skomagere.

Instituttet er dernæst forsynet med en Samling af Apparater og Modeller til Undervisning i Klavérstemning, leverede af Firmaet Hornung & Møller.

*) Hvad Eleverne saaledes afskrive, faa de gratis indbundet.

Til Hjælp ved Musikundervisningen er Instituttet forsynet med et godt Orgel (af Orgelbygger Olsen), der i sin Tid afløste det ældre, langt mindre Orgel, som anskaffedes ved Instituttets Oprettelse, og desuden 2 Stueorgler, flere Klaverer, Violiner og andre Instrumenter.

Elever.

Foruden de i Kongeriget hjemmehørende blinde Børn, der ere optagne i Instituttet, og med Hensyn til hvilke det var bestemt ved Lov, at Elevkontingentet, der var fastsat til 700 Kr. aarlig, kunde nedsættes i Forhold til Forældrenes Formuesvilkaar eller endog ganske bortfalde, er der, lige fra Begyndelsen, ogsaa optaget Børn fra andre Dele af Monarkiet, og for deres Vedkommende kunde der indrømmes en vis bestemt Nedsættelse af Kontingentet; denne samme Indrømmelse er ogsaa efter Hertugdømmet Slesvigs Adskillelse fra Danmark bleven tilstaaet Børn af dansktalende Slesvigere. Fra Island er der kun modtaget 2 Blinde. (Det skal her bemærkes, at der kun meget sjældent findes et blindt Barn paa Island og Færøerne*),

For *Udlændinges* Vedkommende blev det bestemt, at de, naar der var Plads i Instituttet, kunde optages for fuld Betaling. Paa denne Maade have kun en Pige fra Sverrig og en Dreng fra Finland været optagne. Derimod have enkelte Udlændinge nydt gratis Undervisning som Externe, nemlig en Dreng fra England, en Dreng fra Nordamerika, Søn af danske Forældre, og en russisk Dame. Endvidere have enkelte voxne Udlændinge havt Tilladelse til som Externe at nyde privat Undervisning hos Lærere ved Instituttet, nemlig som alt berørt, en Nordmand, som paa Instituttet fik Undervisning i Klavérstemning med Tilladelse til at benytte Instituttets Apparater, og en Englænder, som fik Vejledning i Skomageriet paa Instituttets Skomagerværksted,

*) Antallet af dem, der miste Synet som Voxne, er derimod betydeligt.

med det Formaal, at blive i Stand til at oplære Blinde i sin Hjemstavn. I Norge, hvor Skomageriet nu drives paa begge derværende Blindeinstitutter, indførtes det derved, at en ung norsk Skomager en Tidlang hospiterede paa Instituttet i Kjøbenhavn*).

Ogsaa kjøbenhavnske Blinde have som Externe nu og da havt Adgang, dels til Skolen, dels til Værksteder og kvindelig Haandgerning.

I Musik og Klavérstemning have ligeledes enkelte Blinde her fra Landet nydt Undervisning som Externe.

Her skal bemærkes, at en ung blind Nordmand er bleven undervist i Musik af en tidligere Elev af Instituttet, og at en ung Blind fra Leipzig, Søn af en Skotøjsfabrikant, har lært Skomageriet hos en forhenværende Elev af Instituttet, der er bosat paa Landet.

Besøg paa Instituttet.

I det Foregaaende ere under Rubrikkerne, „Af Dagbogen“, en Del Besøg, især af Udlændinge, bleven anførte. Derimod er ikke bleven omtalt, at Instituttet nu og da har modtaget Besøg af større og mindre Selskaber, dels Arbejderforeninger og Selskaber med forskellige Formaal, dels Elever af Skoler, dels (paa Foranledning af Pastor Dalhoff) theologiske Kandidater fra Pastorseminariet og Diakonisser m. fl. Emdrupborg Højskoles Elever, baade kvindelige og mandlige, have i en lang Aarrække besøgt Instituttet hvert Aar.

Festdage, Fornøjelser og Frier.

De stadig tilbagevendende festlige Lejligheder ere, foruden Jule- og Nytaarsaften, Instituttets Stiftelses- (eller rettere Indvielses-) Dag, den 5te November, Kongens (og tid-

*) Der er fremdeles gennem russisk Gesandtskabsprovst Siletzky gjort indledende Skridt til at lade en ung Russer oplære her paa Instituttet til at kunne undervise russiske Blinde i Skomageri ved Hjælp af det danske Værktøj.

ligere tillige Dronningens) Fødselsdag, Examens Afslutning og den aarlige Skovtur paa en hel Dag.

Juleaften højtideligholdes stedse med en Andagt med Prædiken og Koralsang, hvorpaa Eleverne efter et tidligt Aften-Traktement samles om Juletræet. Syngende Salmer, bevæge de sig i Kredse om Træet, og derpaa uddeles Konfekt og Gaver. Lige fra Instituttets Oprettelse har det været Skik, at hver Elev udtaler Ønsket om en lille Gave, og disse Ønsker blive da opfyldte. Foruden Instituttets Gave modtager hver Elev tillige en Gave af det ovenfor nævnte Julefond. I tidligere Tid dansedes der ogsaa Juleaften, men senere traadte Sang og Oplæsning i Stedet.

Dans spiller en fremtrædende Rolle ved Nytaarsfesten og ved flere andre Lejligheder. Tidligere spillede i en Række af Aar nogle forhenværende Elever til Dans paa Institutet; nu er dette Hverv overtaget af Elever i Institutet, som derfor faa en lille Godtgjørelse.

Medens Julefesten er Elevernes største Fornøjelse i Vinterens Løb, er Instituttets aarlige *Skovtur* Glanspunktet i Sommerens Glæder. Der lejes Vogne for hele Dagen, saa at Børnene ret kunne faa deres Lyst til at køre tilfredsstillet. I tidligere Tid, da Elevantallet var mindre, holdtes der Rast paa forskellige Steder, hvor da Maaltiderne, 3 i Tallet, indtoges. Senere, da Elevantallet voxede, gjordes der den Forandring heri, at alle Maaltiderne indtages paa eet Sted (i Regelen Eremitagen), idet der fra dette Udgangspunkt foretages en Vandring i Skoven om Formiddagen og en Køretur om Eftermiddagen. I en Række af Aar, da der bestod et Musikkorps for Blæseinstrumenter, af forhenværende Elever, engageredes dette til Turen; men ellers har Sangen alene gjort Fyldest, idet Eleverne have et ikke ubetydeligt Repertoire af Korsange for blandede Stemmer, hvortil der i den sidste Tid tillige kommer 4-stemmige Sange for Mandsstemmer.

Af Elevernes andre Fornøjelser skal jeg anføre Adgang til Koncerter, som ofte velvilligen er tilstaaet et større eller mindre Antal af dem. Her skal særlig fremhæves den et

mindre Antal tilstaaede Adgang til Musikforeningens og ofte tillige til Cæciliaforeningens Koncertprøver, Koncertforeningens Koncerter og Palækoncerterne, Prof. Matthison-Hansens Orgelkoncerter, Prof. A. Hartvigsons Soireer m. fl.

Ifølge en af Kultusminister *Monrad* i sin Tid truffen Bestemmelse har Instituttet allerede fra den første Tid af sin Bestaaen for en billig Betaling (hvortil et særligt Beløb blev bevilliget) hver Lørdag disponeret over en Loge i 2den Etage af det Kgl. Teater (først i det ældre Teater den saakaldte Spejlloge, senere en anden Loge med 6 Pladser). Der har ogsaa af og til været gjort Brug af andre Teatres velvillige Tilbud om at give Instituttets Elever Adgang til deres Forestillinger. Dog har man i denne Henseende været tilbageholden, saa at disse Teaterbesøg have indskrænket sig til visse Stykker, der syntes særlig tillokkende for Eleverne, eller hvortil der indløb særlige Indbydelser. De mange Lejligheder, ved hvilke Kunstnere og Dilettanter paa Musikkens Omraade og Skuespillere og Skuespillerinder m. fl. have glædet Eleverne ved deres Præstationer paa selve Instituttet, have tildels været anførte i det Foregaaende. Fra de senere Aar kunne vi supplere Listen med Kgl. Skuespillerinde Fru Sinding og Kgl. Skuespiller Zangenberg med Datter.

I Sommerferien, som oprindelig kun varede 3 Uger, men senere forlængedes til 4, siden til 5 Uger, er der alt fra en tidlig Tid draget Omsorg for, at Eleverne kunne faa fri Rejse til Hjemmet, idet der, inden der endnu tænktes paa frie Ferierejser for seende Skolebørn, baade af Jernbanebestyrelser og af Dampskibsselskaber tilstodes de blinde Børn fri Befordring. Senere er der heri sket den Forandring, at „det forenede Dampskibsselskab“ fordrer halv Betaling; men denne Udgift afholder da Instituttet. Naar en Elev ikke kan besøge sit Hjem eller indbydes til en Kammerat, drages der Omsorg for, at han eller hun for en af Instituttet ydet lille Godtgjørelse anbringes i Ferien paa et passende Sted. Paa den Maade er man efterhaanden naaet dertil, at samtlige Elever ere fraværende fra Instituttet i Sommerferien.

I Juleferien og lejlighedsvis i Paaske- og Pinseferien ere foruden de i Kjøbenhavn hjemmehørende Elever ogsaa en Del Børn fra Provinserne i Besøg hos deres Nærmeste; men til disse Rejser gives der ikke fri Befordring, og Instituttet betaler heller ikke for dem.

Børnenes Fritidsbeskæftigelser i Instituttet bestaa dels i Friluftsspil og Spadseren i Haven, dels i forskellige Selskabsspil, særlig indrettede til Brug for Blinde, som Skak, Dam, Domino, Kort, historisk Firkort, Fortunaspil m. fl., dels i Keglespil, Gyngen og Svingen i et Rundløb med Touge, dels i Musiceren, lettere Haandgerning (privat Arbejde), Afskrivning af Digte m. m., eller Læsning. I Forskolen spiller Legen en særlig fremtrædende Rolle. Af og til have Drengene paa Instituttet ogsaa moret sig med at exercere og lege Soldat. I tidligere Tid have de gaaet en Del paa Stylter; men det viste sig vanskeligt i Længden at holde denne Fornøjelse indenfor de rette Grænser. Ogsaa Benyttelsen af en almindelig Gynges kunde let blive vanskelig at styre, og man har derfor nu indskrænket sig til en paa særlig Maade konstrueret Gynges (fra Finland), som benyttes af Pigerne (ogsaa Børnene paa Forskolen have faaet en saadan). Drengene ere da henviste til Kegelbanen (som er konstrueret efter en i Blindeinstituttet i Upper Norwood i England benyttet), nogle Ringspil, et Par Barrer og det omtalte Rundløb, samt Schipning.

Dyrkning af smaa Pletter Jord er en Fornøjelse, som især finder Anvendelse paa Forskolen.

Paa Sognedagene er Elevernes Tid iøvrigt saa optagen af de ved Dagsordenen foreskrevne eller for den Enkelte fastsatte Beskæftigelser, at Fritiden bliver stærkt begrænset og delt. En Del af denne optages desuden for deres Vedkommende, som sætte Pris derpaa, af Forelæsning, som tilbydes frivilligt af Lærere og Lærerinder.

Hvad Hvile fra Arbejdet angaar, da spiller iøvrigt Afvexling i selve Beskæftigelserne en vigtig Rolle ved Siden af Maaltiderne og de dertil knyttede Fritider.

For en Del af dem, der blive paa Instituttet paa Søn- og Helligdage eller i en Ferie, kan det nu og da falde svært nok at udfylde Tiden. Om Søndagen er derfor Sløjdlæreren engageret til i et Par Eftermiddagstimer at beskæftige de mindre Dreng, og for at lette Benyttelsen af Selskabsspillene er Opbevarelsen af disse betroet de ældre Elever.

Det skal endnu bemærkes, at der paa Elevernes Fødselsdage tilstaas dem Frihed den sidste Time af deres Arbejdstid, sammen med en Kammerat.

Besøg paa udenlandske Blindeinstitutter.

Foruden de i det Foregaaende omtalte Rejser i Udlandet, som staa i Forbindelse med Oprettelsen af Instituttet i Kjøbenhavn og med senere Foranstaltninger ved dette, eller Rejser med det Formaal, at deltage i Kongressen for Blindsagen, bør anføres, at der til forskellige Tider er givet Funktionærer ved Instituttet Lejlighed til Besøg paa fremmede Blindeinstitutter og i den Anledning er tilstaaet dem Rejseunderstøttelser —, saaledes Læge ved Instituttet Prof. *H. Lehmann*, som derefter i 1882 udgav: „Iagttagelser under et Besøg ved Blinde- og Døvstumme-Institutter i Tyskland, Schweiz og Frankrig“, — Andenlærer *E. T. Wildau*, som derefter i 1889 udgav: „Nogle Bemærkninger om Omsorgen for Blinde i Storbritanien og Frankrig“, — Lærer *Beeken*, som navnlig skulde gjøre sig bekendt med den Frøbelske Metodes og Modellérundervisningens Anvendelse ved Blindeinstitutterne i Sachsen og Østerrig, og som efter sin Hjemkomst holdt et Foredrag paa Instituttet om sine iagttagelser, — Lærerinde Frk. *M. Hoffmann*, som besøgte nogle Blindeinstitutter i Tyskland og derefter indleverede en Rejseberetning, der blev trykt i 1890, — Lærerinde Frk. *A. Eschricht*, som besøgte Blindeinstitutterne i Paris og andre Steder og efter sin Hjemkomst afgav en Beretning om sin Rejse, der blev trykt i 1896, — og Musiklærer *Fribert*, som i 1896

besøgte Blindeinstitutterne i Norwood og Paris for at gjøre sig bekendt med Musikundervisningen der.

Udgivelse af Aarsberetninger og af en Vejledning for blinde Børns Forældre.

I de første Aar af Blindeinstituttets Bestaaen udgaves ikke regelmæssigt Beretninger om dets Virksomhed. Det var paalagt Forstanderen hvert Aar at indsende en saadan Beretning til Bestyrelsen, og ved dennes Foranstaltning blev der da første Gang udgivet „*Udtog af Beretningerne om det Kongelige Blinde-Institut for Finansaarene 1859—60 og 1860—61*“. Derefter udkom i 1866 en Beretning „*for Skoleaaret 1864—65, afgiven af Instituttets Forstander*“. I denne findes følgende Udtalelse „*om Udgivelse af Aarsberetninger*“: „Da der trindt om i Landet endnu findes en Del blinde Børn, der ere i en for Optagelse i Blindeinstituttet passende Alder, men ikke desto mindre holdes tilbage i Hjemmet, og da Aarsagen hertil vel for en Del maa søges i Ligegyldighed eller misforstaaet Kærlighed hos Forældrene, men dog i ikke faa Tilfælde væsentlig hidrører fra Mangel paa Kendskab til de fra Statens Side til Fordel for de Blinde trufne Foranstaltninger og til Betingelserne for Opnaaelsen af de Goder, der tilbydes dem, turde det vistnok ansees for at være i Blindesagens Interesse, om der ved Udgivelsen af Aarsberetningerne om Instituttet blev virket hen til Fjernelsen af de Hindringer, der saaledes stille sig i Vejen for de blinde Børns Optagelse i Instituttet.

Da de fleste Blinde høre til Almuen, og da man derfor i Regelen vanskelig vil kunne opnaa Hensigten ved en skriftlig Henvendelse til Forældrene, har jeg tænkt mig, at dette bedst kunde ske ved at søge saadanne Mænds Medvirkning, som i Følge deres Embedsstilling have Lejlighed til personlig at indvirke paa de blinde Børns Forældre eller Forsorgere. Igennem disse Mænd og Andre, baade Mænd

og Kvinder, der føle en menneskekærlig Interesse for de Blinde, kunde der vistnok ogsaa virkes for en hensigtsmæssig og fornuftig Behandling af blinde Børn i Hjemmet, indtil de kunde finde Optagelse i Instituttet“.

I Overensstemmelse hermed føjedes der til Beretningen en den 31te December 1865 dateret *Henvendelse* „til Sognepræster, Distriktslæger, Skolelærere og Andre, der ifølge deres Embedsstilling have Lejlighed til at indvirke paa de Forældre, der have blinde Børn“.

I den følgende Aarsberetning, som udkom i 1867, gentoges en Del af denne Henvendelse, idet der tilføjedes Følgende: „Da det tør antages, at en i det Enkelte gaaende Anvisning kunde stifte nogen Nytte, har jeg, efter at dette Spørgsmaal er bleven drøftet paa Lærermøder i Instituttet, paa Grundlag af et lignende af Forstanderen for Blindeinstituttet i Dresden, Dr. Georgi forfattet Skrift „om blinde Børns Behandling i Hjemmet*), udarbejdet en Fremstilling af, *hvad der kan gøres for blinde Børn i Hjemmet*“. Denne Vejledning foreligger i Særtryk og tilstilles gratis Forældre i Tilfælde, hvor der findes Anledning dertil. At dette i langt mindre Grad er Tilfældet, efter at der er oprettet en Forskole for blinde Børn fra 6 Aars-Alderen, end før den Tid, er indlysende.

Fra Skoleaaret 1864—65 er der hvert Aar udgivet en Beretning om Instituttet, hvortil der efter Oprettelsen af Forskolen ved Kallundborg føjes en særlig Beretning om denne.

Foruden Meddelelser om Instituttets Virksomhed have nogle af Aarsberetningerne tillige indeholdt Afhandlinger samt Oplysninger om afgaaede Elever og Meddelelser om

*) Dr. Georgi har ved Udarbejdelsen af denne „Vejledning“ benyttet 2 ældre Arbejder om samme Genstand, det ene af Dir. J. W. Klein i Wien, det andet af den blinde Forstander Knie ved Blinde-Instituttet i Breslau. Med Dr. Georgis „Vejledning“ fulgte som Bilag „Korte Sætninger“ (Kurze Sätze), og det er dem, som ere benyttede ved Udarbejdelsen af den danske Vejledning.

Kongresser og om Rundrejser, som jeg har foretaget for at tilse Blinde rundt om i Landet (i Aarene 1867, 69, 70, 72, 74, 75, 81, 86, 87 og 89).

Lægeberetninger.

Indtil 1891—92 afgaves ingen saadanne Beretninger, og Instituttets Aarsberetninger indeholdt kun Meddelelser om Sygdom og Dødsfald blandt Eleverne. Men fra 1892—93 har Læge *Eiler Hansen**) og efter hans Død i 1902 Korpslæge *Gordon Norrie***) i deres Egenskab af Instituttets Læger hvert Aar afgivet en Beretning om Sundhedstilstanden paa Instituttet, ligesom ogsaa Overlægen paa Kysthospitalet, Prof. *Schepele*rn lige siden Forskolens Oprettelse (paa Strandlyst paa Refsnæs) som Læge ved denne hvert Aar har afgivet en Beretning om Sundhedstilstanden der.

Disse Lægeberetninger blive trykte som Dele af de aarlige Beretninger om Instituttet og Forskolen.

Instituttets officielle Stilling og administrative Forhold.

Som berørt i Begyndelsen af nærværende Skrift er Instituttet Statsanstalt og henlagt under Kirke- og Undervisningsministeriet. Det er stillet under Tilsyn af en Bestyrelse, bestaaende af 5 Medlemmer, af hvilke de 3 udnævnes af Ministeriet, de 2 vælges af Selskabet Kjæden.

*) Han har tillige udgivet et Skrift med Titelen: „De unge Blinde i Danmark. Blindhedens Aarsager og deres Forebyggelse. Kjøbenhavn 1895“.

**) Han har i Hospitalstidende Nr. 15, 1904, offentliggjort en ogsaa i Særtryk udkommen Artikel: „Det kongelige Blindeinstitut. Sygelighed og Dødelighed. Hygiejniske Forhold. Reformforslag“.

De nuværende Bestyrere ere Geheimeetatsraad, extraordinær Assessor i Højesteret, Dr. jur. *A. H. F. C. Goos*, (K.¹, D. M.), Formand, Etatsraad *C. C. Brix*, (K.², D. M.), Professor, Dr. med. *E. G. H. Grut*, (K.², D. M.), valgte af Ministeriet, Grosserer *C. T. T. Busch* (R. af Dbrg.) og Kammerherre *R. F. Krag* (R., D. M.), valgte af Selskabet „Kjæden“.

Geheimeetatsraad Goos,
Bestyrelsesmedlem valgt af Ministeriet.

Ledelsen af Instituttet er lagt i Hænderne paa en Forstander, der tillige er 1ste Lærer. Han forestaar baade den pædagogiske og den økonomiske Side af Instituttets Virksomhed og bestrider baade Kasserer- og Sekretær-Forretningerne. Stillingen som Forstander har lige fra Instituttets Oprettelse været betroet til Forfatteren af nærværende Skrift, der er kongelig Embedsmand.

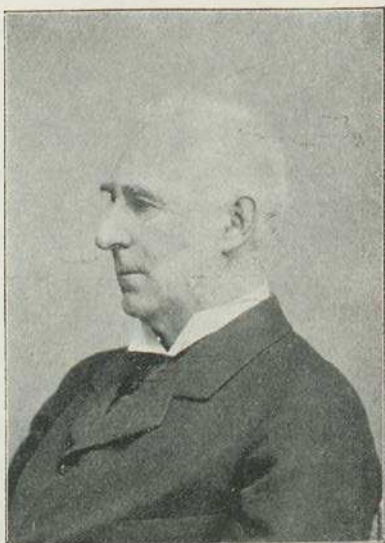
Fra først af var der ansat en særlig Sekretær, nemlig Digteren *Ad. v. d. Recke* og derpaa Fuldmægtig *Bagger*, og Kassererforretningerne

besørgedes som alt anført af Medlem af Bestyrelsen, Etatsraad *Brorson*; men efter deres Død overtog Forstanderen begge Funktioner, uden Godtgjørelse. (Senere blev der dog fastsat 100 Kr. „for Regnskabsvæsenet“.) Hertil kom fra Novbr. 1898 Ledelsen af den nyoprettede Forskole, som ligeledes overtoges af Forstanderen uden Godtgjørelse.

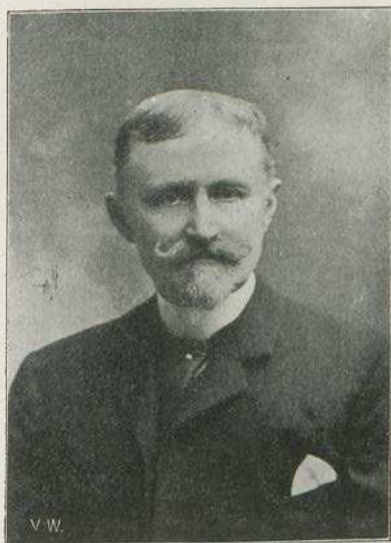
Den Gang, da jeg overtog Kasserer- og Sekretærforretningerne, tillodes det mig at antage fornøden Assistance til Skriveriets Besørgelse, og hertil benyttede jeg i en Række

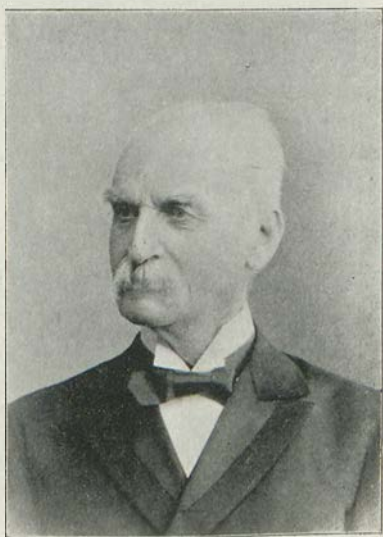
Etatsraad Chr. Brix,
Bestyrelsesmedlem valgt af Ministeriet.

Prof. Edm. H. Grut,
Bestyrelsesmedlem valgt af Ministeriet.

Grosserer C. Busch,
Bestyrelsesmedlem valgt af Kjæden.

Kammerherre R. F. Krag,
Bestyrelsesmedlem valgt af Kjæden.

af Aar Assistent *Höckendorff*, som d. 1ste Februar 1868 afløstes af Assistent, senere Revisor *Bayer*. Denne har fungeret her i ca. 34 Aar indtil 1ste Januar 1902, da han tog sin Afsked med en fast aarlig Understøttelse.

Ifølge Lov af 29de Marts 1901 have nu foruden Forstanderen ogsaa de 4 i Skolen og ved Inspektionen beskæftigede Lærere, Cand. phil. 2den Lærer *E. T. Wildau*, Cand.

Revisor Chr. Bayer.

theol. 3die Lærer *C. A. Romer*, Cand. theol. *A. F. Wiberg* og Cand. theol. *L. B. Rützou*, og de 6 fast ansatte Lærerinder, 3 ved Institutet, Frk. *Methea Hoffmann*, Frk. *Anna Eschricht* og Frk. *Francisca Lollesgaard*, og 3 ved dettes Forskole, Frk. *Marie Graae*, Frk. *Cæcilie Mosolff* og Frk. *Engelke Malling-Hansen*, kongelig Udnævnelse med Anciennitet fra deres Ansættelse ved Institutet eller dets Forskole. Ogsaa Cand. phil. *F. von Schnitter* har siden 1ste April 1902 kongelig Udnævnelse, med Anciennitet fra

1ste April 1901, da han i Forbindelse med sin Stilling som Forstanderens Medhjælper tillige ansattes som Økonomiinspektør.

Forstanderens Lønning er 4200 Kr., stigende til 5000 Kr., samt fri Bolig; de faste Læreres Lønning er 1200 Kr., stigende til 2400 Kr., samt Bolig for en Ugift og Kost og Vask som for en Elev, Lærerindernes Lønning 1000 Kr., stigende til 1600 Kr., samt Bolig, Kost og Vask som Lærerne. Hertil kommer for dem, der benytte Institutets Læge, fri Medicin og Indlæggelse paa Fællesstue paa et Hospital.

(Denne Begunstigelse er ogsaa tilstaaet Husholdersken og Portneren.) Økonomiinspektørens Lønning er 2200 Kr., stigende til 2800 Kr.

Lærerne i Musik lønnes i Forhold til deres Timeantal, dog uden at deres Honorar atter kan nedsættes fra det Beløb, det en Gang har naaet. De for Tiden ansatte Musiklærere ere Konservatorielærer, Organist *Fr. Fribert*, Musikdirektør *Nic. Hansen* (R. af Dbrg.) og Pianist *C. Cohn*, hvortil endnu kommer Klavérstemmelærer, Organist *O. Roerup*.

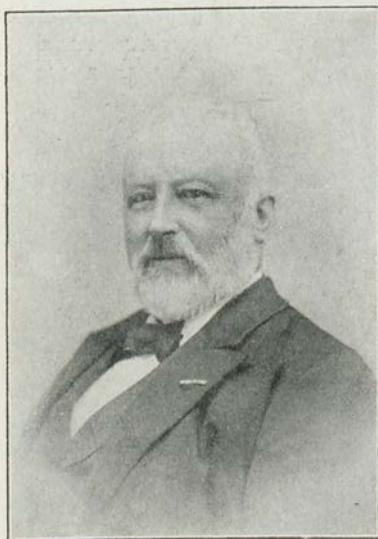
Som Læge ved Institutet er ansat Korpslæge *Gordon Norrie* (R. af Dbrg.), som Læge ved Forskolen Overlæge ved Kysthospitalet Prof. *Schepelern* (R. af Dbrg.).

Som Gymnastiklærer er ansat Forstkandidat *A. Otterstrøm*.

Det øvrige Personale bestaar af 3 Hjælpelærere, Frøkenene *K. Goos*, *H. Goos* og *S. Madsen*, en Skriver, Assistent *Bryning*, en Sløjdlærer og Relieftrykker,

A. Rasmussen, 5 Haandværkslærere, Kurvemagerlærer *Hendriksen*, Skomagerlærer *Kyster*, Børstenbinderlærer *Skogberg*, Rebslagerlærer *Hasselpflug* og Medhjælper for Kurvemagerlæreren, *J. P. Petersen*, en Husholderske, Frk. *J. Rosenkvist*, en Portner, der tillige er Bud (*Jensen*), en Gardebekone (*Md. Jensen*), en Sygeplejerske (*Jfr. Frandsen*), en Paaklædningskone (*Jfr. H. Madsen*) og Tjenestefolk (1 Karl og flere Piger).

Tilsynet med Sygeplejen, Linnedkammeret og Pigegarde-roben samt med en Del af Vasken er overdraget til Frk.

J. Moldenhawer, Forstander.

E. T. Wildau, Andenlærer.

C. A. Romer, Tredielærer.

A. F. Wiberg, Lærer.

L. B. Rützou, Lærer.

Gordon Norrie, Læge.

F. v. Schnitter, Økonomiinspektør.

Frk. M. Hoffmann, Lærerinde.

Frk. A. Eschricht, Lærerinde.

Frk. Lollesgaard, Lærerinde.

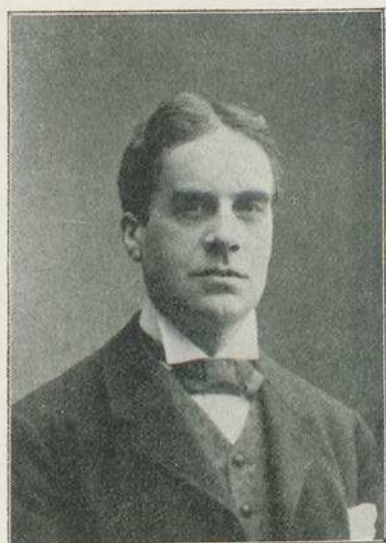
Frk. S. Madsen, Hjælperlærerinde.

Frk. K. Goos, Hjælperlærerinde.

Frk. H. Goos, Hjælperlærerinde.

Fr. Friert, Musiklærer.

Nic. Hansen, Musiklærer.

C. Cohn, Musiklærer.

O. Roerup, Lærer i Klavérstemning.

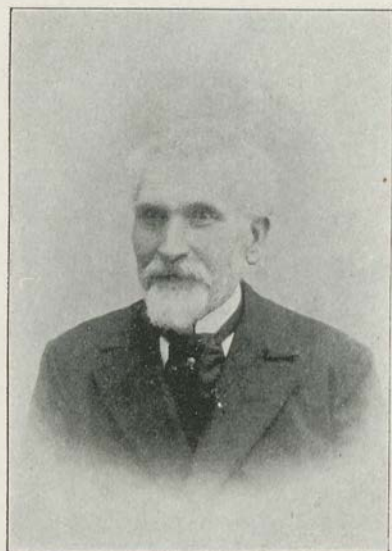
A. Rasmussen, Sløjdlærer m. m.

A. Otterstrøm, Gymnastiklærer.

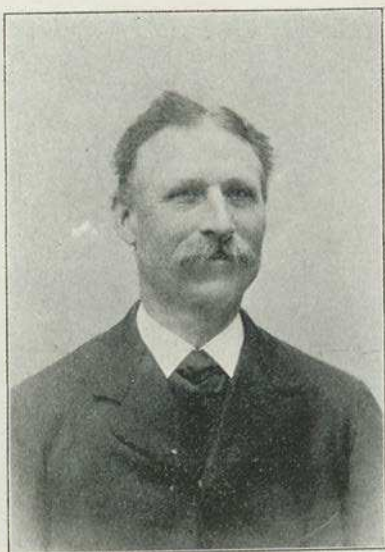
J. P. Hendriksen, Lærer i Kurvemageri.

F. Kyster, Lærer i Skomageri.

C. Petersen-Skogberg, Lærer i Borstenbinderi.

V. Hasselpflug, Lærer i Rebslageri.

J. P. Petersen, Medhjælper hos Kurvemageren.

Sv. Bryning, Skriver.

Erk. J. Rosenkvist, Husholderske.

F. Jensen, Portner og Bud.

Md. A. Jensen, Garderobekone.

Jfr. J. Frandsen, Sygeplejerske.

Jfr. H. Madsen, Paaklædningskone.

Hoffmann, Tilsynet med Rengjøringen til Frk. *Eschricht*. Husholdersken har Tilsyn med Køkkenet og en Del af Vasken, Portneren med Fyrhøderarbejdet, Drengegarderoben (i For-
ening med sin Hustru) og mange huslige Sager, ligesom han ogsaa vækker Drengene, og ved sin Kones Hjælp passer Husklokken, der lyder ved Timeskifterne m. m.

Økonomiinspektør *v. Schnitter* besorger en Mangfoldig-
hed af Kontorforretninger, deriblandt Postforsendelser, Tilsyn
med Arkivet, Elevernes private Pengesager og paa Forstan-
derens Vegne Ud- og Indbetalinger og Indførelser i Kasse-
bogen, ligesom han ogsaa fører Tilsyn med Inventariet og
paaseer Orden i Huset; han deltager desuden i Inspektionen
paa de Tider, paa hvilke Lærerne ere beskæftigede i Skolen,
og hjælper Forstanderen ved Tilsynet med Værkstederne.
Skriveren, Assistent *Bryning*, fører Regnskabet Hovedbog
og udarbejder de til Regnskabet hørende Lister og Oversigter,

Frk. M. Graae, Plejemoder og Lærerinde
ved Forskolen.

Frk. C. Mosolff, Lærerinde ved Forskolen.

Frk. E. Malling-Hansen, Lærerinde ved Forskolen.

Prof. V. Schepeleer, Læge ved Forskolen.

Frk. M. Wunsch, Husholderske ved Forskolen. Frk. K. Grangaard, Sygeplejerske ved Forskolen.

samt besørger Renskrivning, Indførelse i Kopibogen, en Del Bogføring m. m.

Det øvrige Kontorarbejde, deriblandt Udstedelse af Anvisninger og Rekvisitioner, Førelsen af en Journal eller Dagbog, der har været ført fra Instituttets Oprettelse, og Bøger over de enkelte Elever og saa vidt muligt over de afgaaede Elever, besørges fremdeles af Forstanderen personlig. Det Samme er Tilfældet med Ordningen af Skolens og de enkelte Elevers Timetabeller, saavel som ogsaa med den meget omfattende Korrespondance med Ind- og Udland, samt Udarbejdelsen af Regnskabsberetninger og af Instituttets Aarsberetninger m. m.

Løvrigt omfatter Administrationen af en Anstalt som Blindeinstituttet en saadan Mangfoldighed af Forretninger, at det er umuligt at give en blot nogenlunde udtømmende Fremstilling deraf.

Tredielærer Rømer efterseer Økonomiregningerne og besørger Udlaanet af Bøger fra Instituttets Bibliotek og oppebærer derfor en Godtgjørelse.

Undervisningen og det daglige Liv i Institutet for nærværende Tid.

Vi have i det Foregaaende set, hvorledes Institutet udviklede sig og blev udvidet til at kunne optage indtil 100 Elever, og hvorledes der blev truffet Foranstaltninger til, at Børnene i Stedet for at optages i 10—12 Aars Alderen allerede kunne komme til at modtage Undervisning fra 6 Aars Alderen, først ved Oprettelsen og den senere Udvidelse af det af Selskabet Kjæden grundlagte Asyl for blinde Børn og derpaa, efter en større Maalestok, ved Oprettelsen af Institutets Forskole paa Strandlyst. Vi have ogsaa set, hvorledes der fastsattes en *Grundplan* for Undervisningen i Institutet. Hvorledes dette imidlertid paa Grundlag af denne Plan i Virkeligheden har udviklet sig, derom er der ikke i det Foregaaende givet nogen Fremstilling.

For Tiden (April 1905) er Elevantallet 100, idet der i Institutet er 65 Dreng og 35 Piger. Hertil kommer Forskolens 31 Elever, nemlig 18 Dreng og 13 Piger.

For Skolens Vedkommende ere Eleverne i Institutet delte i 7 Klasser, nemlig en Forberedelsesklasse, en Særklasse for saadanne, som ikke egne sig til at undervises sammen med de andre Elever, dernæst første, anden, tredje og fjerde Klasse og endelig en Fortsættelsesklasse (femte).

Forskolens Elever ere delte i 3 Klasser.

Skoletimernes Antal i Institutet er i *Forbkl.* 32, nemlig 10 Timer Dansk, 2 T. Anskuelse, 6 T. Religion (Bibehistorie og Salmer), 4 T. Regning, 4 T. Frøbelske Øvelser, 4 T. Lærsløjld og 2 T. til Spadsereture; i *Særkl.* 30, nemlig 9 T. Dansk (og Punktskrift, samt Skrivning af latinsk Skrift), 2 T. Anskuelse, 4 T. Religion, 3 T. Regning, 4 T. Frøb. Øvelser, 4 T. Modellering og Lærsløjld, 2 T. Geografi, 2 T.

Historie; i *I. Kl.* 32, nemlig 12 T. Dansk og Punktskrift, 2 T. Anskuelse, 5 T. Religion, 5 T. Regning, 2 T. Modellering, 3 T. Geografi, 3 T. Historie; i *II. Kl.* 30, nemlig 6 T. Dansk, 5 T. Religion, 4 T. Regning, 2 T. Modellering, 3 T. Geografi, 4 T. Historie, 3 T. Naturhistorie, 3 T. Skrivning af latinsk Skrift; i *III. Kl.* 29, nemlig 6 T. Dansk, 5 T. Religion, 4 T. Regning, 2 T. Geografi, 4 T. Historie, 2 T. Naturhistorie, 2 T. Geometri, 2 T. Naturlære, 2 T. Skrivning; i *IV. Kl.* 26, nemlig 4 T. Dansk, 5 T. Religion, 3 T. Regning, 2 T. Geografi, 4 T. Historie, 3 T. Naturhistorie, 2 T. Geometri, 2 T. Naturlære, 1 T. Skrivning; i *V. Kl.* 11, nemlig 1 T. Litteraturlæsning, 2 T. Bibellæsning og Kirkehistorie, 1 T. Regning, 1 T. geografisk Forelæsning, 2 T. Historie, 1 T. Naturhistorie, 1 T. Geometri, 1 T. Naturlære, 1 T. Skrivning.

Skoletimernes samlede Antal er 190.

De blive f. T. besørgede paa følgende Maade: *Forstanderen* 10 T.: i Dansk (IV), Litteratur (V) og Geografi (III og IV); *Andenlærer Wildau* 30 T.: i Dansk (II og III), Regning (III), Naturhistorie (II, III, IV og V), Geometri (III, IV og V); *Tredielærer Rømer* 30 T.: i Religion m. m. (IV og V), Regning (I, II og V), Historie (I, III, IV og V); *Lærer Wi-berg* 30 T.: i Religion (II og III), Regning (IV), Naturlære (III, IV og V), Skrivning (II, III og IV), Modellering (Forbkl. og I); *Lærer Rützu* 30 T.: i Religion (Forbkl. og I), Dansk og Punktskrift (I), Anskuelse (I), Historie (II), Skrivning (V); *Lærerinde Lollesgaard* 30 T.: i Dansk, Anskuelse, Frøb. Øvelser og til Spadsereture (Forbkl.), i Religion (Særkl.), Geografi (I og II), Modellering (II); *Hjælperlærerinde K. Goos* 22 T.: i Dansk, Punktskrift (og Skrivning), Anskuelse, Regning, Geografi og Historie (Særkl.), Regning (Forbkl.); *Hjælperlærerinde H. Goos* 8 T.: i Frøb. Øvelser, Lærsløjd og Modellering (Særkl.).

Kvindelig Haandgerning og Sløjd: I Syning ere Pigerne delte i forskellige Hold efter deres Duelighed; nogle af dem sy paa Maskine (medens de øvrige strikke). Heri underviser Frk. *Hoffmann* 27 Timer, Frk. *Eschricht* har 27 Timer i Strikning, Hækling, Filering, Knytning, Rørsædefletning og Forfærdigelse af Listetæpper. I Maattefletning undervise de begge.

Pigernes Arbejdsværelse paa Institutet.

Frk. *H. Goos* assisterer 10 Timer dels ved Haandarbejds-Undervisningen, dels ved Gymnastikinspektionen. Frk. *S. Madsen* har 11 Timer, dels i Strikning, dels Gymnastikinspektion.

I Sløjd underviser Relieftrykker *A. Rasmussen* 16 Timer (deri indbefattet 2 Timer Beskæftigelse om Søndagen). Heri deltage kun Drenge.

Desuden underviser *Portnerkonen* de smaa Drenge 4 Timer i Syning.

Haandværk:
I *Kurvemageri* underviser Mester *Hendriksen* 42 Timer, i *Rørsæde- og Maattefletning* samt *Kurvemageri* dennes Medhjælper *J. P. Petersen* 36 Timer, i *Rebslageri* Mester *Hassel-*

Kurvemagerværksted paa Institutet.

pflug 24 Timer, i *Skomageri* Mester *Kyster* 42 Timer, i *Børstenbinderi* Mester *Skogberg* 42 Timer.

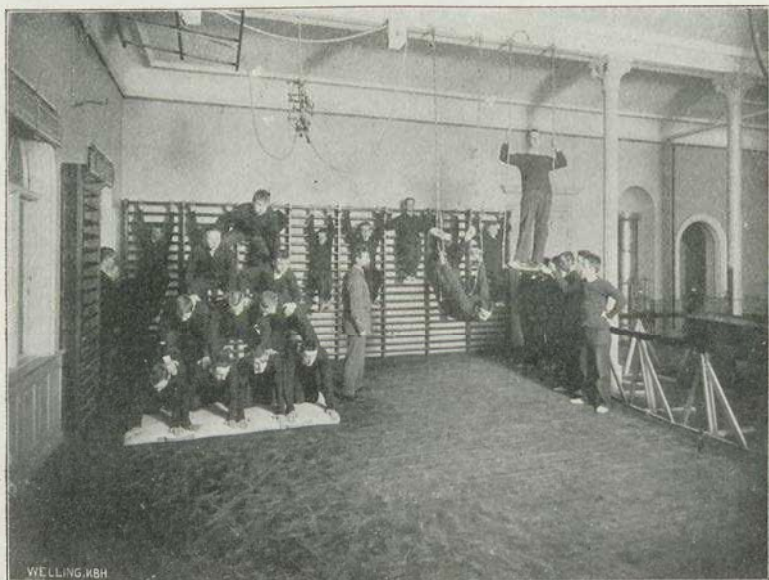
Naar en Elevs Evner tillade det, og der er Anledning dertil, lærer han 2 Professioner.

Haandgernings- og Haandværkstimernes samlede Antal er 281.

Skomagerværksted paa Institutet.

De ældre Piger øves i forskellige huslige Arbejder efter Lærerindernes Anvisning. Hos Husholdersken øves de i Vask og Strygning. De flinkeste Piger faa desuden Undervisning hos hende i Kogning (i Hold paa 2 Elever) og der er i dette Øjemed i Køkkenet opsat et særlig dertil bestemt Komfur med Tilbehør.

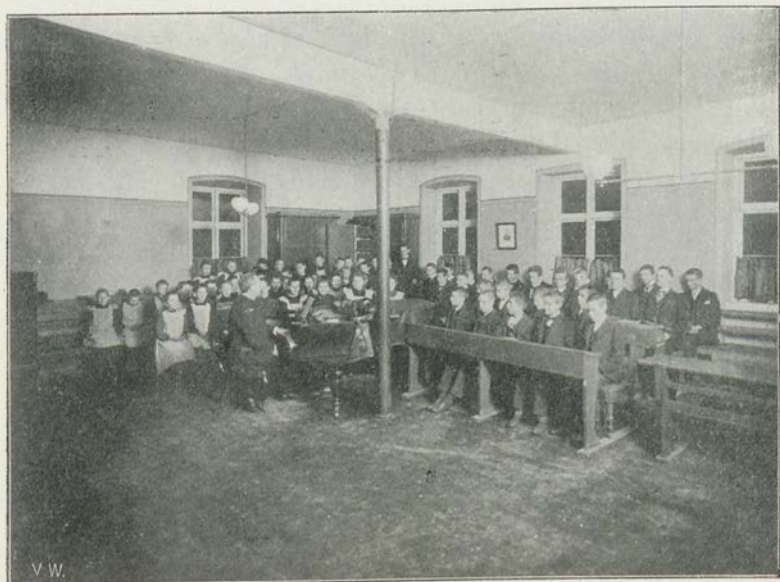
Gymnastiksalen paa Institutet.

I *Gymnastik og Dans* underviser Gymnastiklærer *Ottestrøm* baade Piger og Drenge. I Pigernes Timer er en Lærerinde tilstede.

Nederste Drengehold har 6, øverste 3 Timer, nederste Pigehold har 5, øverste 4 Timer om Ugen. Paa hvert af Holdene anvendes 1 Time til Dans.

Gymnastiktimernes Antal er saaledes 18 om Ugen.

Musikundervisningen er fordelt paa følgende Maade: Organist *Fribert* underviser 22 Timer i Klavérspil, Orgel- og Harmoniumspil og Musikteori; Musikdirektør *Nic. Hansen* 28 Timer i Violinspil, Sang og lejlighedsvis Sammenspil; Pianist *Cohn* 20 Timer i Klavérspil og det Brailleske Nodesystem, samt de Seendes Nodesystem; Klavérstemmer, Or-

Syngeværelset paa Institutet.

ganist *Roerup* underviser 12 Timer i Klavérstemning. Dertil komme 2 Fløjtetimer hos fhv. Elev *N. P. Nielsen*.

Musiktimernes Antal er saaledes f. T. 84 om Ugen.

Hertil skal endnu føjes, at der, imedens Geheimeetatsraad *Goos* var Kultusminister, blev truffet den Bestemmelse, at der paa Instituttets Budget kunde opføres en Post til fortsat *Musikundervisning* for musikalsk begavede Blinde

efter Afgangen fra Instituttet, og i Kontinuation heraf er der paa en særlig Hovedkonto „til Gavn for forhenværende Elever af Instituttet“, foruden den nævnte Post, opført et Beløb til *Huslejhjælp* for saadanne Blinde. Hertil kommer endnu i de senere Aar en Konto for Indstudering af Musik ved Seendes Hjælp.

I Forbindelse hermed skal nævnes, at der alt i en meget lang Aarrække har været bevilliget et aarligt Beløb til *Udgivelse af Musikalier i Brailleskrift* ved nuværende Prof. V. Schiøtt, samt paa et senere Tidspunkt yderligere et Beløb til supplerende Arbejder af samme Art, udførte af Andre.

Disse to Poster, som efter Prof. Schiøtts Entledigelse ere slaaede sammen, idet Beløbet samtidigt nedsattes, henførtes ligeledes til Kontoen til Gavn for afgaaede Elever.

Paa samme Konto er der i de senere Aar tillige opført et Beløb til Uddannelse af Blinde i *Massage* hos Læge Clod-Hansen. Denne er nemlig den første, som hertillands har uddannet en Blind til Massør. Ønsker en Blind for Instituttets Regning at faa sin Uddannelse i Massage hos en Anden, maa Ministeriets Tilladelse dertil indhentes. Hr. Clod-Hansen forlanger for Blinde kun halv Betaling.

Der gives Skolens Lærere Lejlighed til at give Eleverne *Ugekarakterer*, og 3 Gange om Aaret gives en *Hovedcensur*, ved hvilken alle Eleverne faa Karakterer i samtlige Discipliner, og den ved en Sammenlægning fremkomne Hovedkarakter og Antallet af Points benyttes til at bestemme Elevens Plads i Klassen.

Ved Skoleaarets Slutning som efter Omstændighederne henlægges til Tiden før eller efter Pinse, afholdes en *Aarsprøve* i samtlige Lærefag, baade for Skolens, Musikkens, Gymnastikkens og Haandgernings- og Haandværksfagene

Vedkommende, og for Skolens Vedkommende lægges den sidst afgivne Hovedcensur sammen med Examenskaraktererne. Disse afgives som Regel for Skolens Vedkommende af 2 Censorer, af hvilke den ene er en Fremmed, den anden en af Lærerne eller Lærerinderne. Ogsaa til Censuren i de andre Lærefag indbydes fremmede Censorer, i Musikfagene og Gymnastik særlige Fagmænd, i Haandværksfagene en teknisk kyndig Mand, og i kvindelig Haandgerning en Lærerinde.

De, som i Aarenes Løb have assisteret som Censorer ved Instituttets Aarsprøver, nogle i en længere Aarrække, andre et enkelt Aar, ere følgende:

Prof. *Holbech*, Universitets-Bibliothekar *Gundorph*, Prof. *Mundt*, Prof. *Hummel*, Prof. *Holten*, Prof. *Berggreen*, Prof. *Paulli*, General *la Cour*, Pastor *Warburg*, Etatsraad *Steenstrup*, Pastor *Rindom*, Pastor *Fibiger*, Inspektør *Møller* (ved Borgerdydskolen i Kbhvn.), Prof. *Agerskov*, Skolebestyrer *Schneekloth*, Skoleinspektør *Brøndsted*, Prof. *J. Keller*, Justermester *Bruun*, Krigsraad *Lasenius-Kramp*, Dr. *Tychsen*, Prof. *Lütken*, Kaptajn *Ringsted*, Oberst *Hoskiær*, Kammerherre, Oberst *Wegener*, Pastor *Prior*, Prof. *Bokkenheuser*, Overlærer *Fogh*, Pastor *Malling-Hansen* (Kgl. Døvt.-Inst.), Prof. *G. Jørgensen* (dengang Lærer ved Kgl. Døvt.-Inst.), Løjtnant *Stichmann* (ligeledes), Oberstløjtnant *Amsinck*, Beregner *Andresen*, Prof., Dr. phil. *Löffler*, Prof. *Gebauer*, Prof. *Jensen* (Kgl. Opfostringshus), Vice-Inspektør *Larsen* (Kgl. Vaisenhus), Oberstløjtnant *Lillienskjold*, Sanginspektør *Sanne*, Hof-Pianofortefabrikant *Møller*, cand. theol. *Barfoed*, mag. art. *Sigurd Müller*, cand. theol. *Guldberg* (efter hans Entledigelse som Andenlærer ved Inst.), Lærerinde ved det Kgl. Døvt.-Inst. Frk. *Egede*, Skolebestyrer *Bredsdorff*, Kontreadmiral *Victor Hansen*, Prof., Dr. phil. *Poulsen*, Prof.

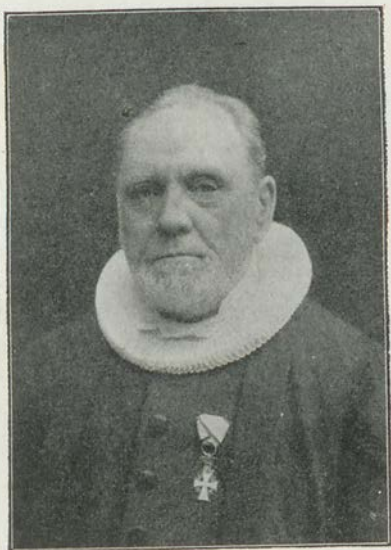
Winding, Dr. phil. *Mortensen*, cand. mag. *Beck* (senere Forst. for det Kgl. Døvt.-Inst. i Fredericia), Forstander, Pastor *Heiberg*, (Kgl. Døvt.-Inst.), Prof. *Ellinger*, Lærer *Jensen* (Kgl. Døvt.-Inst.), Prof. *Matthison-Hansen*, Koncertmester *Hilmer*, Lærerinde ved det Kgl. Døvt.-Inst., Fru *Jacobsen*, Pastor *G. Nielsen*, Skoledirektor *Theisen*, Inspektør *Lassen* (Kgl. Døvt.-Inst.), Justitsraad *Rom*, Sanglærer *Sextus Miskow*, Forstander *Rolsted* (Gl. Bakkehus), Kontre-admiral *Garde*, Overlærer *Prytz* (den Kellerske Aandssvageanstalt), Sløjdscole-Forstander *Mikkelsen-Løth*, Kgl. Koncertmester *Anton Svendsen*, Prof. *Bauditz*, Prof. *K. Prytz*, Prof. *H. C. A. Lund*, Oberstløjtnant *Ramsing*, Konservatorielærer *Bondesen*, Vice-Skoledirektor *Rolsted*, Gymnastikinstitut-Bestyrer *Rasmussen*, Inspektør *Thiele*, Kursusbestyrer *Torp*, Sløjdlærer *Hansen* (Gl. Bakkehus), Gymnastiklærer *Senn* (Gl. Bakkehus), Prof. *Otto Malling*, cand. theol. *Höy* (Kgl. Opfostringshus), Insp. *Harding* (Polyt. Lærestanstalt), Husflidskonsulent *Pfaff*, Kgl. Kapelmusikus *Gade*, Komponist *Louis Glass* og Gymnastikinspektør *Knudsen*.

Elevernes Forberedelse til Konfirmation finder i Regelen Sted efter deres Udtrædelse af den øverste af de egentlige Skoleklasser, f. T. 4de. Forberedelsen finder altid Sted i Sommer-tiden, og Eleverne blive saa konfirmerede om Efteraaret. I de første Aar af Instituttets Virksomhed konfirmeredes Eleverne dels af Pastor *Bloch Suhr*, dels af Pastor (senere Biskop) *Fog*, dels af Pastor (senere Provst) *Warburg*; men siden 1868 har Pastor *Rindom* forberedt samtlige Elever til *Konfirmation*, og de ere da blevne konfirmerede i St. Johannes-Kirken. Pastor *Rindom* har i alle disse Aar tillige virket som Sjælesorger for Syge og Døende paa Instituttet og holdt Ligtale over dem, der afgik ved Døden. For hele denne Pastor *Rindoms* Gerning ved Instituttet, der for en

væsentlig Del er ulønnet, idet han kun modtager Honorar for Konfirmationen, kan man ikke noksom være ham taknemmelig.

Hver Gang nogle Elever ere blevne konfirmerede (altsaa hvert Efteraar) og umiddelbart før Tidspunktet for Elevers Afgang fra Instituttet om Foraaret gaa samtlige konfirmerede Elever til Alters hos Pastor Rindom.

Hvad Elevernes Kirkegang angaar, da har Instituttet af Hensyn til den stærke Færdsel af Cykler, elektriske Sporvogne og andre Køretøjer maattet opgive at søge St. Jakobs-Kirken, hvor Instituttet i en lang Aarrække har havt faste Stolestader, som benyttedes hver anden Uge af de ukonfirmerede Drenge, hver anden Uge af Pigerne. Nu søges i Regelen Kastelskirken. Naar Drengene ikke ere i Kirke, holdes der under Ledelse af den inspektionshavende Lærer Husandagt med Prædiken og Salmesang paa Instituttet, og naar Pigerne ikke have Kirkegang, holder en Lærerinde Andagt med dem.

Pastor Rindom.

Instituttets Dagsorden har stadig været den samme.

Der staas op Kl. 6 $\frac{1}{2}$ baade Vinter og Sommer.

Morgenkost Kl. 7 $\frac{1}{4}$.

Andagt Kl. 7 $\frac{3}{4}$.

Skoletimer og for de Ældre tildels Musik, Klavérstemning og Værksted- og Haandarbejde fra Kl. 8—10.

Frokost Kl. 10 og Frihed til Kl. 11.

Skoletimer m. m. (som 8—10) fra 11—2.

Middag Kl. 2 og Frihed til $3\frac{1}{2}$.

Sang, Gymnastik, Instrumentalmusik og Værksted- og Haandarbejde (samt enkelte Skoletimer) fra Kl. $3\frac{1}{2}$ — $7\frac{1}{2}$.

Aftensmad Kl. $7\frac{1}{2}$ og Frihed til 9.

Andagt Kl. 9 og Sengetid for de ukonfirmerede Kl. $9\frac{1}{4}$, for de Øvrige Kl. 10.

Paa Søn- og Helligdage er af Hensyn til Kirkegangen Frokosten sat til Kl. 9, Middag til Kl. $1\frac{1}{2}$ og Aftensmad til Kl. 7.

I Aftentimerne bliver der jævnlig læst for Eleverne, især om Vinteren. De Elever, hvis Forældre bo her i Byen, eller som have Slægtninge at besøge, faa Tilladelse til at være hos dem fra Lørdag Aften til Mandag Morgen, dog kun, naar de ikke skulle i Kirke om Søndagen, i hvilket Tilfælde de først faa Lov efter Højmesse.

En Del af de Elever, hvis Forældre bo i andre Egne af Landet, føre en ret livlig Korrespondance med Hjemmene, idet de enten selv skrive deres Breve, med det Guldbergske Apparat eller med Punktskrift, eller Lærere og Lærerinder skrive for dem. De Breve, Eleverne modtage, ere snart skrevne med almindelig Skrift, snart med Punktskrift. I Almindelighed ere Børnene ivrige efter at lære deres Nærmeste at læse og skrive denne for de Blinde saa tiltalende Skrift.

Gaver fra Hjemmet spille en stor Rolle, og de ere ikke sjældent af den Art, at deres Benyttelse kan være vanskelig nok, navnlig naar det drejer sig om Fødevarer. Men naar de have havt noget Godt der hjemme, skulle jo gerne Børnene paa Instituttet have Del deri.

Rørende er det ofte at se, hvor gerne de blinde Børn ville sende smaa Gaver til Forældre og Søsken, saasom et Par Skøjter til en seende Broder, en Dukke til en Søster eller nogle Kopper til en Moder, og ofte bestaa deres Juleønsker i saadanne Genstande.

Om Elevernes Fornøjelser, Festligheder og Ferier har der været talt i det Foregaaende.

Hvad Disciplinen angaar, skal jeg her indskrænke mig til at henvise til en af mig forfattet Afhandling, som findes trykt i Instituttets Aarsberetning for 1887—88 og i Hovedtrækkene er gengivet paa Fransk i „Le Valentin Haüy“.

Ved Opdragelsen er der to Momenter, som der er særlig Anledning til at have Opmærksomheden henvendt paa, og som det i et vel ordnet Institut i Regelen lykkes at skaffe den Plads, der tilkommer dem, nemlig Ansvarsfølelsen og Æresfølelsen. Den normalt begavede Blinde skal lære saa vidt muligt at hjælpe sig selv og anse det for bedst stemmende med sin Ære, naar hans Helbred er godt, da kun at modtage Hjælp til Selvhjælp. I Samklang hermed har ogsaa den Forening, som i sin Tid stiftedes for at støtte de afgaaede Elever, antaget Navnet: „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“.

Bespisningen.

Denne har fra først af været ordnet paa Grundlag af Levemaaden i et jævnt borgerligt Hjem. Der blev ved Instituttets Oprettelse, paa Foranstaltning af Generalkrigskommisær *Wiborg* (Bestyrelsens daværende Formand) udarbejdet et Spisereglement med bestemt Angivelse af de Børnene tilkommende Kvantiteter af de forskellige Fødevarer og med bestemte Retter for de enkelte Dage i Ugen, dog med nogen Afvexling paa disse. Der fastsattes ogsaa særlige Reglementer for Lærerpersonalet og for Tyendet. Heri skete der siden den Forandring, at Reglementet blev fælles for Alle.

For at give mere Afvexling i Middagsmaaltiderne indførtes der senere en Turnus paa 9 Søgnedage, og for at Børnene ikke skulde kunne udregne, hvad de skulde have til Middag, fastsattes tilsidst den nu bestaaende Ordning, hvorefter der for hver Uge af Husholdersken affattes og forelægges Forstanderen en Spiseseddel.

Budgetforhold.

Som Exempel paa Instituttets Indtægter og Udgifter anføres Følgende:

I Finansaaret fra 1ste April 1903 til 31te Marts 1904 vare Indtægterne 140,590 Kr. 86 Øre, hvoraf Statens Tilskud udgjorde 136,617 Kr. 03 Øre, medens der ved Elevkontingenter indkom 2,425 Kr. 92 Øre, ved Salg af Elevernes Arbejder 1,364 Kr. 92 Øre og paa Folio i Privatbanken 182 Kr. 99 Øre.

Udgifterne vare følgende:

Lønninger ved Instituttet og Forskolen....	Kr.	23,019.34
Honorarer ved Instituttet	—	19,016.70
Pensioner	—	3,548.33
Bøger, Noder, Undervisningsapparater og Materiel (Arbejdsrekvisitter)	—	8,356.67

Økonomien vedrørende:

Bespisning, Klæder og Vask*)	Kr.	37,282.00
Sygepleje.....	—	2,665.18
Bygningsvedligeholdelse ...	—	5,563.24
Inventariets Vedligeholdelse	—	2,999.69
Renovation og Rengøringsapparater.....	—	1,564.13
Brændsel.....	—	3,870.44
Belysning	—	2,399.79
	—	56,344.47
Skatter og Afgifter	—	1,737.47
At overføre...	Kr.	112,022.98

*) Kost og Vask, derunder indbefattet Brændsel til Køkkenet, Husholderskens og 2 Pigers Løn, samt Extrahjælp i Køkkenet, har kostet 66½ Øre daglig for 1 Person. Kosten alene (Raaprodukterne) beløb sig til 50½ Øre pro persona.

Efter Fradrag af Pensioner, Udgifter til Forskolen og Udgifter til Gavn for afgaaede Elever, bleve Udgifterne for 1 Aar, naar man tager Gennemsnitsantallet af det faktiske Elevantal (95), ca. 1185 Kr. pr. Individ.

	Overført...	Kr. 112,022.98
Kontorrekvisitter.....	—	299.90
Extraudgifter.....	—	3,764.61
Til Gavn for afgaaede Elever:		
Udgivelse af Musikalier i det Brailleske Nodesystem*)	Kr. 1,617.65	
Fortsat musikalsk Uddan- nelse for afgaaede Elever	— 1,010.00	
Huslejhjælp til de Samme	— 500.00	
Uddannelse af 2 fhv. Elever i Massage.....	— 500.00	
	—	3,627.65
Forskolen paa „Strandlyst“ ved Kallundborg	—	20,846.14
Ifølge Revisionsantegnelser.....	—	29.58
Ialt...	Kr. 140,590.86	

Elevers Optagelse.

Instituttet modtager hvert Aar igennem Biskopperne Indberetninger fra Præsterne i samtlige Sogne, med Undtagelse af dem i Kjøbenhavn og Frederiksberg, om de Blinde under 60 Aars Alderen. For Kjøbenhavns og Frederiksbergs Vedkommende indsendes saadanne igennem Politiet. Ved Hjælp af disse Indberetninger sættes Forstanderen i Stand til at undersøge, om der findes blinde Børn, som egne sig til Optagelse i Instituttet eller dets Forskole, og som ere i den Alder, i hvilken dette bør ske. Efter at Indberetningerne ere gennemgaaede, udfærdiges der Opfordringer til Forældrene til de Børn, som der kan blive Spørgsmaal om at optage.

Opfordringen ledsages af følgende Bekendtgørelse:

*) I Budgettet for 1904-05 nedsat til 1200 Kr.

Betingelserne

for

blinde Børns Optagelse i det Kgl. Blindeinstitut
og dets Forberedelsesskole.

1. Børnene kunne i Regelen optages i Institutet i Alderen fra omtrent 10 til omtrent 12 Aar, i Forskolen fra 6 til 9 Aar. Naar Omstændighederne maatte tale derfor, kan Undtagelse ventes indrømmet i Henseende til Alderen.
2. Adgang til Optagelse har ethvert Barn af enhver Troesbekendelse, naar det i den Grad er Synet berøvet, at det ikke kan se at læse og skrive, men iøvrigt er sundt paa Legeme og Sjæl og ikke moralsk fordærvet.
3. Ansøgninger om Optagelse indsendes til Instituttets Bestyrelse og maa være bilagte med følgende Bevisligheder:
 - a. Alders- og Daabsattest, dersom Barnet hører til den kristne Kirke, eller tilsvarende Bevis, dersom det hører til en anden Troesbekendelse;
 - b. Vaccinationsattest;
 - c. Erklæring fra vedkommende Læge om Blindhedens Beskaffenhed, dens Oprindelse eller Aarsag, og om Barnets fysiske og mentale Tilstand forøvrigt;
 - d. Erklæring fra vedkommende Præst, Skolelærer eller andre paalidelige Mænd om Barnets naturlige Anlæg, Sindsbeskaffenhed og mulige Ejendommeligheder. Til lige maa oplyses, om Barnet har nydt nogen Undervisning, samt da, hvori og med hvilken Fremgang;
 - e. Faderens eller vedkommende Forsørgers Erklæring for, at Barnet bliver uvægerlig, paa Forlangende, taget tilbage fra Institutet, dersom det befindes at være uskikket til Oplærelse, saavel som ogsaa, naar dets Oplærelse ved Institutet ansees for fuldendt. Erklæringen maa, om forlanges, være bilagt med Kautionskommission.

4. Børnene skulle ifølge ministeriel Bestemmelse af 31te Maj 1904 fremtidigt ved Optagelsen være forsynede med følgende Beklædningsgenstande:
 - a. Drengene skulle medbringe 2 Klædninger, bestaaende af Trøje, Vest og Benklæder, 6 Skjorter, 3 Par Underbenklæder, 3 Uldtrøjer (hvis Drengen bruger saadanne), 4 Par Strømper, 2 Par Lædersko, 1 Hovedbedækning (Kasket), 1 Overfrakke og som Regel 6 Lommetørklæder.
 - b. Piger skulle medbringe 2 Kjoler, 2 Skørter, 2 Klokke, 2 Underliv eller Livstykker, 6 Par Benklæder, 6 Stk. Linned, 2 Par Sko, 4 Par Strømper, 2 Natttrøjer, 3 Forklæder, 3 Uldtrøjer (hvis Pigen bruger saadanne), 1 Hovedbeklædning (Hat), 1 Overstykke (uldent Sjal eller Kaabe) og som Regel 6 Lommetørklæder.
5. Ere Forældrene eller Forsørgerne saa fattige, at de aldeles Intet kunne betale, og derfor ønske Barnet optaget gratis, saa maa dette udtrykkeligt anføres i Ansøgningen. Ere de ikke fattige, men dog ikke velhavende nok til at kunne erlægge den fulde, ved Loven af 21de Januar 1857 fastsatte Betaling af 700 Kr. aarlig, og derfor ønske Nedsættelse deri, saa maa dette ligeledes anføres i Ansøgningen og derhos angives det højeste Beløb, de se sig i Stand til at erlægge. I begge Tilfælde indsendes Ansøgningen igennem Amtsoverretten og maa være forsynet, i København med Erklæring af den Borgmester, hvem Fattigvæsenets Bestyrelse er underlagt, — i Købstæderne med Fattigkommissionens, og paa Landet med Sogneforstanderskabets Vidnesbyrd om, at Vedkommende trænge til den ansøgte Begunstigelse.
6. Den vedtagne Betaling erlægges kvartaliter forud: første Gang ved Barnets Indtrædelse i Instituttet eller Forskolen, siden i Begyndelsen af hver tredje Maaned. For Betalingens Erlæggelse maa, paa Bestyrelsens Begæring, stilles betryggende Sikkerhed.

7. Saalænge Barnet er i Instituttet, maa dets Forældre eller Forsørgere afholde sig fra enhver Indvirkning paa dets Opdragelse, uden forsaavidt at de til Forstanderen kunne udtale deres Ønsker.
8. Med Undtagelse af den Ferietid, der maatte blive bestemt, tillades det ikke, at noget Barn er fraværende fra Instituttet, medmindre det, paa Grund af særegne, vigtige Familieforhold, maatte af Forstanderen erkendes at være nødvendigt. Derimod staar det Forældrene frit for, til enhver Tid at tage deres Børn tilbage fra Instituttet.

Med Hensyn til enkelte Punkter i „Betingelserne“ skal bemærkes Følgende:

Hvad Optagelsesalderen angaar, da var det i tidligere Tid ikke altid let at faa Børnene optagne i betimelig Tid. Da der her i Landet ikke hersker Institutstvang for blinde Børn, beror det jo stedse paa Forældrenes Villie, om Barnet søges optaget, og i saa Fald, i hvilken Alder. Ofte er det hændt, at Forældrene, navnlig Moderen, ikke have villet skilles fra deres Barn. I saadanne Tilfælde har jeg Aar efter Aar gentaget Opfordringen og jævnlig tillige søgt Støtte hos Sognepræsten eller Andre for at bevæge Forældrene til at efterkomme Opfordringen. Det er da ogsaa ofte tilsidst lykkedes at naa Maalet og bagefter at modtage Forældrenes Tak for, hvad der var sket. Det er ligeledes ofte paa mine Rundrejser i Landet for at tilse Blinde hændet, at jeg fik Anledning og fandt Lejlighed til at virke i samme Retning. Jeg har ogsaa oplevet, at Blinde, enten saadanne, som vare oplærte i Instituttet, eller saadanne, som havde følt Ulempen ved ikke at være optagne der i Tide, have formaaet Forældre til at sende deres blinde Barn til Instituttet, eller rettere til at søge om dets Optagelse. I en Familie, hvor der var 4 blinde Søsken (2 Dreng og 2 Piger), har jeg oplevet, at de to ældste, der vare Dreng, bleve holdte hjemme, indtil de vare komne til Skjels Aar og Alder og ved Fremmedes Hjælp omsider bleve satte i Lære, den ene

paa Instituttet som Rebslager, den anden hos den blinde Kurvemager Schultz i Fredericia. De bleve begge delige i deres Haandværk, men følte Savnet af ikke at være underviste tidligere; de formaaede derfor Faderen til at søge den ene af de blinde Søstre optagen i Instituttet i en ung Alder. Senere lykkedes det mig ved et Besøg paa Stedet at formaa Forældrene til ogsaa at søge den anden optagen.

I tidligere Tid gjorde sig undertiden den Anskuelse gjældende, at det blinde Barn skulde have en vis Udvikling og Alder, inden det sendtes fra Hjemmet. Det kunde ogsaa hænde, at Faderen ikke var saa ubemidlet, at han kunde søge Barnet optaget gratis eller for en stærkt nedsat Betaling og derfor tænkte, at man, naar Barnet dog skulde koste noget, lige saa godt kunde lade det tære Brødet i Hjemmet. Heri skete der efterhaanden en stor Forandring, idet de i Ferien hjemvendende Elevers Fremgang og endnu mere de afgaaede Elevers Evne til ved eget Arbejde at bidrage til deres Underhold aabnede Øjnene paa Mange med Hensyn til den Velsignelse, der fulgte med de Blindes Oplærelse.

Ogsaa den Omstændighed, at Staten aabnede de blinde Børn Adgang til Undervisning alt fra 6 Aars Alderen, bidrog til at modarbejde den hist og her herskende Tilbøjelighed til at holde Børnene hjemme til en mere fremrykket Alder.

Hvad Blindhedsgraden angaar, da er det Instituttets Formaal at tage sig af alle saadanne Børn, der paa Grund af Mangel paa Syn eller utilstrækkeligt Syn ere forhindrede i at deltage i seende Børns Undervisning. Nu hænder det jo ofte, at Elevernes Syn forbedrer sig under Opholdet paa Instituttet og det i en saadan Grad, at de kunne overføres til almindelige Skoler; men det kan ogsaa hænde, at Synet maa skaanes, eller at Barnet af anden Grund maa forblive i Instituttet og afslutte sin Uddannelse der, naar der ikke skal ske et altfor pludseligt Brud paa dets Oplærelse, en altfor brat Overgang fra de Blindes til de Seendes Verden. Undertiden er det ogsaa sket, at en Elev blev udskreven,

fordi Lægen erklærede ham for seende, men at han har maattet vende tilbage til Instituttet, fordi Synet atter forværredes eller ikke var tilstrækkeligt under mindre gunstige ydre Forhold.

Hvad Aandsevnerne angaar, da har man stedse søgt at strække sig saa vidt som muligt. Da der nemlig ikke endnu findes nogen Anstalt eller særlig Afdeling for aandssvage og svagtbegavede Blinde, har man, naar saadanne Børn ikke kunne blive i Instituttet, ingen anden Udvej, end at lade dem afhente til Hjemmet eller søge dem overførte til en Aandssvageanstalt, hvor jo imidlertid Alt er beregnet paa Synet. For saadanne blinde Børn er det derfor en Lykke, naar de kunne finde en Plads i selve Blindeinstituttet, og der er af den Grund dér indrettet en Særklasse for dem. Derved er opnaaet, at kun de Laveststaaende og navnlig Epileptikere behøve at bortsendes.

Der er i det Foregaaende talt om tunghøre og døve blinde Børn og deres Anbringelse. Jeg skal her blot anføre et særligt Tilfælde, idet en fuldstændig blind Pige, hvis Øren vare lukkede for enhver Lyd, er bleven undervist i Instituttet ved Hjælp af Rhodes' Audifon, som netop den Gang, da hun optoges, var bleven opfundet i Amerika, og ved Hjælp af hvilken hun igennem Tænderne erhvervede sig gode Skolekundskaber og blev sat i Stand til at følge en Oplæsning, høre en Prædiken og glæde sig ved Musik*).

Hvad Betalingen for et Barns Ophold i Instituttet angaar, da har man altid stillet sig meget human, idet man aldrig kræver en højere Betaling, end Vedkommende uden Vanskelighed kan udrede; Ministeriet har derfor ogsaa været meget villigt til i fornødent Fald at nedsætte det oprindelig vedtagne Elevkontingent. Fattigvæsenet kommer kun til at

*) Hun har ved Afgangen fra Instituttet fundet Optagelse i Kjædens Forsorgelsesanstalt. (Hun sees paa Interiøret derfra.)

betale Noget, naar Barnet er under Fattigforsørgelse, og da kun et mindre Bidrag.

Uddannede Elevers Afgang.

Vi have i det Foregaaende sét, at det var af Hensyn til Omsorgen for de i Instituttet uddannede Blinde, at „*Foreningen for Blindes Selvvirksomhed*“ stiftedes, og i den første Aarrække af Instituttets Bestaaen var det tildels ved Hjælp af den, at Eleverne bleve udstyrede med de fornødne Hjælpemidler til at drive det Haandværk eller andet Erhverv, som de havde lært i Instituttet. Efterhaanden kom imidlertid et af de ved Instituttet stiftede Fonds, nemlig „*det separate Understøttelsesfond*“, til at raade over nogle flere Midler end hidtil, saa at det kunde overtage det Hverv, i Forbindelse med den Støtte, der kunde opnaas fra den Blindes Hjemstavn, at sørge for de afgaaede Elevers Forsyning med Arbejdsrekvisitter (baade Værktøj, Materialier og Musikinstrumenter m. m.). De Midler, som erholdes fra den Blindes Hjemstavn, ere dels private, dels og fornemmelig Bidrag fra de frie Fattigkasser og Amtsfattigkasserne, hvilke da indbetales til Instituttet og indsættes i det nævnte Fonds Kasse for derefter at optages i dettes aarlige Regnskab, som indsendes til Revision sammen med Instituttets Regnskab. Medens den nævnte Forening, som forhen omtalt, lige saa fuldt virker til Gavn for saadanne Blinde, der have mistet Synet i en voxen Alder, som for dem, der ere oplærte i Instituttet, ere derimod de ved dette bestaaende Fonds paa eet nær udelukkende bestemte for forhenværende Elever.

Ved deres Afgang udstyres Eleverne paa lignende Maade, som de skulle være udstyrede ved Optagelsen; men desuden erholde de af Instituttet forskellige nyttige Genstande, saasom Børster, Skødskind (for Kurvemagere, Skomagere og Børstenbindere), islandske Trøjer (for Rebslagere), Skriveapparat til latinsk Skrift, Punktskrifttavle, Papir, Bøger og Musikalier med ophøjet Tryk m. m.

Udbredelse af Kendskab til Blindesagen.

Det har i det Foregaaende været omtalt, at der her udgives aarlige Beretninger om det Kgl. Blindeinstitut og dets Forskole. Ogsaa de fleste private Foreninger og andre Institutioner, der virke til Gavn for Blinde, udgive saadanne Beretninger. Der udkræves imidlertid Mere for at vække alvorlig Interesse for Blindesagen, og jeg har derfor stedse, hvor Lejlighed tilbød sig, ved populære Artikler i forskellige Tidsskrifter og ved Foredrag i Foreninger og Selskaber stræbt at udbrede Kendskab til de Blinde og deres Uddannelse og Virksomhed i de Kredse, i hvilke der saaledes gaves mig Lejlighed dertil.

De vigtigste af de af mig udgivne Artikler ere følgende:

- „De Blindes Stilling og Blindeomsorgen i Europa“ (i Industriforeningens Maanedsskrift, 7. Aarg. 1872),
- „Besøg i en londonsk Arbejdsanstalt for Blinde“ (i „Nær og Fjern“, 1875, Nr. 145),
- „Den abnorme Skole“ (i „Nær og Fjern“, 1876, Nr. 232, 233 og 234, Afsnittet om Blinde),
- „Om Blinde, døvstumme og aandssvage Børns Undervisning og Stilling i Verden“ (Særtryk af de ved „Udvalget for Folkeoplysningens Fremme“ udgivne Skrifter, Kjøbenhavn 1877. Ogsaa i „Folkevennen“ i Norge og paa Tysk i „Gartenlaube“ under Titelen, „Abnorme Kinder“),
- „Hvad er der gjort i Danmark for at lindre de Blindes Lod?“ (i „For Romantik og Historie“, 1877),
- „De Blindes Uddannelse og Stilling i Verden“ (i „Vor Ungdom“, 1883),
- „Hvorledes sørges der bedst for blinde Pigers Opdragelse, og hvorledes bør blinde Kvinder helst understøttes?“ (i „Vor Ungdom“, 1884).

Hertil kan foruden forskellige Skrifter og Piecer, der ere nævnte i det Foregaaende, endnu føjes:

- „Det Kgl. Blindeinstituts Historie, tilligemed en Oversigt over Blindesagens Udvikling i Danmark fra 1811 til 1883, udarbejdet i Anledning af Instituttets 25-Aars-Jubilæum den 5te November 1883, af J. Moldenhawer, Instituttets Forstander. Kjøbenhavn 1883“.
- „Blindesagens Historie, Foredrag holdt ved Foreningen „Danmarks Blinde“s Ledermøde den 10de August 1901, af A. F. Wiberg, cand. theol., Lærer ved det Kgl. Blindeinstitut i Kjøbenhavn. Kjøbenhavn 1901“.
- „Statens Forsorg for Abnormvæsenet i Danmark, udgivet som Særtryk af Tidsskrift for Abnormvæsenet med tilføjede Bilag, ved Foranstaltning af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, af H. Hage, Fuldmægtig og Expeditionssekretær. Kjøbenhavn 1902“.

Berøringer med andre indenlandske Abnormanstalter.

Foruden den naturlige og nødvendige Forbindelse, i hvilken Instituttet staar med de øvrige her i Landet bestaaende Institutioner, der virke i de Blindes Interesse, er Instituttet ogsaa paa forskellige Maader traadt i Forbindelse med Anstalter for Døvstumme, Aandssvage, Epileptikere, Talelidende og Vanføre.

Da der blandt de Blinde findes ikke faa, som ere mere eller mindre tunghøre, er det naturligt, at der kan forekomme Tilfælde, hvor det ender med, at Vedkommende bliver *døv*, og naar nu samtidigt, som det af og til skeer, *Synet forbedres* saa meget, at det kan benyttes ved Undervisningen, vil det kunne hænde, at Eleven maa overføres fra Blindeinstituttet *til et Døvstummeinstitut*. Omvendt vil der ogsaa gives Tilfælde, hvor *en Døvstums Syn bliver saa ringe*, at han maa faa sin praktiske Uddannelse paa et Værksted for Blinde og derfor maa søges sat i Lære som Extern paa Blindeinstituttet. Et saadant Tilfælde foreligger for Øjeblikket.

I 1900 fandt Ministeriet Anledning til at lade Spørgsmaalet om de svagtbegavede døve eller tunghøre Børns Undervisning underkaste en særlig Overvejelse, og i Betragtning af, at der iblandt disse Børn ogsaa findes Blinde og Svagsynede, blev der afæsket mig en Erklæring. Under 18de Oktober s. A. afgav jeg en saadan til Direktør for Døvstummeinstitutterne og Formand for det Kgl. Blindeinstituts Bestyrelse, daværende Justitsminister Goos. I denne hedder det bl. A.:

„Der findes i det Kgl. Blindeinstitut til enhver Tid Børn, som foruden at være blinde eller mere eller mindre svagsynede tillige lide af Døvhed eller Tunghørighed. Naar denne er af den Beskaffenhed, at man ved Hjælp af Hørerør eller Audifon kan sætte sig i mundtlig Forbindelse med de Paa-gjældende, har det stedse været ansæt for heldigst for dem at faa Undervisning i Blindeinstituttet, hvor de foruden denne Undervisning tillige have den mundtlige Berøring med Kammerater at drage Nytte af. Jeg anseer det ogsaa i Tilfælde af Oprettelsen af en *Afdeling for særlig abnorme Børn* (ved et Døvstummeinstitut) for heldigst for Børn af den anførte Art at oplæres i Blindeinstituttet“.

„Anderledes forholder det sig derimod med saadanne *blinde eller svagsynede Børn, med hvilke man ikke kan sætte sig i Forbindelse ved Hjælp af mundtlig Tale*“.

„Naar baade Blindheden og Døvheden er opstaaet i en saa *tidlig Alder, at Undervisningen skal gives „til et „blindt og dørt (døvstumt) Barn*“, er der jo Brug for en ganske *særegen Metode*, som i de sidste halvhundrede Aar har udviklet sig til en stor Fuldkommenhed. Saadanne *egentlige døvstumme-blinde Børn*, hvoraf der findes adskillige i flere andre Lande, saasom Sverrig, ere imidlertid, saa vidt mig bekendt, hidtil ikke forekomne i Danmark. Derimod findes der adskillige Døvstumme med meget svagt Syn, og der har i alt Fald i tidligere Tid været 1 Tilfælde, i hvilket en Døvstum, der var oplært paa det Kgl. Døvstummeinstitut i Kjøbenhavn, mistede Synet fuldstændig og af den Grund fik Lov til at forblive paa Instituttet indtil sin Død.“

„Ligeledes findes der enkelte Blinde og Svagsynede, hvis Døvhed er bleven saa fuldstændig, at de hverken ved Hjælp af Hørerør eller Audifon kunne komme til at høre, og som derfor ikke kunne undervises paa Blindeinstituttet. Disse (døve) Blinde og de af de (døve) Svagsynede, der ikke have tilstrækkeligt Syn til at kunne undervises paa et Døvstummeinstitut, maa være Genstand for en særlig Behandling og bør derfor henvises til en eventuel Afdeling for særlig abnorme Børn“.

I den af Ministeriet derefter under 25. Februar 1901 meddelte Resolution hedder det med Hensyn til særlig abnorme Børn:

„I Henhold til den i Sagen modtagne Indstilling skal Ministeriet . . . have Bestyrelsen anmodet om at foranledige, at Opmærksomheden stadig henvendes paa, om der i det Kgl. Blindeinstitut maatte forefindes saadanne *svagtbegavede døve eller svagthørende Børn, for hvilke en særlig Undervisning udenfor Instituttets Rammer er at ansé for ønskelig*, samt at der regelmæssigt hvert Aar gives Ministeriet Meddelelse om saadanne Børn med Indstilling om, hvilke Forholdsregler der af Hensyn til dem ville være at tilraade“.

Ministeriet har derpaa efter at have modtaget Bestyrelsens Indberetning af 12. Juni s. A. angaaende saadanne Børn, baade i Instituttet og dets Forskole, og efter at have brevvet med Direktøren for de Kgl. Døvstummeinstitutter, resolveret, at 1 af Forskolens Elever skulde overføres til Døvstummeinstituttet i Fredericia og 2 af Blindeinstituttets Elever (hvoraf den ene extern) skulde modtage Undervisning i Haandalfabetet paa det Kgl. Døvstummeinstitut uden at optages der. Den ene af disse, en Pige, modtog derefter Undervisning i Religion sammen med de Døvstumme og blev sluttelig konfirmeret af Pastor *Heiberg*. (Den anden, en Dreng, var bleven konfirmeret før Optagelsen i Blindeinstituttet).

Med *Aandssvageanstalterne* har Instituttet stadig staaet i Forbindelse, idet en Del blinde Børn have maattet over-

føres til dem, og flere af Blindeinstituttets Elever ved Afgangen ere blevne optagne paa Ebberødgaard Aandssvageanstalts Asyl-Afdeling.

Optagelsen af blinde Aandssvage i en almindetig Aandssvageanstalt er ikke nogen heldig Foranstaltning, da Undervisningen i en saadan væsentlig er beregnet paa Anvendelsen af Synet, og bør derfor kun betragtes som en Nødhjælp, man har maattet gribe til, indtil der kunde træffes mere hensigtsmæssige Foranstaltninger. Da det endnu ikke har villet lykkes at faa indrettet *en særlig Afdeling for svagt-begavede og aandssvage blinde Børn i Forbindelse med Blindeinstituttets Forskole*, har man alt i en Række af Aar maattet hjælpe sig med at indrette *en Særklasse* for saadanne Børn paa Blindeinstituttet.

Blinde Børn, der lide af Epilepsi, søges saa vidt muligt anbragte paa et af de bestaaende *Epileptikerhjem* for deres Kommuners Regning.

I nogle Tilfælde ere Elever i Blindeinstituttet, der stammede, ved velvillig Imødekommen fra Pastor *Heibergs* og Kursusbestyrer *Oskar Møllers* Side blevne underviste paa et af de paa „*Statens Institut for Talelidende*“ afholdte Kursus, idet der fra Blindeinstituttets Side ved Frk. *Hoffmanns* Hjælp er bleven sørget for de til Blindes Vejledning fornødne, i Punktskrift affattede, særlige Hjælpemidler.

Ogsaa til „*Samfundet, som antager sig Vanføre og Lemlæstede*“, særlig til Forstanderinde Frk. *Johanne Petersen* og Klinikbestyrerinde Frk. *Th. Fiedler*, har Instituttet jævnlig havt Anledning til at henvende sig, baade for at drage Nytte af Hjælpemidler, som benyttes i Samfundets Haandgerningsskole, og for at erholde Bandager og Bandagestøvler m. m. For nærværende Tid er der ikke mindre end 11, som paa denne Maade drage Nytte af Samfundets Klinik.

Private Bestræbelser til Gavn for de Blinde i Danmark.

Som alt bemærket i det Foregaaende, beholdt *Selskabet Kjæden*, dengang det i 1858 overgav Omsorgen for de blinde Børns Opdragelse til Staten, den alt bestaaende „*Arbejds- og Forsørgelsesanstalt for Blinde*“, og da i 1862 „*For-*

Interiør fra Kjædens Arbejds- og Forsørgelsesanstalt.

eningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“ blev stiftet, indskrænkede *Kjædeselskabet* sig til i Fremtiden kun at optage *blinde Kvinder* i denne Anstalt og iøvrigt at understøtte Blinde udenfor samme. Denne dobbelte Virksomhed har Selskabet vedblivende varetaget, idet der stedse har været lagt særligt Eftertryk paa at afhjælpe eller mildne Nød og Trang. Til dens Understøttelses-Formaal hører ogsaa det, at yde Hjælp til Øjenoperationer. Hertil kommer, som ovenfor omtalt, Oprettelsen af *et Asyl for blinde Børn*, som —

navnlig af Hensyn til kjøbenhavnske blinde Børn, hvis Forældre maatte ønske at beholde dem i deres Nærhed — er bleven bestaaende ogsaa efter Oprettelsen af det Kgl. Blindeinstituts Forskole paa Refsnæs.

Det nærmere Tilsyn med Alumnerne i Forsørgelsesanstalten er f. T. betroet til Oldfrue Frk. *R. Madsen*, og Børnene i Asylet staa under Tilsyn af Lærerinden, Frk. *Svendsen*. Der er desuden ansat en Husholderske. Iøvrigt føres der af Damer i Selskabet Kontrol med de blinde Kvinders Arbejde m. m., og et Medlem af den tidligere omtalte økonomiske Kommission fører Tilsyn med Økonomien. Damer af Selskabet læse for Alumnerne, som ogsaa have Adgang til anden Underholdning*).

Selskabets Ordensherre er Hans Kgl. Højhed *Kronprinsen*, og dets øverste Styrer er f. T. Kommandør *Hagen*. Bestyrelsens øvrige Medlemmer ere: Grosserer *E. Berg*; Grosserer *C. Busch*; Kammerherre *R. Krag*; Hof-Vinhandler *C. Christensen*; Forstander *Moldenhawer*; Overretssagfører *Tegner*; Baron *Zytphen-Adeler*; Etatsraad *Albeck*; Kontorchef *Jansen*. Selskabets Bestyrelse er tillige Bestyrelse for Forsørgelsesanstalten og Asylet.

I det Foregaaende har jeg i Afsnittet, „Omsorg for afgaaede Elever“, omtalt den d. 7. Februar 1862 stiftede og ifølge sin Bestemmelse, til Instituttet nærmere knyttede „*Forening til at fremme Blindes Selvvirksomhed*“, med Angivelse af dens Formaal. Dens første Formand, Gehejmetsraad (senere Gehejmekonferensraad) *Trap* afløstes, som anført, af Kammerherre *Wolfhagen*, ved hvis Død Stiftamtmand, Gehejmekonferensraad Baron *Bille-Brahe* (der tillige var den øverste Styrer af Kjædeselskabet) overtog Formands-

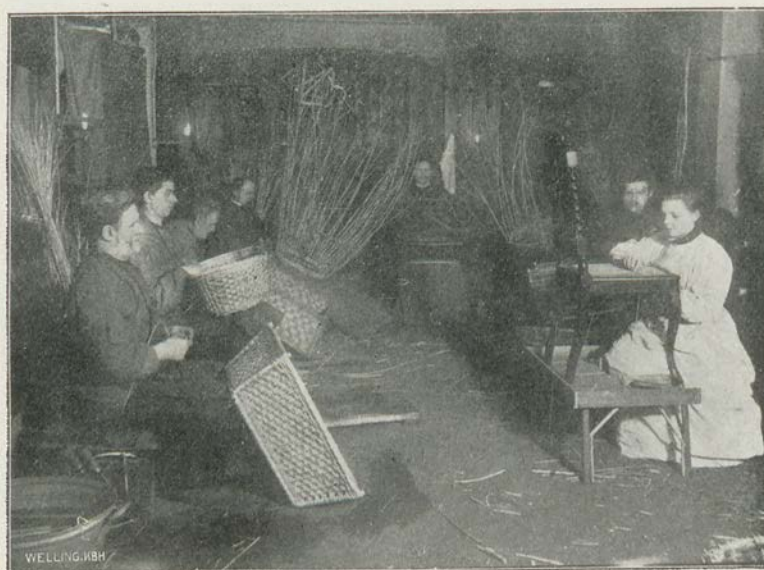
*) Paa Billedet sees den døve og blinde Nielsine Poulsen, hørende paa Oplæsning ved Hjælp af en Audifon.

pladsen, paa hvilken han senere afløstes af Konferensraad *H. N. Hansen*. Efter Etatsraad *Alf. Hansens* Død overtog hans Broder, Grosserer *Har. Hansen*, Kassererforretningerne, dog uden at indtræde i Bestyrelsen, og ved hans Død gik disse Forretninger over til Grosserer *Ryan Hansen*, der samtidig indtraadte i Bestyrelsen. Medens Understøttelseskassen hele Tiden har været i Hænderne paa Bliudeinstituttets Forstander som Sekretær (i senere Aar med 2 approberende Medlemmer og derefter med 1, i Stedet for, som tidligere med Cirkulation i hele Bestyrelsen), har Tilsynet med Foreningens „Udsalg af Blindes Arbejder“ og de dertil knyttede Værksteder, som tidligere ligeledes paahvilede mig, i de senere Aar, været overdraget til et Forretningsudvalg. De Mænd, som efter de første Bestyrelsesmedlemmers Afgang efterhaanden ere indtraadte i Bestyrelsen, ere foruden de alt nævnte Pastor *Joh. Fibiger*, Raadmand *Dir. Hage*, Gehejme-etatsraad *Goos*, Generaltolddirektør *Rubin*, Etatsraad *Næser*, og Økonomiinspektør *v. Schnitter*. Foruden de 6 sidstnævnte ere f. T. af de tidligere anførte følgende endnu Medlemmer af Bestyrelsen: Konferensraad *H. N. Hansen* (Formand) og Forstander *Moldenhaver* (Sekretær).

Udsalget, som fra først af var knyttet til Kunstflids-lotteriet og derefter var overdraget til en svagsynet Dame, blev senere forlagt til St. Kongengade Nr. 44 og derefter udvidet. Værkstedsbedriften, som fra først af indskrænkede sig til Børstenbinderi i et til et Savskæreri paa Kastelsvejen hørende Lokale, blev senere henlagt til „Udsalget“ i St. Kongensgade, hvor der indrettedes Værksteder for Kurvemageri, Maatte- og Rørsædefletning og Børstenbinderi, først for et mindre, senere for et større Antal Blinde, især Mænd, undtagelsesvis dog ogsaa Kvinder. For Tiden (Marts 1905) er Antallet 31, nemlig 10 Kurvemagere (Mænd), 11 Børstenbindere (9 Mænd og 2 Kvinder), 1 Begarbejder (Mand), 3 Miskere (2 Mænd og 1 Kvinde), 1 Bud (Mand), 3 Rørsædeflettere (Kvinder) og 2 Værkførere (en Kurvemager og en Børstenbinder). Udsalget og Værkstederne ledes nu af Inspektør *Holger Schou*.

Udsalget for Blindes Arbejder.

Værksted ved Udsalget for Blindes Arbejder.

Angaaende denne Forening skal endnu tilføjes, at alt Arbejde i dens Tjeneste er ulønnet for Bestyrelsens Vedkommende. De eneste Medlemmer af Foreningen ere de, som tillige udgjøre Bestyrelsen.

Ved dens Stiftelse overtog Kong *Frederik den 7de* Protektoratet. Efter Kongens Død havde Foreningen i en længere Aarrække intet Protektorat, indtil deres Majestæter Kong *Christian den 9de* og *Dronning Louise* overtog dette i Aaret 1887 i Anledning af Foreningens 25-Aars-Jubilæum. Efter Dronningens Død er Kongen fremdeles dens Protektor.

Det er ovenfor bleven omtalt, at der i Anledning af Instituttets 25-Aars-Jubilæum af forhenværende Elever af Samme stiftedes en Forening, der fra først af kaldte sig „*De Blindes Understøttelses- og Læseforening af 1883*“. Der var bleven talt med nogle tidligere Elever om Ønskeligheden af, at de Blinde, foruden at have „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“ at støtte sig til, naar de trængte til Hjælp, ogsaa søgte *indbyrdes* at støtte hverandre. Da der nu ved Jubilæet samledes en stor Mængde tidligere Elever, benyttede disse Lejligheden til at gøre denne Tanke til Virkelighed, idet Foreningen tillige bestemtes til at kunne omfatte alle Blinde.

Den saaledes stiftede Forening udnævnte mig til Æresmedlem. Senere antog den efter Forslag af Ritmester *Allan Dahl**) Navnet „*Danmarks Blinde*“, uden dog derfor at opgive sit oprindelige Navn, som fremtidig tilføjedes i Parenthes.

Af Foreningens Love hidsætte vi Følgende:

Formaalet er at samle Midler til paa enhver Maade at støtte alle værdige *blinde Medlemmer* i saa stor Udstrækning, som

*) Denne, der en Tid var baade Næstformand og Kasserer, virkede ved forskellige Slags Reklame til Foreningens Udbredelse og Oprettelsen af Kredse rundt om i Landet. Han udgav bl. a. en Piece med Titelen: „*De Blinde i Danmark. Nogle Oplysninger om Blindeforholdene her i Landet*“. Kjøbenhavn 1892.

Midlerne tillade, samt at tilvejebringe opbyggende og underholdende Litteratur for Blinde.

Der søges ført en *Generalfortegnelse* over Landets Blinde.

Man vil lade Bøger afskrive i Punktskrift og lade disse cirkulere blandt de blinde Medlemmer. Desuden skænkes dem „Værker af særlig Betydning“, trykte i Punktskrift.

„Enhver Blind her i Landet optages som kontingentfrit Medlem, saa snart Vedkommende indmelder sig i denne og underretter Bestyrelsen om, hvor og under hvilke Vilkaar han eller hun lever“.

„Enhver, der yder Bidrag til Foreningen, betragtes som Medlem af denne“. Den, der mindst 1 Gang yder et Bidrag af 30 Kr., er livsvarigt Medlem. Aarsberetning sendes kun til dem, der betale mindst 2 Kr. aarlig.

Hovedbestyrelsen (i Kjøbenhavn) bestaar af 11 Medlemmer, hvoraf mindst 3 skulle være blinde. Den vælger aarlig af sin Midte en Formand, en Næstformand, en Kasserer og en Sekretær. Næstformanden kan tillige være Kasserer. Hovedbestyrelsen supplerer sig selv. Den er berettiget til at yde et passende Vederlag navnlig for de Kassereren og Sekretæren paahvilende Forretninger. Naar der i Provinserne dannes Afdelinger, ind sættes der stedlige Bestyrelser, der supplere sig selv.

Afdelingsbestyrelsernes Formænd kunne af Hovedbestyrelsen indkaldes til almindelige Møder om Blindesagen, saa ofte det af Hovedbestyrelsen ansees for hensigtsmæssigt.

Lovforandringer kunne kun foretages, naar 8 af Bestyrelsens Medlemmer stemme derfor.

Foreningen anlægger et fast Fond, der ikke skal kunne angribes.

„Lovene forsynes med Approbation af Justitsministeriet, hvis Sanktion er nødvendig til at Lovændringer kunne træde i Kraft“.

Under Bestyrelsens nuværende Formand, Grosserer *Bønne-lykke* (der selv er blind) er Foreningen traadt i nærmere Forbindelse med „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“, idet den i Henseende til Understøttelser virker i Samklang og jævnlig efter Samraad med dennes Sekretær.

Bestyrelsens øvrige Medlemmer ere Grosserer *Wildau* (Kasserer), Regnskabsfører *v. Holstein* (Sekretær), fhv. Gods-expeditor *Arent*, Pianostemmer *Wulff*, Fuldmægtig *Gether*,

Grosserer *Otto*, Pianostemmer *Roerup*, Justitsraad *Gøricke*,
Grosserer *Chr. Christensen* og Overretssagfører *Bentzen*.

Hertil skal endnu føjes, at der for flere Aar siden er begyndt en Virksomhed til Gavn for trængende Blinde, som bestaar deri, at nogle Damer, deriblandt Lærerinderne, Frk. *Hoffmann* og Frk. *N. Hvid*, modtage brugte Klædningsstykker, som derefter ved Juletid dels uddeles til Blinde i Kjøbenhavn, dels sendes til Blinde i Provinserne. Dette foregaar i Foreningen „Danmarks Blinde“s Forretningslokale og støttes af den der beskæftigede Leder af Relieftrykkeriet, Hr. J. Wulff og en derværende Dame.

Det fortjener ogsaa at anføres, at der hvert Aar ved Juletid paa Instituttet uddeles Lærred fra Firmaet *J. H. Ruben* (Gave fra Etatsraad Ruben og efter hans Død fra hans Enke), Kul, som er skænket af forskellige og ogsaa uddeles paa andre Tider, Chokolade fra Fabrikken *Freia* og Ris, som i en Række af Aar skænkedes af Etatsraad *Alf. Hansen* og Grosserer *Har. Hansen* (indtil Rismøllens Afhændelse).

Foruden de ovenfor anførte Foreninger bør endnu nævnes den af afd. Prof. *S. Sørensen* stiftede Forening, „*Blindevennen*“, der fornemmelig har sat sig til Opgave at skaffe kjøbenhavnske Blinde Arbejde (nuværende Formand Provst *Levinsen*) — Foreningen „*Abnormskolens Venner*“ (stiftet efter Initiativ af Direktør *E. Keller* og med Gehejmeraad *Trap* som Formand), der i tidligere Tid af og til har støttet Blinde, om dens Formaal end fornemmelig gaar i andre Retninger*) — den af Pastor *Bielefeldt* stiftede *Forening for*

*) Efter at jeg i nogle Aar havde beklædt Formandspladsen, udraadte jeg af Bestyrelsen, idet Prof. Chr. Keller afløste mig, og jeg udnævntes til Æresmedlem.

*Abnorme i Grenaa og Omegn**) — de oprindelig som Filialer af Foreningen „Danmarks Blinde“ i Provinserne opstaaede Foreninger for Blinde, — og nogle af *Blinde iværksatte* Foretagender til Fordel for Blinde, der ville blive anførte i Afsnittet om Blindes Deltagelse i Arbejdet til Gavn for Blinde.

I 1890 stiftedes Foreningen, „*De Blindes Syge- og Begravelseskasse af 1890*“. Aarsagen til dens Fremkomst var den Omstændighed, at det kun sjældent lykkedes Blinde at blive optagne i de almindelige Institutioner af denne Art, idet Blindheden i Regelen betragtedes som en kronisk Sygdom.

Sygekassen, som har Hjemsted i Kjøbenhavn, omfatter tillige Frederiksberg m. m. Dens Formaal er „at sikre sine „nydende Medlemmer“ gensidig Hjælp i Sygdomstilfælde“. Som „nydende Medlemmer“ optages kun ubemidlede Personer, der helt eller delvis have mistet Synsevnen, samt saadanne Personers Hustruer, naar de ere mellem 18 og 45 Aar gamle og ikke lide af nogen kronisk eller uhelbredelig Sygdom, der indskrænker deres Arbejdsevne. „De nydende Medlemmer“ kunne ikke opnaa Hjælp af Sygekassen for *saadan* Arbejdsudygtighed, som er en Følge af deres manglende eller svækkede Synsevne.

Blandt de Goder, som tilkomme „de nydende Medlemmer“, kunne anføres: Fri Lægehjælp for dem selv og deres hjemmeverende Børn under 15 Aar; fri Behandling for de Samme paa vedkommende Sygehus; under anmeldt Sygdom, der varer over 3 Dage, en Pengehjælp til Medlemmerne, størst for hjemmeliggende Syge; for disse sidste tillige fri Medicin.

Bestyrelsen bestaar af 5 Medlemmer, der aarlig af deres Midte vælge Formand, Kasserer og Sekretær.

*) Pastor B. har faaet Støtte af „De danske Plejeforeninger“, og ved deres Hjælp spredes Interessen for Sagen ud over Landet. Han har holdt Foredrag om Sagen i Aalborg for Nordjysk Præstekonvent, og Aalborgs Sognepræster besluttede at organisere Arbejdet ved Hjælp af Menighedsraadene. Pastor B. paatænker at udsende en Opfordring til disse igennem Menighedsraadsbladet.

Begravelseskassen udgjør en særlig Afdeling. „Den sikrer sine Medlemmer mellem 18 og 45 Aar en Begravelseshjælp af 100 Kr.“

Denne Forening er stiftet af Blinde og bestyres af Blinde.

Det i 1900 oprettede *Hjem for arbejdsføre blinde Kvinder* paa Mariendalsvej har allerede været kortelig omtalt i det Foregaaende. Det er bleven støttet baade af Kirke- og

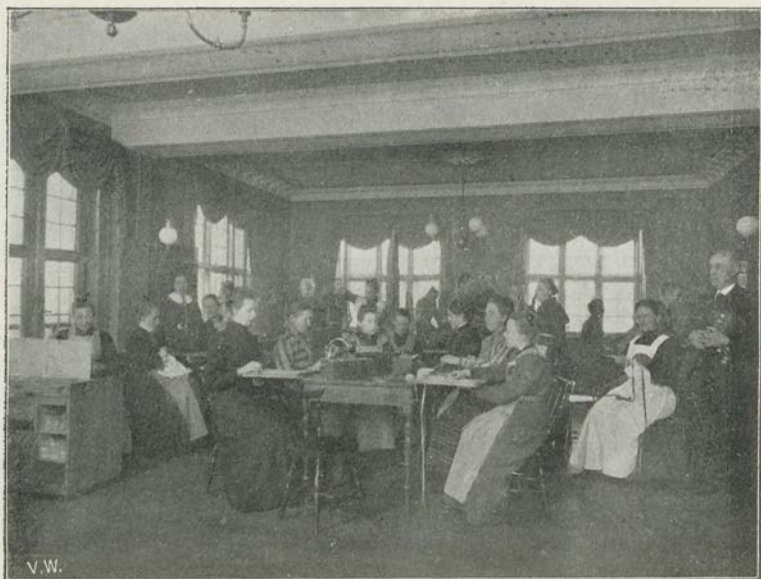

Værelse for en blind Pige i „Hjemmet for arbejdsføre blinde Kvinder“.

Undervisnings-Ministeriet og af „Almindeligt Dansk Vare- og Industrielotteri“, af hvilket sidste der i de senere Aar er tildelt „de samvirkende Blindeforeninger“ en Part, ved hvis Fordeling mellem de 4 bestaaende Hovedforeninger „Hjemmet“ ved velvillig Imødekommen fra de andre Foreningers Side er bleven i høj Grad begunstiget. At denne Hjælp er opnaaet, skyldes navnlig den Interesse, som daværende Justitsminister Goos har vist Sagen.

Angaaende Livet i denne venlige Anstalt skriver Bestyrerinden, Frk. Krebs, i en Artikel i „Nyt Tidsskrift for

Abnormvæsenet“, 5. Aarg., 6. Hefte 1903: „Arbejdsføre blinde Kvinder“, hvad vil det sige, tænker man. Ja, kom og se, kom en Lørdag Formiddag, naar de øverste Vinduer ere tagne af, og der gnides og pudses, til hver Rude skinner saa blank, at ingen ærgerrig Stuepige behøvede at skamme sig ved den; og naar Gulvet er vadsket, og alt er sat paa Plads igen, vil der næppe findes et Støvgran i hele den hyggelige lille Stue.

Arbejdssalen i „Hjemmet for arbejdsføre blinde Kvinder“.

Foruden fuldstændig at holde deres egne Værelser*) i Orden har hver af de Blinde daglig en lille huslig Gerning, f. Ex. at vadske Tetøi, tørre Støv af, dække Bord og Lignende, da der i „Hjemmet“ kun holdes 1 Tjenestepige; og selv til Vadsken (ca. 500 Stk. Tøj) haves der kun fremmed Hjælp paa selve Vadskedagen, de Blinde lægge Tøjet sammen baade før og efter Rulning og Strygning og hjælpe til med at rulle.

*) Hver af dem har sit eget Værelse.

Alt dette er dog kun den mindst vigtige Del af Pigernes Arbejde, som enhver besørger saa hurtigt som muligt for at komme ned i Arbejdssalen og tage fat paa at binde Børster af alle Arter, lige fra Skurebørster til de fineste Klædebørster, flette Tæpper til Sengeforlæggere, filere Pakkebærere, sy paa Maskine o. s. v. Og den Blinde, der har opnået Færdighed i sit Arbejde, kan udføre det i alle Henseender lige saa godt som en Seende; man undres over, saa hurtigt de opdage, naar noget er galt, ja, undertiden føle de Fejl, hvor andre neppe kunne se dem. Hjemmet køber Materialet, som udleveres til Pigerne samtidig med, at de aflevere den forløbne Uges Arbejde. En Del forfærdiges efter Bestillinger, men Størsteparten, særlig alle Sorter Børster, søges dels solgt privat fra „Hjemmet“, dels i større Partier til de Handlende.

Det er alt Akkordarbejde, og Arbejdslønnen, der udbetales en Gang om Maaneden, kan enhver anvende til Klæder og Smaafornödenheder, efter som hun finder for godt.

Under Arbejdet sidde Pigerne sammen i den store, smukke Arbejdssal og samtale eller synge og ere altid oplagte til Spøg. Foruden de mange Arbejdsborde af forskellig Art findes her et Klavér og et Stueorgel, to dejlige Gaver, der ere skænkede Hjemmet, og som ere til stor Glæde og Opmuntring, idet der ikke saa sjældent kan falde lidt Musik af i Arbejdstiden, ligesom ogsaa flere Damer berede Pigerne megen Glæde ved at komme og læse højt for dem“.

Der findes ogsaa en Del Bøger med ophøjet Tryk og Bøger, som ere afskrevne med Punktskrift, og en af Pigerne, der er særlig dygtig i at læse, samler ofte om Aftenen alle Hjemmets Beboere om sig og læser højt for dem. Af og til opføres der af Fremmede Musik m. m. til Underholdning for de blinde Piger. Der holdes daglig Morgen- og Aftenandagt, og der gives Pigerne Lejlighed til at komme i Kirke, idet der sørges for fornøden Ledsagelse.

Der holdes hver Sommer en Skovtur for Hjemmets Regning; men det kan ogsaa hænde, at en lignende Fornøjelse beredes dem for privat Regning.

Jeg har givet en noget udførligere Meddelelse om dette „Hjem“, for at man kan faa et Indtryk af, at det virkelig er bleven et Hjem for de blinde Kvinder, og at man her synes at have fundet en Løsning af den Opgave, at berede dem en paa een Gang nyttig og lykkelig Tilværelse.

Paa Vestibulens to Sidevægge findes nedenstaaende Indskrifter:

Tilhøje: Arbejde, nyttet paa rette Maade,
styrker os Tanke og Sind.
Det blev os skænket af Herrens Naade,
fører i Livet os ind.

Tilvenstre: Hold dig til Gud i Troen fast,
som stod han ved din Side,
paa Ham din Sorg og Byrde kast,
paa Ham du altid lide.

Over Indgangsdøren staar paa den indvendige Side:

Han, som selv ei sees, men al Ting seer,
gengjælde vil Din Kærlighed mod den,
som selv kan sees, men Intet seer.

I Sommeren 1904 besøgte „Hjemmet“ af Deres Kongelige Højheder *Kronprinsen og Kronprinsessen*, som ved denne Lejlighed naadigst overtog *Protektoratet* for dette.

Bestyrelsens Medlemmer ere Gehejmeetatsraad *Goos* (Formand), Forstander *Moldenhaver* (Næstformand), Grosserer *M. Melchior* (Kasserer), Overretssagfører *Tegner* (Sekretær), Grosserer *Bønnelykke*, Grosserer *J. Chr. Christensen*, Justitsraad *Göricke*, Grosserer *Otto*, Korpslæge *Norrie*, Frk. *M. Hoffmann* og Frk. *A. Eschricht*.

Foruden de i det Foregaaende omtalte Hjem for blinde Kvinder skal endnu anføres et paa Frederiksberg, der er oprettet af Frk. *C. Hansen* og Frk. *M. Nielsen*, og som foreløbig tillige optager seende Kvinder.

Statistiske Meddelelser om Undervisningens praktiske Resultater.

Naar man søger at danne sig en Forestilling om de opnaaede Resultater, støder man i flere Henseender paa ikke ringe Vanskeligheder. Ganske i Almindelighed kan man med Sandhed sige, at der i Henseende til de Blindes Stilling i Samfundet efterhaanden er opnaaet en væsentlig Forbedring, og at det er yderst faa Tilfælde, i hvilke der i de Meddelelser, jeg har modtaget, fremhæves noget Ufordelagtigt med Hensyn til deres moralske Vandel. Derimod er der ikke faa, som ere svagelige, og det økonomiske Udbytte af Arbejdet er ofte kun ringe. Det er dog vanskeligt fuldtud at vurdere den Arbejdskraft, der kommer til Anvendelse, da denne ofte samtidigt gaar i forskellige Retninger, og det er heller ikke muligt at komme til Kundskab om, hvormegen Hjælp der ydes udefra i de enkelte Tilfælde, eftersom Hjælpen kommer fra forskellige Kilder.

Jeg antager imidlertid, at de Oplysninger, jeg har kunnet skaffe mig, ville være tilstrækkelige til at give et Billede af de Livsvilkaar, der hertillands falde i de Blindes Lod.

A. Hvad de *mandlige fhv. Elever* angaar, da ere de fleste af dem enten Musikere eller Klavérstemmere eller Haandværkere.

For *Musikerne og Klavérstemmerne, ialt 38*, kan man opstille følgende Inddeling:

15 ere ansatte som *Organister* (deraf ere 7 tillige Musiklærere, 3 tillige Klavérstemmere, 1 er uddannet udenfor Institutet). Dertil kommer 1 Extern, der er ansat som Organist i Chicago. 1 af Organisterne er tillige *Telefonbestyrer*.

4 (foruden dem, der tillige ere Organister) betegnes som *Musiklærere*, deriblandt 1, der er ansat ved det Kgl. Blindeinstitut, og 1, der er ansat paa Seminariet i N. Nissum.

- 5 (foruden nogle, der ovenfor ere anførte som Organister) ere beskæftigede som *Klavérstemmere* (deraf 1, der tillige er Musiklærer — i Helsingfors — uddannet til Organist, og 1, der er Lærer i Stemning paa Institutet og tillige har en lille Organisttjeneste i Kjøbenhavn).
- 10 kunne bedst betegnes som *Musikere*. Af dem er 1 vikarierende Orgelspiller, 1 tillige Børstenbinder (lærer Massage), 1 tillige Stemmer og Rørfletter, 3 Klavérspillere (den ene tillige Reliefbogbinder), 1 flhv. Rebslager, 1 Medlem af et Kirkekor (tillige beskæftiget med Tilvejebringelsen og Udbredelsen af Litteratur for Blinde, i Foreningen „Danmarks Blinde“s Tjeneste), 1 paa Ebberødgaard Aandsvageanstalt (Orgel- og Fløjtespiller). Hertil komme
- 4, der for Instituttets Regning modtage fortsat Musikundervisning og endnu ikke fortjene noget.

De 15 ovenfor omtalte Organister ere ansatte i følgende Byer: Kjøbenhavn (3*), Helsingør (1), Slagelse (1), Nyborg (1), Odense (2), Saxkjøbing (1), Nakskov (1), Maribo (1), Aarhus (1), Skanderup (1), Svinninge (1) og Esbjerg (1). Dertil kommer saa 1 i Kjøbenhavn (anført blandt Stemmerne) og 1 i Chicago (Extern). Der kan hertil føjes 1, hvis Uddannelse ligger forud for Instituttets Oprettelse, men som senere har lært Nodeskriften (Organist Maale paa Frederiksberg).

Elever af Instituttet, som have været Organister og ere afgaaede ved Døden, ere 1 i Helsingør, 1 i Viborg og 1 i Faaborg, ligesom ogsaa 1 extern Elev, der var ansat i Kjøbenhavn.

Af *Børstenbindere* er der 48.

- 11 af dem ere støttede af Hjemmet (1 dog ret selvstændig).

*) En af dem har i sin Tid været Organist i Chicago, hvortil han var kommen ved Pastor Trandberg for at studere ved en Præsteskole, ved hvilken denne var Professor, og derefter først ved Præsteseminarieret og senere ved en af Pastor Trandberg oprettet Præsteskole. Efter at have taget Præsteexamen rejste han rundt i Fristaterne og prædikede og holdt musikhistoriske Foredrag, som han ledsagede med Musik og Sang.

- 20 ere ganske selvstændige (deraf 1 Læremester paa Instituttet, 2 tillige Handlende, 1 tillige Massør, 1 tillige Musiker, 1 tillige Kurvemager, 1 i Lære som Massør, 1 i Huset hos en Proprietær (arbejder gratis for en anden Blind), 1 Værkmester paa de Blindes Værksted i Store Kongensgade Nr. 44, 1 tillige Rullemand, 2 fhv. Rebslagere, der tilligemed Resten udelukkende ere Børstenbindere.
- 7 ere beskæftigede paa de Blindes Værksted i St. Kongensgade Nr. 44 (foruden Værkmesteren).
- 1 er optagen hos en gift blind Børstenbinder i Helsingør (har tidligere været Rebslager i en lang Aarrække og derefter Maattefletter).
- 4 ere stillede saaledes: 1 paa Johannes-Stiftelsen, 1 paa en Fattiggaard, 1 uhelbredelig syg og 1 svag og ubeskæftiget.
- 5 have der ingen nyere Efterretninger om.

Kurvmagerens Antal er 33.

- 10 af dem støttes af Hjemmet.
- 12 ere selvstændige, deraf 1 Læremester paa det Kgl. Blindeinstitut (nu seende), 1 Medhjælper hos denne (nu seende) og 2, som jævnlig modtage Læringer i Hjemmet (begge helt blinde).
- 10 arbejde paa de Blindes Værksted i St. Kongensgade Nr. 44, deraf 1 senere oplært i Massage.
- 1, som lever i gode økonomiske Forhold, maa paa Grund af Svaghed undlade at arbejde. (2 ere gifte med blinde Kvinder, der ere tidligere Elever af Instituttet; det ene Ægtepar har 1 seende Barn, det andet er uden Børn*).

Som Rebslagere ere 13 opførte.

- 6 af dem have en Støtte i Hjemmet (1 er tillige beskæftiget med Musik, 1 med Børstenbinderi og Musik, begge ret selvstændige).

*) Hertil kommer 1, der nu seer tilstrækkeligt til, at han har kunnet optages i Læringshjemmet og oplæres hos en Mester.

6 ere ganske selvstændige (1 tillige Maattemager, 2 tillige Jordbrugere — 1 Gaardfæster og 1 Husmand —, 1 tillige Børstenbinder).

1 er hos en Mester.

Skomagernes Antal er 22.

8 af dem støtte sig til Hjemmet.

9 drive deres Forretning paa egen Haand (1 er tillige Børstenbinder, 1 arbejder for Instituttet — er gift med en blind Kvinde og har seende Børn —, 1 er tillige Musiker og har ogsaa havt anden Beskæftigelse, 1 gjør tillige Jordarbejde, 1 modtager af og til Lærlinge).

1 boer sammen med en blind Søster og modtager stadigt Huslejhjælp fra „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“.

4 ere udvandrede til Amerika, og om 3 af dem vides bestemt, at de drive Skomageri derovre. 1 af dem har en større Forretning og er gift med en kvindelig Elev fra Instituttet, der nu er seende. 1 er gift med en blind Pige herfra, ligeledes Elev af Instituttet, som han har truffet derovre*).

Maatteflettere og Rørsædeflettere ere opførte i et Antal af 13, nemlig

8 som Maatteflettere,

2 som Rørsædeflettere,

1 som beskæftiget med begge Dele,

1 som forenende Børstenbinderi med Maattefletning,

1 som Maattefletter uden Fortjeneste, især beskæftiget med Kreaturpasning.

Hertil komme endnu følgende 28:

1 Gaardejer (oprindelig Kurvemager),

1 beskæftiget med Jordbrug i Hjemmet (oprindelig Skomager),

*) Han er i sin Tid ved en Pengehjælp fra Danmark bleven sat i Stand til at bygge sig et Hus. Han kom, som han skrev, derved til ligesom at bo paa dansk Grund. Han er stolt af den Ros, hans blinde Hustru faar som Husmoder.

- 2 Handlende (1 Cigarhandler; har været Landvæsenselev, med afvexlende Syn; 1 fhv. Rebslager),
- 1 Massør (tidligere Rebslager og derpaa Børstenbinder),
- 1 Bestyrer af et Hjem for blinde Kvinder (tillige Skomager),
- 1 Officér i Frelsens Hær (oprindelig Kurvemager),
- 1 Bud ved Udsalget af Blindes Arbejder i St. Kongensgade Nr. 44 (nu seende, oprindelig Børstenbinder),
- 1 Sløjdlærer og Relieftrykker paa Instituttet (oprindelig Skomager, nu kun svagsynet),
- 1 Maskinstrikker og Husejer (oprindelig Rebslager),
- 1, som lever af sine Rente-Penge (Harmonikaspiller, — oprindelig Børstenbinder),
- 2 Beværtere (den ene fhv. Rebslager*), den anden fhv. Kurvemager og Musiker, nu altid syg),
- 1 Fajancearbejder paa Bornholm og Medlem af Teatrets Orkester i Rønne som Fløjtespiller (oprindelig Børstenbinder),
- 1 Arbejdsmand (oprindelig Skomager, nu Skopudser og Fyrbøder paa Instituttet, — svagsynet),
- 1 Positivspiller (tillige Skomager),
- 3 paa Fattiggaarde (1 beskæftiget med Husgerning, 1 svagelig, Kreaturpasser),
- 1 paa en Sindssygeanstalt (et matematisk Geni, som har studeret Matematik m. m. paa den polytekniske Lærestanstalt, — oprindelig Kurvemager),
- 1 uden eget Erhverv, men med privat Underhold,
- 1 midlertidigt paa Flakkebjerg, beskæftiget med Agerbrug,
- 2 udvandrede til Amerika, den ene nu Ejer af en Farm i Wisconsin**), fra først af Børstenbinder, — den andens Stil-

*) Agter at vende tilbage til Rebslageriet.

**) Han har bortforpagtet Jorden, men udfører selv alt husligt Arbejde. Han har studeret paa en amerikansk Højskole, læser baade døde og levende Sprog og har et ret anseeligt Reliefbibliothek. Han underviser i Musik (Violin og Mandolinspil), Perlearbejde og Strikning og forfærdiger Køjer (hammocks), Børster, Tæpper m. m. Han er ugift og lever ganske ene. Han er fuldstændig blind.

ling ubekendt (oprindelig beskæftiget hos en Pottemager paa Bornholm),

- 4 uden nyere Efterretninger (1 oprindelig Rebslager, senere Arbejdsmand og Maattemager, 1 oprindelig Rebslager og Violinspiller, 1 hjemmehørende i Holsteen, oprindelig Rebslager, og 1 oprindelig Børstenbinder, senere Arbejder paa Marinens Værft, — svagsynet).

B. Hvad de *kvindelige fhv. Elever* angaar, da kunne vi indordne dem under følgende Kategorier.

Beskæftigede med *Musik* i Forbindelse med anden Virksomhed ere 10, nemlig:

- 4 *Organistinder*, af hvilke 1 (Frk. Bodil Jensen) tillige har en ret betydelig Virksomhed som *Massøse* i Kjøbenhavn og leder Korsangen i Kirken (1, som var Organistinde, er nu optagen i „Hjemmet for arbejdsføre blinde Kvinder“).
1 *Sanglærerinde og Koncertsangerinde*, som tillige er Medlem af et Kirkekor (nu gift),
1 *Medlem af det Kgl. Teaters Kor* (svagsynet),
4 *Medlemmer af Kirkekor*.

Beskæftigede med *Børstenbinderi* i Forbindelse med anden Gerning vare 20. Deraf ere

13 i deres Hjem,

- 4 optagne i „Hjemmet for arbejdsføre blinde Kvinder“ paa Mariendalsvej,
1 (som er uddannet i Massage) midlertidigt beskæftiget paa de Blindes Værksted i St. Kongensgade;
1 er nu i Amerika, og hendes Beskæftigelse der er ubekendt;
1 blev i sin Tid optagen paa St. Hans Hospital.

Beskæftigede med *Rørsædefletning* ere 14. Af dem ere 7 optagne i „Hjemmet for arbejdsføre blinde Kvinder“, 1 beskæftiget paa de Blindes Værksted i St. Kongensgade,
6 i deres Hjem, tillige beskæftigede med andet Arbejde.

Hovedsagelig beskæftigede med *kvindelige Haandarbejder* ere 74. Af dem ere

- 15 i Kjædeselskabets Arbejds- og Forsørgelsesanstalt for blinde Kvinder,
 - 10 i Pensionatet for blinde Kvinder i Vejle,
 - 3 i Frederiksberg Pensionat for blinde Kvinder,
 - 1 i Enkefru Touchers Pensionat, som nu agtes nedlagt,
 - 1 i Amerika,
 - 44 i deres fædrene Hjem.
- 3 ere beskæftigede med *Tæppevævning* i Blindehjemmet paa Mariendalsvej,
- 6 ere eller have til Tider været *Lærerinder*, nemlig:
- 1 Hjælpe lærerinde paa det Kgl. Blindeinstitut, hvor hun tillige har med Pigernes Garderobe at gjøre,
 - 4, som ere eller have været Huslærerinder for blinde Børn og
 - 1, som har undervist sin Svogers seende Børn (fuldstændig blind).

[I Forbindelse hermed skulle nævnes den i en lang Aarrække som Lærerinde ved Kjædens Asyl for blinde Børn ansatte, nu afdøde Frk. *Poulsen*, og den i lang Tid i den indre Missions Tjeneste virkende Frk. *Jakobline Jakobsen*, som nu bl. A. virker som Lærerinde og Indremissionær paa Landet, samt den nedenfor anførte Frk. *Kirstine Nielsen*, som i sin Tid forberedte et vanført blindt Barn, og Fru *Augusta Vraae*, som har et Pensionat og Lærehjem for blinde Piger i Aalborg (se nedenfor). Den bl. Massøse, Frk. *Bodil Jensen*, har undervist en blind Dreng fra Paris.]

Hertil komme endnu følgende 35:

- 1 blind Pige, ansat som *Bestyrerinde af en Telefonstation* paa Amager (tillige uddannet til Orgelspillerske),
- 2 *Massøser*, foruden en som Organistinde alt anført,
- 7 velstaaende (1 af dem har for dobbelt Betaling, som hun selv har tilbudt, faaet Ophold i Hjemmet paa Mariendalsvej),
- 3 i Forældre-Hjemmet, (deraf 1 med en lam Haand, benyttet som Ledsagerske for Blinde, — svagsynet),

- 1, som har oprettet et Brødudsalg (den ovenfor som Lærerinde omtalte Frk. Kirstine Nielsen, der tidligere har havt en Trikotage- og Børsteforretning i Odense),
- 1, som i Aalborg har et Pensionat for blinde Piger, som hun underviser i Haandarbejde, Børstenbinderi m. m.,
- 1 Tjenestepige (svagsynet),
- 1, der passer Børn hos en Distriktsjordemoder,
- 1 Sygeplejerske i Kjædens Anstalt for blinde Kvinder (Har faaet sin Uddannelse som Sygeplejerske under Prof. Brandes paa Alm. Hosp. og paa Fødselsstiftelsen og har derpaa virket som privat Sygeplejerske paa Landet. Seer nu ret godt*),
- 1 uhelbredelig syg (paa et Hospital),
- 4 (foruden Fru Vraae), som ere gifte med seende Mænd (deraf 1 bemidlet og gift med en seende Fætter),
- 8, som ere gifte med blinde Mænd (i 5 Tilfælde ere begge Ægtefællerne helt blinde, i 2 kan Hustruen se lidt, i 1 er hun saa godt seende, at hun har kunnet tjene),
- 2 i Fru Vraaes Pensionat (1 især beskæftiget med husligt Arbejde, 1 aandssvag, Datter af velstaaende Forældre),
- 1 svagsynet, der er Medhjælperske ved Børnenes Pasing paa Forskolen,
- 1 beskæftiget som Medhjælperske ved Sygeplejen paa et Hospital.

Det samlede Antal af dem, der ovenfor ere anførte, er 357, nemlig 195 Mænd og 162 Kvinder.

Hertil maa føjes, at Antallet af afgaaede Elever, hvis Død jeg er kommen til Kundskab om, udgjør 79, nemlig 51 mandlige og 28 kvindelige Personer, — samt, at alle de ere udeladte, som ere udskrevne som seende, aandssvage eller epileptiske i saa tidlig en Alder, at deres Undervisning og Forplejning falder udenfor Instituttet.

*) Hendes Navn er Dorothea Isaksen. Hun har i sin Ungdom havt en Pogeskole paa Landet.

Blindes Deltagelse i Arbejdet til Gavn for Blinde.

Allerede fra de ældste Tider, fra hvilke man har erfaret Noget om Blindes Undervisning, har man tillige hørt om Blindes Anvendelse som Lærere for Blinde. Vi have i det Foregaaende sét, at dette var Tilfældet ved Blindeinstituttet i Paris omtrent fra Begyndelsen af dets Virksomhed, og snart antog en tilsvarende Ordning af Undervisningen der en fast Form, som er bleven bevaret og videre udviklet igennem Tiderne. Ogsaa ved andre Blindeinstitutter ere Blinde, navnlig tidligere Elever af Institutterne, i større eller mindre Omfang blevne anvendte som Lærere og Lærerinder*). Vi have i det Foregaaende tillige sét, at dette var Tilfældet i Instituttet i Kjøbenhavn. I det ældre Institut benyttedes jo blinde „Repetenter“, og en blind Musiklærer overgik som Lærer i Orgelspil og Teori fra det gamle til det nye Institut. Ved dette ansattes jo ogsaa ved dets Oprettelse to blinde Lærere, og senere forblev ved sin Afgang som Elev en blind Pige paa Instituttet som Medhjælperke for Plejemoderen. Fremdeles have efter hinanden 2 forhenværende Elever fundet Beskæftigelse her som Lærere i Klåvérstemning. Ogsaa nogle svagsynede Læremestre have fundet en Virksomhed her, og det Samme har været Tilfældet med Hensyn til Relieftrykningen og Sløjdundervisningen m. m.

Det er ogsaa i det Foregaaende omtalt, at den første Lærerinde og Asylmoder ved det af Kjædeselskabet oprettede „Asyl“ for blinde Børn var saa godt som blind, og det Samme gjaldt om en ung Pige, der antoges som hendes Medhjælperke.

Senere har man paa de af „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“ i Forbindelse med Udsalget for Blindes Arbejder oprettede Værksteder benyttet Blinde som Værkmestre, og enkelte ikke tidligere oplærte voxne Blinde

*) Der er ogsaa adskillige Blinde, som have indtaget Stillingen som Forstander for et Blindeinstitut.

have her faaet Undervisning i et Haandværk hos en af de blinde Arbejdere.

I Aarenes Løb have mange Blinde, eller Andre paa deres Vegne, henvendt sig til Instituttet med Anmodning om at faa Lejlighed til at lære et Haandværk eller Haandarbejde. I tidligere Tid fik saadanne i Regelen fri Adgang til Undervisning paa Instituttets Værksteder eller hos Lærerinderne. Senere, da Instituttets Elevantal voxede, og Antallet af dem, der søgte saadan Undervisning, tiltog, kom en Del i Lære hos Instituttets Lærer i Børstenbinderi paa hans private Værksted, saa at det navnlig var blinde Kvinder, som undervistes paa Instituttet, og desuden enkelte blinde Mænd, som ønskede at lære Kurvemageri.

Da der imidlertid i Tidens Løb var bleven uddannet saa mange blinde Haandværkere, at der iblandt dem kunde træffes et Valg af saadanne, der egnede sig til at være Læremestre for andre Blinde, blev det almindeligt, at voxne Mænd, der mistede Synet og derfor trængte til en Beskæftigelse, der egnede sig for Blinde, sattes i Lære hos tidligere Elever af Instituttet. Naar en af disse havde skabt sig en Virksomhed og havde faaet sit eget Hjem, var det naturligt, at man først og fremmest henvendte sig til ham, og først, naar han i Øjeblikket ikke havde Plads til flere Lærlinge, tyede til en anden som Læremester. Denne Fremgangsmaade har vist sig meget tilfredsstillende, idet nemlig den blinde Læremester selv har prøvet det, hans Lærning skal gaa igennem, og denne har en Følelse af, at der ikke fordres Andet og Mere af ham, end hvad en anden Blind, ja mangfoldige andre Blinde før ham have gennemgaaet og overvundet. Et Lærehjem, som i denne Henseende har spillet en særlig fremtrædende Rolle, er den blinde *Carl Schultz's* Kurvemagerforretning i Fredericia.

Da det oftere hænder, at en blind Pige er bleven holdt hjemme ud over den Alder, i hvilken hun kunde modtages som Elev paa det Kgl. Blindeinstitut, var der Trang til et

Sted, hvor saadanne Piger kunde faa Undervisning i Haandarbejde og Børstenbinderi, samt Læsning og Skrivning. Et saadant opstod for en Del Aar siden i Aalborg, idet en fhv. Elev af Instituttet, *Augusta Precht*, nuværende Fru Vraae, der ønskede en selvstændig Virksomhed, støttet af Byens Damer, med Bispinde Lind i Spidsen, i 1887 indrettede et lille Pensionat, i hvilket hun modtog saadanne voxne blinde Piger til Undervisning og i det Hele paatog sig forskellige særlig vanskelige Tilfælde, hvor Forsømmelse i Barndommen eller fysiske eller aandelige Mangler krævede en mere end almindelig opofrende Omsorg. Hun giftede sig senere med en seende Mand, som havde været hende til megen Hjælp, og ved hvis Side hun efterhaanden har udvidet og videre udviklet sit Pensionat. Dette,

Fra Fru Vraaes Pensionat.

som ogsaa gaar under Navn af „Blindeinstituttet“, har naaet en anerkendt Stilling, takket være Konens Energi og sjældne Evne til at styre og vejlede.

Fru Vraae har efterhaanden havt 27 Elever, deriblandt en døv, blind Pige, som hun satte sig i Forbindelse med ved at skrive i hendes Haand, og som hun derpaa lærte at læse ophøjet Tryk.

I Erkendelsen af, at der kunde trænges til et Plejehjem for saadanne blinde Piger, som ikke have noget Hjem at ty til og heller ikke egnede sig til Optagelse i de alt bestaaende Hjem, og som derfor vare henviste enten til en Fattiggård

eller til Anbringelse hos Fremmede, som oftest for en ringe Betaling, havde Elev af Instituttet *Ane Cathrine Sørensen* af Børkop fattet den Beslutning, at søge oprettet et Hjem til Modtagelse af saadanne Piger. I 1894 lykkedes det hende at faa gjort en Begyndelse i Forældrenes Hjem i Børkop, idet hun der modtog sine 5 første Pensionærer for en aarlig Betaling af 200 Kr. for hver. Til Husholderske antog hun

Blindepensionatet i Vejle.

Enken efter en blind Skomager, der havde været Elev i Instituttet. Derefter ægtede hun en blind Slægtning, ligeledes fhv. Elev af Instituttet, Skomager og Musiker *Laust Pode*, som i 1895 købte en Ejendom i Børkop til Udvidelse af Pensionatet. I 1897 flyttedes dette til Vejle, og her erhvervedes i 1901 en god og godt beliggende Ejendom, hvor der er Plads til 14 Piger og yderligere kan skaffes Plads til 3. For Tiden er der 11 Piger.

Hjælpeforeningen i Vejle støtter dette Foretagende med et aarligt Bidrag af ca. 400

Kr., og der aflægges derfor aarligt Regnskab for dennes Bestyrelse. Pensionatet er iøvrigt en selvejende Institution, der modtager 500 Kr. aarlig i Statshjælp og fra Selskabet Kjæden et aarligt Bidrag af 50 Kr. til Lægehjælp; desuden støttes det af „Foreningen for Blindes Selvvirksomhed“.

Foruden de her anførte Foretagender af Blinde skal jeg endnu anføre, at en blind Børstenbinder, *Carl Larsen*, hvis Hustru har Vejledningssyn, har etableret en Børstenbinderforetning i Helsingør og bygget sig et Hus, hvor han har Plads

til at modtage blinde Lærlinge. Foruden dem, som ere optagne hos dette Ægtepar for at oplæres, have ogsaa et Par andre Blinde fundet et Hjem der; den ene er en ældre blind Mand, som efter at have ombyttet sit tidligere Erhverv, Rebslageriet, med Børstenbinderiet, nu har slaaet sig til Ro der; den anden er en blind Pige, der er *lam* i Arme og Ben, og som dog føler sig tilfreds, idet hun plejes paa det kærligste af Konen (der som Medhjælper i Kjædens Anstalt — hvor Pigen i sin Tid var Elev, før hun blev lam — havde taget sig af hende som lille). Hun har lært at beskæftige sig ved Hjælp af Tungen, navnlig ved at læse ophøjet Tryk og Skrift, idet hun gør Tungen tør, og ved at skrive Punktskrift (endog en meget smuk Skrift) ved Hjælp af et efter hendes egen Anvisning paa Instituttet konstrueret Apparat, *idet hun holder Skrivepennen imellem Tungen og Tænderne* og paa den Maade frembringer Punkterne paa Papiret, der ligger paa et Brædt lige under Munden.

Den lamme og blinde Anna Beate Andersen skrivende ved Hjælp af Tungen og Tænderne.

Af Dagbogen.

I September 1903 besøgte Forskolen af Medlemmer af Bestyrelsen.

Da den aarlige Skovtur paa Grund af forskellige Omstændigheder var bleven opgivet, fik Eleverne en anden Fornøjelse i Stedet, idet Regimentsmusikken spillede paa Instituttet den 29de Oktober, der blev gjort til en Festdag med Traktement og Dans.

Paa Indvielsesdagen, den 5te November, havde Hr. *Nic. Hansen* arrangeret en Koncert, ved hvilken *Marke-Kvartetten*, Fru *Oda Nielsen* og Skuespiller *Berggreen* medvirkede. I Festen om Aftenen deltog Gehejmeetatsraad *Goos* og Frue.

I Anledning af *Kongens* 40-Aars-Regerings-Jubilæum den 15de November bleve Eleverne trakterede.

Den 16de December holdtes en Fest paa Institutet i Anledning af Hr. *Schiøtts* forestaaende Fratræden, idet der med en Adresse fra Funktionærene overraktes ham en Mindegave, bestaaende i en Sølvpokal med en Inskription, der minder om, at det var 50 Aar siden, at han begyndte sin Virksomhed som Lærer for Blinde (nemlig i det ældre Institut). Gehejmeetatsraad *Goos* udtalte paa Bestyrelsens Vegne nogle anerkendende Ord og udbragte et Leve for ham. Derefter henvendte Hr. *Nic. Hansen* nogle Ord til ham, og nogle Elever udførte sluttelig en Ungdoms-Komposition af Hr. *Schiøtt* for Børneinstrumenter, samt Klavér og Violin.

Den 4de Februar 1904 blev Instituttets afholdte Husholderske, Frk. *A. M. Rosenkvist*, indlagt paa Kommune-hospitalet, hvor hun den 14de afgik ved Døden efter en Operation. Hendes Begravelse fandt Sted den 19de. I hendes Sted ansattes en Søster af hende, Frk. *J. Rosenkvist**).

I September nedsatte Ministeriet en Kommission til Overvejelse af de hygiejniske Forhold ved Institutet, bestaaende af Bygningsinspektør *Martin Borch*, Læge *Gordon Norrie* og Forstanderen.

I November holdt *Bestyrelsen* et Møde angaaende en eventuel yderligere Udvidelse af Forskolen paa „Strandlyst“, med det Formaal, at søge den oprindelige Plan for denne realiseret. Ifølge denne skulde Forskolen omfatte en Afdeling for 60 normale blinde Børn fra 6 til 12 Aars Alderen og en Afdeling for 20 svagtbegavede og aandssvage blinde Børn.

*) Hendes Portræt findes blandt de nuværende Funktionærers.

Den 5te November 1904 (Instituttets 46-Aars-Stiftelsesdag) glædede 1ste Regiments Musikkorps, paa Foranledning af Oberst *v. Gerstenberg*, Eleverne ved at spille paa Instituttet.

Den 1ste Januar 1905 var det 25 Aar siden, at Læreren, Hr. *Rømer*, blev ansat ved Instituttet. I den Anledning skænkede Instituttets Personale og Lærerinderne ved Forskolen ham et Gulduhr med Indskrift.

Den 3die Januar fyldte Bestyrelsens Formand, Gehejmetatsraad *Goos*, 70 Aar, i hvilken Anledning Funktionærene ved samtlige Døvstummeinstitutter og ved Blindeinstituttet og dets Forskole, i Forening med en Del Bestyrelsesmedlemmer og Funktionærer ved de for Blinde og Døvstumme virkende Foreninger og Stiftelser, samt nogle af disse Sidste, overrakte ham en Hædersgave, bestaaende i hans Portræt, malet af Prof. *Vermehren*.

Instituttets Deltagelse i de internationale Bestræbelser til Gavn for Blinde.

a. Tidsskrifter.

Det er i det Foregaaende bleven bemærket, at der den Gang, da jeg foretog mine forberedende Rejser i 1855 og 57, endnu næsten ingen Forbindelse fandtes mellem de forskellige Landes Blindeinstitutter. Jeg mindes endnu fra den Gang, da jeg efter mine Besøg i 1855 i engelske, skotske, hollandske og belgiske Institutter kom til Paris, hvor taknemmelig Hr. *Guadet* var for Meddelelser derfra, navnlig fra Storbritannien, og hvorledes jeg til Brug for det af ham netop dengang stiftede, senere saa ansete *Tidsskrift*, „*L'Instituteur des Aveugles*“, maatte diktere ham disse Meddelelser i Pennen, — og fremdeles, hvorledes jeg ved mit andet Besøg i Paris i 1857, i Forening med ham til Brug for samme Tidsskrift redigerede den ham af Frk. *Charlotte Jacobsen* tilsendte Oversættelse af min, efter min første Rejse,

i „*Dansk Maanedsskrift*“ offentliggjorte Artikel om Blinde-sagen. I 1855 afholdtes jo den første Verdensudstilling i Paris, og ved denne var der fremkommen en Del Apparater til Brug for Blinde, hvilke gjordes til Genstand for indgaaende Omtale i det nævnte Tidsskrift.

Da jeg derefter besøgte Friedberg i Hessen-Darmstadt, hvor der fandtes baade et Blindeinstitut og et Døvstummeinstitut, traadte jeg i Forbindelse med Bestyreren for dette sidste, Dr. *Mathias*, der netop havde stiftet det senere saa udbredte og godt ansete Tidsskrift, „*Organ der Taubstummen- und Blindenanstalten in Deutschland und den deutsch-redenden Nachbarländern*“, og efter Aftale med ham skrev jeg da en derpaa i Tidsskriftet optagen og i Særtryk i stor Udstrækning udbredt Opfordring til at abonnere paa det.

Jeg har derefter virket som Medarbejder af begge de nævnte Tidsskrifter. En af mig under Titelen, „*Zweck und Aufgabe der Blindenanstalten*“, i „*Organ*“ offentliggjort Afhandling udkom tillige som Særtryk og blev derefter oversat paa Svensk af Lærer ved Manilla-Institutts Blindeafdeling *O. Astrand*, og udgiven i en Brochure med Titelen: „*Om ändamålet med uppföstrings- och undervisnings-anstalter för Blinda*“. (Stockholm, 1860).

Senere stiftedes (i 1881) af Dir. (senere Schulrath) *Mecker* i Düren i Rhinlandet Tidsskriftet, „*Der Blindenfreund*“, og (i 1883) af den blinde, senere saa ansete Forfatter og Velgjører for de Blinde, *Maurice de la Sizeranne* i Paris, Tidsskriftet, „*Le Valentin Haüy*“. Af de i nyere Tid fremkomne Tidsskrifter skal endnu fremhæves det i London udkommende Tidsskrift, „*The Blind*“, stiftet af det rige Fond, „*Gardner's Trust for the Blind*“, og udgivet af dettes Sekretær, *Henry J. Wilson*. Paa de her nævnte Tidsskrifter har Instituttet subskriberet.

Sluttelig kan anføres et nordamerikansk Tidsskrift, „*The Mentor*“, der udkom i Boston fra 1891 til 1894 og udgaves maanedlig af „*The Alumni Association of the Perkin's Institution for the Blind*“ og redigeredes af Miss

Sawyer og den blinde Mr. J. W. Smith. Ved Miss Sawyers Død i 1894 gik „The Mentor“ ind.

Ogsaa paa dette Tidsskrift havde Instituttet subskriberet.

Paa den først i Nantes og senere i Paris udgivne „*Revue internationale de pédagogie comparative*“, som paaabegyndtes i 1899, har Instituttet subskriberet, indtil 1903.

Særlig for de skandinaviske Lande stiftedes af Prof. Johan Keller og mig i 1867 det tidligere omtalte „*Nordisk Tidsskrift for Blinde-, Døvstumme- og Idiotskolen*“, senere benævnet „*Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen*“, som udkom i 17 Aar, indtil jeg ved Prof. Johan Kellers Død i 1884 besluttede at lade det gaa ind.

I de sidste Aar af dets Bestaaen havde Dr. O. v. Feilitzen (Stockholm), Pastor S. Skavlan (Bergen) og Biskop Alopæus (Borgå) medvirket som Repræsentanter, resp. for Sverrig, Norge og Finland. Dette Tidsskrift, der udkom kvartalsvis, bestod fra Begyndelsen udelukkende ved sine Subskribenter, men erholdt senere paa Foranledning af Gehejmerraad Tillisch en mindre aarlig Understøttelse fra *det Classenske Fidei-commis*. De i Tidsskriftet optagne Artikler bleve ikke honorerede. I det sidste Aar af dets Bestaaen udkom der et fransk Tillægshæfte, „*Les établissements d'instruction d'enfants anormaux dans les pays scandinaves. Supplément du journal scandinave des écoles d'enfants anormaux*. Copenhague 1884“^{*)}.

I Indledningen til dette Tillægshæfte omtales, at der allerede ved Stiftelsen af Tidsskriftet i 1867 af Redaktionen blev udtalt et Ønske om med Tiden at kunne lade udkomme et fransk Résumé, bestemt til baade at gøre Udlandet bekendt med det Vigtigste af de om Abnormanstalterne i Norden offentliggjorte Artikler og at optage Artikler fra Udlandet. En saadan *Revue périodique* havde Redaktionen tænkt at indlede med det udkomne Hæfte, som derfor betegnedes som

*) Oversat gratis af Frk. Mélanie Borring.

1. Nummer af en „Revue périodique du Journal Scandinave des Ecoles d'Enfants Anormaux“.

Til dette Heftes Udgivelse ydede Biskop *Alopæus* i Finland et Pengebidrag.

Efter at der i en Række af Aar ikke havde bestaaet noget nordisk Tidsskrift, der behandlede Forhold vedrørende Blindesagen, stiftedes i Aaret 1899 et nyt skandinavisk Tidsskrift, som under Titelen, „*Nyt Tidsskrift for Abnormvæsenet, omfattende Aandssvage-, Blinde- og Vanføresagen i Norden*“, fra først af blev redigeret af Prof. Dr. med. *Haderup* (som Hovedredaktør) samt som Fagredaktører: Prof. *Chr. Keller*, Forstander *Moldenhawer* og Justitsraad (senere Etatsraad) *Abrahams* for Danmark, Abnormskoleinspektør *V. Forsius* for Finland, Bestyrer *J. A. Lippestad*, Lærer (senere Bestyrer) *H. M. Hauge* og Frk. *Agnes Fleischer* for Norge, Dr. med. *G. Hellstrøm*, Rektor Dr. *P. Kerfstedt* og Dr. med. *A. Wide* for Sverrig. Senere (fra 1903) er der heri skét den Forandring, at den fra Begyndelsen af antagne Forretningsfører, Kancelliraad *Thomassen*, besørger Udgivelsen i Forening med den danske Fagredaktion, i hvilken Dr. *Panum* er indtraadt i Stedet for Etatsraad *Abrahams*, som af Helbredshensyn ønskede at udtræde. Iblandt de andre Landes Repræsentanter er der ligeledes skét enkelte Forandringer, idet Major *O. v. Feilitzen* er traadt i Stedet for afd. Dr. *Hellstrøm*, Rektor *Gustav Åstrand* har afløst Dr. *Kerfstedt*, og Prof. Dr. med. *K. A. Walter* Dr. med. *Wide*. For Finland er desuden Forstanderinde Frk. *Signe Hägmann* indtraadt.

Dette Tidsskrift støttes ved Pengebidrag fra *den danske, svenske og norske Regering*, og de til Trykning antagne Bidrag blive honorerede.

b. Danmarks Deltagelse i Kongresser og Udstillinger til Gavn for Blindesagen.

I. Danmarks Deltagelse i internationale Blindelærer-Kongresser.

Af stor Betydning for Blindesagens Udvikling bleve de i 1873 paabegyndte internationale Blindelærer-Kongresser. Da en Udvexling af Tanker og Erfaringer imellem dem, som virke i samme Sags Interesse, men under forskellige Forhold og ydre Betingelser, stedse maa være af Betydning, og da de Lande, i hvilke Blindeundervisningen paa Grund af de Blindes forholdsvis ringe Antal koncentrerer i og om et enkelt Institut, i denne Henseende ere ugunstigere stillede end de store Lande, hvor der findes flere Institutter, er det naturligt, at Trangen til saadanne Tankeudvexlinger vil kunne blive mere følelig i de mindre end i de større Lande. Det havde derfor ogsaa altid for mig, som hørende hjemme i et lille Land, staaet som i høj Grad ønskeligt, at der nu og da kunde afholdes internationale Møder eller Kongresser af Forstandere, Lærere og Lærerinder og til en vis Grad tillige af Andre, som nærede Interesse for de Blindes Ve og Vel. Et Ønske i denne Retning havde jeg alt tidligere udtalt i en Skrivelse til Dir. *Pablasek* ved det K. K. Blindeinstitut i Wien, og da der derefter paatænktes en Verdensudstilling i denne Stad (i 1873) og der var Udsigt til en almindelig Deltagelse i denne fra Blindeinstitutternes Side, foreslog jeg ham at benytte denne gunstige Lejlighed til Iværksættelsen af en saadan Plan. Da jeg senere under et Besøg i Dresden traf sammen med Digteren, Dr. *Ludv. Aug. Frankl*, fra Wien, satte jeg ham ind i Sagen, som han optog med Begejstring, hvorpaa han efter sin Hjemkomst tog fat paa dens Iværksættelse, idet han tillige i dette Øjemed satte sig i Forbindelse med Dir. *Pablasek*.

I den i 1873 udgivne protokollariske Beretning om Blindelærer-Kongressen i *Wien* meddeler Dir. *Pablasek*, at

Tanken om at afholde en almindelig *tysk* Kongres af denne Art alt i 1864 havde været bragt paa Tale, men uden at føre til Noget*).

„I 1866“, hedder det videre i den nævnte Beretning, „blev den atter bragt paa Tale af *Moldenhawer*, Forstander for Blindeinstituttet i Kjøbenhavn, og *Pablasek*, Forstander for Blindeinstituttet i Wien, og den blev derpaa drøftet med *Reinhard*, Forstander for Blindeinstituttet i Dresden“. Denne Gang var der dog ikke Tale om en blot tysk, men om en virkelig *international* Kongres. Derefter berettes, at Dir. Pablasek under 11. April 1867 forebragte Sagen for det østerrigske Kultus- og Undervisningsministerium, og at den i 1872, ved Forarbejderne til Wiener-Udstillingen, „samtidig fra 2 Sider igen blev kaldet tillive“, nemlig paa den ene Side af Dr. *Frankl* og paa den anden Side af de ovenfor Nævnte. Det blev Dr. *Frankl*, der overtog Ledelsen af Kongressens Anliggender, medens Dir. *Pablasek* blev Vicepræsident.

Deltagernes Antal var 81. Der var 3 Sektioner, en for Blindes Uddannelse i Almindelighed, en for Skoledannelse og en for Forsørgelse, af hvilke de to første sloges sammen. Der holdtes paa Fællesmøderne 6 Foredrag, deriblandt fra dansk Side: „*Om Aarsagerne til, at man hidtil ikke har opnaaet almindelige praktiske Resultater af Blindeopdragelsen*“.

Blandt Foredragene skal jeg særlig fremhæve et af Director *Reinhard* fra Dresden om „*de Blindes tekniske Uddannelse og Omsorgen for dem efter deres Afgang fra Blindeanstalten*“, i hvilket han bl. A. gjør Rede for den ved Hjælp af det ved Instituttet i Dresden bestaaende „*Fond der Entlassenen*“ (Fondet for afgaaede Elever) udfoldede Virksomhed. Dernæst skal anføres et Foredrag af Overlærer *Riemer* ved Forskolen for Blinde paa Hubertusburg i Sachsen

*) Tanken hertil var udgaaet fra Friherre v. Gagern i Wiesbaden, der var knyttet til det derværende Blindeinstitut, og som desangaaende havde konfereret med Dir. Dr. Georgi ved Blindeinstituttet i Dresden.

„om *Blindeforskoler*“, hvori han gjorde gjældende, at den Opdragelse, der i Almindelighed bliver de blinde Børn til Del i Hjemmene, snarere maa ansees for hindrende end befordrende, og at den Omstændighed, at en passende Opdragelse, alt fra den tidligste Ungdom, er af ganske overordentlig Betydning for de Blindes hele Fremtid, navnlig i praktisk Retning, — gjør det til en Pligt for Staten at oprette saadanne Anstalter.

I Henhold til Hr. Riemers Foredrag blev det efter Forslag af Sekretæren, Hr. Hübner*), vedtaget, at „Oprettelsen af Forskoler (Kleinkinderschulen) for Blinde er paaatrængende nødvendig, og at deres Oprettelse ved Foranstaltning fra Statens Side bør tilstræbes“.

I mit ovennævnte Foredrag, som gik forud for denne Resolution, havde jeg ligeledes bl. A. fremhævet Oprettelsen af Forberedelsesanstalter for smaa blinde Børn (fra 6 til 10 Aar) som den væsentligste Betingelse for Opnaaelsen af gode Resultater af Opdragelsen.

I denne Kongres deltog tillige Kommissæren for den danske Afdeling paa Udstillingen, Kammerherre *Wolfhagen* (Medlem af Bestyrelsen for Blindeinstituttet i Kjøbenhavn). Den *danske Konsul*, Baron v. *Königswarter*, gav en Fest for Kongressens Deltagere.

Instituttet i Kjøbenhavn havde en ret omfattende Udstilling paa Verdensudstillingen og blev paa denne hædret baade med *Fortjenst-* og med *Fremskridts-Medaljen***).

Den 2den Kongres holdtes i *Dresden i 1876*, under Ledelse af Dir. *Reinhard*, med Overinspektør *Büttner* som Vicepræsident.

*) Udgiver af det i Wien dengang udkommende Tidsskrift (for Abnormsagen), „*der Heilpädagog*“.

**) En Beretning om denne Kongres har jeg i sin Tid meddelt i „Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen“, 7de Bind (for 1873) Side 3—29, og i samme Aargang Side 69—74 findes en Artikel af mig om „Blinde-sagen paa Verdensudstillingen i Wien 1873“.

De „stemmeberettigede“ Medlemmers Antal var kun 46, deriblandt ingen Blinde. Medens der paa Kongressen i Wien foruden Tysk var bleven talt lidt Fransk, taltes der paa den i Dresden udelukkende Tysk.

Foredragenes Antal var 8, deriblandt et af mig om „*de Blindes sociale Stilling*“^{*)}.

Blandt de øvrige Foredrag skal jeg særlig omtale et af Dir. Reinhard om „*de Nyfødtes Øjenbetændelse og Forholdsregler derimod*“. Dette var nærmest foranlediget ved statistiske Oplysninger fra 25 Blindeinstitutter, af hvilke det fremgik, at henved en Trediedel af de der forekommende Blindhedstilfælde vare at henføre til hin Sygdom^{**)}.

Paa denne Kongres stiftedes en „*Forening til Fremme af Blindes Uddannelse*“, af hvis Repræsentantskab jeg blev Medlem^{***)}.

Kongressens Medlemmer foretog en længere Tur til Moritzburg for at besøge den derværende Forskole for Blinde†).

*) En Oversættelse heraf findes i „Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen“, 10de Bind, 1877. Pag. 106—122.

**) For efter Mulighed at modarbejde denne farlige Sygdom offentliggjorde jeg senere i Forening med Instituttets daværende Læge, Prof. Lehmann, en kortfattet Vejledning med Hensyn til dens Behandling, som optoges i Instituttets Beretning for 1877—78 og i Nordisk Tidsskrift for Abnormvæsenet og derpaa i Særtryk sendtes til de fleste Blade her i Landet og Gang efter Gang aftryktes i disse, ligesom den ogsaa optoges i Universitetsalmanakken. Den aftryktes tillige i norske Blade, i enkelte skandinaviske Blade i Amerika og i engelsk Oversættelse i en Aarsberetning fra Blindeinstituttet i York, hvorfra den i Uddrag gik over i engelske Blade. Senere blev den omarbejdet af Læge Eiler Hansen i Overensstemmelse med den nyere Tids Behandling af Sygdommen og i denne sin nye Skikkelse gentagne Gange optagen i Bladene under Titelen: „*Vejledning til Behandling af „Nyfødtes Øjenbetændelse“ inden Lægens Komme* (Fra det Kgl. Blindeinstitut).“

***) Af denne Forening, „Verein zur Förderung der Blindenbildung“, blev jeg i 1904 udnævnt til Æresmedlem.

†) En kort Beretning om denne Kongres har jeg meddelt i „Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen“, 9de Bind (for 1876) Side 136—143.

Den 3die Kongres af denne Art holdtes i *Berlin* i 1879, under Ledelse af Dir. *Rösner*, med Dir. *Mecker* fra *Düren* i *Rhinland* som Vicepræsident.

Medlemmernes Antal var, foruden 20 Æresmedlemmer, 65, hvoraf 11 Blinde. (I de følgende Kongresser af denne Art blev der ikke mere skelnet mellem seende og blinde Deltagere.)

Foredragenes Antal var, foruden 3 Referater og en Kommissionsberetning om den med Kongressen forbundne Udstilling af „Genstande, der have Nyhedens Interesse“, 14, deriblandt et af mig: „*Om Blindes Selverhverv og deres Understøttelse og Forsørgelse*“.

Blandt Deltagerne i den nævnte Udstilling var ogsaa Blindeinstituttet i *Kjøbenhavn*.

Da der Aaret i Forvejen var afholdt en international Kongres i *Paris* [hvorom senere] „for Forbedring af de Blindes Lod“, blev der af Dir. *Rösner* meddelt en Beretning om denne, ligesom ogsaa M. *Lavanchy* fra *Paris* gav Meddelelser om et ved denne Kongres stiftet „internationalt Selskab til Forbedring af de Blindes Lod“, som ifølge en det tildelt Ret ved denne Lejlighed uddelte nogle Medaljer med *Valentin Haüy*s Brystbillede.

I denne Kongres deltog af Danske tillige Andenlærer *Wildau* og Musiklærerne *Schiøtt* og *Attrup*.

Berlins Magistrat havde indbudt Kongresmedlemmerne til en Dampskibstur til *Rummelsburg* for at se det derværende af Magistraten oprettede anseelige Vajsenhus, og der aflagdes et Besøg paa det Kgl. Blindeinstitut i *Steglitz*, i Nærheden af *Berlin**).

Den 4de Blindelærerkongres, i hvilken jeg ved Sygdom i Hjemmet var forhindret i at deltage, afholdtes i *Frankfurt a. M.* i 1882, under Ledelse af Inspektør *Schild*, med Dir. *Bütner* fra *Dresden* som Vicepræsident.

*) En Beretning om denne Kongres har jeg meddelt i „*Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen*“, 12te Bind (for 1879), Side 127–131.

Foruden 15 Æresmedlemmer og 32 „Gæster“ var der 71 Deltagere, deriblandt Andenlærer *Wildau* fra Kjøbenhavn.

Paa det forberedende Møde forelagde Inspektør Schild et af mig indsendt Forslag om at lade de paatænkte Komitébedømmelser af de udstillede Genstande bortfalde, som ikke svarende til Hensigten. Dette Forslag vedtoges. Desuden vedtoges en af 14 Paragrafer bestaaende „Kongresordning“. Sektionernes Antal var 3, og der holdtes 12 Foredrag. Et af mig indsendt Foredrag: „*Hvorledes bliver den Blinde bedst duelig til Selverhærv og selvstændig?*“ blev antaget til Trykning i Kongresberetningen.

Paa denne Kongres blev baade Relieftrykningssagen og den Frøbelske Undervisning behandlet.

Ogsaa ved denne Kongres uddeltes nogle af de tidligere omtalte franske Medaljer med Haüys Brystbillede, og samtidigt tilstilledes mig gennem Udenrigsministeriet den franske Dekoration som *Officier d'Académie*.

Den 5te Blindelærerkongres holdtes i *Amsterdam* i 1885, under Ledelse af Dir. *Meyer*, med Dir. *Mecker* fra Düren og M. *Lavanchy-Clarke* fra Paris som Vicepræsidenter. Ved denne Kongres vare Tysk og Fransk ligestillede; men det førstnævnte Sprog spillede dog Hovedrollen ved Forhandlingerne. I flere Tilfælde optraadte en Blind som Tolk ved at oversætte fra Tysk paa Fransk.

Deltagernes Antal var meget stort. Foruden officielle Repræsentanter fra 11 Lande, samt Æresmedlemmer og „Besøgende“ var der 85 „stemmeberettigede“ Medlemmer (af 11 forskellige Nationaliteter). Rektor Kerfstedt og Bestyrer Mathiesen deltog som Repræsentanter, resp. for Sverrig og Norge, medens jeg repræsenterede det danske Institut. Der holdtes 14 Foredrag (hvoraf 2 i Sektioner), foruden Referater af 2 Kommisioner og af 2 Sektioner. Blandt Foredragene var der et af mig, af følgende Indhold: „*Hvorledes skal man helst uddanne blinde Piger? og hvorledes kan der bedst ydes dem Hjælp og Understøttelse?*“.

I den med Kongressen forbundne Udstilling af Blindes Arbejder og Apparater for Blinde, omfattende 54 Udstillere fra 11 forskellige Lande, deltog ogsaa det danske Institut.

Ved denne Kongres forevistes en russisk, en hollandsk og en fransk Skrivemaskine for Blinde, og der fremlagdes 2 Manuskripter paa Nygræsk. Et af Sizeranne fra Paris anmeldt Foredrag om Blindesagen i Frankrig, som ikke blev holdt, optoges ligefuldt i Kongresberetningen.

Her skal endnu, som en Tildragelse af ejendommelig Art, anføres, at de Blindes Orkester fra Nationalinstituttet for Blinde i Paris ved Foranstaltning af den franske Indenrigsminister (under hvem Instituttet sorterer) under Kongressen gav 2 righoldige og stærkt besøgte Koncerter, begge til Indtægt for Blindesagen i Nederlandene.

Blandt de Besøg paa Anstalter for Blinde, som fandt Sted, fortjener at fremhæves et Besøg paa Forskolen for Blinde, „Prins Alexander Stichting“, i Bennekom.

Af de selskabelige Sammenkomster skal anføres et Besøg paa Søbadestedet „Sandvoort“, beliggende i Klitterne*).

Den 6te Blindelærerkongres holdtes i *Köln a. Rh.* i 1888 under Ledelse af Dir. *Mecker* fra Düren, med Dir. *Meyer* fra Amsterdam og Dir. *Wulff* fra Steglitz ved Berlin som Vicepræsidenter. Foruden 29 Æresmedlemmer og 9 „Gæster“ var der 97 „stemmeberettigede“ Medlemmer, saa at Deltagernes Antal var 135.

Foredragenes Antal var 13, deriblandt et, i hvilket jeg behandlede Spørgsmaalet om „*De Blindes Selvvirksomhed og Initiativ*“. I de Forhandlinger, der vare gaaet forud for et af Dir. *Brandstaeter* fra Königsberg meddelt „Referat om et almindeligt Musiknodesystem“, havde Musiklærer *Schiott* fra Kjøbenhavn taget Del som Medlem af en i den Anledning nedsat Kommission. Desuden afgaves et hollandsk, et

*) Meddelelser om denne Kongres har jeg givet i Aarsberetning om det Kgl. Blindeinstitut i 1888—89, p. 65—68, som et Afsnit af „De europæiske Blindelærerkongressers Historie“.

fransk, et engelsk og et tysk Arbejde til Trykning i Kongresberetningen (det førstnævnte paa Tysk).

Den med Kongressen forbundne Udstilling omfattede en Mængde Hjælpeidler til Blindes Undervisning, Beskæftigelse og Underholdning, men ingen professionelle Arbejder; af Haandarbejder vare kun saadanne udstillede, der kunde give en Forestilling om *den Frøbelske Undervisnings*, navnlig Modellerings Udvikling til Bedste for de Blinde. Fuldstændige Kursus heraf vare fremstillede af det israelitiske Blindeinstitut paa Hohe Warte ved Wien og det Kgl. Blindeinstitut i Dresden, og en Fremstilling af den metodiske Gang i Undervisningen blev given baade af Dir. *Heller* fra Wien og af Hofraad Dir. *Büttner* fra Dresden (i Forening med den danske Ritmester *Claussion-Kaas*, der var Lærer i Modellering ved Institutet i Dresden). For det bedste Skrift om dette Fags Anvendelse ved Blindes Undervisning havde „Verein zur Förderung der Blindenbildung“ udsat en *Præmie*, der først senere blev bortgiven. En for Tilvejebringelsen af gode *Reliefkort* udsat *Statspræmie* tildeltes Dir. *Kunz* fra Illzach i Elsass.

Der aflagdes et Besøg paa Blindeinstitutet i Düren, og i Forbindelse dermed afholdtes en Fest paa Institutet med Deklamation og Sang m. m. af de Blinde*).

Den 7de Blindelærerkongres afholdtes i *Kiel* i 1891, under Ledelse af Dir. *Ferchen*, med Dir. *Mecker* fra Düren og mig som Vicepræsidenter.

Medlemmernes Antal var 150, hvoraf 14 fra Danmark. Deraf vare 21 Æresmedlemmer, 81 „stemmeberettigede“ og Resten „Gæster“.

Foredragenes Antal var 10, deriblandt et, i hvilket jeg behandlede Spørgsmaalet om „*Uddannelse af dem, der ere blevene blinde som Væxne*“ (*Ausbildung Späterblindeter*).

*) Meddelelser om denne Kongres indeholdes i Aarsberetning om det Kgl. Blindeinstitut 1888—89, p. 68—70.

Der gaves fhv. Elev af Instituttet i Kjøbenhavn, Hr. J. Wulff, Lejlighed til at forevise et af ham konstrueret Punktskriftsapparat (til Hurtigskrift).

De to danske Musiklærere, Kammermusikus *Schiørring* og Organist *Attrup* gave en Kirkekoncert for Deltagerne; man besøgte det kejserlige Værft og foretog en Fart tilsøs og en Tur i „det østholstenske Sveits“

Den 8de Blindelærerkongres afholdtes paa Grund af et indtruffet Dødsfald først i 1895, i *München*, under Ledelse af Inspector ved det derværende Blindeinstitut *Staudhamer*, med Dir. *Ferchen* fra Kiel og Dir. *Mecker* fra Düren som Vicepræsidenter.

Medlemmernes Antal var 102, deriblandt, fra Blindeinstituttet i Kjøbenhavn, Lærerinde Frk. *Eschricht* og jeg. 10 vare Æresmedlemmer, 80 stemmeberettigede, og Resten „Gæster“.

Foredragenes Antal var 13. Det første i Rækken var et af Dir. *Wulff*, „*Was wir wollen*“, som vakte særlig Opmærksomhed. Blandt de øvrige var et af mig, som Indledning til en Diskussion om, *hvorledes der bedst kan sørges for dem, der have mistet Synet i en senere Alder*.“

Med Kongressen var forbunden en Udstilling, og der aflagdes Besøg i Blinde-Forsørgelsesanstalten i *Neuhausen* o. fl. St.*).

Den 9de Blindelærerkongres afholdtes i 1898 i *Berlin* under Ledelse af Dir. *Ferchen* fra Kiel, som paa Grund af Schulrath Dir. *Wulffs* Død valgtes efter et fra Medlemmer af Kongressen udgaaet Forslag, idet den fungerende Forstander for Blindeinstituttet i Steglitz, Hr. *Matthies*, og Forstanderen for den kommunale Blindeskole i Berlin, Dir. *Kull*, valgtes til Vicepræsidenter.

*) I Institutkets Aarsberetning for 1894—95 har jeg givet Meddelelse om denne Kongres Pag. 53—37.

Medlemmernes Antal var 220, hvoraf 3 Danske, nemlig den blinde Domorganist *C. Jensen* og Hustru og jeg.

Foredragenes Antal var 15, hvoraf det første holdtes af mig og omhandlede „*De Blindes Stilling i Verden*“*). Hertil kom nogle Referater og et Forslag fra de Herrer *Brandstaeter, Franz og Meyer* „om Udformning af det Brailleske Musikskriftsystem“. Der udvexledes ogsaa nogle Tanker om Blindes Uddannelse i *Massage*.

Et ved det Kgl. Blindeinstitut i *Steglitz* oprettet *Museum for Blindeundervisning***) blev forevist. Jeg skal her indskyde den Bemærkning, at Dir. *Wulff* til dette Museum i sin Tid har anskaffet de Apparater af Interesse, som benyttes paa Instituttet i Kjøbenhavn og ere fremkomne der. Desuden aflagdes Besøg paa selve *Instituttet i Steglitz* og paa *Städtische Blindenschule i Berlin* for at gjøre Bekendtskab med deres Virksomhed. Efter Indbydelse af Berlins Magistrat og under Overborgmester *Zelles* personlige Ledelse foretoges en festlig Dampskibstur til Stadens Vajsenhus i *Rummelsburg* og derefter, med et Festmaaltid ombord og med Musik af Vajsenhusets Elevorkester, tilbage til Berlin.

Dette Møde kunde tillige betragtes som et 25-Aars-Jubilæum for den Række af Kongresser, hvortil det hørte***).

Den 10de Blindelærerkongres afholdtes i *Breslau* i 1901, under Ledelse af Rektor *Schottke* ved Blindeinstituttet dersteds og med Dir. *Brandstaeter* fra Königsberg og Dir. *Matthies* fra Steglitz som Vicepræsidenter.

Medlemmernes Antal var 154, hvoraf ca. 90 „stemme-

*) Dette Foredrag blev optaget i „*Wochenschrift für Therapie und Hygiene des Auges*“, udg. af Dr. *Wolffberg* i Breslau, 1. Aarg. Nr. 52, og derefter i fransk Oversættelse i *Revue internationale de pédagogie comparative*, udg. af Dr. *Couëtoux* i Nantes.

**) Lignende Museer findes i Paris og Wien. Instituttet i Kjbh. har ydet Bidrag til dem begge.

***) Om denne Kongres har jeg givet nogle Meddelelser i Institutkets Beretning for 1898—99, P. 41—42.

berettigede“. Der var ingen Deltagere fra Danmark. Foredragenes Antal var 12. Der aflagdes Besøg paa „*det schlesiske Blindeinstitut*“ og paa „*det schlesiske Hospital for Øjensyge*“ og foretoges en Fællestur tillands og tilvands.

Med Kongressen var forbunden en *Udstilling af Læremidler*, deriblandt en Model til et elektrisk Ringeapparat, indrettet til Blindeundervisning af Lærer *Wiberg* ved det danske Institut*).

Den 11te i Rækken af disse Kongresser afholdtes i *Halle* i 1904.

II. Danmarks Deltagelse i andre Kongresser for Blindesagen.

Foruden de ovenfor omtalte Kongresser, der efter Bestemmelsen skulle finde Sted hvert 3die Aar, er der i Løbet af den samme Række Aar, i hvilke de have fundet Sted, bleven afholdt flere andre Kongresser af beslægtet Natur, dels rent *nationale*, til hvilke enkelte fremmede Fagmænd ere blevne indbudne, dels mere eller mindre *internationale*.

Blandt disse Møder bør først og fremmest anføres det, som i 1878 afholdtes i *Paris*, og som benævnedes: *Congrès universel pour l'amélioration du sort des aveugles et des sourds-muets*. (Almen Kongres for Forbedring af de Blindes og Døvstummes Lod). Blindesektionen, som var den oprindelige, til hvilken den anden Sektion senere efter Ministeriets Ønske føjedes, ledes af Kongressens Præsident, Advokat *Nadault de Buffon*, der selv var blind, og M. *Lavanchy* fra det franske Sveits som Generalsekretær. Deltagernes Antal kan ikke bestemt angives; men af de foreliggende Lister fremgaar, at de repræsenterede mellem 20 og 30 forskellige Lande i Europa og andre Verdensdele. Forhandlings sproget var udelukkende Fransk. Det indledende Foredrag

*) Om denne Kongres indeholdes et Referat af mig i „*Nyt Tidsskrift for Abnormvæsenet*“, 4de Aargang (1902) p. 242—244.

paa det første Møde efter Aabningsmødet blev holdt af mig og behandlede følgende Spørgsmaal: „*Hvad bør man gjøre for de Blinde? Hvad kan man forde af dem?*“ (Que faut-il faire pour les aveugles? Que peut-on demander d'eux?) Der holdtes i Blindesektionen i Alt omtrent 20 Foredrag, hvoraf 4 vare Kommissionsbetænkninger, og desuden aflagdes der, efter at begge Sektioner havde forenet sig, en Beretning om Spørgsmaalet angaaende „Nytten af en Forbindelse eller en Adskillelse“ af de 2 Arter af Institutter. Svaret lød paa, at Adskillelsen burde være fuldstændig.

Som tidligere berørt, stiftedes paa denne Kongres *Société internationale pour l'amélioration du sort des aveugles* (Internationalt Selskab for Forbedring af de Blindes Lod), til hvis Stiftere eller Membres fondateurs jeg hørte. I Lande, hvor der allerede i Forvejen bestod Selskaber og Foreninger af den Art (saaledes som i Danmark), kom dette Selskab ikke til at spille nogen Rolle; i Lande derimod, hvor dette ikke var Tilfældet, kunde der med Udsigt til at stifte Nytte dannes Filialer af samme.

Jeg skal angaaende denne Kongres endnu tilføje, hvad jeg i „De europæiske Blindelærerkongressers Historie“ i „Aarsberetning om det Kgl. Blindeinstitut for 1888—89“ har anført om en af Abbed *Raineri* fra Rom paa Kongressen afgiven *Kommissionsbetænkning* til Besvarelse af Spørgsmaalet om, „*hvilken Rolle Familien spiller i de blinde Børns Opdragelse*“. I denne Anledning foreslog Kommissionen Udgivelsen af en kortfattet og letfattelig Vejledning for Mødre af alle Klasser af Samfundet. Forstander *Moldenhawer*, der var Medlem af Kommissionen, meddelte Oplysning om en af ham udgiven Vejledning af denne Art, som man efter Præsidentens Forslag besluttede at raadføre sig med ved Udarbejdelsen af den franske „*Manuel*“. I Kongresberetningen er der i den Anledning optagen en *fransk Oversættelse af den danske Vejledning* med Overskrift „Que peut on faire pour les enfants aveugles dans les familles?“ (Paa Grundlag heraf har M. *Maurice de la*

Sizeranne udarbejdet en „*Manuel pour la première éducation des enfants aveugles*“, som uddeles gratis ligesom den danske).

Der aflagdes et Besøg paa Nationalinstituttet for Blinde, og Deltagerne i Kongressen indbødes til en Soiré hos Indenrigsminister *Marcère*.

Med Kongressen var ikke forbunden nogen særlig Udstilling; men en stor Mængde Blindeinstitutter havde udstillet paa den samtidige Verdensudstilling. I den omfangsrige Kongresberetning, der foruden Foredragene og Diskussionerne tillige indeholder flere til Kongressen indleverede Afhandlinger, findes en Beretning om Blindeinstitutternes Udstillinger, afgiven af en af 17 Fagmænd bestaaende Kommission, af hvilken jeg var Medlem, og hvis Ordfører var Dir. *Meyer* fra Amsterdam. I denne hedder det bl. A. om det danske Instituts Udstilling: „Det Kgl. Institut i Kjøbenhavn er paa en værdig Maade repræsenteret. Det staar i forreste Række iblandt de bedste. Bestyrelsen har bragt de som de virksomste ansete Systemer til Anvendelse, og dette Instituts Udstilling er blandt dem, der ere lykkedes bedst“. Blandt de udstillede Genstande fremhæves foruden Reliefsagerne særlig det Guldbergske Apparat til Skrivning af latinsk Skrift med Blyant, det geometriske Tegneapparat, Haandværksarbejdet, navnlig Skotøjet, Skomagerværktøjet og Linned, syet paa Symaskine. „Vi have“, siger Kommissionen, „med en levende Interesse konstateret, at der her foreligger et virkeligt Fremskridt og paa samme Tid nye Erhvervsgrene til at gjøre frugbringende paa den altfor snevre Mark, der er aabnet for de Blindes Arbejder*)“.

I 1883 affholdtes i *York* i England, i Anledning af 50-Aars-Jubilæumsfesten for *Wilberforce school for the blind*, den første engelske Kongres eller Conference angaaende

*) Om denne Kongres har jeg meddelt en Beretning i „De europæiske Kongressers Historie“, i Instituttets Beretning for 1888—89, p. 71—77.

Blindesagen. Den betegnedes som *Conference of managers and teachers of blind institutions* (Forstandere og Lærere ved Blindeinstitutter). Til denne var knyttet en Udstilling, i hvilken ogsaa det danske Institut deltog,

Ærkebiskoppen af York var Mødets Præsident, og der var 12 *Vicepræsidenter*, deriblandt Repræsentanten for Danmark. Mødets Sekretær var Mr. *A. Buckle*, Forstander for Blindeinstituttet i York. De øvrige Medlemmers Antal var 42. Moderne dirigeredes efter engelsk Skik af forskellige ansete Mænd, det første af *Ærkebiskoppen af York*. Foredragenes Antal var 10, deriblandt et af den som Blinde-filantrop bekendte blinde Læge, *Dr. Armitage*, og et af mig, i hvilket jeg efter Mr. Buckles Anmodning gav en *Fremstilling af de Resultater, der vare fremkomne ved de tyske og skandinaviske Kongresser af Forstandere og Lærere ved Blindeinstitutter*. Jeg fremhævede disse Kongressers Betydning og udtalte nogle anerkendende Ord om denne den første engelske Conference og den dertil knyttede Udstilling. I Tilslutning hertil foreslog Mr. *Campbell*, Forstander for *Royal Normal College and Academy of Music for the Blind i Upper Norwood* ved London, at afholde den næste Conference i England ved dette Institut. Jeg skal her endnu anføre, at den bekendte *Hygieiniker, Dr. Roth fra London*, i et af ham holdt Foredrag om „de Blindes fysiske Opdragelse“ omtalte et af ham paa Instituttet i Kjøbenhavn aflagt Besøg, idet han sagde: „Jeg mindes med Glæde mit Besøg paa det Kgl. Blindeinstitut i Kjøbenhavn, hvor jeg var tilstede i en Time i frie Øvelser, og hvor jeg har set de blinde Piger danse en Vals og forlade Stuen med en net Nejen, som viste deres Lethed og Frihed i Bevægelser“.

Der fandt en festlig Modtagelse Sted i Mansion House under Forsæde af Stadens *Lord Mayor*, saavel som ogsaa hos den tidligere Lord Mayor, Mr. *Melrose*, der var Medlem af Instituttets Bestyrelse og dets Kasserer. Der aflagdes tillige et Besøg paa Instituttet, hvor Mr. *Buckle* holdt et Foredrag.

Bygningen, det gamle *King's Manor House*, frembyder stor arkitektonisk Interesse, hvorfor ogsaa *Prinsen af Wales*, der i Anledning af et Møde af Royal Agricultural Society i de foregaaende Dage var kommen til York, aflagde Instituttet et Besøg. Hs. Kgl. Højhed hørte Elevernes Sang og modtog af Bestyrelsesmedlem, Rev. Wilberforces Haand et Pragtværk om Stedets Historie, illustreret med Raderinger af Mr. Buckle. Denne meddelte mig, at Prinsen særlig havde beundret *det danske Skotøj*, som var udstillet.

Jeg skal tilføje, at Mr. Buckle „som Tegn paa Kongresmedlemmernes Agtelse“ modtog en Gave, bestaaende af et smukt Testel af Sølv og et Armbaand til hans Hustru.

Under Mødet aflagde en Del af Medlemmerne et Besøg i den interessante og skønne Katedralkirke, „the York Minster“, under Ledelse af Domprovsten, *the Dean of York*, som derefter indbød Selskabet til sin Bolig, (the Deanery) og tillige foreviste de Manuskripter og Bøger i Biblioteket (the Minster Library), der vare af størst Interesse.

I 1880 afholdtes i Norwood ved London den 2den engelske Blindekonference*). Den betegnedes som *Conference of the blind and their friends* (Konference af de Blinde og deres Venner). Naar man betænker, at de Blinde fra først af ikke havde Stemmeret paa de til Bedste for Blindsagen afholdte Kongresser, medens der senere først tilstodes dem en saadan Ret og derefter slet ikke blev Spørgsmaal om, hvorvidt en Deltager var blind eller seende, er ved Betegnelsen for denne Kongres antydning en stærkt fremtrædende Bestræbelse efter, i Modsætning til den tidligere Opfattelse, at lade de dannede voxne Blinde selv dømme om det, der vedkommer de Blinde. En Forklaring heraf kan tildels findes i den Omstændighed, at de 2 Mænd, som var Hovedlederne af Konferencen i Norwood, vare de blinde Fagmænd, Dr.

*) Om denne Conference har jeg meddelt en Beretning i Instituttets Aarsberetning for 1889—90, pag. 38—47.

med. *Armitage* og Dr. phil. *Campbell*. Iøvrigt maa pædagogisk Fagdannelse og Erfaring dog stedse indtage den første Plads.

Paa det første Møde behandlede *den elementære Undervisning*, og Mr. *Illingworth* fra Blindeinstituttet i Edinburgh udtalte i en Subkomitès Referat, i hvilket han fremhævede Punktskriftens store Betydning, at man dog ikke forkastede det Moonske og det latinske Alfabet. „Ogsaa den praktiske Brugbarhed af det i *York* og *Edinburgh* indførte *Guldbergske (danske) Skriveapparat til latinsk Skrift* blev konstateret i Referatet“.

Paa et under Forsæde af *Hertugen af Westminster* i Grosvenor House afholdt Møde refererede Mr. *Pine* fra Nottingham en Subkomitès Resultater angaaende Blindes tekniske Uddannelse og Undervisning i Haandværk, og i Forbindelse dermed omtalte han *de gode Resultater af det i Danmark indførte Skomageri*, hvorom jeg derefter paa given Foranledning gav nærmere Oplysninger, med Henviisning til det, efter Opfordring af Dr. *Armitage*, i Norwood udstillede *Skomagerværktøj fra Kjøbenhavn* med Prøver paa derværende blinde Skomageres Arbejde.

I Anledning af anbefalende Udtalelser af Dr. *Armitage* og Mr. *Mundella* (Parlamentsmedlem) om *det sachsiske Understøttelsessystem*, udtalte Mr. *Buckle* fra York, at Mr. *Mundella*, hvis han ligesom Mr. *Buckle* havde haft Lejlighed til foruden Sachsen at besøge et andet lille Land, nemlig *Danmark*, og at gjøre sig bekendt med den derværende Blindeomsorg, ikke vilde have anført Sachsen alene, men tillige Danmark, eftersom man der efter en ikke ringere Maalestok end i Sachsen tager sig af de Blinde efter Afgangen fra Instituttet, hvorom han haabede, at den tilstedeværende Mr. *Moldenhaver* vilde meddele noget Nærmere. Jeg gav derpaa en kort Fremstilling af *Omsorgen for de afgaaede Elever i Danmark*, idet jeg meddelte, at jeg allerede før Oprettelsen af det nye Kgl. Blindeinstitut i Kjøbenhavn i 1858) ved mine Besøg paa Blindeinstitutterne i Udlandet

havde skænket denne Side af Blindeomsorgen min særlige Opmærksomhed og gjort mig bekendt baade med den storartede „Workshop“-Indretning (Fællesværksteder for Blinde) i Skotland og med den af „Fond der Entlassenen“ i Sachsen udfoldede omfattende Virksomhed, saavel som senere med de af den engelske „Association for promoting the general welfare of the Blind“ (Forening til Fremme af de Blindes almene Vel) iværksatte Foranstaltninger, og at jeg var kommen til det Resultat, at man burde *stille Understøttelsen af de Enkelte til selvstændig Virksomhed i de forskellige Dele af Landet i første Række*, men at det var til stor Nytte at *oprette Fællesværksteder i Hovedcentrerne, de store Byer*. En saadan Forening af de to Systemer havde man siden det nye Instituts Oprettelse tilstræbt i Danmark, idet man der nemlig understøtter de Fleste enkeltvis uden at bevillige faste Understøttelser, og senere tillige har oprettet en Anstalt med Fællesværksteder og et Udsalg af Blindes Arbejder i København. Der var tillige at bemærke, at, medens de ved forskellige Institutter paa Kontinentet bestaaende „Fonds for afgaaede Elever“ udelukkende understøtte saadanne Blinde, som ere oplærte i Institutterne, ere i Danmark alle Blinde i denne Henseende stillede lige uden Hensyn til, om de ere uddannede i Blindeinstituttet, eller ikke, naar de blot ere i Stand til og villige til at arbejde. Jeg fremhævede tillige, at der til Uddannelse af Personer, der have mistet Synet som Vøxne, i Danmark hyppigt benyttes tidligere Elever af Blindeinstituttet, og at de derved opnaaede Resultater ere tilfredsstillende. Konferencen enedes om den Erklæring, at *det er ethvert Blindeinstituts Pligt at tage sig af de afgaaede Elever* og i den Hensigt at føre Register*) over dem, og at det er *uhensigtsmæssigt at yde faste Understøttelser (Pensions)*. Præsidenten, Mr. Mundella, takkede for de meddelte Oplysninger og erklærede, at han

*) Paa Instituttet i København føres ikke blot Bog over Eleverne i dette, men ogsaa over de afgaaede Elever.

vilde virke for, at Parlamentet ved eventuelle Bevillinger til Blindeinstitutterne, gjorde det til en Betingelse, *at der fra vedkommende Anstalts Side sørgedes for de afgaaede Elever.*

Jeg skal her tilføje den Bemærkning, at det i Overensstemmelse hermed maa ansees for en uafviselig Betingelse for Opnaaelsen af gode Resultater, at der, selv om Penge-midlerne tilhøre og administreres af særlige Foreninger og af Blindeinstituttet uafhængige Fonds, ved de afgaaede Elevers Understøttelse stedse virkes efter Samraad med Instituttet. Her i Danmark er den fornødne Samvirken hidtil opnaaet derved, *at Instituttets Forstander tillige er Sekretær i Bestyrelsen* for den Instituttet nærmest staaende Forening til Hjælp for Blinde, nemlig „Foreningen til at fremme Blindes Selvvirksomhed“.

Ved en i Anledning af Verdensudstillingen i Paris i 1900 der afholdt *international Kongres* for Blindesagen (*pour l'amélioration du sort des aveugles*) var jeg officiel Delegeret. Da jeg imidlertid af Sundhedshensyn maatte undlade at give Møde, indsendte jeg det Foredrag „*om de Blindes Understøttelse*“, som jeg havde paatænkt at holde, og dette blev da oplæst paa Kongressen. I denne deltog af Danske Musiklærer *Schiøtt*, Lærer *Wiberg*, Lærerinde Frk. *Eschricht*, Læge *Eiler Hansen* og Musiklærer *Cohn*, alle fra Instituttet i Kjøbenhavn. Hr. *Schiøtt* foreviste ved den blinde Hr. *Cohns* Hjælp en af ham i Forening med Mekanikus Møller konstrueret Nodskrivnings-Maskine, og Hr. *Cohn* medvirkede paa udmærket Maade som Pianist ved *en international Koncert af Blinde*, der var arrangeret i Forbindelse med Kongressen. I Anledning af det danske Blindeinstituts Medvirken ved denne Kongres tilkendtes der dette *en Medalje med Valentin Haüy's Brystbillede**).

*) Om denne Kongres offentliggjorde Lærer *Wiberg* i „Nyt Tidsskrift for Abnormsagen i Norden“, 2den Aargang (1900), pag. 210—223, en Beretning, der tillige udkom som Særtryk.

I April 1902 afholdtes i the Church House, Westminster (*London*), en Kongres, der betegnedes som en „*Konference angaaende Spørgsmaal vedrørende de Blinde*“ (Conference on matters relating to the Blind). Komiteen for det tidligere nævnte „*Gardner's Trust for the Blind*“, som havde sammenkaldt dette Møde, havde indbudt mig til at deltage deri; men Tidspunktet for Mødet, der faldt 3 Uger før Instituttets Examen, gjorde det umuligt for mig at efterkomme Indbydelsen. Medlemmernes Antal var mellem 300 og 400.

Blandt de Emner, som forhandlede, skal jeg anføre: „*De Blindes højere Undervisning*“ indledet af den blinde Pastor Marston, M. A., „*Omsorg for Blindes fortsatte Oplærelse efter 16-Aars-Alderen og for Oplærelsen af dem, der miste Synet efter denne Alder*“, ved Pastor Sharpe C. B., „*Omsorg for „defective“ blinde Børn*“, ved C. S. Loch Esq., og „*om et ensartet Braille-System*“, ved W. H. Illingworth Esq., Overlærer ved den store Stiftelse, Asylum for the Blind, i Edinburgh*).

I August s. A. (1902) afholdtes i Brüssel en „*international Kongres for Forbedring af de Blindes Lod*“ (Congrès international pour l'amélioration du sort des aveugles).

Præsidenten var N. Stockmans (Père Amédée), Supérieur Général des Frères de la Charité (de barmhjertige Brødre); Vicepræsidenter vare M. Latour, Generaldirektør (i Justitsministeriet) for Velgjørenhed, M. Lentz, Generalinspektør for Kongerigets Velgjørenhedsanstalter og Sindssygeasyler, og desuden alle de officielle Repræsentanter fra Udlandet. Generalsekretær var Direktør i Justitsministeriet van Schelle; desuden tog S'Papen (Père Philémon), Inspektør for „de barmhjertige Brødre“s Undervisningsanstalter, virksom Del i Ledelsen af Kongressen. Antallet af officielle Delegerede for fremmede Regeringer var 25. Den danske Regering lod sig repræsentere af mig, idet jeg samtidigt repræsenterede det Kgl. Blindeinstitut.

*) Om denne Konference findes et Referat af mig i „Nyt Tidsskrift for Abnormsagen i Norden“, 4de Aarg. (1902), pag. 246—249.

Ifølge Listen over „les Adhérents au Congrès“ var Medlemmernes Antal meget stort, mellem 300 og 400. Men Deltagernes Antal var langt mindre; Organisations-Komiteen havde opstillet en Række Spørgsmaal, som bleve trykte og forud tilstillede dem, der havde anmeldt sig som Deltagere. Besvarelsene bleve forud indsendte til Komiteen og lagdes til Grund for de senere Foredrag paa Kongressen.

Af de 7 opstillede Spørgsmaal besvarede jeg de 6 første, og de af mig indsendte Besvarelser bleve paa Møderne oplæste dels af mig, dels af le Père Philémon.

De 7 Spørgsmaal lode saaledes:

1. Hvilke ere i Deres Land de Haandværk og Professioner, ved Hjælp af hvilke de Blinde bedst fortjene deres Livsophold? Hvorledes kunne Hjælpeforeningerne paa den virksomste Maade hjælpe de Blinde til at forskaffe sig Arbejde?
2. Vilde det ikke være fordelagtigt paa de voxne Blindes Værksteder at optage nogle seende Medhjælpere, til hvilke man da kunde overdrage Udførelsen af de Dele af Arbejdet, som de Blinde kun kunne udføre meget langsomt? Vilde det ikke ved en saadan Deling af Arbejdet blive gjort muligt paa Værkstederne at udføre Arbejder, der ere mere fordelagtige end de, som man sædvanligvis udfører? Hvilke Ulemper vilde denne Foranstaltning medføre?
3. At vurdere Fordelene og Ulemperne ved Benyttelsen af Internat og Externat ved Værkstederne for Voxne.
4. Er det rigtigt at give Personer, der kun lide af partiel Blindhed, Adgang til Skoler, Værksteder og andre Etablissementer, der ere bestemte for Blinde? Hvilken Grad af Syn kan man tilstede?
5. Hvilke ere, efter Deres Mening, Fordelene og Ulemperne ved Stenografiens Anvendelse for Blinde? At fremlægge et stenografisk System og om muligt, Apparater til at forøge den stenografiske Skrifts Hurtighed.

6. Hvorledes bør man opfatte og ordne Adspredelserne i Skoler for Blinde? Bør de blot være Spadsereture med Samtaler, og med et bestemt, foreskrevet Antal Skridt i en Gaard eller Have*), eller bør de oplives ved aktive Lege? Hvilke ere de Lege af denne Art, som passe for de Blinde (Drenge, Piger, Børn, unge Mennesker)? Ere Spadsereture udenfor Anstalten nyttige for de Blinde? Ere de dem behagelige? Paa hvilken Maade kunne de ordnes mest praktisk?
7. At efterforske Aarsagerne til Blindhed i de tæt befolkede Centrer og Midlerne til at bekæmpe dem.

De Besvarelser af de opstillede Spørgsmaal, som vedtoges (Des Voeux adoptés par le Congrès) vare følgende:

Besvarelse af det 1ste Spørgsmaal.

- 1° Kongressen er af den Anskuelse, at man ikke kan angive faste Regler med Hensyn til de Haandværk, som det er nyttigt for Blinde at udøve, at man til hvert enkelt Land maa overlade Omsorgen for Indførelsen af dem, som i den paagældende Egn tilbyde flest Ressourcer.
- 2° Kongressen udtaler Ønsket om at se Hjælpeforeningerne beskæftige sig virksomt med at skaffe de Blinde Arbejde, ved Offentliggjørelser, Reklamer af enhver Art og ved alle de Midler, der staa til deres Raadighed; at opsøge nye Beskæftigelser for de Blinde og at benytte deres Indflydelse overfor Autoriteterne for at faa disse til, om saa kun som Forsøg, at give dem Adgang til Anvendelse paa Telegraf- og Telefon-Stationerne.
- 3° Kongressen udtaler Ønsket om alle Vegne at se opstaa professionelle Foreninger, Udsalgssteder og Værksteder paa de Steder, hvor Antallet af Blinde er stort nok til at oprette saadanne, og hvor de sidstnævnte Anstalter ikke skade dem af de Blinde, som arbejde i deres Hjem.

*) Som f. Ex. i Royal Normal College i Upper-Norwood ved London.

Besvarelse af det 2det Spørgsmaal.

I Betragtning af, at Anvendelsen af Seende paa Værksteder for voxne Blinde vilde gjøre det muligt for disse at udføre en større Mangfoldighed af Arbejder, er Kongressen af den Anskuelse, at det vilde være fordelagtigt at antage seende Medhjælpere paa Blindeværksteder, dog paa den udtrykkelige Betingelse, at den Seende kun er Medhjælper, og den Blinde vedbliver at være Hovedarbejderen.

Hvor det er muligt, maatte man lade de Seende arbejde i et særskilt Rum.

Besvarelse af det 3die Spørgsmaal.

Kongressen er af den Anskuelse:

- 1° At Externatet i Almindelighed er at foretrække for Internatet, hvad Værksteder for Voxne angaar. Den tror imidlertid at burde anbefale Internatet for Blinde uden Ressourcer og uden Familie, saavel som for dem, der ikke have en tilstrækkelig udviklet Forstand til selv at styre deres Forhold ude i Verden.
- 2° At Internatet, hvor et saadant bestaar, bør danne et Hjem, en stor Familie, hvor man lever hyggeligt, og at det ikke bør være et Tilflugtssted, hvor kun Reglementet har Ordet og befaler.
- 3° At Fælles-Værkstederne kun ere at anbefale for saadanne Blinde, som ikke kunne fortjene deres Udkomme ved at arbejde særskilt.

Besvarelse af det 4de Spørgsmaal.

Kongressen mener:

- 1° At det er rigtigt at give dem, der kun lide af partiel Blindhed, Adgang til Skoler, Arbejdslokaler, Fællesværksteder og andre Anstalter for Blinde, for saa vidt som deres Synsgrad ikke tillader dem med Udbytte at deltage i Undervisningen i en almindelig Skole eller at drive et andet Haandværk end dem, der ere tilgængelige for de Blinde.

- 2° At man ikke bør afvise et Barn, der er i Besiddelse af en bedre Synsgrad, naar en alvorlig, lægekyndig Undersøgelse godtgjør, at der for Barnet er en overhængende Fare tilstede for i en nærmere eller fjernere Fremtid at blive blind.

Besvarelse af det 5te Spørgsmaal.

Kongressen er af den Mening:

- 1° At Stenografien er nyttig for dem af de Blinde, som ville fortsætte deres Studier.
- 2° At det er ønskeligt, at den Metode, som skal antages, er let at lære, gjør Læsningen let og hurtig, for Skrivningens Vedkommende skaffer en betydelig Besparelse af Papir og af Tid, og at det Princip, paa hvilket den er baseret, kan finde Anvendelse paa alle Sprog, endog paa de gamle Sprog og paa Esperanto (d: det nye Fællessprog).

Besvarelse af det 6te Spørgsmaal.

- 1° Da Rekreationen for den Blinde bør være en for hans legemlige Udvikling gunstig Øvelse, anbefaler Kongressen Lærerne at bestræbe sig for at faa Eleverne til at holde af de aktive Lege og at opmuntre dem, uden derfor at nøde dem dertil, hvilket især gjælder overfor de unge Mennesker i Opvæksten.
- 2° Kongressen antager, at en stor Mængde af de Seendes Lege kunne indføres for de Blinde, forudsat, at der haves en Gaard uden Forhindringer, og at der er aarvaagne og forstandige Opsynspersoner tilstede.
- 3° Kongressen erklærer, at Nyttens af Spadsereture er ubestridelig, fordi de bidrage til den fysiske Udvikling, vække Elevernes Opmærksomhed og forskaffe dem mangfoldige Lejligheder til at forøge deres Kendskab til Livets praktiske Forhold.

Besvarelse af det 7de Spørgsmaal.

- 1° Kongressen udtaler Ønsket om at se de forskellige Landes Regeringer træffe alle de Forholdsregler, der ere mulige, for at komme til Kundskab om Blindhedens Aarsager.

- 2° Den beder dem om at forskaffe selv de mindste Landsbyer den fornødne Lægehjælp.
- 3° Den anbefaler følgende Forholdsregler;
 - a. Inspektion af Læger paa Værksteder, Fabrikker og Skoler, med alvorlig ment Bemyndigelse.
 - b. Forbedring af Arbejderboligerne.
 - c. Regelmæssig Ordning af Arbejdsvilkaarene og Erstatning for Ulykkestilfælde under Arbejdet.
 - d. Oprettelsen af Apoteker for Øjensyge og særlig for Granulose. Isolering og Indlæggelse af dem, der lide af Trachom, paa alle Centralpunkter af nogen Betydning.

Besvarelse af de udenfor det oprindelige Program opstillede Spørgsmaal (les questions libres).

Kongressen fremfører følgende Ønsker:

- 1° At Jernbane-Administrationerne maatte tilstaa fri Befordring til den Fører, som ledsager den Blinde, saavel som fri Ind- og Udgang paa Banegaardene for den Fører, som følger den Blinde til Stationen eller kommer for at afhente ham.
- 2° At Postvæsenets Bestyrelse maatte fastsætte Portoen for i Punktskrift skrevne Sager efter samme Tarif, som gjælder for Tryksager.
- 3° At der maatte udstedes et absolut Forbud imod, at der af Fængslerne sælges nogen af de Artikler, hvis Fabrikation udgjør de Blindes Levebrød. Forbudet skal kun være fuldstændigt, for saa vidt de Blindes Arbejde er tilstrækkeligt til Landets Forbrug.
- 4° Med Hensyn til en Modifikation af det Brailleske Alfabet mener Kongressen, at det vilde være uforstandigt at røre ved den nu benyttede Metode uden først grundigt at have studeret de foreslaaede Modifikationer.

Den foreslaar at sætte dette Spørgsmaal i Spidsen for Dagsordenen for den næste Kongres.

Kongressens Deltagere aflagde et Besøg paa det Kgl. Institut for døvstumme og blinde Drenge i Woluwe-St. Lambert-lez-Bruxelles, hvor de af le Père Amédée (Stockmans) modtoges med en Velkomsttale, hvorefter der gaves en musikalsk Underholdning af de Blinde, bestaaende af Instrumentalmusik, Sang og dramatisk Fremstilling, samt gymnastiske Præstationer af de Døvstumme. Derpaa besøgte Skolen og Værkstederne, alt i fuld Virksomhed, og en Udstilling af Elevernes Arbejder toges i Øjesyn. Efter et Festmaal, ved hvilket unge Gejstlige, Elever af de barmhjertige Brødres Seminarium i Gent, besørgede Opvartningen, foredroges af Blinde de paa Kongressen repræsenterede Landes Nationalmelodier paa Fortepiano.

Ogsaa paa det af barmhjertige Søstre ledede Institut for døvstumme og blinde Piger i Brüssel aflagdes et Besøg, ved hvilken Lejlighed der af de blinde Piger opførtes en Koncert, efterfulgt af en Gymnastikprøve af døvstumme Piger. Ved Besøget i Skolen gaves der tillige Lejlighed til at se Resultaterne af en døvstum blind Piges Undervisning. Desuden gaves der i „la Grande Harmonie“s Sal i Brüssel en virkelig storartet Koncert af Blinde, ved hvilken foruden nuværende og forhenværende Elever af Belgiens Blindeinstitutter 2 blinde Udlændinge medvirkede, nemlig Violinisten, Mr. Edwin Grasse fra New-York, og Sangerinden, Miss Lemmens fra London. Blandt de opførte Kompositioner skal jeg anføre den belgiske Brabançonne for Harmoniorkester, Pianoer, Harmonier, Violiner og Mandoliner, udførte af Eleverne fra Blindeinstitutterne i Woluwe og Brüssel.

Blandt de i *de nordamerikanske Fristater* afholdte Kongresser for Blindesagen skal jeg anføre to, til hvilke jeg har modtaget særlige Indbydelser, den ene i *Washington* i Anledning af Landets 100-Aars-Fest, til hvilken jeg af Dr. *Howe*, Stifter og Bestyrer af Blindeinstituttet i Boston, indbødes sammen med Mr. *Buckle* i York (med frit Ophold i Amerika), og den anden i Anledning af Verdensudstillingen i *Chicago*,

til hvilken jeg, da jeg ikke kunde efterkomme Indbydelsen, indsendte et engelsk Foredrag, der omhandlede „*De bedste Midler til at gjøre de Blinde økonomisk uafhængige*“ (the best means of making the blind independent), og som blev oplæst paa Kongressen og derefter trykt i Udtog i det i Boston udgivne Tidsskrift, *The Mentor*.

Til den i 1904 i *St. Louis*, i Anledning af den derværende Udstilling, afholdte Kongres for Blindesagen modtog jeg ligeledes en yderst gæstfri Indbydelse, af Mr. *Anagnos*, Dr. Howes Efterfølger som Bestyrer af Blindeinstituttet i Boston; men jeg saae mig ikke i Stand til at efterkomme den.

III. Danmarks Deltagelse i skandinaviske Kongresser.

En særlig Række af Kongresser udgjøre *de skandinaviske Abnormskolemøder*, af hvis Sektioner den ene stedse har været bestemt for Blindesagen. Det første Møde af denne Art, der holdtes i *Kjøbenhavn i 1872* i Anledning af den i dette Aar der afholdte Industri- og Kunstudstilling, er omtalt i det Foregaaende, idet Mødet fandt Sted paa Blindeinstituttet. Ved Udstillingen erholdt Instituttet *Sølvmedalje for Blindes Arbejder og hæderlig Omtale for Undervisningsapparater**).

Det andet Møde holdtes i *Stockholm i 1876*. Ledelsen af *Blindesektionens* Forhandlinger var overdraget til mig.

Det eneste danske Foredrag, der blev holdt, var et af Forf., der omhandlede følgende Spørgsmaal: „*Hvad udkræves der, for at Blindeopdragelsen i et Land kan siges at være ordnet paa tilfredsstillende Maade, saa at den giver gode Resultater?*“

De Udtalelser, hvorom man enedes i Blindesektionen, vare følgende: „Som det fornemste Middel til Blindesagens Fremme anbefaler Sektionen Oprettelsen af et tilstrækkeligt Antal særegne Institutter, hvor de Blinde kunne nyde Under-

*) Beretning om dette Møde findes i „*Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen*“, 6te Bind, Pag. 182—213.

visning i almindelige Skolekundskaaber, samt blive oplærte i Haandværk, idet Sektionen tillige fraraader den unaturlige Forening af Døvstumme og Blinde i een Anstalt og under samme Forstander. — Sektionen beklager, at der i Norge og Sverrig, hvor der findes et saa stort Antal Blinde, er gjort saa Lidet for disse, og Sektionen har vedtaget, at den anseer det for sin Pligt, udtrykkelig at udtale dette ved „almänt sammenträde“ af Deltagerne i den abnorme Skoles andet nordiske Lærermøde.

Sektionen anbefaler Oprettelsen af Forberedelsesskoler for blinde Børn fra 6 à 7- indtil 10-Aars-Alderen, da Optagelse i Instituttet bør ske. Disse Forberedelsesskoler kunne ledes af Damer og bør være afsondrede fra de egentlige Blindeinstitutter.

Den intellektuelle og tekniske Undervisning bør have lige Betydning. Det Ene bør gøres, det Andet ej forsømmes.

Idet Sektionen erkender Musikkens store Betydning for den Blindes Udvikling, tilraader man, at der ved Siden af Sangen gives Lejlighed til Undervisning paa et Instrument — Violin eller Fløjte og i Tilfælde af, at den Blinde kan faa praktisk Anvendelse derfor, tillige i Orgel- og Pianospil*).

Sektionen fraraader Inddeling efter Køn i et Blindeinstitut, men anseer det for heldigere, at der deles efter Udviklingstrin, end efter Køn. — Eleverne bør ikke overlades til Tjenestetyender, men være under stadigt Tilsyn af Lærere og Lærerinder.

Sektionen anbefaler Oprettelsen af Fællesværksteder for saadanne blinde Mænd, som ikke kunne arbejde i deres Hjem; derimod fraraader Sektionen, at de tillige have Bopæl paa Arbejdsstedet (saakaldte Arbejdshjem). Opmærksomheden henledes paa det af „Foreningen for Blindes Selvvirk-somhed“ i Kjøbenhavn oprettede Udsalg af Blindes Arbejder, som opkøber sælgeligt Arbejde af Blinde og sørger for For-handlingen deraf. Hvad angaar de blinde Kvinder, anbefaler Sektionen derimod Arbejdshjem.

*) I nogle Lande er dette ikke Tilfældet, i andre i højere eller ringere Grad.

Sektionen anbefaler Udgivelsen af et periodisk Tidsskrift af blandet Indhold, i Lighed med, hvad der skeer paa Manilla-Instituttet, med Anvendelse af Brailles Alfabet“.

NB. Paa et af Sektionsmøderne foreviste Generallojtnant, Friherre *Wrede* et af ham opfundet Skriveapparat for Blinde (til Hurtigskrift). Blindelærer, cand. theol. *Guldborg* fra Kjøbenhavn foreviste og forklarede det (senere ogsaa paa et Plenarmøde foreviste) af ham opfundne Skriveapparat for Blinde til latinsk Skrift.

Prof. *Johan Keller* fra Kjbh. var Præsident for de samlede Møder af alle 3 Sektioner, og det samlede Antal af Deltagere var 180, hvoraf 20 Danske.

Paa Slutningsmødet oplæste „Ordstyrerne“ (Dirigenterne) for de 3 Sektioner de i disse vedtagne Resolutioner og Udtalelser, der tiltraadtes af Plenarforsamlingen.

Efter forskellige Udtalelser og Hilsener sluttedes Mødet med en Bøn af Pastor (senere Biskop) *Alopaeus* fra Finland og nedenstaaende af mig forfattede Sang (Melodi: „Dejlig er Jorden“):

Skøn er den Gerning,
Herre, Du gav os,
Skønt at lede den Svages Fod,
Vise ham Vejen
Hen til Dit Hjerte,
Kærligheds Væld af Syndebod.

Skænke den Blinde
Pligter i Verden,
Sprede Mørket i Sjælens Nat,
Drage den Døve
Opad fra Støvet,
Aabne ham Sprogets rige Skat.

Skuffes end Haabet,
Modet ej svigte!
Haabet bygge paa Troens Grund!
Viet ved Livets
Kærlighedsaande,
Holder det ud til Dødens Stund.

Skønt er at øve
 Kærligheds Gerning,
 Trofast fremmest i Kampen staa,
 Ordet at mindes:
 „Mod mig Du gjorde,
 Hvad der blev gjort mod disse Smaa!“

Jeg skal endnu tilføje, at Direktionen for Manilla-Instituttet paa Mødets første Dag gav en Fest, og at der en af de følgende Dage afsløredes et Brystbillede af Instituttets Stifter, *Pér Aaron Borg*, hvis 100-aarige Fødselsdag fejredes paa denne Maade. Hertil kom endnu en Slutningsfest paa Hasselbacken, given af Mødets svenske Deltagere*).

Det tredie nordiske Abnormskolemøde holdtes i *Kristiania* i 1884.

Ledelsen af Blindesektionens Forhandlinger var overdraget til mig, medens Dir. *Kerfstedt* fra det Kgl. Blindeinstitut paa Tomtebodavägen ved Stockholm valgtes til Næstformand.

Paa dette Møde gav Institutbestyrer *Mathiesen* en „Udsigt over Blindesagens Stilling i Norge“; Rektor Dr. *Kerfstedt* fremsatte en Række Spørgsmaal til Diskussion, og jeg holdt et Foredrag af følgende Indhold: „*Hvorledes bør blinde Piger helst oplæres, og hvorledes kunne blinde Kvinder bedst hjælpes og understøttes?*“**)

Der aflagdes til forskellige Tider Besøg paa Blindeinstituttet, saavel som paa de andre Abnormanstalter i Kristiania og dets Omegn.

Der holdtes en Del Fællesmøder for alle 3 Sektioner, og de forskellige Sammenkomster, som fandt Sted udenfor Møderne, vare ligeledes fælles. Der foretoges en Tur med

*) En af mig meddelt Beretning om dette Møde findes i „Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen“, 9. Bind S. 97—122.

**) Dette Foredrag er gengivet paa Fransk i det af M. de la Sizeranne udgivne Tidsskrift, „Le Valentin Haüy“, 10. Aarg. Nr. 10 (oversat af Frk. Helmina Segerstedt).

Dampskib paa Fjorden, og en Tur med Vogne til Frogner-sæteren, aflagdes et Besøg paa Bygdø og gaves en Fest i Frimurerlogen, til hvilken Nordmændene havde indbudt deres Gæster fra de andre Lande.

Der blev ved denne Lejlighed afsunget en Sang til Norges Pris af Lærer ved det Kgl. Døvstummeinstitut i Kjøbenhavn O. C. Jensen*).

Det 4de Møde af denne Art skulde efter Bestemmelsen afholdes i Finland. Da en Tilladelse hertil imidlertid ikke kunde opnaas, besluttedes det omsider at vælge Kjøbenhavn til Mødets Afholdelse. Dette Møde har været berørt i det Foregaaende, i Anledning af et Besøg af Blindesektionen paa Blindeinstitutet. Møderne, der afholdtes inde i Byen, lededes af mig som Formand, medens Stillingen som Næstformand overtoges af Foged *Johansen* fra Norge, Stifteren af Blindeinstitutet i Kristiania. De af Danske holdte Foredrag vare: „*Maal og Midler for Fysikundervisningen i Blindeskolen*“ af cand. theol. *Wiberg*, „*Om Musikundervisningen ved det Kgl. Blindeinstitut i Kjøbenhavn*“ af Organist *Fribert* og „*Hvilke Beskæftigelser og Virksomheder egne sig bedst for Blinde, og paa hvilken Maade kan man bedst fremme deres Selverhverv?*“ af Forfatteren.

Med Mødet var forbunden en righoldig Udstilling af Hjælpemidler for Undervisningen og af blinde Børns Arbejder. Slutningsfesten, som omfattede alle Sektioner, og i hvilken Hs. Exc. Kultusminister *Sthyr* deltog, holdtes i Koncertpalæet**).

*) En af mig meddelt Beretning om dette Møde findes i „Nordisk Tidsskrift for Abnormskolen“, 17. Bind, S. 168—217, og desuden foreligger der en særlig Beretning; „Abnormskolens 3. nordiske Lærermøde“, Kristiania 1850.

**) Om dette Møde foreligger der en af Kancelliraad Thomassen udarbejdet „Beretning om det fjerde nordiske Abnormskolemøde i Kjøbenhavn 1898“. Kjøbhvn. 1899.

Det 5te Møde for Abnormsagen i de skandinaviske Lande holdtes i Stockholm i 1903. Mødets Præsident var Landshøfding Isberg, og Gehejmeetatsraad Goos valgtes til Vicepræsident for Danmark. Formandsposten i Blindesektionen overdroges til mig, medens Dir. *Sikstrøm* fra Christinehamn var Næstformand.

De danske Foredrag, der holdtes, vare et af cand. theol. Wiberg: „*De nyere Undersøgelser vedrørende Blinde-Psykologien*“, og et af mig om følgende Spørgsmaal: „*Hvilke Vanskeligheder frembyder Blindes Opdragelse og Uddannelse til selvstændige Medlemmer af Samfundet og deres Optagelse blandt disse, og hvorledes kunne disse Vanskeligheder bedst overvindes?*“

Med Mødet var forbunden en Udstilling af Elevarbejder og Apparater fra de fleste nordiske Abnormanstalter, deriblandt ogsaa fra Blindeinstituttet i Kjøbenhavn. Ved denne Lejlighed havde jeg den Ære at forevise den danske Blindeafdeling for Hans Majestæt Kongen af Sverrig, for Hertugen og Hertuginen af Vestergötland og for Hertuginen af Dalarne.

Blindesektionen aflagde Besøg paa det Kgl. Blindeinstitut paa Tomtebodan og foretog en festlig Dampskibstur i Skærgaarden, helt ud til Fæstningen, Waxholm, efter Indbydelse af den blinde Redaktør Lundberg, Medlem af Blindeinstituttets Bestyrelse.

Slutningsfesten, som omfattede samtlige Sektioner, afholdtes paa Hasselbacken*).

IV. Instituttets Deltagelse i Udstillinger.

Foruden de Udstillinger, i hvilke det danske Institut har deltaget, i Tilknytning til Kongresser, har det tillige været

*) Om dette Møde foreligger der en udførlig Beretning: Femte nordiska Mötet för Abnormsaken i Stockholm den 7.-10. Juli 1903. Redogørelse enligt Uppdrag utarbetad af Otto von Feilitzen, Major. Stockholm 1904.

blandt Udstillerne ved nogle andre Lejligheder. Første Gang, dette skete, var ved den første Verdensudstilling i *London*, til hvilken Instituttet igennem Konferensraad Forchhammer indsendte det Guldbergske Skriveapparat med en trykt engelsk Forklaring. Senere har Instituttet deltaget i den af Alexandra Institution for the Blind i *London* i 1871 foranstaltede Udstilling (se p. 136), og i Udstillingen i *Malmø* i Aaret 1881, ved hvilken Lejlighed der tildeltes Instituttet Guldmedalje.

De Genstande, som Instituttet havde udstillet ved Kongressen i *York* i 1883, bleve efter derom fremkommen Anmodning sendte til en Udstilling i *New Orleans*, hvorfra de, til Trods for de gjorte Bestræbelser i den Retning, aldrig ere sendte tilbage.

Ved Udstillingen i *Kjøbenhavn* i 1888 udstilledes det Guldbergske Skriveapparat af Opfinderen, cand. theol. Guldberg, hvem der i den Anledning tilkendtes en Medalje af 1ste Klasse.

Instituttet deltog ogsaa i Udstillingen i *Stockholm* i 1897, ved hvilken Blindeinstituttet som Statsanstalt var udelukket fra Bedømmelse, og i en Dukkeudstilling i *Haag* i 1903 ved dertil at indsende en stor Dukke, til hvilken alle Klæderne vare syede af kvindelige Elever.

Sluttelig skal endnu anføres, at Direktionen for *Real Museo Industriale Italiano* i *Turin* ved et Dokument af 7de Februar 1868 har underrettet Instituttet om, at den har indlemmet det danske Skriveapparat tilligemed Prøver paa Skrift og paa (geometrisk) Tegning, udførte af Elever i Instituttet, i den Del af Museets Samlinger, hvis Formaal er at vise Blindeopdragelsens seneste Fremskridt, — og ved et Dokument af 9de Juli 1879, at den med Paaskønnelse har modtaget en Prøve paa dansk Relief-Nodetryk for Blinde. Det ved Instituttet opfundne Skomagerværktøj er i 1887 indlemmet i Museet for Blindeundervisning, *Museo Internazionale didattico e industriale per Ciechi*, i *Florenz*.

INDHOLD

	Side
Blindesagens Barndom og tidligste Udvikling.....	1
Det ældre Kongelige Blindeinstitut i Kjøbenhavn. Den ældste Tid.	17
Overgangstiden.....	36
Min Udenlandsrejse i 1855 og min første Rejseberetning.....	56
Opførelsen af en Institutsbygning og Overenskomst med Kjæden	60
Undervisningsforsøg i Kjædens Institut og min Udenlandsrejse i	
1857	62
Organisationsplan for det nye Blindeinstitut	71
a. Almindelige Momenter.....	71
b. Tiden, som tilbringes i Instituttet	72
c. Lærefagene og Dagsordenen.....	73
Musikken.....	73
Foreløbig Plan	74
Indledende Skridt og Ansættelser.....	74
Det nye Kongelige Blindeinstituts Indvielse og Undervisningens	
Begyndelse	79
Det mandlige Lærerpersonele	92
Lærerinderne	97
Musiklærerne.....	100
Gymnastikken.....	102
Haandværk	103
Sløjd	106
Af Dagbogen	108
Bibeltryk for Blinde	110
En Mindefest	111
Sendebrev til Kjædeselskabet og Oprettelsen af et Asyl for blinde	
Børn og Værksteder for blinde Mænd m. m.....	114
Omsorg for afgaaede Elever	121

	Side
Af Dagbogen	125
Tidligere Bestyrelsesmedlemmer	125
Af Dagbogen	126
Grundplan for Undervisningen	126
Af Dagbogen	130
Nordisk Tidsskrift for Abnormsagen	132
Af Dagbogen	132
Udstilling og Abnormskolemøde i København	134
Af Dagbogen	136
Instituttets Udvidelse	138
Af Dagbogen	141
Jubilæum	144
Af Dagbogen	153
Fællesbesøg af Blindelærere	157
Af Dagbogen	159
Legater	160
Af Dagbogen	162
Oprettelsen af en Forskole. Indledende Skridt	164
Forskolen paa Strandlyst	167
Af Dagbogen	173
Det 4de nordiske Abnormskolemodes Blindesektions Besøg paa In-	
stituttet	174
Instituttets 40-Aars-Jubilæum	174
Af Dagbogen	175
Hjem for arbejdsføre blinde Kvinder	177
Af Dagbogen	179
Hjælpe midler for Undervisningen. Skolerekvisitter	182
Relieftrykning og Benyttelsen af Bøger med ophøjet Tryk....	189
Andre Hjælpe midler for Undervisningen	198
Elever	199
Besøg paa Instituttet	200
Festdage, Fornøjelser og Ferier	200
Besøg paa udenlandske Blindeinstitutter	204
Udgivelse af Aarsberetninger og af en Vejledning for blinde Børns	
Forældre	205
Lægeberetninger	207
Instituttets officielle Stilling og administrative Forhold	207
Undervisningen og det daglige Liv i Instituttet for nærværende Tid	222
Bespisningen	233
Budgetforhold	234
Elevs Optagelse	235
Uddannede Elevs Afgang	241
Udbredelse af Kendskab til Blindesagen	242

	Side
Berøringer med andre indenlandske Abnormanstalter	243
Private Bestræbelser til Gavn for de Blinde i Danmark	247
Statistiske Meddelelser om Undervisningens praktiske Resultater .	259
Blindes Deltagelse i Arbejdet til Gavn for Blinde	267
Af Dagbogen	271
Instituttets Deltagelse i de internationale Bestræbelser til Gavn for Blinde	273
a. Tidsskrifter	273
b. Danmarks Deltagelse i Kongresser og Udstillinger til Gavn for Blindesagen	277
I. Danmarks Deltagelse i internationale Blindelærer-Kongresser	
II. Danmarks Deltagelse i andre Kongresser for Blindesagen	287
III. Danmarks Deltagelse i skandinaviske Kongresser	302
IV. Instituttets Deltagelse i Udstillinger m. m.	308

